

PRZEGLĄD BIBLIOGRAFICZNY W Y D A W N I C T W G O S P O D A R C Z Y C H

Rok VII

Wrzesień – Październik 1953 r.

Zeszyt 5

ZESZYT RADZIECKI

TREŚĆ

Krystyna Remerowa — Radziecka bibliografia zalecająca 220

BIBLIOGRAFIA

I	Marksizm-leninizm	224	XI	Finanse	240
II	Ekonomia polityczna	226	XII	Praca	245
III	Historia	228	XIII	Przemysł	250
IV	Geografia	230	XIV	Rolnictwo i Leśnictwo	257
V	Budownictwo socjalistyczne	230	XV	Transport	260✓
VI	Polityka i gospodarka światowa	233	XVI	Handel i żywienie zbiorowe	261
VII	Planowanie gospodarki narodowej	236	XVII	Zagadnienia komunalne. Gospodarka mie- szkaniowa	264
VIII	Ustawodawstwo	237	XVIII	Szkolenie zawodowe	265
IX	Statystyka	237	XIX	Bibliografia. Encyklopedie. Słowniki	265
X	Rachunkowość	238			

PRZEGLĄDY LITERATURY, ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE, SPRAWOZDANIA

Jerzy Jedlicki — Rozwój stosunków kapitalistycznych w Rosji XVIII i XIX wieku	266
Krystyna Piotrowska-Hochfeldowa — Osiągnięcia gospodarki narodowej ZSRR	269
Ludwik Grosfeld — Stosunki ekonomiczne polsko-radzieckie	272
Sovietica w Polsce. Przegląd bibliograficzny — Rec. D.S. i P.K.	275
Służba informacyjno-bibliograficzna Instytutu Polsko-Radzieckiego — H. U.	276

KRYSTYNA REMEROWA

Radziecka bibliografia zalecająca

Wstęp

Radziecka bibliografia zalecająca korzeniami swymi sięga głęboko w tradycję postępowej bibliografii rosyjskiej, krytycznej, szukającej w dorobku piśmienniczym narodu dzieł najlepszych, by utworzyć do nich drogę czytelnikowi. Rozwój swój w ostatnich dziesięcioleciach oparła na pogłębionej świadomości politycznej oraz na wskazaniach Partii i Rządu, znajdując na tej drodze niezawodne kryteria oceny. Formy zaś wypracowała własne tak zróżnicowane, jak zróżnicowana i bogata jest tematyka, której upowszechnieniu służy i jak rozmaite są typy jej odbiorców.

W początkach nowożytnej bibliografii w skali światowej znajdujemy liczne i niewątpliwe dowody ścisłego powiązania jej z krytyką i historią piśmiennictwa; o tej łączności świadczą choćby stosowane w bibliografii schematy klasyfikacyjne, gdzie czasem w stosunku podrzędnym, kiedy indziej w stosunku nadrzędnym bibliografia występuje z reguły obok historii i krytyki (por. Garnier, Debure, Denis i inni). Wiemy zresztą jak powszechne w pewnej epoce były wydawnictwa w rodzaju naszego Bentkowskiego czy Korbutta, których z równym uprawnieniem wymienia w historii swych dziedzin bibliograf i historyk literatury.

Ale, jak słusznie podkreślali to wielokrotnie historycy i teoretycy bibliografii, już z końcem wieku XVIII i w początkach XIX bibliofilstwo odwróciło uwagę bibliologów i bibliografów od treści książek, a skierowało ją na formę wydawniczą i typograficzną. Do tak przemożnej roli momentów merkantylno-bibliofilskich mogło dojść tylko w atmosferze chaosu ideowego, który wytworzył narastający kapitalizm; tylko w tych warunkach mogły w bibliografii wysunąć się na plan pierwszy zagadnienia ilościowego rozwoju produkcji z pominięciem jej treściowej oceny, mógł wreszcie pseudo-naukowy obiektywizm, operujący czysto formalnymi kryteriami, zagłuszyć skutecznie krytycyzm w stosunku do bieżącego i dawniejszego piśmiennictwa.

Niewątpliwie bibliofilski kierunek w bibliografii miał również i pewne dodatnie skutki. Idąc po tej linii bibliografia wraz z najbliższymi z nią spokrewnionymi naukami księgoznawczymi wypracowały potrzebne im w ich dociekaniach metody krytyki bibliofilsko-bibliograficznej oraz opisu bibliograficznego, które pozostają trwałym dorobkiem tych dziedzin. Ale jednostronność tych zainteresowań i powolne oddalanie się bibliografii od treści książki sprawiły, że w XIX w. i w początkach XX w. bibliografia poza krytyką o bibliofilskim nachyleniu i poza klasyfikacją piśmiennictwa według dziedzin nauki, wytyczonych na podstawie ogólnie przyjętych schematów klasyfikacji, najchętniej wstrzymywała się od wszelkich innych ocen bibliografowanego materiału.

Stąd też w owym czasie, obok ogólnych, narodowych bibliografii rozwijały się, w pełnym

tego słowa znaczeniu, jedynie tylko bibliografie specjalne dla różnych gałęzi wiedzy, bo ich materiał dawał się z zarejestrowanej masy dzieł wydzielać na zasadzie tych samych, obiektywnych kryteriów, które stanowiły podstawę systemów klasyfikacyjnych piśmiennictwa. Wymienione rodzaje bibliografii spełniały oczywiście dobrze swoje zadanie. Nie ma więc mowy o negowaniu olbrzymich zasług twórców, dokonujących w chałupniczych warunkach pracy wielkich dzieł, które zawsze stanowić będą słuszną dumę narodów, mogących się nimi poszczycić. Prace Estreichera, Finkla czy Wierzbowskiego są i pozostaną pięknymi kartami w dziejach naszej bibliografii. Ale też nie kto inny jak właśnie Estreicher w swoich wykładach w Szkole Głównej w Warszawie mówił o tym, że zadaniem bibliografa jest poznanie książki oraz jej ocena zarówno zewnętrzna, jak i wewnętrzna. Szedł tu drogami, po których przed nim kroczył Lelewel, kiedy żądał, aby bibliograf był znawcą książek i umiał wydać sąd o ich jakości i wartości.

Dla rówieśnika Lelewela w Rosji, Anastasewicza, takie właśnie, oświatowe — jak je nazywa Zdobnow w swojej „Historii bibliografii rosyjskiej“ — ujmowanie zadań stało się punktem wyjścia w pracach bibliograficznych. Tylko że bardzo prędko przykre następstwa jego śmiałych ocen krytycznych (dopuszczenie do druku „Konrada Wallenroda“ kosztowało go utratę posady) zmusiły go do większego liczenia się z warunkami epoki. Zręczniejszą drogę obrał w swej „Próbie rosyjskiej bibliografii“ Sopikow (1813), który najcenniejsze według swego uznania dzieła wyróżniał w ogólnych spisach adnotacjami, a nawet cytowaniem wyjątków. Odtąd już myśl o ocenie krytycznej powracała stale w teoretycznych rozważaniach i praktyce bibliograficznej, a obok bibliografii rejestracyjnej prawo obywatelstwa uzyskuje bibliografia krytyczna. Takie rozróżnienie znajdujemy już np. u Bielińskiego, który zresztą w swoich wywodach stawia stale bibliografię obok krytyki. Po tej też linii poszły prace najbardziej postępowych działaczy polityczno-oświatowych owych czasów dając w wyniku takie wzorcowe próby bibliografii zalecającej, jak np. „Biblioteka socjaldemokraty“ Lebediewa-Korżencewa.

Lenin jako twórca bibliografii radzieckiej

W. J. Lenin miał przeto już za sobą pewną tradycję dynamicznego traktowania bibliografii. Kiedy w r. 1914 wystąpił z ostrą krytyką skierowaną przeciw Rubakinowi recenzując jego wydawnictwo „Wśród książek“, chociaż wartość samego dzieła w pełni oceniał i uznawał. Krytyka dotyczyła zadeklarowanej we wstępie przez Rubakina niechęci do wszelkich polemik. Temu stanowisku przeciwstawił Lenin wagę pierwiastka emocjonalnego w działalności ludzkiej, a zwłaszcza w szukaniu istotnych wartości stwierdzając zarazem, że nie można zobrazować

historii idei (co stawiał sobie za cel Rubakin) bez historii walk o tę ideę, a nawet bez udziału w tych walkach. Zajęte przez Rubakina stanowisko musi — zdaniem Lenina — doprowadzić autora do polemiki ukrytej, zamaskowanej płaszczykiem obiektywizmu. Wytyka on Rubakinowi, że pod pozorem bezpartyjności bierze on faktycznie udział w obronie ideologii burżuazyjnej. W przeciwieństwie do tzw. obiektywnej bibliografii Lenin widział w jawnie partyjnej bibliografii sprawne i nader ważne narzędzie komunistycznego wychowania mas.

Praktyczny przykład takiej bibliografii o ostrym partyjnym zacięciu, stojącej bojowo na stanowisku propagandy marksizmu dał Lenin w r. 1914 w swojej „Bibliografii marksizmu“, wydanej jako dodatek do artykułu „Karol Marks“ (w t. 28 Słownika Encyklopedycznego Granat). Jej przemyślany i konsekwentny układ do dziś stanowi wzorzec systematyzacji piśmiennictwa w dziedzinie marksizmu i jest stosowany we wszelkiego typu bibliografiach i katalogach w ZSRR. Lenin zestawił w pierwszej grupie dzieła Marksa, następnie piśmiennictwo, dotyczące prac Marksa z podziałem na piśmiennictwo marksistowskie, rewizjonistyczne i burżuazyjne. W tych samych grupach zestawił dalej poszczególne zagadnienia marksizmu. Zestawiony materiał ze względu na szczupłość miejsca jest wyborem, ale wyborem dzieł, reprezentujących istotnie różne oświetlenia z przewagą i pierwszeństwem pozycji marksistowskich. Opisy bibliograficzne są zaopatrzone w krótkie adnotacje o zdecydowanym wyrazie partyjnym i konkretnej treści naukowej. Oświetlają one jednolitą ścieżką pewien etap walki o marksistowską prawdę, uwypuklają istotę zagadnień i rozwój siły bojowej marksizmu na tle przeciwstawiających się mu jawnie i skrycie różnych kierunków politycznych epoki.

Dla takiego typu bibliografii elementem podstawowym przy jej opracowywaniu jest wysokiej klasy świadomość polityczna oraz szeroka wiedza w zakresie bibliografowanego zagadnienia. I tylko współdziałanie tych dwóch podstawowych warunków może zapewnić należytą strukturę bibliografii krytycznej, a więc: właściwy dobór pozycji, ich słuszny układ oraz wyczerpujące, ale jasne w słych założeniach oceny bibliografowanego materiału.

Dalszy rozwój bibliografii radzieckiej

Wódz Zwycięskiej Rewolucji, wielki kodyfikator nowej rzeczywistości radzieckiej trafnie ocenił ogólnopaństwową rolę bibliografii i sam się nią parał, nie przypadkowo, ale właśnie w poczuciu jej wagi. Zaważyło to niewątpliwie na losach bibliografii radzieckiej. Już w r. 1920 uchwała Rady Komisarzy Ludowych przekazuje całokształt prac bibliograficznych pod opiekę Ludowego Komisarza Oświaty, a szereg dyrektyw Partii z lat: 1922, 1924, 1927 i 1928 zaleca większe nasilenie prac bibliograficzno-krytycznych, wzmocnienie kadr bibliografów elementem partyjnym, systematyczne prowadzenie działań bibliografii w wydawnictwach periodycznych. Wkrótce sprawy bibliografii stały się przedmiotem obrad dwóch zjazdów biblio-

graficznych: pierwszego w r. 1924 i drugiego w r. 1926, na których sprecyzowano istotę nowej bibliografii radzieckiej w odróżnieniu od burżuazyjnych prac bibliograficznych.

W latach 1935 i 1936 dokonano w szerokim zakresie reorganizacji bibliografii. Wśród innych postanowień z tych czasów ważne jest przekazanie bibliografii zalecającej Naukowo-Badawczemu Instytutowi Bibliotekoznawstwa, którego nazwę uzupełniono słowami „i bibliografii zalecającej“. Uruchomiono też nowe wydawnictwa: „Co czytać?“ i „Z pomocą bibliotekarzowi i czytelnikowi na wsi“. Równocześnie zalecono instytutom naukowym wzmocnienie prac nad krytyczną bibliografią specjalną.

Wymienione dotąd postanowienia Partii z reguły mówiły o bibliografii w łączności tylko w krytyką piśmiennictwa, natomiast uchwała KC WKP(b) z r. 1940 „O krytyce literackiej i bibliografii“ zespala te dwie dziedziny w swym tytule i w treści, przypisując im poważne możliwości i zadania w socjalistycznym wychowaniu mas. Uchwała rozdziela prace bibliograficzne, najważniejsze zadania przeznaczając instytutom i bibliotekom naukowym z Instytutem Marksa-Engelsa-Lenina, z Akademią Nauk i Biblioteką im. Lenina na czele i wiążąc działalność ich z pracą wydawnictw, zwłaszcza periodycznych, zarówno czasopism naukowych, jak i prasy codziennej.

Jest w tym łącznym ujęciu zadań krytyki i bibliografii jakby ukoronowanie wieloletniego rozwoju pojęć w zakresie bibliografii, przestawienie i rozszerzenie jej zadań oraz powierzenie zaszczytnej roli przodownictwa w działalności naukowej i wychowawczej. Stawia to przed bibliografami wysokie wymagania zarówno w zakresie ich przygotowania fachowego, znajomości dziedzin, których materiałem operują w swych opracowaniach, jak i pogłębienia świadomości politycznej, wyostrej krytyczny sąd o wartości dzieł bibliografowanych. Wymagania te w równej mierze dotyczą bibliografów, działających na odcinku bibliografii krytycznej, jak i autorów czy zespołów autorских, opracowujących bibliografie zalecające.

Od tych ostatnich oczekuje się więcej jeszcze, bo zdecydowanej, nie tylko wychowawczej, ale i dydaktycznej postawy. Bibliografia zalecająca bowiem ma tak zróżnicowane kręgi odbiorców, że dla zaspokojenia ich różnorodnych potrzeb muszą się rozwijać wielorakie formy opracowań bibliograficznych. Nasuwa się tu analogia z rozwojem szkolnictwa o różnych kierunkach specjalizacji i różnych poziomach uczniów. Analogia ta jest tym bliższa, że bibliografia zastępuje poniekąd w wielu wypadkach szkołę jako najważniejszy czynnik kierowniczy w rozwiniętej szeroko w ZSRR akcji samokształcenia.

Podstawowe elementy struktury bibliografii krytycznej

Leninowski wzorzec bibliografii krytycznej ustalił wyraźnie trzy podstawowe elementy jej struktury: dobór, układ i adnotację. W bibliografii zalecającej, będącej jedną z form bibliografii krytycznej, formą nastawioną na odbiór masowy, te trzy elementy konstrukcyjne od-

grywają równie ważną, jeśli nie ważniejszą jeszcze rolę, gdyż ich odmiany różnicują bibliografię pod kątem przydatności ich dla różnych typów i poziomów czytelniczych. Stąd też niezmiernie ważnym — choć u nas jeszcze niedocenianym — wyjściowym niejako zagadnieniem przy planowaniu konkretnej pracy nad bibliografią zalecającą musi być ustalenie typu adresata, dla którego dane opracowanie jest przeznaczone. Na wszystkich trzech bowiem etapach pracy nad bibliografią należy brać w rachubę nie tylko poziom ogólnego wykształcenia i typ przygotowania fachowego, ale nieraz i wiek oraz terenową i zawodową specyfikę odbiorcy.

Już pierwsza czynność bibliografa, którą jest ściśle określenie tematu, uzależnia wybór i ujęcie tematu od zakresu zainteresowań przewidywanego odbiorcy bibliografii. Bibliografia zalecająca bowiem powinna wychodzić od konkretnych życiowych spraw, od zdarzeń, zjawisk, zagadnień terenowych czy ogólnokrajowych, które są bliskie danemu czytelnikowi i dla których szuka on objaśnień, powiązań czy uzasadnień.

Typ odbiorcy decyduje też o wyborze formy opracowania. Bibliografia radziecka zna ich wiele: przeglądy i rozmowy o książkach, wykazy oraz materiały bibliograficzne, zakresy lektury, spisy, poradniki, programy lektury, informatory itp. Z wymienionych form może najciekawsze są przeglądy bibliograficzne i zakresy lektury.

Przegląd literatury tym bardziej jest uzależniony od typu adresata i celu danego opracowania, że jest przeznaczony w zasadzie do referowania go ustnie we właściwym zespole słuchaczy. Na całość składa się wstęp, objaśniający ważność zagadnienia, dalej omówienie zalecanej literatury, analizujące poszczególne pozycje oraz zakończenie, dające ogólną ich charakterystykę.

W jeszcze wyższym stopniu cel opracowania i typ odbiorcy stanowią o wyborze dzieł i ich układzie w bibliografiach należących do rodzaju zwanego „zakresem lektury“. Bibliografie te są przeznaczone z reguły dla ściśle określonych grup czytelniczych, głównie dla aktywu politycznego, społecznego czy gospodarczego i powinny dawać adresatom materiał bibliograficzny pomocny przy opracowywaniu bliskiej im problematyki, typowej dla ich zawodu czy funkcji społecznej, w powiązaniu z podstawowymi założeniami marksizmu-leninizmu oraz z aktualnym etapem budownictwa socjalistycznego, w którym uczestniczą. Zarazem jednak są one nastawione raczej na odbiorcę mało jeszcze czytanego, muszą mu przeto towarzyszyć krok za krokiem w jego lekturze, prowadzić systematycznie od konkretnego do uogólnień, od życia do teorii pomagając w ten sposób w rozszerzaniu horyzontów, w zdobywaniu podstaw coraz wszechstronniejszego wykształcenia.

Wykazy lub spisy bibliograficzne służą rozmaitym celom, częściej jednak przydają się bibliotekarzowi niż czytelnikowi bezpośrednio. Niemniej, jeśli mają one ułatwić, usprawnić dobieranie lektury zgłaszającym się po tę pomoc

czytelnikom, powinny dostarczać materiał już niejako przetrawiony ze względu na zagadnienie jego przydatności dla różnych celów czytelniczych. Dlatego też we wszelkich rodzajach bibliografii radzieckich adnotacja gra bardzo ważną rolę.

Treść adnotacji zalecającej

Aby jednak adnotacja spełniała to, czego się od niej oczekuje, musi zawierać pewne niezbędne elementy oceny. Zagadnienie to obszernie omawia zamieszczone w „Przeglądzie Bibliotecznym“ z r. 1952 (zeszyt 1) studium Wołoszyna: „O adnotacji zalecającej“. Ujęcie Wołoszyna różni się nieco od podobnych wskazówek zawartych w podręczniku Denisiewa: „Obszcząca bibliografja“, jest też bardziej konsekwentne i pełniejsze.

Wołoszyn stawia następujące postulaty bibliografii zalecającej: 1) podanie treści i wyszczególnienie cech charakterystycznych książki z nastawieniem zarówno informacyjnym, jak i zalecającym, tj. z wydobyciem tego, co może czytelnika w danej książce zainteresować, 2) wydobyć elementu ideologicznego oraz momentów aktualnych czyli konkretnie uzasadnioną charakterystykę, wreszcie 3) krytyczna (partyjna) ocena wartości naukowej książki oraz jej przydatności dla czytelnika (z uwzględnieniem zarówno pozytywnych, jak i negatywnych wyników analizy).

Adnotowane opisy znajdują zastosowanie w różnych typach bibliografii radzieckich. Niezbędne są przede wszystkim w zestawieniach bibliograficznych zwanych informatorami. Informatory są najczęściej przeznaczone dla czytelnika zaawansowanego, fachowca, który bądź dla podniesienia kwalifikacji, bądź w celu rozszerzenia i pogłębienia zasobu wiedzy pragnie wolny czas poświęcić lekturze i szuka do niej materiału książkowego. Informatory obsługują również agitatorów, propagatorów, nauczycieli ułatwiając im wybór materiału potrzebnego w pracy dydaktycznej czy wychowawczej.

Widzimy więc, że w typizacji różnych spisów bibliograficznych grają rolę wszystkie podstawowe elementy bibliografii: dobór, układ i opis bibliograficzny, dostosowane odpowiednio do potrzeb przewidywanego odbiorcy.

Współpraca czasopiśmiennictwa fachowego z ośrodkami bibliograficznymi

Widzimy też inną jeszcze stronę zagadnienia: zacieśniający się związek bibliografii z krytyką piśmiennictwa. I na tym odcinku możemy zauważyć coraz ściślejszą współpracę czasopiśmiennictwa fachowego z ośrodkami pracy bibliograficznej. Czasopisma recenzyjne, działy recenzji w czasopismach naukowych, a nawet w prasie codziennej, współdziałają w uzyskiwaniu wszechstronnych i wnikliwych ocen piśmiennictwa współczesnego, ułatwiają i wspierają pracę bibliografów.

Organizacja prac bibliograficznych

W ogólnych zarysach organizacja prac bibliograficznych została uregulowana wspomnianą uchwałą KC WKP(b) z r. 1940 „O krytyce lite-

rackiej i bibliografii". Uchwała obarcza obowiązkiem publikowania recenzji i bibliografii czasopisma; opracowywanie bibliografii zaleca przede wszystkim instytutom naukowym i bibliotekom. Zgodnie z tymi wytycznymi bibliografia klasyków marksizmu-leninizmu jest głównie domeną Instytutu Marksa-Engelsa-Lenina. Tak bardzo i wciąż aktualne zagadnienia techniki opracowują bibliograficznie centralne, naukowo-techniczne biblioteki poszczególnych ministerstw gospodarczych — Państwowa Biblioteka Naukowa Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego oraz Centralna Biblioteka Politechniczna podległa Wszeczhwiązkowemu Towarzystwu Upowszechniania Wiedzy Politycznej i Naukowej. Biblioteka Politechniczna wydaje specjalne serie wykazów bibliograficznych oraz arkusze bibliograficzne, zawierające bibliografię węższych zagadnień specjalnych — zawsze z nastawieniem wyraźnie popularyzacyjnym, podczas gdy biblioteki ministerstw gospodarczych oraz Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego są nastawione raczej na bibliografię zalecającą, przeznaczoną dla pracowników przedsiębiorstw przemysłowych. Ponieważ jednak biblioteki te nie zawsze nadążają za potrzebami chwili, a w szczególności trudno im jeszcze objąć specyficzne zainteresowania terenu, przeto zadanie obsłużenia bibliografią zalecającą pracowników przemysłu podejmuje częstokroć biblioteki obwodowe, odpowiadające naszym bibliotekom wojewódzkim. Kierownictwo metodyczne i koordynacja prac znajduje się w rękach sekcji bibliotek technicznych przy Zarządzie Bibliotek Komitetu do Spraw Instytucji Kulturalnych i Oświatowych przy Radzie Ministrów Rosyjskiej SFRR i przy innych radach ministrów.

Bibliografia zalecająca z dziedziny rolnictwa została powierzona Centralnej Naukowej Bibliotece Rolniczej przy Wszeczhwiązkowej Akademii Nauk Rolniczych im. W. Lenina, która opracowane spisy bibliograficzne umieszcza w czasopismach fachowych.

Piśmiennictwo pedagogiczne upowszechnia w opracowaniach bibliograficznych Państwowa Biblioteka Wychowania Narodowego im. Uszyńskiego przy Akademii Nauk Pedagogicznych ZSRR.

Historyczną bibliografią zalecającą opracowuje Państwowa Biblioteka Historyczna; prócz niej jednak analogiczne wykazy publikuje Biblioteka Lenina.

Bibliografią zalecającą różnych dziedzin zajmuje się również Centralny Naukowo-Metodyczny Gabinet Prac Kulturalno-Oświatowych.

W ogólnej charakterystyce działalności bibliotek na polu bibliografii zalecającej można pójść za artykułem Lewatiewa: „Przyczynek do zagadnienia bibliografii zalecającej“, umieszczonym w czasopiśmie „Bibliotekar“ (1949, nr 4), gdzie podkreślono, że zasada rozdziału zadań bibliograficznych pomiędzy biblioteki specjalne okazała się niewątpliwie słuszną, jakkolwiek jej realizacja w niedostatecznej jeszcze mierze zaspokaja potrzeby odbiorców. Autor silnie akcentuje konieczność ścisłego planowania prac bibliograficznych przez centralne

biblioteki poszczególnych dziedzin i wyraźnego rozgraniczania zakresu ich zainteresowań. Przyznając, że bibliografia zalecająca winna należeć do zadań bibliotek specjalnych, autor podnosi, że wypadki spóźniania się przez właściwe biblioteki z publikowaniem pilnie potrzebnych wydawnictw zmuszają biblioteki terenowe, a mianowicie obwodowe i powiatowe, do wydawania zestawień bibliograficznych systemem chałupniczym ze stratą czasu i kosztów. Rozważania nad formą publikowania autor kończy wnioskiem o konieczności drukowania wydawnictw zalecających, a nie wydawania ich w postaci powielaczowej. Zwraca też uwagę na słabe jeszcze wykorzystywanie w tym celu czasopism, w szczególności zaś periodycznych wydawnictw przedsiębiorstw specjalnych. Wreszcie autor podkreśla konieczność większego zainteresowania się bibliotek, wydających bibliografie specjalne losom opublikowanych już zeszytów i oddźwiękiem, jaki znajdują w terenie. Przykładem powinna tu być Centralna Biblioteka Historyczna, która przeprowadza systematyczne narady z aktywnym czytelnictwem na temat wydawanych przez nią publikacji.

Wnioski dla bibliografii polskiej

Na zakończenie warto wysnuć niektóre wnioski nawiązujące do sytuacji obecnej polskiej bibliografii zalecającej.

Brak u nas dostatecznie silnej, centralnej koordynacji tych prac, brak odpowiednika uchwały „O krytyce i bibliografii“, która, zlecając instytutom naukowym, bibliotekom i wydawnictwom pewne określone zadania, zainaugurowałaby też zaopatrzenie tych placówek w środki do ich realizacji.

Otwarta jest jeszcze sprawa ścisłej specjalizacji bibliotek, wyrażającej się w zaopatrzeniu ich w odpowiedni materiał, jak również w kadry specjalistów. Całkowicie zaś odłożymy sprawę włączenia bibliotek w plany naukowe i — co za tym idzie — uruchomienia ich zespołowej produkcji naukowej czy pomocniczo-naukowej.

Brak też wciąż jeszcze specjalistów-bibliografów, umiejętnie łączących przygotowanie specjalistyczne ze znajomością metodyki bibliografii. Fachowcy różnych dziedzin nie doceniają często wagi tej metodyki, na czym cierpi poprawność wydawanych bibliografii, a zawodowym bibliografom brak nierzadko dostatecznej wiedzy specjalistycznej dla opanowania bibliografowanego materiału pod względem treściowym. Także i czytelnicy słabo jeszcze wykorzystują bibliografie zalecające, a co gorsza, nie wszyscy też bibliotekarze umieją w pełni posługiwać się nimi w toku swej pracy z czytelnikiem.

Toteż przed instytucjami, które rzetelnie i z odpowiednim przygotowaniem podejmuje się pracy w tej dziedzinie, otwiera się szerokie pole oddziaływania przez propagandę i popularyzację bibliografii wśród czytelników, przez nawiązywanie kontaktów z odbiorcami tych wydawnictw, uważne wsłuchiwanie się w głosy terenu i oparcie na tych doświadczeniach dalszych udoskonaleń w dążeniu do jak najpełniejszego zaspokojenia potrzeb czytelnicych.

I MARKSIZM — LENINIZM

KLASYCY MARKSIZMU—LENINIZMU

2452★**ENGELS F.: Położenie klasy robotniczej w Anglii.** Warszawa 1952. KiW, s. 424. Rec. JEDLICKI J. Kwart. hist. 1953, nr 2, str. 228—235.

Omówienie niektórych wniosków, wpływających z pracy F. Engelsa dla badania historycznego rozwoju ziem polskich w XIX w. (ch) Zob. poz. 2121 z r. 1952.

2453★**LENIN W.: Dzieła.** T. 4. Warszawa 1953. KiW, s. 490.

Tom 4 zawiera prace z okresu luty 1898 — luty 1901, poświęcone walce o zwycięstwo marksizmu w rosyjskim ruchu robotniczym i o rozbiście antyrewolucyjnych poglądów narodników, legalnych marksistów i „ekonomistów“. Prace te, zwłaszcza prace skierowane przeciw „ekonomistom“, dały podstawy teoretyczne i organizacyjne budownictwu partyjnemu pierwszej partii nowego typu. (ch)

2454★**LENIN W.: Dzieła.** T. 7. Warszawa 1953, KiW, s. 614.

Tom 7 zawiera prace Lenina (napisane w okresie IX. 1903 — XII. 1904), skierowane przeciwko organizacyjnemu i taktycznemu oportunistom i ich rozłamowej działalności. Obejmuje również prace wymierzone przeciwko pojedynawstwu w stosunku do oportunistów oraz prace napisane w związku z przygotowaniem do III Zjazdu SDPRR. (ch)

2455★**STALIN J.: Marksizm a zagadnienia językoznawstwa.** Warszawa 1953, KiW, s. 50, 2 nlb.

Drugie wydanie pracy J. Stalina, stanowiącej nieoceniony wkład w rozwinięcie marksizmu-leninizmu. (ch)

PRACE O KLASYKACH MARKSIZMU—LENINIZMU

2456★**BIEŁOW P.: O pracy W. I. Lenina „Materializm a empiriokrytycyzm“.** Warszawa 1953. KiW, s. 135, 2 nlb.

Omówienie warunków, w których praca została napisana. Rozgromienie przez Lenina poszczególnych tez empiriokrytyków. Charakterystyka dalszego rozwinięcia w tej pracy filozoficznych podstaw marksizmu oraz jej nieprzemijającego znaczenia. (ch)

2457. **BOBIŃSKA C.: Marks i Engels wobec powstania styczniowego.** Kwart. hist. 1953, nr 2, str. 52—84. Artykuł obrazuje stosunek wodzów międzynarodowego proletariatu do powstania styczniowego, które było ostatnim fragmentem przyływu rewolucyjnego w Europie w tym okresie. Omówiony jest stosunek Marksa i Engelsa do najważniejszych zagadnień powstania. Mocno podkreślone jest ich rewolucyjne, internacjonalistyczne stanowisko. (ch)

2458★**CZERNIAWSKI J.: Leninowski plan zbudowania partii marksistowskiej. 1898—1902.** Warszawa 1953. KiW, s. 110, 2 nlb.

Autor przedstawia sytuację w ruchu robotniczym w Rosji na początku 90 lat XIX w. oraz omawia elementy leninowskiego planu zbudowania partii marksistowskiej. Podkreślona jest rola książki Le-

nina „Co robić?“ i leninowskiej „Iskry“ w budownictwie partyjnym. W zakończeniu omówiona jest walka J. Stalina o realizację leninowskiego planu zbudowania partii. (ch)

2459. **GAŁKIN I.: K. Marks o klasowej walce w burżuaznym społeczeństwie i dyktaturze proletariatu.** Wopr. Isterji 1953, nr 5, str. 3—29.

Artykuł charakteryzuje, w jaki sposób w warunkach zaostrzających się sprzeczności społeczeństwa kapitalistycznego kształtowała się marksowska teoria walki klas i dyktatury proletariatu. Podkreśla antydogmatyczny, twórczy charakter tej teorii. (ch)

2460. **GÓRSKI J., MUSZKAT M.: Niektóre zagadnienia państwa i prawa w XIII tomie Dzieł Józefa Stalina.** Państwo i Prawo 1953, nr 3, str. 349—377.

Autorzy omawiają prace Stalina z okresu 1930—34, okresu powszechnej kolektywizacji i szybkich postępów industrializacji socjalistycznej. Prace te oświetlają aktywną i twórczą rolę państwa socjalistycznego w zbudowaniu socjalizmu w ZSRR. (g)

2461. **HOCHFELD J.: W 40-lecie pracy Stalina „Marksizm a kwestia narodowa“.** Myśl filoz. 1953, nr 2, str. 162—196.

Warunki powstania tej pracy. Dalsze rozwinięcie kwestii narodowej w późniejszych pracach J. Stalina. Znaczenie prawidłowego ujęcia kwestii narodowej dla walki klasowej proletariatu; w szczególności podkreślone jest znaczenie tego problemu dla narodu polskiego. (ch)

2462. **„Imperializm i raskoń socjalizma“.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 17, str. 587.

Omówienie głównych tez pracy Lenina „Imperializm a rozłam w socjalizmie“. Podkreślenie znaczenia tej pracy w walce z oportunistem i socjal-szwiniem w międzynarodowym ruchu robotniczym. (ch)

2463. **J. K., K. L.: W siedemdziesiątą rocznicę śmierci Karola Marksa.** Sesja naukowa w SGSZ. Ekon. 1953, nr 2, str. 259—264.

Sprawozdanie zawiera streszczenie wygłoszonych referatów i najważniejszych wypowiedzi w dyskusji. (g)

2464★**KANDIEL E.: Marks i Engels — organizatory Sojuza Komunistów.** Moskwa 1953. Gospolitizdat, s. 301, 2 nlb.

Początek działalności Marksa i Engelsa w dziele organizowania partii robotniczej oraz ich walka z różnymi kierunkami socjalizmu przedmarksowskiego o stworzenie teoretycznych podstaw partii. Po omówieniu sprawy powstania Związku Komunistów i jego znaczenia w dziejach ruchu robotniczego, autor charakteryzuje znaczenie „Manifestu Komunistycznego“ — pierwszego programowego dokumentu socjalizmu naukowego. (ch)

2465★**KIEDROW B.: O pracy Fryderyka Engelsa „Dialektyka przyrody“.** Warszawa 1953. KiW, s. 75, 1 nlb.

Przedstawienie sytuacji historycznej w ruchu robotniczym oraz stopnia rozwoju nauk przyrodniczych w okresie, w którym została napisana praca F. Engelsa. Omówienie poszczególnych rozdziałów pracy oraz jej znaczenia. (ch)

2466. KIEPURSKA H.: **Polskie przekłady prac Marksa i Engelsa z lat 1844—1939.** Ekon. 1953, nr 2, str. 291—296.

Zestawienie bibliograficzne polskich przekładów prac Marksa i Engelsa oparte jest na wydanej przez Bibliotekę Narodową pierwszej części bibliografii „Marks, Engels w Polsce“. (g)

2467. LANGE O.: **Rewolucyjna treść nauki Marksa.** Ekon. 1953, nr 2, str. 24—32.

Referat wygłoszony na uroczystej akademii w SGPiS, poświęconej 70 rocznicy śmierci K. Marksa. Autor podkreśla, że badania naukowe i działalność rewolucyjna tworzyły w życiu Marksa nierozdzielną całość. Omawia podstawowe odkrycia Marksa, które uczyniły socjalizm nauką i wskazuje na rewolucyjną, antyreformistyczną treść marksizmu. (g)

2468. LEPIESZINSKAJA O.: **Tworczeskoje znaczenie trudow Marksa, Engelsa, Lenina, Stalina dla razwija jestiestwoznanja.** Wopr. Filosof. 1953, nr 3, str. 46—58.

Część II artykułu zawiera omówienie filozoficznych podstaw współczesnego przyrodznawstwa. (ch) Zob. poz. 1919.

2469. MEGLIĆKA M., LEBLANG S.: **Bibliografia prac J. Stalina i o J. Stalinie w polskich wydawnictwach rewolucyjnych lat 1919—1945.** Ekon. 1953, nr 2, str. 283—290.

Bibliografia nie wyczerpuje wszystkich prac J. Stalina i o J. Stalinie, które ukazały się w Polsce w okresie międzywojennym i w latach okupacji; nie uwzględnia także wszystkich prac, które ukazały się w ZSRR; jest to jednak najpełniejsza bibliografia w języku polskim. (g)

2470. MICHAJŁOW M.: **Karl Marks i Kjołnskijs process kommunistow.** Wopr. Istorji 1953, nr 5, str. 83—93. Kulisy kolonijalnego procesu komunistów, który — wg rachub burżuazji — miał skompromitować ruch robotniczy. Postawi Marksa, demaskującego machinacje policji w czasie tego procesu. (ch)

2471. MODZELEWSKI Z.: **Znaczenie pracy Józefa Stalina „Ekonomiczne problemy socjalizmu w ZSRR“ dla rozwoju nauki.** Nauka pol. 1953, nr 2, str. 9—25; Myśl filoz. 1953, nr 2, str. 86—101.

Referat wygłoszony 17. IV. 1953 r. na pierwszej sesji naukowej PAN. Referent omawia istotę praw nauki i wykazuje niesłuszność burżuazyjnej klasyfikacji nauk na ścisłe i nieścisłe. Marksistowska metoda dialektyczna umożliwia naukom społecznym osiągnięcie obiektywnego poznania. Autor podkreśla twórczy charakter nauki marksizmu-leninizmu, rozwijającej się wraz z socjalistyczną gospodarką, kulturą i świadomością. (g)

2472. NAJDUS W.: **Lenin o prawie narodu polskiego do niepodległości.** Kwart. hist. 1953, nr 2, str. 85—118. Omówienie leninowsko-stalinowskiej nauki o prawie narodów do samookreślenia. Stosunek Lenina do zagadnienia niepodległości Polski w okresie przed I wojną świat., w czasie jej trwania i w okresie Rewolucji Październikowej. Art. wykazuje konsekwentne stanowisko Lenina w sprawie odzyskania przez Polskę niepodległości. (ch)

2473. OJZERMAN T.: **Iz istorji idlejno-politiceskoj bor'by Marksa i Engelsa w 40-ch godach XIX wieka.** Wopr. Filosof. 1953, nr 3, str. 70—80.

Omówienie działalności ideologiczno-politycznej Marksa i Engelsa na początku lat 40 XIX w. Autor wykazuje, że rozwój poglądów twórców marksizmu następował w ostrej walce z różnymi kierunkami socjalizmu przedmarksowskiego. (ch)

2474. VORHOLZER J.: **Ein geniales Werk des wlassenschaftlichen Sozialismus.** Einheit 1953, nr 6, str. 783—794.

Artykuł poświęcony 75-leciu wydania książkowego pracy F. Engelsa „An'v-Dühring“. Omówione

są poszczególne rozdziały pracy, zawarte w nich tezy i wypływające z tych tez wnioski. (ch)

Zob. poz. 2490, 2492—93, 2495, 2497, 2504, 2506, 2512, 2515, 2541, 2547, 2571, 2711, 2935, 3017.

PRACE O MARKSIZMIE-LENINIZMIE

2475. ALEKSANDROW G.: **Idicalizm.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 17, str. 321—324.

Powstanie idealizmu jako wynik podziału społeczeństwa na antagonistyczne klasy. Dwie postacie idealizmu: idealizm obiektywny i subiektywny. Głęboko reakcyjna rola współczesnego idealizmu. Bibliografia. (ch)

2476. CHAŁASIŃSKI I.: **Humanizm socjalistyczny a podstawowe prawo ekonomiczne socjalizmu.** Życie Nauki 1953, nr 2, str. 50—80.

Autor omawiając humanizm Renesansu i Oświecenia wykazuje, że dopiero marksizm powiązał na zawsze nurt humanizmu z rewolucyjną siłą historii i postępu społecznego — klasą robotniczą. Podkreśla, że rewolucja socjalistyczna stwarza warunki, aby humanizm mógł się stać ideologią mas pracujących. (g)

2477. KELLE W.: **Idieologja.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 17, str. 333—337.

Ideologia jako część składowa nadbudowy, jako odbicie materialnych warunków życia społeczeństwa. Rola ideologii w rozwoju społecznym, przede wszystkim rola ideologii socjalistycznej. Konieczność walki z przeżytkami ideologii burżuazyjnej w warunkach socjalizmu. Wykaz literatury. (ch)

2478. PILIPIENKO N.: **Nauka — wrag słucajnostiej.** Wopr. Filosof. 1953, nr 3, str. 20—33.

Autor wskazuje na konieczność podchodzenia do zjawisk przyrodniczych i społecznych z punktu widzenia ich prawidłowości. Podkreślony jest wsteczny, reakcyjny charakter teorii, negujących działanie praw obiektywnych w przyrodzie i społeczeństwie. Wywody teoretyczne poparte są przykładami. (ch)

2479. SCHAFF A.: **Stalinowski wkład w filozofię marksistowską.** Myśl Filoz. 1953, nr 2, str. 43—85.

Kontynuacja i rozwinięcie przez J. Stalina leninowskiego etapu filozofii marksistowskiej. Pogłębienie przez J. Stalina nauki o roli czynnika subiektywnego, o partyjności filozofii. Autor wskazuje na poszczególne tezy, stanowiące rozwinięcie zasad materializmu dialektycznego i historycznego. (ch)

2480. SIDOROW M.: **O niekotorych zakonomier-nostjach razwija filosofji.** Wopr. Filosof. 1953, nr 3, str. 59—69.

Krytyka antynaukowych poglądów na historię filozofii przeprowadzona przez klasyków marksizmu-leninizmu. Autor, opierając się na tej krytyce, wysuwa szereg postulatów pod adresem badaczy historii filozofii. (ch)

2481. STIEPANOWA E.: **Intiernacjonalizm.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 18, str. 296.

Istota internacjonalizmu proletariackiego w świetle prac klasyków marksizmu-leninizmu. Internacjonalizm w praktyce partii proletariackiej, jego znaczenie dla walki o zwycięstwo socjalizmu. (ch)

2482★ WAWIŁOW S. I.: **Nauka epoki stalinowskiej.** Warszawa 1953. Czyt., s. 170, 2 nb.

Zbiór artykułów prezesa Akademii Nauk ZSRR przedstawia drogi rozwoju i zadania nauki radzieckiej w epoce stalinowskiej. „Nauka radziecka — produująca nauka świata, ściśle powiązana z potrzebami życia, jest aktywną siłą współuczestniczącą w budowie komunizmu“. (g)

2483. WOLF H.: **Die Bedeutung des Marxismus für die Geschichtswissenschaft.** Einheit 1953, nr 6, str. 770—782.

Prawidłowe ujęcie historii możliwe jest tylko przy zastosowaniu marksistowskiej metody naukowej. Znaczenie naukowego oświetlenia faktów historycznych dla walki klasowej proletariatu. Warunki prawidłowego ujmowania historii zgodnie z wymogami marksizmu-leninizmu. (ch)

2484★ **Zagadnienia materializmu dialektycznego.** Warszawa 1953. PWN, s. 491, 1 nlb.

Zbiór artykułów autorów radzieckich, omawiających poszczególne problemy materializmu dialek-

tycznego, np. metodę dialektyczną, teorię poznania i in. (ch)

2485. ZIELENOW S.: **Idologiczeskie osnovy Komunistycznej Partii Sowieckowo Sojuza.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 17, str. 329—333.

Warunki, w których zostały opracowane przez Lenina i Stalina podstawy ideologiczne SDPRR. Marksizm-leninizm jako ideologia partii nowego typu. Rola rewolucyjnej teorii w walce klasowej proletariatu. (ch)

Zob. poz. 2533.

II EKONOMIA POLITYCZNA

ZAGADNIENIA OGÓLNE

2486. BIALER S., MIESZCZANKOWSKI M.: **O pewnych wypaczeniach w popularyzowaniu problemów ekonomii politycznej.** Ekon. 1953, nr 2, str. 317—327.

Krytyczne omówienie rocznika 1952 czas. „Szkoła Ekonomiczna“. Recenzenci wykazują istnienie szeregu błędów (będących następstwem słabej znajomości ekonomii politycznej) w większości zamieszczonych w tym piśmie artykułów popularyzacyjnych. Wskazują też na błędy ideologiczne w niektórych pozycjach artykułowych „Gospodarki Planowej“ i „Finansów“. (g)

2487. **Celostatni konferencje ekonomu o wyznamu prace J. W. Stalina: „Ekonomiczne problemy socializmu w SSSR“.** Polit. Ekonom. 1953, nr 1, str. 44—76.

Sprawozdanie z ogólnopanstwowej sesji naukowej ekonomistów czechosł. na temat znaczenia ostatnich pracy Stalina dla czechosł. myśli ekonomicznej. Artykuł zawiera też streszczenie szeregu wypowiedzi w dyskusji, omawiających działanie prawa wartości w ustroju dem. lud., problem rozrachunku gosp. i kredytu krótkoterminowego w świetle tez Stalina, problem geografii gosp. oraz zadania statystyki na tle ostatniej pracy Stalina. (c)

2488. CZARKOWSKI J.: **Socjalistyczna współpraca nauki z praktyką na przykładzie nauk ekonomicznych.** Życie Szkoły Wyższej 1953, nr 5, str. 37—46.

Stały rozwój współpracy nauki z praktyką możliwy jest tylko w warunkach socjalizmu. Zadania nauk ekonomicznych na odcinku współpracy z gospodarką narodową. Omówienie dotychczasowych rezultatów współpracy WSE w Krakowie z przedsiębiorstwami i instytucjami. (g)

2489. KAIGL V.: **Za rozkwit czeskosłowenskie wiedzy.** Polit. Ekonom. 1953, nr 1, str. 16—20.

Artykuł programowy na temat zadań komitetu ekonomicznego Czechosłowackiej Akademii Nauk oraz jej organu „Ekonomia Polityczna“, napisany w związku z pojawieniem się 1 nr. czasopisma. (c)

2490. LANGE O.: **Ostatni wkład Józefa Stalina do ekonomii politycznej.** Życie Nauki 1953, nr 2, str. 26—49.

Referat wygłoszony 17. IV. 1953 r. na pierwszej sesji PAN. Autor omawia węzłowe zagadnienia „Ekonomicznych problemów socjalizmu w ZSRR“, związane z charakterem praw ekonomicznych, z metodologią marksistowskiej ekonomii politycznej. (g)

2491. NIKIFOROW A.: **O przedmiocie otraslewoj ekonomiki.** Wopr. Ekonom. 1953, nr 7, str. 113—121.

Wypowiedź w dyskusji. Autor wysuwa własne tezy, dotyczące przedmiotu ekonomik branżowych. Krytykuje dotychczasowy niski poziom ekonomik, wskazując na niektóre zasadnicze braki. (g)

2492. RUNOWICZ A.: **Sesja naukowa IKKN poświęcona pracy J. Stalina „Ekonomiczne problemy socjalizmu w ZSRR“.** Ekon. 1953, nr 2, str. 227—241.

Sprawozdanie z sesji naukowej IKKN (dn. 27. II.—1. III. 1953 r.) zawiera zwięzłe streszczenia referatów, nie opublikowanych dotąd w całości w prasie, oraz wszystkich wypowiedzi w dyskusji. Dyskusja, może nie w pełni krytyczna i samokrytyczna, poruszyła wiele zagadnień o dużej doniosłości teoretycznej i praktycznej. (g)

Zob. poz. 1242.

2493. **Z działalności ośrodków ekonomicznych w dziedzinie studiowania i popularyzacji pracy J. Stalina „Ekonomiczne problemy socjalizmu w ZSRR“.** Ekon. 1953, nr 2, str. 242—248.

Sprawozdanie zawiera dane o pracy ośrodka warszawskiego, częstochowskiego i wrocławskiego, świadczące o wyraznym ożywieniu i dalszym rozwoju nauk ekonomicznych. (g)

2494. **Ziemielnaja renta.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 16, str. 628—633.

Marksistowska teoria renty gruntowej. Znaczenie i treść klasowa renty różniczkowej I i II oraz renty absolutnej. Rozwój kapitalizmu w rolnictwie. Sytuacja rolnictwa w okresie kapitalizmu monopolistycznego. Krytyczne omówienie burżuazyjnych teorii renty gruntowej. W zakończeniu zamieszczono obszerny wykład zagadnienia renty różniczkowej w warunkach dyktatury proletariatu. Bibliografia. (s)

Zob. poz. 2542, 2799, 2886, 2907, 2916, 3138.

HISTORIA MYŚLI EKONOMICZNEJ

2495. BLUMIN I.: **Nauka o wartości dodatkowej kamieniem węglacnym teorii ekonomicznej Marksa.** Ekon. 1953, nr 2, str. 209—226. (g) Zob. poz. 1946.

2496. GÓRSKI J.: **W sprawie oświetlenia poglądów społeczno-ekonomicznych okresu Odrodzenia.** Ekon. 1953, nr 2, str. 167—175.

Wypowiedź w dyskusji. Próba wykazania, że myśl społeczno-ekonomiczna polskiego Odrodzenia powstała pod wpływem pojawienia się pierwszych elementów stosunków kapitalistycznych i że posiada ona wiele cech właściwych myśli wczesno-merkantylistycznej. Omówienie poglądów Ostroga, Decjusza, Ciesielskiego i Gostomskiego. (g)

2497. GRODEK A.: **W 135 rocznicę urodzin i 70 rocznicę śmierci Karola Marksa.** Życie Szkoły Wyższej 1953, nr 6, str. 141—145.

Krytyczne omówienie wystawy, zorganizowanej przez Wydział Historii Partii KC PZPR w 135 rocznicę urodzin Karola Marksa oraz wystawy urządzonej przez SGPIS w 70 rocznicę śmierci Karola Marksa. (g) Zob. poz. 2504, 2506.

2498★ **KAMIENSKI H.: Wybór pism.** Warszawa 1953, KiW, s. LII, 4 nlb, 310, 2 nlb.

Książka zawiera obszerne fragmenty najważniejszych prac H. Kamińskiego: „Filozofia ekonomii materialnej ludzkiego społeczeństwa“, „O prawdach żywotnych Narodu Polskiego“, „Katechizm

- demokratyczny" oraz wybór z jego twórczości publicystycznej. Zamieszczone prace trafnie ukazują poglądy społeczne, ekonomiczne i polityczne Kamińskiego — wybitnego przedstawiciela polskiej myśli burżuazyjno-demokratycznej — w licznych wypowiedziach zajmującego stanowisko zbliżone do radykalnych demokratów. Wybór poprzedza obszerny wstęp pióra Z. Poniatowskiego, I. Bibrowskiej i Z. Chodkiewicza, zawierający interpretację ideologiczną poglądów Kamińskiego. (g)
2499. KORNIEŃKO A.: **Wielikij ruskiej rewolucyjnier i myslitel.** Wopr. Ekonom. 1953, nr 7, str. 81—95. Artykuł, napisany w 125-lecie urodzin Czernyszewskiego, omawia poglądy tego najwybitniejszego przedstawiciela rosyjskiej demokracji rewolucyjnej. Autor dokładnie analizuje sposób rozwiązania przez Czernyszewskiego kwestii agrarnej, podkreślając jego rewolucyjny, ale i utopijny zarazem charakter (socjalizm gminny). Wskazuje, że przeprowadzona przez Czernyszewskiego krytyka kapitalizmu i burżuazyjnej ekonomii politycznej jest jednym z największych osiągnięć przedmarksowskiego socjalizmu utopijnego. (g)
- 2500★LIPIŃSKI E.: **Rozwój myśli ekonomicznej.** Od merkantylizmu do socjalizmu utopijnego. Wyd. II. Warszawa 1953. PWN, s. 264, 4 nlb. (Masz. pow.)
Drugie wydanie, poprawione i uzupełnione, pierwszego w języku polskim opracowania historii myśli ekonomicznej, opartego na metodologii marksistowsko-leninowskiej. W wydaniu tym przerobiony został rozdział poświęcony ekonomii klasycznej, dodany rozdział o poglądach ekonomicznych w Polsce XVI i XVII wieku oraz rozdział o francuskim socjalizmie utopijnym. (g)
- 2501★MABLY G. B.: **Zasady praw.** Warszawa 1952. PWN, t. I, s. 304, 2-nlb; t. II, s. 218, 2 nlb.
Nowe polskie wydanie podstawowego dzieła wybitnego przedstawiciela francuskiego socjalizmu utopijnego XVIII wieku. Mably wyznaje wprowadzenie zasady socjalizmu konsumpcyjnego, przeprowadza jednak ostrą krytykę zarówno systemu feudalnego jak i istniejących już elementów kapitalizmu. Pracę poprzedza obszerna przedmowa J. Hochfelda, w której charakteryzuje on poglądy Mably'ego na tle epoki. (g)
2502. NOWACCY M. i T.: **W sprawie Staszica jako ekonomisty.** Ekon. 1953, nr 2, str. 176—182.
Wypowiedź w dyskusji. Autorzy występują przeciw zaliczaniu Staszica do fizjokratów. Omawiają jego działalność w okresie Królestwa Kongresowego i wykazują, że głównym celem Staszica był wszechstronny rozwój gospodarki narodowej. (g)
2503. PIETROWA S.: **Ekonomiczeskije woprosy w proizwiedienjach D. I. Pisariewa.** Wopr. Ekonom. 1953, nr 6, str. 35—47.
Charakterystyka poglądów ekonomicznych D. I. Pisariewa, jednego z wybitnych przedstawicieli rosyjskiej rewolucyjnej demokracji z połowy XIX wieku. Pisariew zajmował się m. in. kwestią agrarną, krytykując ostro reformę 1861 r. i podkreślając znaczenie rozwoju przemysłowego Rosji. (s)
2504. REYKOWSKA W.: **Wystawa „W siedemdziesiątą rocznicę śmierci Karola Marksa“.** Ekon. 1953, nr 5, str. 249—256.
Recenzentka charakteryzuje poszczególne części wystawy, zorganizowanej przez SGPiS i krytycznie ocenia błędy popełnione przez jej organizatorów. (g) Zob. poz. 2407, 2506.
2505. STOLIŃSKI F.: **Na marginesie pracy Jana Młota „Kto z czego żyje“.** Ekon. nr 2, str. 112—118.
Omówienie roli, jaką spełniła praca Jana Młota (Szymona Diksztajna) w rozwoju polskiego ruchu robotniczego. Praca ta wywarła poważny wpływ na dalszy rozwój polskiej marksistowskiej myśli społecznej. (g)
2506. Z. S.: **Z dyskusji nad wystawą „W siedemdziesiątą rocznicę śmierci Karola Marksa“.** Ekon. 1953, nr 2, str. 257—258.
Dyskusja, oceniając zasadniczo pozytywnie wystawę, wykazała istnienie pewnych błędów: niewłaściwą ocenę poglądów poszczególnych postaci (Limanowski), niedostateczne uwypuklenie stosunku Marksa do zagadnienia niepodległości Polski, częściowo błędną konstrukcję strony dydaktycznej wystawy. (g) Zob. poz. 2497, 2504.
2507. Zombart. Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 17, str. 170—171.
Werner Sombart. Krytyczne omówienie poglądów znanego wulgarnego ekonomisty niemieckiego, zastrzeżonego wroga marksizmu i jednego z głównych ideologów imperializmu niemieckiego. (s)
2508. ŻURAWICKI S.: **Uwagi do „Zarysu historii polskiej myśli ekonomicznej“.** Ekon. 1953, nr 2, str. 193—189.
Wypowiedź w dyskusji. Autor zamieszcza wiele cennych uwag, dotyczących rozwoju polskiej myśli ekonomicznej w okresie feudalizmu i wczesnego kapitalizmu. Polemizuje z wieloma tezami, wysuniętymi przez prof. Lipińskiego w jego „Uwagach“. (g) Zob. poz. 3342 z 1952 r.
- Zob. poz. 2494.

EKONOMIA POLITYCZNA KAPITALIZMU

2509. **Imperializm.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 17, str. 568—586.

Obszerny wykład leninowsko-stalinowskiej teorii imperializmu. W kolejnych rozdziałach omówiono zag. przechodzenia kapitalizmu wolnokonkurencyjnego w imperializm, działanie podstawowego prawa ekonomicznego współczesnego kapitalizmu, główne cechy ekonomiczne imperializmu, historyczne miejsce imperializmu oraz ogólny kryzys kapitalizmu. Osobny rozdział poświęcono krytyce apologetycznych teorii burżuazyjnych i socjal-reformistycznych. Wykład jest bogato ilustrowany aktualnymi danymi. Obszerna bibliografia. (s)

2510. **Podstawowe prawo ekonomiczne współczesnego kapitalizmu.** Wiedza i Życie 1953, nr 7, str. 463—466.

Tłumaczenie streszczenia artykułu z nr. 3/1953 r. pisma „Ślawianie“. (o)

2511. SOKOŁOW D.: **Podstawowe prawo ekonomiczne współczesnego kapitalizmu.** Ekon. 1953, nr 2, str. 84—111.

Autor wykazuje, że sformułowanie przez J. Stalina podstawowego prawa ekonomicznego współczesnego kapitalizmu pozwoliło lepiej zrozumieć istotę formacji kapitalistycznej. Dokładnie omawia sposoby, za pomocą których kapitał monopolistyczny zabezpiecza sobie maksymalne zyski, podkreślając związaną z tym stałą pauperyzację mas pracujących w krajach kapitalistycznych. (g)

2512. TIULPANOW S.: **„Imperializm kak wysszaja stadja kapitalizma“.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 17, str. 587—590.

Praca W. Lenina „Imperializm jako najwyższe stadium kapitalizmu“ — dalszym rozwinięciem tez zawartych w „Kapitale“ Marksa. Znaczenie tej pracy dla marksizmu-leninizmu. J. Stalin jako kontynuator leninowskiej nauki o imperializmie. (ch)

2513★WALENTIEJ D. I.: **Bezrobocie — nieodłączne zjawisko kapitalizmu.** Tłum. z ros. Warszawa 1953. KiW, s. 281, 3 nlb.

Autor omawia markistowską teorię akumulacji i rezerwowej armii pracy. Szczegółowo zajmuje się zagadnieniem bezrobocia w warunkach ogólnego kryzysu kapitalizmu, wykazując, w jaki sposób bezrobocie płynne przekształciło się w strukturalne. W końcowym rozdziale demaskuje apologety-

tyczne, burżuazyjne teorie pełnego zatrudnienia i wykazuje cały bezsens i zbrodniczość ludobójczych bredni współczesnych neomaltuzjanistów.(g)

2514. WYROZEMBSKI Z. J.: **Zagadnienie podstawowego prawa ekonomicznego kapitalizmu.** *Finanse* 1953, nr 3, str. 17—41.

Autor omawia cel produkcji kapitalistycznej i działanie prawa przeciętnej stopy zysku w warunkach kapitalizmu monopolistycznego. Charakteryzuje działanie podstawowego prawa współczesnego kapitalizmu w szczególności sposoby, za pomocą których monopole zapewniają sobie maksymalne zyski. Publikacja jest fragmentem większej pracy. (k)

Zob. poz. 2452, 2495, 2541, 2600, 2780.

EKONOMIA POLITYCZNA SOCJALIZMU

2515. BURDA A.: **Działalność gospodarczo-organizacyjna państwa socjalistycznego w świetle pracy J. Stalina „Ekonomiczne problemy socjalizmu w ZSRR“.** *Państwo i Prawo* 1953, nr 3, str. 330—348.

Podstawą działalności gospodarczo-organizacyjnej państwa socjalistycznego jest znajomość praw ekonomicznych socjalizmu. Autor wykazuje błędność stanowiska subiektywistycznego, przeceniającego rolę państwa socjalistycznego. Charakteryzuje rozwój funkcji gospodarczo-organizacyjnej państwa w ZSRR i w Polsce Ludowej. (g)

2516. JANCZENKO S.: **O nieprerywnom rostie socjalistyczeskowo prołwodstwa kak usłowji pierlechoda k kommunizmu.** *Wopr. Ekonom.* 1953, nr 6, str. 3—12.

Rozwój produkcji środków produkcji decydującym czynnikiem nieprzerwanego wzrostu produkcji socjalistycznej w procesie przygotowywania przejścia do komunizmu. Autor omawia podstawy teoretyczne zasady prymatu produkcji środków produkcji oraz jej praktyczną realizację w ZSRR. (s)

2517. KONAKOW D.: **O socjalistyczeskorn razszirienom wosproizwodstwie.** *Profies. Sojuzy* 1953, nr 5, str. 8—17.

Wykorzystanie działania praw ekonomicznych socjalizmu pozwala zapewnić stały wzrost socjalistycznej produkcji. Cechy socjalistycznej reprodukcji rozszerzonej: stały wzrost dochodu narodowego, planowe przygotowanie, podział i wykorzystanie kwalifikowanej siły roboczej itd. (g)

2518. KROMM: **Das Wertgesetz in der sozialistischen Wirtschaft.** *Wirtschaft* 1953, nr 20, str. 5.

Omówienie roli i działania prawa wartości w gospodarce socjalistycznej, zarówno w produkcji państwowej, jak i spółdzielczo-kołchozowej. Prawo wartości w okresie przejściowym. Artykuł z cyklu, poświęconego zagadnieniom budowy socjalizmu w NRD, publikowanego w związku z „Rokiem Marksa“. (m)

2519. KRONROD Ja.: **Osnownoj ekonomiceskij zakon socjalizma.** *Wiestn. Statist.* 1953, nr 2, str. 10—26

Autor omawia działanie podstawowego prawa ekonomicznego socjalizmu. Opierając się na licznych zestawieniach statystycznych wykazuje, jak działanie tego prawa prowadzi do coraz pełniejszego zaspokajania rosnących potrzeb ludności i do coraz wspanialszego rozwoju ekonomiki ZSRR. Podkreśla całkowitą przeciwstawność sytuacji w krajach kapitalistycznych. (g)

2520. POHORILLE M.: **Własność socjalistyczna.** *Ekon.* 1953, nr 2, str. 145—166.

Artykuł konsultacyjny. Autor omawia genezę własności socjalistycznej, analizuje dwie jej formy, wykazując zdecydowaną wyższość własności państwowej nad własnością spółdzielczo-kołchozową. Wskazuje na różnice między sektorem państwowym a spółdzielczo-kołchozowym i wyjaśnia istotę własności osobistej jako pochodnej własności społecznej. Panowanie społecznej własności środków produkcji umożliwia wzajemny rozwój gospodarki narodowej. Roszch własności socjalistycznej w Polsce Lud. (g)

2521. SMOLIN N.: **O początkach wymiany produktów.** *Ekon.* 1953, nr 2, str. 190—203. (g). Zob. poz. 1296.

2522. WYROZEMBSKI Z. J.: **Z zagadnień podstawowego prawa ekonomicznego socjalizmu.** *Gosp. plan.* 1953, nr 7—8, str. 17—28.

Podstawowe prawo ekonomiczne socjalizmu określa istotę i treść produkcji socjalistycznej. Środki realizacji podstawowego prawa ekonomicznego socjalizmu. Związek tego prawa z produkcją towarową i działaniem prawa wartości w socjalizmie. Niektóre problemy, związane z działaniem podstawowego prawa socjalizmu w warunkach okresu przejściowego. (g)

Zob. poz. 2476, 2563, 2569, 2653, 2757, 2772, 2781, 2784.

III HISTORIA

HISTORIA RUCHU ROBOTNICZEGO

- 2523★ACARKIN A.: **Szesnasta Konferencja WKP(b).** Warszawa 1953. KiW, s. 133, 2 nłb.

Sytuacja w ZSRR przed zwołaniem XVI Konferencji. Problemy omawiane w czasie obrad Konferencji. Uchwały oraz ich znaczenie dla dalszej mobilizacji sił partii i narodu radzieckiego do walki o socjalistyczną rekonstrukcję gospodarki narodowej i likwidację elementów kapitalistycznych w mieście i na wsi. (ch)

2524. ALEKSIEJEW-POPOW W.: **Wiljanje Pariżskoj Komunny na giermanskoje socjal-diemokraciczeskoe dwizenie (1871—1872).** *Wopr. Istorji* 1953, nr 3, str. 60—82.

Autor uwypukla internacjonalistyczne stanowisko przywódców lewego skrzydła niemieckiej socjaldemokracji (eisenachczyków) — Bebla i Liebknechta — w stosunku do Komuny Paryskiej. Ruch solidarności z komunardami objął szerokie kręgi niemieckiego proletariatu przyczyniając się do radykalizacji nastrojów i do demaskowania kłamstw oficjalnej burżuazyjnej propagandy. (ch)

2525. BACH I.: **Intiernacjonal 1-j.** *Bolsz. Sow. Enc.*, izd. 2, t. 18, str. 283—288.

Powstanie I Międzynarodówki i jej znaczenie w dziejach ruchu robotniczego. Omówienie poszczególnych Kongresów. Działalność Marksa i Engelsa w I Międzynarodówce. Bibliografia. (ch)

2526. GAŁKIN I.: **Intiernacjonal 2-j.** *Bolsz. Sow. Enc.*, izd. 2, t. 18, str. 288—295.

Warunki powstania II Międzynarodówki. Podłoże rozłamu w ruchu robotniczym. Wejście przywódców II Międzynarodówki na drogę oportunistów i zdrady klasy robotniczej. II Międzynarodówka w okresie I wojny świat. Walka Lenina i Stalina z jej oportunistycznymi przywódcami. Jawne przejście wodzów II Międzynarodówki na stronę imperializmu po I wojnie świat. Spis literatury. (ch)

- 2527★GOTTWALD K.: **Spisy. T. VII.** Praha 1953. *Statni Nakladatelstvi Politicke Literatury*, s. 316.

Tom VII dzieł zbiorowych K. Gottwalda obejmuje przemówienia, artykuły oraz inne dokumenty partyjne z r. 1936. Na pierwszy plan wysuwają się

artykuły Gottwalda na temat uchwał VII Kongresu III Międzynarodówki oraz dokumenty VII Zjazdu KPCz. W świetle materiałów VII tomu jasno rysuje się postać Gottwalda jak inicjatora masowej kampanii o pomoc dla ludu hiszpańskiego w jego walce przeciw agresorom faszystowskim. (c)

2528. GRODEK A.: **Znajomość dzieł Marksa w Polsce przed rokiem 1883.** Ekon. 1953, nr 2, str. 33 — 48.

Autor, na podstawie własnych źródłowych studiów, omawia przenikanie idei marksizmu do Polski przed r. 1883. Podkreśla, że idee te były przynoszone przez ludzi częstokroć negatywnie ustosunkowanych do nauki Marksa. Dopiero powstanie klasy robotniczej i zaostrenie się przeciwieństw klasowych stworzyło warunki do pełnego przyjęcia się marksizmu w Polsce. Artykuł jest uzupełniony przedrukiem pierwszej, ogłoszonej w języku polskim w r. 1848 pracy Marksa, poświęconej czerwcowemu powstaniu robotników paryskich. (g)

2529. **Inostrannaja wojennaja intierwłencja i graždanskaja wojna w SSSR 1918—1920.** Bolsz. Sow. Enc. izd. 2, t. 18, str. 173—211.

Przebieg interwencji i wojny domowej w ZSRR. Charakterystyka wielokrotnie ponawianych przez interwentów i rodzimych kontrrewolucjonistów prób unicestwienia władzy radzieckiej. Walka z interwentami mas pracujących Kraju Rad, kierowanych przez partię. Obszerny wykaz literatury. (ch)

2530. **Internacjonal 2^{1/2}.** (Wienski). Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 18, str. 295—296.

Powstanie (w r. 1921) i działalność II i 1/2 Międzynarodówki (wiedeńskiej), prowadzącej w istocie politykę identyczną z polityką II Międzynarodówki, a maskującej swój oportunizm rewolucyjnymi frazesami. (ch)

2531★**Komunistyczna Partia Polski. Uchwały i rezolucje.** Warszawa 1953. KiW, s. 294, 1 nlb.

Tom pierwszy wydawnictwa, zawierającego podstawowe uchwały i rezolucje KPP. Obejmuje on uchwały i rezolucje podjęte w okresie od I do II Zjazdu (1918—1923), tzn. w okresie, stanowiącym początkowy etap wkraczania partii na drogę marksizmu-leninizmu. (ch)

2532★**KPP w obronie niepodległości Polski.** Warszawa 1952. KiW, s. 426, 1 nlb. Wydział Historii Partii KC PZPR. Rec. STRUMIENIOWA E. Kwart. hist. 1953, nr 2, str. 241—250.

Recenzentka stwierdza, że praca ta „to nie tylko cenny wkład w naszą wiedzę, to zarazem pomoc metodologiczna: w oświetleniu bogatej problematyki ideologicznej przez kierownictwo partyjne znajduje odbicie droga, jaką przebyła KPP, pozbywając się sekciarskich hamulców i oportunistycznych naleciałości...“. Wymienione są usterek w opracowaniu redakcyjnym. (ch). Zob. poz. 46.

2533★**MAO TSE-TUNG: Izbrannye proizwłedienja. T. II.** I. Moskwa, 1953. Izd. Inostr. Litier. Rec. ILIU-SZECZKIN A.: Drugi tom Dzieł Wybranych Mao Tse-Tunga. Nowe Czasy 1953, nr 27, str. 27—31.

W pracach tych znajdujemy analizę zagadnień strategii i taktyki partii w walce z japońskim najazdem oraz w walce o tworzenie i umocnienie frontu narodowego, a także analizę niektórych zagadnień ogólnoteoretycznych. Prace wodza narodu chińskiego mają doniosłe znaczenie dla proletariatu międzynarodowego w jego walce z imperializmem. (g)

2534★**SZIMA J., WERGENER W.: Rewolucjni dzielnicke hniti w Czeskosłowensku w boji za prac a žiwotni uroveň pracujících.** Praha 1953. Prace, s. 120.

Dokumenty obrazujące walkę czechosł. rewolucyjnego ruchu robotniczego kierowanego przez KPCz oraz czerwone związki zaw. w okresie międzywojennym. (c)

2535★**Tridcat let žizni i bor'by Italjanskoj kommunističeskoj partii.** Moskwa 1953. Izd. Inostr. Litier., s. 678, 1 nlb.

Zbiór artykułów autorów włoskich, omawiających poszczególne etapy w rozwoju Komunistycznej Partii Włoch, od chwili jej powstania do czasów obecnych. Książka dzieli się na 5 rozdziałów, obejmujących poszczególne okresy w historii partii. Na końcu każdego rozdziału zamieszczone są najważniejsze dokumenty z danego okresu (np. uchwały zjazdów partyjnych, odezwy). (ch)

2536. **WESELY J.: V. swazek Spisu Kl. Gottwalda.** Nowa Myśl 1953, nr 5, str. 432—444.

Omówienie tomu V Dzieł K. Gottwalda, obejmującego okres od października 1933 r. do lipca 1934 r., tj. jeden z najcięższych okresów istnienia KPCz. W warunkach depresji gospodarczej, zarysowującej się coraz wyraźniej zagrożenia Republiki z zewnątrz, wzrostu aktywności reakcji w życiu politycznym CzSR, Gottwald precyzuje i wytycza taktykę i strategię Partii. (c)

2537. **Zabastowka.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 16, str. 266—269.

Strajk jako jedna z podstawowych form walki klasowej proletariatu w krajach kapitalistycznych. Formy strajków. Zarys historii ruchu strajkowego w głównych krajach kapitalistycznych; dane obrazujące jego wzmaganie się w ostatnich latach. Ruch strajkowy w Rosji carskiej. Bibliografia. (s)

Zob. poz. 2457-58, 2461-64, 2470, 2473, 2529, 2873.

HISTORIA GOSPODARCZA

2538★**CHMURA J.: Historia gospodarcza Polski.** Warszawa 1953. Szkoła Główna Planowania i Statystyki w Warszawie, Studium Zaoczne, Katedra Historii Gospodarczej, sem. I i II, r. ak. 1952/53, z. 6, s. 94 (Masz. pow.) (+)

Zeszyt zawiera rozdział pt. „Okres ogólnego kryzysu kapitalizmu“, omawiający zagadnienia historii gospodarczej Polski od r. 1918 do r. 1944. (ch)

2539.★**GRODEK A., KOSTROWICKA I.: Historia gospodarcza Polski.** Warszawa 1953. Szkoła Główna Planowania i Statystyki w Warszawie, Studium Zaoczne, Katedra Historii Gospodarczej, sem. I i II, r. ak. 1952/53, z. 4, s. 110. (Masz. pow.) (+)

Zeszyt zawiera cz. II rozdziału pt. „Okres kształtowania się układu kapitalistycznego“. Omówiony jest problem kształtowania się układu kapitalistycznego w Królestwie Polskim. (ch)

2540★**GRODEK A., KOSTROWICKA I.: Historia gospodarcza Polski.** Warszawa 1953. Szkoła Główna Planowania i Statystyki w Warszawie, Studium Zaoczne, Katedra Historii Gospodarczej, sem. I i II, r. ak. 1952/53, z. 5, s. 126. (Masz. pow.) (+)

Zeszyt obejmuje okres 1848/1864 do 1918 r. Zawiera 2 rozdziały: „Okres kapitalizmu wolnokonkurencyjnego“ (do r. 1900) i „Okres kapitalizmu monopolistycznego“ (1900—1918). (ch)

2541. **KONIUSZAJA R.: K. Marksom socjalno-ekonomiczskowo razwítja Rossji posle rieformy 1861 goda.** Wopr. Istorji 1953, nr 5, str. 30—53.

Omówione są poglądy Marksa na rozwój społeczno-ekonomiczny Rosji po reformie 1861 r. Autor opiera się na materiałach zawartych w wydanych w ZSRR tomach 11 i 12 „Archiwum Marksa i Engelsa“. (ch)

2542. **LITWIN J.: O roli czynnika demograficznego w rozwoju społecznym.** Myśl filoz. 1953, nr 2, str. 389—400.

Antynaukowy, reakcyjny charakter poglądów Malthusa i innych teoretyków burżuazyjnych na rolę czynnika demograficznego w rozwoju społecznym. Zależność praw demograficznych od praw ekonomicznych. Autor wykazuje, w jakich warun-

kach czynnik demograficzny przyspiesza lub hamuje rozwój społeczny. (ch)

2543 ★ **Pierwsza Konferencja Metodologiczna Historyków Polskich.** T. 2. Warszawa 1953, PWN, s. 585.

Tom 2 zawiera przemówienia, referaty i wypowiedzi w dyskusji (wygłoszone na Konferencji w Otwocku w dn. 7.I. — 12.I.1952 r.), poświęcone zagadnieniom kapitalizmu wraz z imperializmem oraz zagadnieniom epoki Rewolucji Październikowej. Skorowidz osób i miejscowości. (ch). Zob. poz. 1318.

2544 ★ **PESZAK W.: Berni rejestrziki z roku 1544 a 1620.** Praha 1953. Czeskosł. Akademie Wied., s. 232.

Studium z zakresu historii gospodarczej ziem czeskich w okresie przed bitwą na Białej Górze (utrata niezależności). Analiza obszernych materiałów, dot. obciążenia ludności podatkami, niskiej stopy życiowej chłopów pańszczyźnianego oraz stopnia wyzysku mas ludowych przez państwo i panów feudalnych. (c)

2545. **RAUHUT L.: O początkach hutnictwa żelaznego na ziemiach polskich.** Wiedza i Życie 1953, nr 3, str. 559—561.

Początki hutnictwa na ziemiach etnicznie polskich. Pierwsze piece hutnicze; procesy hutnicze stosowane przez Słowian. (c)

2546. **RUSIŃSKI W.: Uwagi o rozwarstwieniu wsi w Polsce XVIII w.** Kwart. hist. 1953, nr 2, str. 161—182. Określenie problematyki, składającej się na pojęcie rozwarstwienia wsi. Rozwój stosunków towarowo-pieniężnych w Polsce w XVIII w. prowadził, mimo utrzymania się zależności feudalnych, do różnicowania majątkowego warstwy chłopskiej. Przeciwności istniejące w łonie tejże warstwy na przykładzie Wielkopolski i Małopolski. Artykuł zawiera charakterystykę dotychczasowych prac., omawiających tę problematykę. Obszerna bibliografia. (ch)

2547. **Znaczenie prac Józefa Stalina dla polskiej nauki historycznej.** Kwart. hist. 1953, nr 2, str. 4—51.

Omówienie wskazań, zawartych w pracach J. Stalina, dot. przedmiotu i metody badań historycznych, historycznego ujmowania zjawisk i in. Większa część artykułu poświęcona jest analizie poszczególnych okresów w historii Polski w oparciu o wskazania, zawarte w pracach J. Stalina. (ch)

Zob. poz. 2452, 2496, 2713.

IV GEOGRAFIA

2548 ★ **DZIEWOŃSKI K.: Geografia miast i osiedli w Polsce.** Warszawa 1953. Wiedza Powszechna, s. 84.

Praca na poziomie popularnym, omawia nie powstawania miast w Polsce. Charakteryzuje położenie geograficzno-gospodarcze najważniejszych ośrodków miejskich. Przedstawia planowaną rozbudowę miast i wsi w Planie 6-letnim. (g)

2549. **Indja. Ekonomiko-geograficzekij oczerk.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 18, str. 40—52.

Wyczerpująca charakterystyka ekonomiczna Indii z uwzględnieniem podstawowych danych z historii gospodarczej. Metody wyzysku kolonialnego stosowane przez angielski kapitał finansowy. Podział Indii czynnikiem wpływającym na pogorszenie sytuacji gospodarczej. Omówienie sytuacji w poszczególnych gałęziach gospodarki. Obfity materiał liczbowy. Bibliografia. (s)

2550. **Indonezja. Ekonomiko-geograficzekij oczerk.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 18, str. 112—116.

Przegląd danych, obrazujących ekonomikę Indonezji. Eksploatatorska działalność monopoli holenderskich i penetracja kapitału amerykańskiego. Główne rejony gospodarcze Indonezji. (s)

2551. **Irak. Ekonomiko-geograficzekij oczerk.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 18, str. 384—387.

Dane, obrazujące gospodarkę Iraku — kraju opieranego przez kapitał angielski. Wzrost wpływu kapitału amerykańskiego po II wojnie świat. Kolonialny i zacofany charakter ekonomiki kraju. (s)

2552. **Iran. Ekonomiko-geograficzekij oczerk.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 18, str. 400—404.

Obszerna charakterystyka gospodarki narodowej Iranu. Rujujące dla narodu irańskiego skutki

walki imperialistów angielskich i amerykańskich o naftę irańską. Dane, dotyczące poszczególnych gałęzi gospodarki. (s)

2553. **Irlandja. Ekonomiko-geograficzekij oczerk.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 18, str. 449—451.

Półkolonialny charakter ekonomiki Irlandii, podporządkowanej kapitałowi angielskiemu. Plan Marshalla i jego wpływ na gospodarkę kraju. Przegląd głównych gałęzi gospodarki; dane statystyczne. (s)

2554. **Islandja. Ekonomiko-geograficzekij oczerk.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 18, str. 521—522.

Krótkie omówienie gospodarki narodowej Islandii, kraju bardzo zacofanego, opanowanego całkowicie przez kapitał amerykański i angielski. (s)

2555. **Ispanja. Ekonomiko-geograficzekij oczerk.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 18, str. 535—539.

Gospodarka Hiszpanii pod rządami Franco. Militaryzacja kraju i jego uzależnienie od obcego kapitału. Przekształcenie Hiszpanii w bazę wojennosurowcową dla monopoli amerykańskich. Przegląd danych, dot. różnych dziedzin gospodarki. (s)

2556. **Izrail. Ekonomiko-geograficzekij oczerk.** Bolsz. Sow. Enc. izd. 2, t. 17, str. 514—515.

Charakterystyka ekonomiki państwa Izrael. Podstawowe dane o przemyśle, rolnictwie, transporcie, handlu zagr. i finansach. Dominujące stanowisko monopoli amerykańskich i angielskich w gospodarce kraju. (s)

Zob. poz. 2570, 2580, 2904, 2998.

V BUDOWNICTWO SOCJALISTYCZNE

ZAGADNIENIA OGÓLNE

2557. **Planerfüllung in den europäischen Ländern der Volksdemokratie im I Quartal 1953.** Statist. Praxis 1953, nr 6, str. nlb.

Tabele, obrazujące realizację zadań planowych w I kw. 1953 r. przez przemysł i handel europejskich państw dem. ludowej. Dane liczbowe, wykazujące wzmocnienie sektora socjalistycznego na wsi w tych krajach. (m)

2558. **Statisticke prehledy.** Statist. Obzor 1953, nr 5, str. 184—200.

Przegląd danych statystycznych, dot. realizacji narodowych planów gosp. w ZSRR oraz w krajach dem. lud. (c)

2559. **SZ. J.: Wykonanie planów gospodarczych na I kw. 1953 r. w krajach demokracji ludowej.** Gosp. plan. 1953, nr 6, str. 62—67.

Omówienie osiągnięć pokojowego budownictwa

krajów dem. lud. w I kwartale br. Osiągnięcia te w sposób zdecydowany potwierdzają wyższość socjalistycznego systemu gospodarczego nad kapitalistycznym. (g)

2560. WIRIASOW K.: **Uspiesznoje rozwitje ekonomiki jewropiejskich stran narodnoj diemokratji.** Wnieszni. Torg. 1953, nr 3, str. 1—11.

Omówienie wyników pokojowego budownictwa w krajach demokracji ludowej i rozwoju handlu zagranicznego tych krajów w r. 1952. (g)

Zob. poz. 2741, 2898, 3110.

POLSKA

2561. D. J.: **Socjalistyczna współpraca pracowników nauki z praktykami życia gospodarczego.** Gosp. plan. 1953, nr 7—8, str. 93—100.

Omówienie dotychczasowych wyników współpracy wyższych szkół ekonomicznych, technicznych i rolniczych z przedsiębiorstwami produkcyjnymi, zakładami i instytucjami. (g)

2562. DĄBEK A.: **W rocznicę odrodzenia.** Wiedza i Życie 1953, nr 7, str. 442—446.

Podsumowując, z okazji święta Odrodzenia, osiągnięcia władzy ludowej autor przeprowadza porównanie pomiędzy sytuacją gospodarczą, społeczną i polityczną Polski w okresie międzywojennym i obecnym. Rozważania swoje ilustruje interesującym materiałem statystycznym. (o)

2563. DUDZIŃSKI W.: **O działaniu prawa wartości w Polsce.** Prz. związk. 1953, nr 6, str. 264—267.

Specyficzne cechy działania prawa wartości w okresie przejściowym. Skutki żywiołowego działania prawa wartości w ustroju kapitalistycznym w Polsce przedwrześniowej. Prawo wartości w ustroju socjalistycznym, w warunkach ograniczenia sfery jego działania. Znaczenie uprzemysłowienia kraju dla stworzenia warunków do obniżenia cen i ogólnego podniesienia rentowności gospodarki narodowej Polski. (Artykuł konsultacyjny). (u)

2564. JAKUBCZAK J.: **Ogólne założenia rozwoju województwa warszawskiego.** Gosp. plan. 1953, nr 7—8, str. 56—63.

Plan rozwoju obecnego województwa warszawskiego przewiduje przekształcenie go w ciągu lat kilkunastu (do 1970 r.) z ośrodka rolniczego w ośrodek przemysłowo-rolniczy. Rozwój sił wytwórczych doprowadzi do powstania trzech wyodrębnionych rejonów gospodarczych (Płock, Siedlce, Ostrołęka). Omówienie planowej rozbudowy przemysłu, rolnictwa, budownictwa socjalno-kulturalnego. (g)

2565. KISIELEWSKI K.: **Nowa Huta tronem przemian społeczno-gospodarczych krakowskiego rejonu gospodarczego.** Życie gosp. 1953, nr 21, str. 763—765.

Omówienie przemian w strukturze gospodarczej i społecznej woj. krakowskiego w Planie 6-letnim. (s)

2566. RYGALŁO W.: **Rozszerzyć akcję osadniczą na Ziemiach Zachodnich.** Życie gosp. 1953, nr 20, str. 709—712.

Braki w tegorocznym werbunku osadników. Znaczenie planowego osadnictwa dla gospodarki narodowej i dla podniesienia dobrobytu ludności przesiedlonej. (s)

2567. **Wykorzystać wskazania konferencji partyjnych w pracy aktywów gospodarczego.** Życie gosp. 1953, nr 20, str. 690—693.

Omówienie najbardziej typowych problemów w walce o plan, wysuniętych na wojewódzkich

konferencjach PZPR w głównych ośrodkach przemysłowych. (s)

Zob. poz. 2548, 2646—47, 2649—51, 2724, 2806, 2869, 2968, 2970, 2972, 2978, 2982, 3002.

ZWIĄZEK RADZIECKI

2568. ★ALLACHWIERDIAN D.: **Nacjonalnyj dochod SSSR 1952.** Gospolitizdat, s. 118. Rec. BIELKIN W.: Sierioznye niedostatki w knigie o nacjonalnom docho-die. Wiesn. Statist. 1953, nr 2, str. 82—85.

Recenzent wskazuje na szereg błędów teoretycznych w omawianej pracy o dochodzie narodowym ZSRR. Autor jej nie potrafił przewyżczyć nastawienia subiektywistyczno-idealistycznego; liczne braki występują też w zestawieniach statystycznych. (g)

2569. FIEDKIN G. I.: **Rol sowietskowo gosudarstwa i prawa w osuszczestwlenji triebowanij osnownowo ekonomiceskowo zakona socjalizma.** Sowiet. Gosud. Prawo 1953, nr 2—3, str. 42—52.

Radzieckie państwo i prawo są głównymi środkami, przy pomocy których klasa robotnicza wykrzystuje działanie praw ekonomicznych socjalizmu w interesie społeczeństwa. Autor charakteryzuje znaczenie poszczególnych funkcji państwa socjalistycznego dla realizacji podstawowego prawa ekonomicznego socjalizmu. (g)

2570. ★FLESZAR M.: **Wielkie budowle komunizmu.** Warszawa 1953. Instytut Polsko-Radziecki, s. 47, 1 nrb.

Autor omawia gigantyczne budownictwo w ZSRR związane ze stalinowskim planem przeobrażania przyrody. Charakteryzuje znaczenie wielkich budowli komunizmu dla dalszego rozwoju gospodarczego kraju. Budownictwo tego rodzaju, zasadniczo przeciwstawne w swej istocie największym nawet budowlom kapitalizmu, możliwe jest tylko w warunkach władzy radzieckiej. (g)

2571. GAPOCZKA P.: **Stalinskaja programma stroitelstwa komunizma.** Profies. Sojuzy 1953, nr 4, str. 12—21.

Autor analizuje warunki wstępne przejścia od socjalizmu do komunizmu w ZSRR. Wskazuje na rolę państwa socjalistycznego w ich realizacji. (g)

2572. **Komunikat Centralnego Urzędu Statystycznego przy Radzie Ministrów o wynikach wykonania państwowego planu rozwoju gospodarki narodowej ZSRR w pierwszym półroczu 1953 r.** Życie gosp. 1953, nr 22, str. 819—823. (g)

2573. ŁAWROW W.: **Sniżenie roznicznych cien i ukriepljenje sowieskowo rubla.** Finansy i Kriedit 1953, nr 4, str. 20—26.

Porównanie obniżki cen detalicznych, przeprowadzonej w dn. 1. IV. 1953 r., z obniżkami cen z r. 1947 i 1952. Wpływ tych obniżek na podniesienie się stopy życiowej mas pracujących w ZSRR. (k)

2574. MALENKOW G.: **Przemówienie na V Sesji Rady Najwyższej ZSRR.** O trwały Pokój 1953, nr 33, str. 2—4.

Przemówienie wygłoszone na posiedzeniu w dn. 8. VIII. 1953 r. Krótka charakterystyka budżetu ZSRR na r. 1953. Podkreślenie, że budżet ten umożliwił realizację podstawowego zadania Partii i Rządu — podniesienia dobrobytu narodu drogą szybkiego rozwoju przemysłu lekkiego i rolnictwa. Szybki wzrost produkcji artykułów masowego spożycia jest wynikiem rozwoju przemysłu ciężkiego. Dane liczbowe, dotyczące produkcji ZSRR w r. 1953. Omówienie bieżącej sytuacji międzynarodowej i polityki zagranicznej Związku Radzieckiego. (ch)

2575★**Pięćdziesiąt lat Komunistycznej Partii Związku Radzieckiego.** Warszawa 1953, KiW, s. 30, 2 nlb.

Tezy Wydziału Propagandy i Agitacji KC KPZR oraz Instytutu Marksa—Engelsa—Lenina—Stalina przy KC KPZR wydane w związku z 50 rocznicą II Zjazdu SDPRR. (ch)

2576. **Zabota Sowieckowo gosudarstwa o blagie naroda.** Profies. Sojuzy. 1953, nr 4, str. 1—5.

Stałe podnoszenie dobrobytu mas pracujących — podstawową zasadą przewodnią polityki partii i państwa w ZSRR. Polityka obniżania cen jako narzędzie poprawy bytu ludności stosowanie jej jest wynikiem stałego rozwoju gospodarki narodowej. (g)

Zob. poz. 2460, 2485, 2515—16, 2733, 2735, 2758, 2764—65, 2768, 2872, 2894, 2905, 2999, 3021.

KRAJE DEMOKRACJI LUDOWEJ

BULGARIA

2577. **Bulgarien erfüllte Fünfjahrplan.** Wirtschaft 1953 nr 20, str. 1.

Wskaźniki przedterminowego wykonania w Bułgarii pierwszej 5-latki (1948—53 r.). (m)

2578. **J. A. G.: Przedterminowe wykonanie 5-letniego planu w Bułgarii.** Gosp. plan. 1953, nr 6, str. 67—69.

Bułgarskie masy pracujące w ciągu 4 lat wykonały zadania planu 5-letniego (1948—53) przekształcając zacofaną ekonomikę przedwojennej Bułgarii ekonomikę kraju budującego podstawy socjalizmu. Omówienie rezultatów budownictwa socjalistycznego w poszczególnych dziedzinach gospodarki narodowej. (g)

CHINY

2579. **C. B.: Volkschinas Hual — Strom-Projekt im dritten Stadium.** Wirtschaft 1953, nr 25, str. 11.

Autor omawia gigantyczne przedsięwzięcie Chin Ludowych w dziedzinie przeobrażenia przyrody — ujarzmienie rzeki Hual — i jego następstwa gospodarcze. Mapa orientacyjna. (m)

2580. **M. K.: Tibet auf dem Weg in eine lichte Zukunft.** Wirtschaft 1953, nr 21, str. 12.

Struktura geograficzna i demograficzna Tybetu. Gospodarka Tybetu przed wyzwoleniem go przez armię Chin Ludowych. Dane dot. rozwoju gospodarczego i kulturalnego Tybetu po wyzwoleniu. (m)

2581★**New China's Economic Achievements 1949—1952.** Peking 1952. Foreign Languages Press, s. 285. **Rec. WOŁKOW A.:** Nowa książka po ekonomice Kitaju. Wopr. Ekonom. 1953, nr 6, str. 100—106.

Recenzja zawiera obfity wybór najważniejszych danych obrazujących osiągnięcia gospodarcze Chin Ludowych w l. 1949—1952. Omawiana praca charakteryzuje m. in. zmiany w strukturze gospodarki, rozwój przemysłu i rolnictwa, zag. stabilizacji cen i poprawy położenia mas pracujących. (s)

Zob. poz. 2533, 2720, 2879.

CZECOSŁOWACJA

2582. **O usneseni vlady republiky Czeskoslovenske a Ustrzedniho wyboru Komunisticke Strany Czeskoslovenska ze dne 30 kwietna 1953 o provedeni pieniezni reformy a zruszeni listku na potravinarske a promyslowe zbozi.** Fin. a Uwier 1953 nr 5, str. 145—150.

Pełny tekst uchwały Rządu CzSR oraz KC KPCz z dn. 30. V. 1953 r. o przeprowadzeniu reformy pieniężnej oraz zlikwidowaniu systemu kartkowego. (c)

2583. **SPACZIL B.: Zajistit pieniezni reformu posilovat finance.** Fin. a Uwier 1953, nr 5, str. 150—154.

Polityczne i ekonomiczne uzasadnienie celowości i konieczności przeprowadzonej ostatnio w CzSR

reformy pieniężnej oraz likwidacji systemu kartkowego. (c)

2584. **SZEWIEJA J.: Gospodarka czechosłowacka w końcowym roku planu pięcioletniego.** Gosp. plan 1953, nr 7—8, str. 77—85.

Rozwój gospodarki czechosłowackiej po II wojnie świat. Stały wzrost produkcji przemysłowej (przede wszystkim przemysłu ciężkiego) i rolnej, rozwój spółdzielczości produkcyjnej. Wzrost dobrobytu czechosłowackich mas pracujących. Reforma pieniężna z 30. V. br. jako czynnik zabezpieczający szybkie tempo budownictwa socjalistycznego. (g)

2585. **SZIROKY W.: Zprawa o czinnosti Ustrzedniho Wyboru KSS a dalszi uilhy strany.** Nowa Mysl 1953, nr 5, str. 372—392.

Przemówienie programowe na X Zjeździe Kom. Partii Słowacji. Analiza rozwoju gospodarczego Słowacji w l. 1950—1953. Zadania na przyszłość w zakresie umocnienia systemu oszczędności, rozwoju spółdzielni produkcyjnych na wsi, handlu socjalistycznego i wymiany towarowej między miastem i wsią. Omówienie znaczenia przeprowadzonej niedawno w CzSR reformy walutowej i zniesienia systemu kartkowego. (c)

Zob. poz. 2526, 2535, 2652, 2655, 2727, 2729, 2789, 2883, 2967, 2969.

NIEMIECKA REPUBLIKA DEMOKRATYCZNA

2586. **Erfüllung des Volkswirtschaftsplanes im I. Quartal 1953.** Statist. Praxis 1953, nr 6, str. nlb.

Dane liczbowe i procentowe, obrazujące wykonanie zadań planowych w I kw. 1953 r. w przemyśle, rolnictwie, transporcie, handlu wewnętrznym i zagranicznym. Dane te wykazują dalszy wzrost potencjału gospodarczego NRD w porównaniu z r. 1952. (m)

2587. **Erklärung der Zentralkomitees der SED: Über die Lage und die unmittelbaren Aufgaben der Partei.** Wirtschaft 1953, nr 26, str. 3.

Oświadczenie KC SED z dn. 21. VI. 1953 r. (w związku z faszystowską prowokacją z dn. 17. VI. br. w Berlinie Wschodnim), dot. sytuacji w kraju i najbliższych zadań partii. (m)

2588. **Kommunique des Politbüros des Zentralkomitees der SED vom 9. Juni 1953.** Wirtschaft 1953, nr 24, str. 1.

Treść komunikatu KC SED w sprawie podjęcia kroków, zmierzających do podniesienia ogólnego dobrobytu ludności NRD i do wzmocnienia praworządności. (m)

2589. **PETERS G.: Mobilisiert alle örtlichen Reserven für die Nationalen Aufbauwerke der Bezirke und Kreise.** Wirtschaft 1953, nr 20, str. 3.

Konieczność pełnej mobilizacji wszystkich istniejących miejscowych rezerw dla uzyskania najlepszych wyników w odbudowie i rozbudowie kraju. (m)

Zob. poz. 2719, 2743, 2871, 2900.

RUMUNIA

2590★**SAMOJŁOW S.: Rumuńska Republika Ludowa.** Tłum. z ros. Warszawa 1953. Wiedza Powszechna, s. 121, 3 nlb.

Praca na poziomie popularnym omawia osiągnięcia gospodarcze, polityczne i kulturalne rumuńskich mas pracujących w warunkach władzy ludowej. U źródeł osiągniętych sukcesów tkwi braterska pomoc ZSRR i krajów dem. lud. Pracę uzupełnia posłowie p. M. Gelbarda, w którym omawia on rezultaty socjalistycznego budownictwa Rumunii w r. 1951 i 1952. (g)

WĘGRY

Zob. poz. 2737.

VI POLITYKA I GOSPODARKA ŚWIATOWA

ZAGADNIENIA OGÓLNE

2591. DĄBROWSKI T. M.: **O położeniu gospodarczym Europy.** Sprawy międzyn. 1953, nr 3, str. 82—97.

Obszerne, krytyczne omówienie treści wydawnictwa Komisji Gospodarczej ONZ dla Europy pt. „Przegląd gospodarczy Europy od czasu wojny“ (Economic survey of Europe since the war Geneva 1953, s. 385). Na podstawie analizy materiału zawartego w publikacji autor wskazuje na różnice w rozwoju ekonomicznym dwóch części Europy: stały wzrost produkcji i stopy życiowej mas pracujących w europejskich krajach obozu socjalizmu oraz całkowity marazm gospodarczy w krajach Europy Zachodniej i Południowej. (u)

2592★**Economic Survey of Europe since the War.** Geneva 1953, s. XII, 385. **Rec. SADOWSKI Z.:** Na marginesie „Przeglądu sytuacji gospodarczej Europy w okresie powojennym“ Ekon. 1953, nr 2, str. 297—311. Recenzent wykazuje, że nawet burżuazyjna apologetyka, tuszująca wewnętrzne sprzeczności kapitalizmu nie jest w stanie ukryć ujemnych skutków podporządkowania krajów Europy Zach. kapitałowi amerykańskiemu. Fakty dowodzą, że militaryzacja pogłębia trudności gospodarcze i pauperyzację mas pracujących. Burżuazyjni apologety nie mogą również ukryć sukcesów gospodarki socjalistycznej ZSRR i krajów dem. lud. (g)

2593. **Informacyjnoje Biuro Komunistycznych i Raboczych Partji.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 18, str. 329—331.

Powstanie i dotychczasowa działalność Biura Informacyjnego Partii Komunistycznych i Robotniczych. Ważniejsze rezolucje Biura i ich znaczenie. Wykaz literatury. (ch)

2594. JANKOWSKA H., FRIESKE J.: **Przegląd bibliograficzny (Bibliografia zagadnień międzynarodowych za m-cie marzec—kwiecień 1953).** Sprawy międzyn. 1953, nr 3, str. 164—177.

Bieżąca bibliografia rejestracyjna w układzie działowym, obejmująca druki zwarte i artykuły z czasopism. W przeglądzie uwzględniono jedynie wydawnictwa dostępne w kraju. (u)

2595. M. Z.: **Ostatni zeszyt „Biuletynu ekonomicznego Europy“.** Gosp. plan. 1953, nr 7—8, str. 129—132.

Autor wykazuje, że nawet tendencyjna statystyka burżuazyjna nie jest w stanie ukryć stałego pogarszania się sytuacji gospodarczej w krajach Europy Zach. Spadek produkcji przemysłu ciężkiego, kurczenie się obrotów handlu zagranicznego — to charakterystyczne objawy koniunktury gospodarczej krajów kapitalistycznych w II półroczu 1952 r. (g)

2596. SIELEZNIEW I. A.: **O współistnieniu dwóch systemów — kapitalistycznego i socjalistycznego.** Sprawy międzyn. 1953, nr 3, str. 1—44. (u). Zob. poz. 1380.

KRAJE KAPITALISTYCZNE

2597★**ALLEN J. S.: Atomic Imperialism, The State, Monopoly and the Bomb.** New York 1952. International Publishers, s. 288. **Rec. MACHOWSKI J.** Państwo i Prawo 1953, nr 3, str. 439—442.

Omówienie pracy postępowego amerykańskiego publicysty, odślaniającej gospodarcze i polityczne aspekty atomowych spekulacji monopolii amerykańskich. Przemysł atomowy, który stał się jedną z największych gałęzi przemysłowych St. Zjedn., oddziałuje destrukcyjnie na życie gospodarcze kraju (g)

2598. **Anhaltende Steigerung der Lebenshaltungskosten im imperialistischen Lager.** Statist. Praxis 1953, nr 6, str. nlb.

Tabele i wykresy, przedstawiające wzrost kosztów utrzymania we wszystkich krajach imperialistycznych w l. 1948—1952 w porównaniu z r. 1937 i 1938. (m).

2599. **Die Arbeitslosen und Arbeitsunfähigen in Westdeutschland und ihre Einkommen.** Berichte des deutschen Wirtschaftsinstituts 1953, nr 3—4, s. 13.

Dochody bezrobotnych i osób niezdolnych do pracy w Niemczech Zach. Wysokość spożycia niektórych artykułów konsumpcyjnych na głowę tej grupy ludności. Wywody ilustrowane są danymi liczbowymi. (k)

2600. **AWARIN W.: Uglublenie krizisa kolonialnoj sistemy imperializma.** Wopr. Ekonom. 1953, nr 6, str. 64—75.

Po interesującym wywodzie teoretycznym, dot. działania w krajach kolonialnych prawa koniecznej zgodności stosunków produkcji z charakterem sił wytwórczych, autor zajmuje się przeglądem czynników, sprzyjających dalszemu rozwojowi walki wyzwolenczej narodów kolonialnych. Przytacza m. in. dane, obrazujące wzrost liczebności klasy robotniczej oraz rosnący ucisk imperialistyczny w krajach Azji, Afryki, Ameryki. (s)

2601. **AWARIN W.: O rozpadzie systemu kolonialnego.** Nowe Czasy 1953, nr 24, str. 3—9. (g)

2602. **BIEKLESZOW D., BOGDANOW O.: Prowal Bienieluksa.** Wniesz. Torg. 1953, nr 3, str. 12—19.

Charakterystyka walki konkurencyjnej monopoli belgijskich i holenderskich o opanowanie rynku Beneluxu. Walkę tę zaostrza polityka handlowa St. Zjedn., utrudniająca rozwój handlu zagranicznego Belgii i Holandii. (g)

2603. **BORISOW L.: Usilenje obniszczanja trudjaszczichsja w kapitalistycznych stranach.** Wiestn. Statist. 1953, nr 2, str. 63—73.

Autor, za pomocą licznych danych statystycznych, ilustruje działanie ogólnego prawa akumulacji kapitalistycznej w okresie po II wojnie świat. Przytoczone dane wykazują stały wzrost zysków zagarnianych przez monopole oraz rosnącą pauperyzację mas pracujących krajów kapitalistycznych. (g)

2604. **BORRIES.: Milever-Konzern als Nutzniesser der wachsenden Verelendung der Westeuropäischen Werktätigen.** Wirtschaft 1953, nr 19, str. 6.

Na przykładzie rozwoju koncernu tłuszczowego „Milever“ autor omawia metody działania wielkich monopoli. Wykazuje, że powodują one stałą pauperyzację mas pracujących. (m)

2605. **BORRIES H.: Verstärkte Ausbeutung der Werktätigen in der westdeutschen Eisen — und Stahlindustrie.** Wirtschaft 1953, nr 20, str. 6.

Wzrastający wyzysk robotników w przemyśle metalurgicznym Niemiec Zach. Tabele, obrazujące duży wzrost produkcji przemysłowej przy minimalnym wzroście zatrudnienia i przy braku postępu technicznego. (m)

2606★**DE CASTRO J.: The Geography of Hunger.** Boston 1952, s. 337. **Rec. ONYSZCZUK I.:** Gołód — niezbieżny sputnik kapitalizma. Wopr. Ekonom. 1953, nr 6, str. 107—113.

Omawiana praca, oparta na ogromnym materiale faktycznym, jest ostrym oskarżeniem całego systemu kapitalistycznego. Obszerna recenzja zaznacza z treścią książki, wskazując jednocześnie na główne błędy w sposobie ujęcia problemu. (s). Zob. poz. 756.

2607. **CZERMIENSKI W.: Obniszczanie raboczewo klasa w stranach kapitala.** Profies. Sojuzy 1953, nr 5, str. 18—25.

Względna i bezwzględna pauperyzacja proletariatu krajów kapitalistycznych w okresie ogólnego kryzysu kapitalizmu. Wpływ militaryzacji ekonomiki

- na kształtowanie się poszczególnych czynników, warunkujących wysokość stopy życiowej mas pracujących. (g)
2608. CZERMIENSKI W.: **Uglublenie obszczewo kriezisa kapitalizma i obniszczanie triudjaszczichsja w stranach kapitala.** Płan, Choz, 1953, nr 3, str. 72—85. Wpływ pogłębienia się ogólnego kryzysu kapitalizmu w okresie po II wojnie świat. na położenie klasy robotniczej w krajach kapitalistycznych. Stały wzrost bezrobocia, zwiększenie się eksploatacji pracy kobiet i dzieci, wzrost obciążeń podatkowych, spadek realnej płacy robotniczej — są to czynniki świadczące o stałym potęgowaniu się pauperyzacji proletariatu; jednocześnie jednak wzmacnia się walka proletariatu przeciw imperializmowi. (g)
- 2609★DUTT R. PALME.: **The Crisis of Britan and the British Empire.** London 1953, s. 512. **Rec. B. T. Sprawy międzynar.** 1953, nr 3, str. 139—145. Streszczenie pracy postępowego ekonomisty angielskiego „Kryzys Wielkiej Brytanii i Imperium Brytyjskiego”. R. Palme Dutt przedstawia kryzys Wielkiej Brytanii i Imperium Brytyjskiego na tle ogólnego kryzysu kapitalizmu. Twierdzenia swe ilustruje danymi liczbowymi i faktami, uwypukla znaczenie wzrostu ruchów narodowo-wyzwoleńczych w koloniach; zwraca uwagę na systematyczny wzrost ekspansji imperializmu amerykańskiego kosztem imperializmu brytyjskiego. (u)
- 2610★**The Facts about High Living Costs.** New York 1951. United Electrical, Radio & Machine Workers, s. 134 **Rec. ALEKSIEJEW I:** Rost drogowizny w SSzA. **Wopr. Ekonom.** 1953, nr 6, str. 113—119. Recenzja książki zawiera bogaty wybór danych ilustrujących wzrost cen i kosztów utrzymania ludności pracującej w St. Zjedn. w ostatnich latach. Omawiana praca wykazuje fałszywość oficjalnej statystyki amerykańskiej, która celowo zaniża wskaźniki. (s)
2611. HONG BEE LIM.: **Walka robotników malajskich** **Prz. związ.** 1953, nr 7—8, str. 335—336. Rozwój ruchu związkowego na Malajach w l. 1945—1951. Stały wzrost nasilenia walki robotników malajskich z uciskiem imperializmu brytyjskiego. Podsumowanie osiągnięć w tej walce. (u)
2612. **I. G. Farbenindustri.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 17, str. 318—319. I. G. Farbenindustrie Aktiengesellschaft. Zarys rozwoju i działalności czołowego monopolu imperialistycznych Niemiec. Rola I. G. Farben w czasie II wojny świat. Bibliografia. (s)
2613. **Die Imperialisten fürchten den Frieden.** **Statist. Praxis** 1953, nr 6, str. nlb. Tabele, obrazujące wzrost cen surowców na rynku kapitalistycznym w 1950 r. oraz ich spadek w r. 1953. Przyczyną tego ruchu cen była „groźba” zawarcia rozejmu w Korei. (m)
2614. **Impierskaja Chemiczeskaja Promysliennost'.** Bolsz. Sow. Enc. izd. 2, t. 17, str. 590—591. Imperial Chemical Industries Ltd. Dane, obrazujące działalność słynnego angielskiego trustu chemicznego, jednego z największych monopolii Anglii. (s)
2615. **Inglisz Stil Korporlejszen.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2 t. 17, str. 622. English Steel Corporation. Zarys działalności wielkiego angielskiego monopolu hutniczego, założonego w r. 1929. (s)
2616. INOZIEMCEW N.: **Wozroźdjenje ekonomiezskoj ekspansji giermanskich monopolij.** **Kommunist** 1953, nr 8, str. 92—106. Rola monopolii zachodnio-niemieckich w militarystyce ekonomiki Niemiec Zach. Wzrost ekspansji monopolii niemieckich i w związku z tym zaostrza-
- nie się przeciwności między Niemcami a innymi krajami Europy Zach. (ch)
2617. **Intierniejszonal Nikiel Kompani of Kanada Limited.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 18, str. 301. International Nickel Company of Canada Ltd., dane dot. działalności wielkiego trustu anglo-amerykańskiego. (s)
2618. **Inwiesticjonnyje triesty.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 17, str. 619. Organizacja tzw. przedsiębiorstw holdingowych i charakterystyka ich działalności w głównych krajach kapitalistycznych. Przedsiębiorstwa te są typowym przejawem rosnącego pasożytnictwa i gnicia kapitalizmu w epoce imperializmu. (s)
2619. **Iskusstwiennowo szolka mieźdunarodnyj kartiel.** Bolsz. Sow., Enc., izd. 2, t. 18, str. 500—501. Zarys dziejów międzynarodowego kartelu sztucznego jedwabiu — jednego z typowych zrzeszeń monopolistycznych o zasięgu światowym. Walka konkurencyjna wewnątrz kartelu i umocnienie się pozycji kapitału amerykańskiego. (s)
2620. IZMAJŁOW K.: **Przegład ekonomiezny.** **Nowe Czasy** 1953, nr 24, str. 9—13. Artykuł informacyjny podaje aktualne dane o rozmiarach handlu zagranicznego krajów kapitalistycznych i o zaostrzeniu się walki konkurencyjnej między tymi krajami o rynki zbytu i źródła surowców. (g)
2621. **Knigi i staty po woprosam ekonomiki i wnieszniej torgowli zarubieźnych stran.** **Wnieszn. Torg.** 1953, nr 3, str. 41—43. Nieadnotowana bibliografia książek i artykułów z zakresu ekonomii i handlu zagranicznego, opublikowanych w ZSRR w I kw. 1953 r. (g)
2622. KOHLMEY G.: **Verschärfter Kampf auf dem kapitalistischen Weltmarkt.** **Wirtschaft** 1953, nr 19, str. 11. Ostra walka gospodarcza pomiędzy monopolami St. Zjedn., Anglii i krajów uzależnionych gospodarczo od St. Zjedn. Odradzanie się monopolii zachodniemieckich. Wskaźniki, obrazujące spadek produkcji krajów zacofanych gospodarczo, który nastąpił w wyniku tej walki. (m)
2623. KOWROW J., KREMIENCOW M.: **Czy nowe dominium angielskie?** **Nowe Czasy** 1953, nr 25, str. 12—15. Artykuł informacyjny omawia, w związku z projektem utworzenia Brytyjskiej Federacji Karaibskiej, sytuację ekonomiczną i polityczną krajów, mających wejść w skład nowego dominium. Koncepcja utworzenia dominium świadczy o pogłębieniu się kryzysu imperium brytyjskiego. (g)
2624. **Die Lage der Werktätigen in Westdeutschland.** **Berichte des deutschen Wirtschaftsinstituts** 1953, nr 2, s. 13. Charakteryzując rozwój cen, płac oraz wydajności pracy autor przedstawia położenie mas pracujących w Niemczech Zach. oraz oddziaływanie podstawowego prawa ekonomicznego kapitalizmu. Krytyczne oświetlenie niektórych teorii, propagowanych przez burżuazję niemiecką w celu wzmocnienia wyszku mas pracujących, jak np. teorii dobrowolnego obciążenia społecznego lub teorii własności wspólnej przedsiębiorstw kapitalistycznych. (k)
2625. LEWINSON G.: **Fillipiny pod gniotom amierikanskich monopolij.** **Wopr. Ekonom.** 1953, nr 6, str. 91—99. Przegład danych, obrazujących położenie gospodarcze Filipin w ostatnich latach. Rola monopolii amerykańskich, które narzucają krajowi ściśle jednostronny rozwój, forsując produkcję agrarno-surowcową i wyzyskując naród do ostatecznych granic. Struktura społeczna ludności i rozwój ru-

- chu wyzwolenczego pod przewodnictwem KP Filipin. (s)
2626. LUBOWICZ M.: **Układ Ogólny — akt odbudowy imperializmu niemieckiego.** Sprawy międzyn., 1953, nr 3, str. 45—61.
Zawarcie tzw. Układu Ogólnego jako rezultat odrodzenia imperializmu w Niemczech Zach. Omawiając agresywne cele tego układu, autor podkreśla, że utrudnia on narodowi niemieckiemu walkę o zjednoczenie. (u)
2627. MALINOWSKI J.: **Kraje kolonialne i zależne przedmiotem wyszku amerykańskiego imperializmu.** Gosp. plan. 1953, nr 6, str. 29—34.
Autor omawia ekspansję kapitałową monopolu amerykańskich do krajów kolonialnych i zależnych po II wojnie świat. Ekspansja ta prowadząc do całkowitego gospodarczego uzależnienia tych krajów, spotyka się jednak z coraz silniejszym oporem w postaci ruchu narodowo-wyzwolenczego. (g)
- 2628★ **Negroes in the United States. Their Employment and Economic Status.** Bulletin No 1119. U. S. Department of Labor, Rec. ZIMAN L.: Statystyka która demaskuje. Nowe Czasy 1953, nr 24, str. 30—31.
Recenzent omawia wydawnictwa Min. Pracy St. Zjedn., zawierające dane statystyczne o położeniu ludności murzyńskiej w St. Zjedn. Wykazuje, że nawet apologetyczna statystyka burżuazyjna nie jest w stanie ukryć nędzy murzyńskiego proletariatu. (g)
2629. NICKEL W.: **Italien im Strudel der Aufrüstungskriese.** Wirtschaft 1953, nr 19, str. 12.
Wzrost nakładów na zbrojenia we Włoszech prowadzi do wzrostu zadłużenia kraju. Spadek realnych zarobków, wzrost opodatkowania. Liczne strajki — dowodem nie tylko katastrofalnej sytuacji materialnej ludności, ale również uświadomienia politycznego. (m)
2630. PIEWZNIER Ja.: **Wzrośnięcie japonskiej ekonomicznej ekspansji i japonsko-amerykańskiego przeciwieństwa na Tichym oceanie.** Kommunist 1953, nr 10, str. 94—109.
Autor charakteryzuje aktualną sytuację ekonomiczną Japonii. Odradzający się imperializm japoński jest wykorzystywany przez St. Zjedn. w ich walce konkurencyjnej z Anglią. Rosnące trudności gospodarcze związane z zakazem handlu z Chinami Ludowymi. W ich następstwie część średniej burżuazji domaga się nawiązania normalnych stosunków handlowych z socjalistycznym rynkiem światowym. (g)
2631. POKATAJEW Ju.: **Gonka woorużenij i dalniejsze osłabienie finansowych sistem kapitalistycznych stran.** Finansy i Kriedit 1953, nr 4, str. 79—90.
Autor analizuje wydatki związane z przygotowaniem nowej wojny przez St. Zjedn., Anglię, Niemcy Zach., Francję i Włochy. Podkreśla pogłębiającą się dezorganizację systemów finansowych tych państw po II wojnie świat. Artykuł opracowano na podstawie materiałów naukowo-badawczych Instytutu Finansowego Ministerstwa Finansów ZSRR. (k)
2632. PUCZIK Je.: **Ekonomika i wnieszriaja torgowla Italji.** Wnieszn. Torg. 1953, nr 4, str. 26—33.
Autor wykazuje, że zależność gospodarcza Italii od St. Zjedn. powoduje stałe pogarszanie się jej sytuacji ekonomicznej. (g)
2633. RODZIŃSKI W.: **Z zagadnień walki narodowo-wyzwolenczej w krajach zależnych i kolonialnych.** Nowe Drogi 1953, nr 6, str. 92—103.
Nowy etap walki narodowo-wyzwolenczej po II wojnie świat. Międzynarodowa solidarność klasy robotniczej i mas ludowych jako siła paraliżująca knowania wojenne reakcyjnych kół imperialistycznych. Walka narodowo-wyzwolencza jako jeden z decydujących czynników w obecnej sytuacji międzynarodowej. (u)
2634. ROMANCOW I.: **O niektórych skutkach układu bońskiego i paryskiego.** Nowe Czasy 1953, nr 25, str. 8—11.
Wzrost wydatków wojennych w Niemczech Zach., będący następstwem układu bońskiego i paryskiego, odbił się ujemnie na ekonomice kraju. Szczególnie wyraźnie przejawia się to w przyspieszeniu tempa pauperyzacji mas pracujących. (g)
2635. SCHMIDT J.: **Erstarkender Widerstand Lateinamerikas gegen den USA-Imperialismus.** Wirtschaft 1953, nr 22, str. 11.
Polityka monopolu St. Zjedn. zmierza do opanowania gospodarczego baz surowcowych w krajach Ameryki Łacińskiej. Walka tych krajów o nawiązanie stosunków handlowych ze Wschodem jako jeden z przejawów walki z imperializmem gospodarczym St. Zjedn. (m)
2636. **Die soziale Lage der werktätigen Bauern und Landarbeiter im Westdeutschland unter besonderer Berücksichtigung der Lage der Frauen.** Berichte des deutschen Wirtschaftsinstituts 1953, nr 1, s. 10, 2 nlf.
Na podstawie obszernego materiału statystycznego przedstawiono położenie socjalne chłopów pracujących i ich rodzin oraz pracowników najemnych, zatrudnionych w rolnictwie Niemiec Zach. Praca uwzględnia szczególnie położenie socjalne kobiet na wsi, ich pauperyzację i wyzysk przez klasy posiadające. (k)
2637. SZARKOW A.: **Japonskij narod pod gniotom amierikanskich monopolij i japonskoj rieakcji.** Wopr. Ekonom. 1953, nr 7, str. 48—64.
Wzrost zależności gospodarczej i politycznej Japonii od St. Zjedn. Trudności zmilitaryzowanej japonskiej gospodarki narodowej. Reakcyjna rola wielkich monopolu japonskich, rezygnujących z suwerenności gospodarczej i politycznej kraju na rzecz St. Zjedn. Jedyną siłą, walcząca o niezawisłość narodową są masy pracujące pod wodzą Komunistycznej Partii Japonii. (g)
- 2638★ **Triesty milliardiery wo Francji.** Moskwa 1953. Izd. Inostr. Litier. s. 177, 3 nlf.
Tłumaczenie pracy postępowych ekonomistów francuskich, obrazujące stopień koncentracji w przemyśle i handlu we Francji oraz dające właściwy pogląd na rolę monopolu. Powiązania monopolu francuskich z monopolami amerykańskimi. Praca zawiera cenny materiał statystyczny, obrazujący sytuację ekonomiczną Francji. Dołączony jest skrowidz nazw oraz wykaz monopolu w poszczególnych gałęziach gospodarki narodowej. (ch)
2639. TROJEKUROW A.: **Jak realizuje się protekcjonizm w Stanach Zjednoczonych.** Nowe Czasy 1953, nr 28, str. 23—26.
Omówienie przeprowadzonej ostatnio w St. Zjedn. podwyżki taryf celnych. Podwyżka uniemożliwiła import szeregu artykułów konsumpcyjnych i prowadzi do powiększenia się „deficytu dolarowego” w pozostałych krajach kapitalistycznych. (g)
2640. WASILJEWA W.: **Burżuaznaja nauka na straże kolonialnowo grabieża i ugnietienja.** Wopr. Ekonom. 1953, nr 7, str. 65—80.
Autorka demaskuje burżuazyjne teorie usprawiedliwiające i gloryfikujące grabież i ucisk kolonii. Wykazuje apologetyczną i antyhumanitarną treść teorii rasistowskich teorii determinizmu geograficznego, teorii „dekolonizacji” i teorii neomaltuzjanskich. Praktyka budownictwa socjalistycznego w ZSRR daje przykład całkowitego rozwiązania kwestii kolonialnej przez realizację zasady równouprawnienia narodów. (g)
2641. WECKWERTH M.: **Ständiger Rückgang der westdeutschen Konsumgüterproduktion.** Wirtschaft 1953, nr 23, str. 6.
Militaryzacja gospodarki narodowej przyczyną spadku produkcji artykułów konsumpcyjnych

w Niemczech Zach. (tabele, wskaźniki). Program KPN zmierza do polepszenia sytuacji gospodarczej kraju i położenia materialnego ludności. (m)

2642. **Die westdeutsche Eisen- und Stahlindustrie in der Aufrüstung.** Berichte des deutschen Wirtschaftsinstituts 1953, nr 6, s. 16.

Dane, dot. rozmiarów produkcji przemysłu żelaznego i stalowego w Niemczech Zach. w latach wojennych oraz jego dalszej koncentracji. Charakterystyka położenia materialnego i socjalnego robotników, zatrudnionych w tym przemyśle oraz stosunków, panujących w związkach zawodowych robotników przemysłu żelaznego i stalowego. (k)

2643. **Wojna handlowa w Ameryce Łacińskiej.** Nowe Czasy 1953, nr 23, str. 28—29.

Artykuł informacyjny zawiera dane o zaostrzeniu się walki konkurencyjnej między monopolami St. Zjedn., Anglii i Niemiec Zach. o rynki południowo-amerykańskie. (g)

2644. **WOLFORD J., WOLFORD M.: W pogoni za największym zyskiem.** Prz. związk. 1953, nr 7—8, str. 332—335.

Sytuacja mas pracujących St. Zjedn. zobrazowana na tle narastającego kryzysu ekonomicznego — rezultatu polityki zbrojeń, narzuconej przez monopol, dążące do zagarnięcia maksymalnych zysków. Artykuł wymownie rysuje zubożenie i wyzysk klasy robotniczej St. Zjedn. (u)

2645. **ZAGŁADIN W.: Walka o Afrykę.** Nowe Czasy 1953, nr 27, str. 3—7.

Ekonomiczne znaczenie kolonii dla Francji. Walka kapitału francuskiego i amerykańskiego o panowanie nad afrykańskimi posiadłościami Francji. (g)

Zob. poz. 2513, 2535, 2549—56, 2721, 2728, 2740, 2779—80, 2868, 3113—16, 3120—21.

VII PLANOWANIE GOSPODARKI NARODOWEJ

2646★**BIELECKI C.: Planowanie terenowe w Polsce Ludowej.** Warszawa 1953, Polgos, s. 308.

Praca omawia podstawowe zagadnienia z zakresu organizacji planowania terenowego na obecnym etapie jego rozwoju w Polsce Lud. W części I autor zajmuje się ogólnymi zagadnieniami planowania terenowego (jego istotą, zakresem, sporządzaniem planów i bilansów terenowych itd.). W części II przedstawi zagadnienia planowania, w każdym z działów gospodarki, podporządkowanej radom narodowym. Wiele sformułowań autora ma jeszcze charakter dyskusyjny, poważnym brakiem jest niepowiązanie planowania socjalistycznego z działaniem prawa planowego, proporcjonalnego rozwoju i dość pobieżna analiza teoretyczna zagadnienia. Mimo tych braków praca zawiera bogaty materiał faktyczny i może być przydatna dla pracowników aparatu planowania. (g)

2647. **H i S: Nowy tryb prac nad narodowym planem gospodarczym na rok 1954.** Gosp. plan. 1953, nr 6, str. 54—57.

Nowy tryb prac nad narodowym planem gospodarczym skracza termin opracowania planu dzięki temu, że ministerstwa i centralne zarządy prowadzą prace nad planem równocześnie z przedsiębiorstwami. Omówienie zadań aparatu planowania. (g)

2648. **H. T.: Miesięcznik „Planowanie Hospodarství“.** Gosp. plan. 1953, nr 7—8, str. 125—129.

Omówienie sześciu tegorocznych numerów miesięcznika czechosłowackiego Państwowego Urzędu Planowania. Recenzent pozytywnie ocenia wydawnictwo, wskazuje jednak na brak prac, poświęconych zagadnieniom planowania terenowego i opracowań rzeczowo-przedmiotowych. (g)

2649. **KAWALEC W.: Planowanie terenowe orężem w ręku rad narodowych.** Życie gosp. 1953, nr 22, str. 788—790.

Zadania rad narodowych w związku z opracowaniem planów gospodarczych na r. 1954. Konieczność wzmocnienia przez rady narodowe kontroli realizacji zadań planowych. (g)

2650. **Kontrola orężem w walce o realizację planów i doskonalenie planowania.** Gosp. plan. 1953, nr 6, str. 2—10.

Analiza sytuacji na odcinku kontroli realizacji planów produkcyjnych. Braki w pracy aparatu kontroli w resortach i w PKPG. Konieczność wzmocnienia bezpośredniej kontroli w terenie, niezależnie od kontroli poprzez sprawozdawczość. Wnioski, zmierzające do dalszego usprawnienia pracy aparatu kontroli. (g)

2651. **MINC B., PRAWDZIC C.: Na nowym etapie rozwoju planowania gospodarki narodowej w Polsce Ludowej.** Gosp. plan. 1953, nr 7—8, str. 3—7.

Omówienie zadań służby planowania w r. 1953—1954 w związku z pełniejszym oparciem się na wzorach radzieckich przy opracowywaniu Narodowego Planu Gospodarczego. NPG na r. 1954 opracowywany jest jeszcze w sposób przejściowy, jednak wprowadzone zmiany w metodach pracy umożliwiają znaczne przyspieszenie prac i terminowe jego ukończenie. (g)

2652. **OKROUHLY J.: Krajske bilance penieźnich príjmu a výdaju obyvatelství a jejich význam w oblastním planování.** Fin. a Uwier 1953, nr 5, str. 160—164.

Terenowe bilanse dochodów pieniężnych i wydatków ludności. Planowanie terenowe a bilanse dochodów i wydatków ludności. Główne wskaźniki tych bilansów i ich znaczenie. Zagadnienie powiązania bilansów dochodów i wydatków ludności z terenowym planem kasowym. (c)

2653. **PAJESTKA J.: Planowanie gospodarki narodowej a prawa ekonomiczne.** Gosp. plan. 1953, nr 7—8, str. 8—16.

Planowanie gospodarki narodowej właściwe jest tylko gospodarce socjalistycznej. Specyfika planowania w warunkach demokracji ludowej. Krytyka poglądów subiektywistyczno-idealistycznych na istotę planowania. Stosunek planowania do poszczególnych praw ekonomicznych socjalizmu. Niektóre zagadnienia metodologii planowania. (g)

2654. **RJABKO I. F.: Rol sowietskowo prawa w ispolzowaniji ekonomiceskowo zakona planomiernowo (proporcjonalnowo) razwítija narodnogo chozjajstwa SSSR.** Sowiet. Gosud. Prawo 1953, nr 2—3, str. 53—63.

Autor analizuje, w jakiej mierze radzieckie normy prawne w dziedzinie planowania odbijają wymogi ekonomicznego prawa planowego, proporcjonalnego rozwoju. Wykazuje, że prawo radzieckie jest jednym z głównych środków, zapewniających wykorzystanie praw ekonomicznych socjalizmu. (g)

2655. **TOMEK B., TOMAN J.: K niekterým otázkám methodických pokynu a formularzu k sestavení statního planu rozvoje národního hospodarství.** Plan. Hosp. 1953, nr 6, str. 366—376.

Omówienie formularzy i instrukcji metodycznych do czechosł. planu gosp. na r. 1953. Autor wyjaśnia m. in. problem uzgadniania potrzeb poszczególnych resortów i przedsiębiorstw oraz omawia tryb zgłaszania inwestycji do NPG. (c)

Zob. poz. 2904, 2937.

VIII USTAWODAWSTWO

2656. AUSCALER G.: **Prawo obiektywne a prawo stanowione.** Życie Szkoły Wyższej 1953, nr 5, str. 21—36.

Autor wykazuje, że stosunek prawa stanowionego do prawa obiektywnego jest stosunkiem czynnika subiektywnego do obiektywnego. Prawo stanowione odbija wymogi praw ekonomicznych, ale samo także oddziałuje na bazę. Doniosła rola prawa socjalistycznego w budownictwie socjalistycznym. (g)

2657. BRATUS S. N.: **Chozjajstwiennyj dogowor kak graždanskoprawowaja forma razpriedielenja produkcji mieźdu gosudarstwiennymi przedprijatjami.** Sowiet. Gosud. Prawo 1953, nr 2—3, str. 74—88.

Isłota umowy gospodarczej (planowej) i jej rodzaju. Umów planowych nie można wiązać z działaniem prawa wartości; są to po prostu cywilnolawne formy podziału produkcji między przedsiębiorstwami państwowymi. (g)

2658. IGNATOWICZ J.: **Odpowiedzialność materialna pracowników za szkody wyrządzone uspołecznionym zakładom pracy.** Prz. Zagad. socjal. 1953, nr 6, str. 3—17; nr 7, str. 16—29.

Charakterystyka norm prawnych, regulujących zagadnienie odpowiedzialności pracowników za szkody wyrządzone uspołecznionym zakładom pracy. Autor stwierdza, że normy te są niedostateczne dla rozwikłania problemów, wysuwanych przez praktykę. Artykuł ma na celu praktyczne rozwiązanie trudności, powstających przy interpretacji omawianych przepisów. Autor uwzględnił w szerokim zakresie orzecznictwo sądowe. (u)

2659. KELLER E.: **Vertragsstrafe wegen Überschreitung der Zahlungsfrist.** Finanzwirtschaft 1953, nr 11, str. 572—573.

Artykuł dyskusyjny na temat charakteru prawnego kar umownych, ponoszonych przez przedsiębiorstwa socjalistyczne w NRD w wypadku niedotrzymania terminów płatności za dostawy lub świadczone usługi. Ponadto omawia społeczno-gospodarcze znaczenie umów i kar umownych. (k)

2660. **Litieratura po woprosam gosudarstwa i prawa.** Sowiet. Gosud. Prawo 1953, nr 2—3, str. 186—190.

Zestawienie bibliograficzne (nieadnotowane) pozycji, poświęconych zagadnieniom państwa i prawa, wydanych w ZSRR w grudniu 1952 r. (g)

2661★MAYZEL J.: **Prawoznawstwo.** Warszawa 1953. PWSZ, s. 430, 2 nfb.

Autor próbuje ująć w sposób syntetyczny główne zagadnienia teorii państwa i prawa oraz podstawowe zasady poszczególnych dyscyplin prawnych. Książka jest przeznaczona jako materiał pomocniczy dla technikum ekonomicznego. (g)

2662. **Polska bibliografia prawnicza.** Oprac. pod red. H. Handelsmanówny. Państwo i Prawo 1953, nr 3, str. 478—481; nr 4, str. 636—646.

Zestawienie bibliograficzne (nieadnotowane) książek i artykułów treści prawniczej, opublikowanych w IV kw. 1952 r. i w I kw. 1953 r. (g)

2663★**Przepisy dotyczące spółdzielczości.** Ustawodawstwo gospodarcze. Teksty. Uzupełnienia. T. VIII. Warszawa 1953. WP.

Uzupełnienia VIII tomu tekstów ustawodawstwa gospodarczego zawierają akty prawne, dotyczące spółdzielczości, według stanu prawnego na dzień 1. XI. 1952 r. (g)

Zob. poz. 2460, 2520, 2569, 2654, 2704, 2714, 2717, 2736, 2959, 3080.

IX STATYSTYKA

ZAGADNIENIA OGÓLNE. TEORIA

2664. BOJARSKIJ A.: **K woprosu o przedmietie statistiki.** Wiestn. Statist. 1953, nr 2, str. 43—54.

Artykuł dyskusyjny. Autor wskazuje na wszechstronny rozwój statystyki w warunkach socjalizmu i podkreśla, że teoria nie nadąża w pełni za praktyką. Omawia poznawczą rolę statystyki i przez porównanie statystyki z innymi naukami, w których badania cyfrowe grają podstawową rolę, dochodzi do określenia jej przedmiotu. Zajmuje się także znaczeniem prawa wielkich liczb. (g)

2665. GRUZIN W., SMRCZINA O.: **Jak organisowat statistiku na resortech.** Statist. Obzor 1953, nr 6, str. 207—215.

Zagadnienie organizacji statystyki w poszczególnych resortach gospodarki narodowej. Problem centralizacji i decentralizacji statystyki. Obecny stan organizacji statystyki w poszczególnych ministerstwach CzSR. Wytyczne na przyszłość, mające na celu jej usprawnienie. (c)

2666. **Indieksy w statistikie.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t 18, str. 5—6.

Ogólna charakterystyka typów i struktury wskaźników statystycznych oraz ich stosowalności. Obok tego artykułu, na str. 3—5, znajdzie czytelnik oddzielne notatki szczegółowe, omawiające budowę i zastosowanie wskaźników: dochodów ludności, płac roboczych, wydajności pracy, kosztów własnych, kosztów utrzymania, urodzajności, wielkości produkcji, cen. (s)

2667★LANGE O.: **Teoria statistyki.** Cz. I. Warszawa 1952 Polgos, s. 239. Rec. KOŹNIEWSKA I.: Teoria statistyki. Ekon. 1953, nr. 2, str. 312—316.

Recenzentka podkreśla, że praca Akad. Langego jest pierwszym polskim, marksistowskim opracowaniem z tej dziedziny. Pewnym jej brakiem jest nieuwzględnienie ostatnich osiągnięć nauki radzieckiej, a przede wszystkim materiałów zawartych w pracy J. Stalina „Ekonomiczne problemy socjalizmu w ZSRR”. (g) Zob. poz. 2396 z 1952 r.

2668. NICZE J.: **Za wierohodnost statistiki.** Statist. Obzor 1953, nr 5, str. 161—167.

Kontrola wiarygodności sprawozdań statystycznych. Zakres kontroli w zależności od szczebla komórki kontrolującej. Sposób przeprowadzania kontroli. Dotychczasowe doświadczenia statystyki są cyfrowo wyrażone przy kontroli sprawozdawczości statystycznej. (c)

2669. PŁOSZKO B.: **O przedmietie statisticeskoj nauki.** Wiestn. Statist. 1953, nr 2, str. 55—62.

Artykuł dyskusyjny. Autor charakteryzuje dotychczasowe wyniki dyskusji o przedmiecie statystyki. We własnych pozytywnych wywodach zbliża się do poglądu, że przedmiotem statystyki są cyfrowo wyrażone zjawiska życia społecznego. Szerzej zajmuje się zagadnieniem statystycznej ewidencji i sprawozdawczości. (g)

2670. WELFE W.: **Konferencja katedr statistyki.** Ekon. 1953, nr 2, str. 265—282.

Sprawozdanie z konferencji odbytej w dniach 15.—20.XII.1952 r., zawiera streszczenie referatów i dyskusji. Na konferencji oceniono dotychczasowe osiągnięcia statystyki w Polsce Ludowej, ustalono wytyczne w dziedzinie prac naukowo-badawczych i dydaktycznych. (g)

STATYSTYKA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA

2671★**CZERNIEWSKA M., KUZIŃSKI S.: Statystyka rolnicza.** Warszawa 1953. PWRiL, s. 297, 3 nlb.

W części I autorzy podają ogólne zasady statystyki w powiązaniu z przykładami z dziedziny rolnictwa; w części II omawiają metodę zbierania, opracowywania i analizy danych statystycznych z zakresu rolnictwa. Podręcznik dla wyższych szkół rolniczych i ekonomicznych. (g)

2672. **CZERWENY A.: K otázce statistických method rozboru splnění plánu.** Statist. Obzor 1953, nr 6, str. 216—220.

Autor omawia podstawowe wskaźniki statystyki przemysłowej, stosowane przy analizie realizacji planu produkcji brutto oraz planu funduszu plac. (c)

2673. **GONCZAROW N.: Powysit' dostowlernost' statističeskoj otčetnosti kolchozow i sielskochozajstwiennych organow.** Wiestn. Statist. 1953, nr 2, str. 34—42.

Autor omawia nowe formy sprawozdawczości kolchozów i MTS, pozwalające na osiągnięcie pełnej prawdziwości danych. (g)

2674★**Kurs ekonomicznej statystyki.** Pod red. prof. A. L. Pietrowa. Moskwa 1952. Gosstatizdat, s. 568.

Omówienie metod i sposobów obliczania majątku narodowego, produktu globalnego, dochodu narodowego, ze szczególnym uwzględnieniem metod statystycznych, stosowanych w systemie finansowym ZSRR. Podręcznik statystyki ekonomiczno-finansowej dla studentów szkół wyższych. (k)

2675. **MORSZTYNKIEWICZOWA I.: O statystyce bibliotecznej.** Bibliot. 1953, nr 2 str. 48—50.

Zadania statystyki bibliotecznej jako narzędzia kontroli wykonania planu. Konieczność uzgodnienia terminów, ustalenia i sprecyzowania pojęć oraz jednostek obliczeniowych. Omówienie techniki wypełniania obowiązującego formularza statystyczno-sprawozdawczego dla bibliotek naukowych. (u)

2676. **Neue Aufgaben der Statistik in der DDR.** Wirtschaft 1953, nr 22, str. 2.

Nowe zadania służby statystycznej NRD, wysunięte przez zjazd pracowników tego resortu. Niższy artykuł omawia zadania statystyki przemysłowej. (m)

2677★**SIDLIK Z. L.: Sbornik zadac po promyslennoj statistice.** 1952. Gosstatizdat, s. 211, Rec. LESZCZINSKIJ M. Wiestn. Statist. 1953, nr 2, str. 86—88.

Recenzowany „Zbiór zadań“ posiada liczne braki; najważniejsze z nich to: nieobjęcie zadaniami wszystkich działów statystyki przemysłowej i błędna konstrukcja części zadań. (g)

2678★**Smjernice pro statistickou kontrolu jakosti a regulaci wyrobnych pochodu.** Praha 1953. Statni Nakladatelstvi Technicke Literatury, s. 172.

Przystępny wykład podstawowych metod statystycznej kontroli jakości wraz z praktycznymi wskazówkami co do ich zastosowania w przemyśle budowy maszyn. Omówienie różnych metod kontroli odbioru materiałów do produkcji. Analiza dokładności wykonania poszczególnych operacji produkcyjnych. (c)

2679. **STEJSKAL L.: Statisticko-ekonomicke rozbery w zemledelstvi.** Statist. Obzor 1953, nr 6, str. 225—230.

Technika przeprowadzania analizy statystyczno-ekonomicznej w rolnictwie z punktu widzenia kontroli realizacji planu. (c)

2680. **SUZDAŁCEW N.: Woprosy statistiki transporta w piatoj piatiletkie.** Wiestn. Statist. 1953, nr 2, str. 27—33.

Zadania statystyki transportu w nowym planie pięcioletnim: usprawnienie sprawozdawczości, polepszenie analizy statystycznej przez wprowadzenie nowych metod grupowania danych itd. Realizacja tych zadań przyczyni się do usunięcia istniejących jeszcze braków w pracy transportu ZSRR. (g)

Zob. poz. 2811.

STATYSTYKA DEMOGRAFICZNA

2681. **STASZEWSKI J.: Ludność państw kuli ziemskiej w okresie od 1750 do 1950 r.** Prz. geogr. T. XXIII, 1953, str. 95—112.

Rozwój zaludnienia w poszczególnych krajach i kontynentach kuli ziemskiej na przestrzeni 200 lat. Autor opiera swoje obliczenia na istniejących spisach ludności, analizując i oceniając krytycznie stopień ich dokładności. W obliczeniach uwzględnia jedynie liczby prawdopodobne. Na końcu artykułu zamieszczone są tabele, zawierające dane liczbowe dla poszczególnych krajów i kontynentów oraz dla wyodrębnionych przez autora okresów historycznych. (u)

X RACHUNKOWOŚĆ

2682★**BAK E.: Rachunkowość, planowanie i sprawozdawczość w sklepie gminnej spółdzielni.** Warszawa 1953, Polgos, s. 94. Biblioteka Szkoleniowa CRS „Samopomoc Chłopska“, T. 13.

Przystępny wykład techniki planowania obrotu towarowego, sporządzania sprawozdań oraz ewidencji obrotu towarowego i jego kontroli w sklepie gminnych spółdzielni. (k)

2683★**BIELENKIJ N. S.: Chozajstwiennyje wycislenja.** Moskwa 1952, Ugletiechizdat, s. 291.

Popularny wykład arytmetyki gospodarczej ze szczególnym uwzględnieniem działań wykonywanych przez pracowników księgowo-finansowych przedsiębiorstw węglowych. Opis konstrukcji maszyn licząco-piszących, ich działania i obsługi. Podręcznik dla uczniów technikum. (k)

2684★**BIEŃ W., PŁOSZAJSKI T.: Komentarz do ramowego planu kont dla państwowych przedsiębiorstw wykonawstwa inwestycyjnego.** T. I. Indeksy księgowania, przykłady. Warszawa 1953, Polgos, s. 342.

Omówienie najczęściej spotykanych w przedsiębiorstwach wykonawstwa inwestycyjnego zapisów księgowania różnych operacji gospodarczych, korespondencji poszczególnych kont obowiązującego

RPK oraz ich charakterystyka. Praca stanowi pomoc zarówno dla praktyków, jak i dla uczącej się młodzieży. (k)

2685. **BLASS B.: O prawidłową rachunkowość i sprawozdawczość przedsiębiorstw.** Rachunk. 1953, nr 7, str. 298—306.

W referacie (wygł. na III Ogólnokrajowej Naradzie Głównych Księgowych) autor podsumowuje osiągnięcia aparatu księgowości w Polsce Lud. w zakresie jakości i terminowości sprawozdań. Wskazuje na główne niedociągnięcia rachunkowości: niedostateczną jakość sprawozdań okresowych, niedociągnięcia w funkcjonowaniu rachunku kosztów własnych; zbyt mały udział aparatu księgowości w walce o obniżkę kosztów, o wzrost akumulacji i przyspieszenie krążenia środków obrotowych oraz o ochronę mienia socjalistycznego. Uwagi krytyczne ilustrowane są wymownymi przykładami. W zakończeniu autor formułuje najważniejsze zadania aparatu księgowości (a szczególnie głównych księgowych) na r. 1953. (u)

2686. **DIETRICH T.: Otwarcie Narady.** (III Ogólnokrajowej Narady Głównych Księgowych). Rachunk. 1953, nr 7, str. 296—298.

Podstawowe zadania, które Partia i Rząd Polski Ludowej stawiają na obecnym etapie przed aparatem księgowości: konieczność oparcia teorii i praktyki księgowości na naukowych podstawach marksizmu-leninizmu, konieczność uczynienia z księgowości sprawnego narzędzia w walce o ochronę własności socjalistycznej, konieczność walki o stały wzrost wydajności pracy i rentowności przedsiębiorstw. (u)

główne opracowanie ramowego planu kont dla przemysłu. Stanowi cenną pomoc dla kontystów, księgowych oraz dla studiującej młodzieży. (k)

2687. **DZIADYK A.: Z zagadnień finansowo-księgowych spółdzielni produkcyjnych.** *Finanse* 1953, nr 3, str. 62—74.

Autor omawia w ogólnym zarysie powstawanie i charakter funduszy spółdzielni produkcyjnych, gospodarke środkami trwałymi i obrotowymi spółdzielni w oparciu o plany: produkcyjne, inwestycyjny i finansowy, wreszcie metody podziału dochodów spółdzielni i rozliczeń z członkami. (k)

2688★**Grundsätze für das Rechnungswesen der volkseigenen Betriebe Industrie.** Berlin 1952. *Die Wirtschaft* s. 26. Schriftenreihe „Deutsche Finanzwirtschaft“. Z. 25.

Sposoby ewidencji procesów gospodarczych w państwowych przedsiębiorstwach przemysłowych NRD, według nowego jednolitego planu kont. Sporządzenie sprawozdawczości w tych przedsiębiorstwach. Wywody poparte są przykładami. Obszerny wykaz literatury. (k)

2689. **H. E.: Ewidencja rozrachunków bez kont szczegółowych.** *Rachunk.* 1953, nr 6, str. 259—260.

Próba uproszczenia ewidencji rozrachunków w przedś. państwowym „Drukarnia Berlińska“ w NRD. Wg notatki redakcyjnej, poprzedzającej artykuł, rozwiązanie może być raczej zastosowane przy ewidencji rozrachunków pozainkasowych. (u)

2690. **HESSEL H.: Die Bilanzierung in der Planung der Volkswirtschaft.** *Wirtschaft* 1953, nr 22, str. 5, nr 23, str. 5; nr 24, str. 5; nr 25, str. 5; nr 26, str. 5; nr 27, str. 8; nr 28, str. 7; nr 29, str. 7; nr 30, str. 5.

Obszerny wykład przeznaczony przede wszystkim dla pracowników służby planowania i sprawozdawczości oraz dla księgowych i pracowników finansowych. Rola bilansu w planowaniu kompleksowym. Korelacja planu rzeczowego z planem finansowym. Marksistowska teoria socjalistycznej produkcji rozszerzonej podstawą bilansowania w gospodarce narodowej. Bilans jako podstawa do opracowania wytycznych dla planów finansowo-gospodarczych oraz jako instrument kontroli realizacji tych planów. (m)

2691. **J. C.: Zmiany w księgowości jednostek budżetowych.** *Rachunk.* 1953, nr 6, str. 263—265.

Omówienie zarządzenia Ministra Finansów z dn. 27. I. 1953 r. (*Monitor Polski A—21*) w sprawie zmian w przepisach o rachunkowości budżetowej. Znaczenie ujednoczenia księgowości jednostek budżetu centralnego i jednostek budżetów terenowych. (u)

2692. **JEWDOKIMOW P.: Woprosy uczeta proizvodstva w uslowjach wnutritawodskowo chozraszczeta.** *Wiestn. Statist.* 1953, nr 2, str. 74—81.

Na przykładzie kalińskiego kombinatu mięsnego autor omawia sposoby ewidencjonowania produkcji przy istnieniu wewnątrzzakładowego rozrachunku gospodarczego. Stosowanie tych sposobów, zwiększając wiarygodność danych, pozwala na właściwe obliczanie wyników działalności poszczególnych oddziałów. (g)

2693★**Komentarz do branżowego planu kont dla przedsiębiorstw przemysłu maszynowego i hutniczego.** Oprac. pod red. prof. B. Błassa. Warszawa 1953. *Polgos*, s. 206.

Funkcjonowanie analitycznych i syntetycznych kont oraz przykłady typowych księgowości wg branżowego planu kont dla przedsiębiorstw przemysłu hutniczego i maszynowego. Jest to pierwsze szcze-

2694. **Księgowe ujęcie wynagrodzeń za pracę, wydawanych w naturze.** *Rachunk.* 1953, nr 7, str. 327—328. Wytyczne Departamentu Księgowości Ministerstwa Finansów, obowiązujące wszystkie przedsiębiorstwa państwowe i spółdzielcze. Przykłady prawidłowego ujęcia księgowego wynagrodzeń wydawanych w naturze (deputatów branżowych, odzieży itp.). (u)

2695★**Księgowość PGR.** Cz. I. Ogólne zasady księgowania. Oprac. A. Doruchowski. Warszawa 1953. *PWRiL*, s. 281, 3 nlb.

Książka obejmuje ogólne zasady księgowości prowadzonej w PGR. Omawia m. in. zagadnienie bilansu, sposoby księgowania, korespondencję poszczególnych kont oraz sposoby rozliczeń kosztów. Podręcznik dla technikum rachunkowości rolnej. (k)

2696★**KUNTZE J.: Rachunkowość państwowych przedsiębiorstw przemysłowych.** Warszawa 1953. *PWSZ*, s. 321, 2 nlb. *Rec. Z. U. Rachunk.* 1953, nr 7, str. 339—340.

Recenzent rozpatruje zalety i braki podręcznika z punktu widzenia jego użytkowników. Podkreśla znaczenie publikacji dla wykładowców, którzy znajdują w nim wzór przystępnej metody wykładu. (u)

2697. **NIEMSKI K.: O rachunkowości bankowej ze szczególnym uwzględnieniem banków specjalnych i o zadaniach głównych księgowych banków.** *Finanse* 1953, nr 3, str. 75—83.

Po wstępie teoretycznym, autor omawia ekonomiczny sens rachunkowości banków specjalnych, wymogi, jakim ta rachunkowość musi odpowiadać, charakter prawny działalności banków i rolę ich głównych księgowych. Publikacja stanowi fragment pracy o organizacji, technice i rachunkowości banków specjalnych. (k)

2698. **OLESZYŃSKI F.: Rejestr sprzedaży.** *Rachunk.* 1955, nr 6, str. 280—283.

Opis rejestru, wprowadzonego w przedsiębiorstwach przemysłu bawelnianego. (u)

2699★**OPITZ G., GELLRICH W.: Warum geht die Brigaden abrechnung auch Dich etwas an?** Berlin 1953. *Tribüne*, s. 29.

Autorzy w sposób popularny omawiają zagadnienie rozrachunku gospodarczego brygad roboczych oraz metody rozliczania się tych brygad z przedsiębiorstwem z tytułu: zużycia materiałów podstawowych, środków trwałych, norm pracy i in. Podają szereg praktycznych wskazówek zarówno dla pracowników księgowo-finansowych, jak i dla brygad roboczych. (k)

2700★**Organizacja i technika mechanizacji uczeta.** **DROZDOW B.** i in. Moskwa 1952, Gosfinizdat, s. 318.

Organizacja i technika mechanizacji pracy, przy pomocy maszyn licząco-piszących, w działach księgowo-finansowych. Konstrukcja i eksploatacja tych maszyn (rysunki). Podręcznik dla studentów wydziałów rachunkowo-ekonomicznych WSE. (k)

2701★**Organizacja uczeta s primienieniem szetnych maszin.** Pod red. W. S. Fiedulowa. Moskwa 1952. *Maszgiz*, s. 190.

Organizacja rachunkowości oraz zastosowanie maszyn licząco-piszących w działach księgowo-finansowych przedsiębiorstw przemysłowych. Podręcznik dla studentów wydziałów rachunkowo-ekonomicznych WSE. (k)

2702. **PATRYCHA I.: Rola głównego księgowego w organizowaniu i umacnianiu rozrachunku gospodarczego.** *Rachunk.* 1953, nr 6, str. 248—250.

Omówienie niektórych możliwości oddziaływania głównego księgowego na realizację zasad rozrachunku gosp. w skali przedsiębiorstwa: dostosowanie

wanie systemu dokumentacji źródłowej do potrzeb ewidencji wykonania planowych zadań gosp., opracowanie i tworzenie normatywnej bazy planowania, wstępna kontrola finansowa nakładów, opracowanie możliwie prostych i zrozumiałych form rozliczeń pomiędzy poszczególnymi wydziałami przedsiębiorstwa. (u)

2703. SKRZYWAN S.: **Rachunkowość narzędziem walki o pogłębienie rozrachunku gospodarczego.** Rachunk. 1953, nr 7, str. 306—311. Życie gosp. 1953, nr 20, str. 699—702.

Rachunkowość jako niezastąpiony system określania rentowności przedsiębiorstw i ich działów oraz jej podstawowa rola przy rozrachunku gospodarczym. Funkcje głównego księgowego w przedsiębiorstwie na rozrachunku gospodarczym (organizacyjne, kontrolne, analityczne i doradcze). Omówienie stopnia przygotowania aparatu rachunkowości polskiej do spełniania poruczonej mu roli w pogłębieniu rozrachunku gospodarczego. Konieczność podjęcia dalszej pracy nad taką strukturą organizacyjną rachunkowości, która by umożliwiła przejście przez nią pełnego zakresu funkcji w systemie wewnątrzzakładowego rozrachunku gosp. (u)

2704★SKRZYWAN S., FEDAK Z.: **Rachunkowość w przemyśle.** Warszawa. Polgcs, cz. 1. 1952, s. 208; cz. 2. 1953, s. 319. Rec. M. G. Rachunk. 1953, nr 6, str. 291—292.

Recenzent pozytywnie ocenia podręcznik określając go jako pierwszy podręcznik rachunkowości socjalistycznej wydany w Polsce. Charakteryzując poszczególne części podręcznika, polemizuje z ujęciem niektórych, m. in. wysuwa jako zarzut założenie zupełnego solidaryzowania się z urzędowym komentarzem do RPK i innymi przepisami systemu finansowego, co spowodowało, jego zdaniem, pewne obniżenie wartości naukowej publikacji. (u)

2705. SZTAJER K.: **Główny księgowy w świetle prawa.** Rachunk. 1953, nr 5, str. 205—211; nr 6, str. 251—255. Omówienie Uchwały Rady Ministrów z 20.I. 1950 r. i innych obowiązujących przepisów prawnych, regulujących działalność głównego księgowego. Zasadnicze funkcje głównego księgowego, jego prawa i obowiązki w świetle ustawodawstwa. Artykuł ma charakter dyskusyjny; autor, dając ogólną

pozytywną ocenę norm prawnych, regulujących, działalność głównych księgowych, równocześnie poddaje krytyce pewne przepisy, wysuwając postulaty szerszej adaptacji wzorów radzieckich w zakresie ustawodawstwa finansowego. (u)

2706. SZYMAŃSKI R., FEDAK Z.: **Uproszczona ewidencja braków.** Rachunk. 1953, nr 5, str. 255—258. Znaczenie gospodarcze ewidencji braków; trudności w jej prowadzeniu. Artykuł zawiera próbę rozwiązania tych trudności i zmniejszenia pracochłonności ewidencji kosztów braków przez zastosowanie szeregu uproszczeń. Artykuł ma charakter dyskusyjny. (u)

2707. W. B.: **Kontrola zużycia materiałów zuwalowych w budownictwie.** Rachunk. 1953, nr 6, str. 258—259. Zastosowanie w ZSRR nowej metody ewidencji i dokumentacji materiałów zuwalowych. Metoda ta, polegająca na powiązaniu ewidencji z limitami zużycia, umożliwiła ścisłą kontrolę zużycia materiałów w oparciu o normy zużycia. (u)

2708. **Zasady ewidencji kosztów i dochodów gospodarki działów pozazakładowych.** Rachunk. 1953, nr 6, str. 265—268.

Streszczenie wytycznych zawartych w piśmie okólnym Dep. Księgowości Min. Finansów Nr 16 z dn. 18.III. 1953 r. (u)

2709.★ŻEBRAK M. C.: **Kurs rachunkowości przemysłowej.** Warszawa 1952. Polgcs, s. 401. Rec. S. M. Finanse 1953, nr 3, str. 140—143.

Głównymi zaletami podręcznika są m. in.: systematyczny i logiczny układ materiału, krytyczne ujęcie poszczególnych zagadnień zarówno ze strony politycznej, jak ekonomicznej oraz podanie szeregu przykładów kalkulacji branżowych. Rec. przytacza pewne zarzuty, wysunięte na zebraniu katedr rachunkowości wyższych uczelni ZSRR, poświęconym omówieniu tego podręcznika; wadliwe ujęcie dziennikowo-zleceniowego systemu księgowości, podanie niewłaściwych sposobów księgowania amortyzacji i in. Podręcznik, mimo pewnych usterek, jest cenną pozycją, ujmującą w pełni zagadnienia rachunkowości. (k) Zob. poz. 194.

Zob. poz. 2722, 2725.

XI FINANSE

ZAGADNIENIA OGÓLNE

2710. ALEKSANDROW A.: **I. W. Stalin i stroительство sowiełskiej finansowej sistemy.** Finansy i Kriedit 1953, nr 4, str. 9—19.

Wkład J. Stalina w dziedzinie organizacji socjalistycznego systemu finansowego. Znaczenie Jego prac dla nauki o finansach i kredycie. (k)

2711. **Bibliografia finansowa.** Finanse 1953, nr 3, str. 151—160.

Bibliografia bieżąca (nieadnotowana) najważniejszych artykułów, opublikowanych w czasopismach polskich w I kw. br. (k)

2712. CHAJN L.: **Kontrola państwowa.** Państwo i Prawo 1953, nr 4, str. 518—549.

Autor wykazuje zasadniczą przeciwstawność kontroli państwowej w państwie burżuazyjnym i socjalistycznym. Omawia rozwój kontroli państwowej w ZSRR i podkreśla, że organizacja kontroli w naszym kraju oparta jest na wzorach radzieckich. (g)

2713★DIACZENKO W. P. **Finanse radzieckie w pierwszej fazie rozwoju państwa socjalistycznego, 1917 — 1925.** Warszawa 1951. PWN. Rec. SŁAWIŃSKI T. Państwo i Prawo 1953, nr 4, 590—596.

Recenzent omawia krytycznie prace wykazujące, że autor jej wyznaje częściowo subiektywistyczne poglądy na rolę państwa socjalistycznego. Książka ma jednak znaczną wartość ze względu na to, że zebrano w niej bogaty materiał faktyczny. (g)

2714★GURWICZ M. A.: **Sowiełskoje finansowoje prawo.** Moskwa 1952. Gosjurizdat, s. 323.

Charakterystyka przedmiotu nauki prawa finansowego. Rozwój tego prawa w ZSRR. Obowiązujące normy prawa finansowego, dot. budżetu, podatków, kredytu, inwestycji, finansów przedsiębiorstw oraz kontroli finansowej. Podręcznik dla studentów wydziałów prawa. (k)

Rec. PISKOTIN M. Sowiet. Gosud. Prawo 1953, nr 2—3, str. 166—171. Recenzent krytycznie ocenia pracę Gurwicza „Radzieckie prawo finansowe”. Wykazuje, że błędnie ujmuje ona istotę radzieckiego systemu finansowego i nie w pełni wykorzystuje je istniejący materiał normatywny. (g)

2715. **Literaturverzeichnis 1953, I. Quartal.** Finanzwirtschaft 1953, nr 11, str. 614—616.

Zestawienie nieadnotowane artykułów, poświęconych finansom socjalistycznym, opublikowanych w I kw. 1953 r. w czasopismach NRD. (k)

2716. **Monopole klammern sich an das Rüstungsgeschäft.** *Wirtschaft* 1953, nr 26, str. 1.

Omówienie budżetu „pomocy amerykańskiej“ na cele zbrojeniowe na r. budżetowy 1953/54 dla Europy Zach. Specyfikacja sum dla poszczególnych krajów. (m)

2717. ST. K.: **Przegląd przepisów finansowych ogłoszonych od dnia 1 marca do dnia 30 kwietnia 1953 r.** *Finanse* 1953, nr 3, str. 144—150.

2718. **Strogo sobludat' gosudarstwiennuju finansowuju disciplinu.** *Finansy i Kriedit* 1953, nr 4, str. 3—8.

Niedociągnięcia aparatu finansowego w zakresie dyscypliny wydatkowania środków pieniężnych oraz poboru niektórych podatków rolnych. Konieczność surowego przestrzegania dyscypliny finansowej przez organy finansowe. (k)

Zob. poz. 2568, 2631.

SYSTEM BUDŻETOWY

2719. BOLDE O.: **Der Haushaltsausgleich.** *Fianzwirtschaft* 1953, nr 10, str. 543—544.

Regulacja dochodów budżetów terenowych w NRD przy pomocy dotacji i udziałów w dochodach budżetu centralnego. Zmiany na odcinku regulacji budżetowej dokonane w r. 1953. (k)

2720. BORISOW S.: **Bjudget Kitajskoj Narodnoj Rjespubliki — wažnoje orudje mirowogo stroifielstwa.** *Finansy i Kriedit* 1953, nr 5, str. 46—57.

Struktura dochodów i wydatków budżetów Chińskiej Republiki Ludowej za l. 1950—1953. Znaczenie tych budżetów w pokojowym budownictwie nowego ustroju. (k)

2721. BUKIN A.: **Budżet USA — narzędzie agresji i przygotowania nowej wojny.** *Finanse* 1953, nr 3, str. 120—132.

Opierając się na obszernej, burżuazyjnej literaturze ekonomicznej autor przedstawia rozwój wydatków budżetów powojennych St. Zjedn., przeznaczonych na cele związane z przygotowaniem nowej wojny. Dane liczbowe. (k)

2722. CZISTOW I. A.: **Uczet i otczetnost' po gosudarstwiennym dochodam SSSR.** Moskwa 1952. Gosfinizdat, s. 113.

Technika ewidencji dochodów budżetowych w ZSRR. Tryb sporządzania przez aparat finansowy sprawozdań z poboru podatków i innych świadczeń. Podręcznik dla uczniów technikum. (k)

2723. DANKOW W.: **Sielsko-chozjajstwiennyj nalog.** Moskwa 1952. Gosfinizdat, s. 129.

Autor omawia technikę prac, związanych z wymiarem i poborem podatku rolnego w ZSRR. Popularny wykład przeznaczony dla pracowników aparatu finansowego. (k)

2724. DIETRICH T.: **Pokojowy budżet rozwoju gospodarki narodowej i zaspokojenia potrzeb ludności.** *Finanse* 1953, nr 3, str. 3—16.

Przedstawiając zadania budżetu Polski Lud. na r. 1953 autor omawia strukturę dochodów i wydatków tego budżetu. Przemówienie wygłoszone w dn. 25.IV.1953 r. z okazji uchwalenia przez Sejm nowego budżetu. (k)

2725. GOŁOŠCZANOW A.: **Uczet ispolnienija miestnych bjudgetow.** Moskwa 1952. Gosfinizdat, s. 133, 3 nlb.

Struktura organizacyjna wydziałów finansowo-rachunkowych Rad Delegatów Ludu Pracującego w republikach związkowych i autonomicznych oraz w miastach. Metoda i technika prac, związanych z wykonywaniem budżetów terenowych. (k)

2726. HEIN G.: **Die Finanzierung der kulturellen Aufgaben durch den Staatshaushalt.** *Finanzwirtschaft* 1953, nr 10, str. 516—519.

Omówienie rozwoju wydatków budżetowych NRD na tle przemian ustrojowych w okresie 1948—1953. Bardziej szczegółowe omówienie poszczególnych grup wydatków, przeznaczonych na cele społeczno-kulturalne w r. 1953 oraz zadań, związanych z wykorzystaniem przyznanych kredytów. (k)

2727. HOFFMAN J. ZDARSKI M.: **Rozpocztowy zakon na r. 1953 posiluje budowatelske a mirowe usili naszeho ldu.** *Statist. Obzor* 1953, nr 5, str. 157—160.

Struktura czechosl. budżetu państwowego na r. 1953; porównanie z budżetem z r. 1952. Autor szczegółowo analizuje poszczególne pozycje budżetu porównując je z analogicznymi pozycjami z lat ubiegłych. (c)

2728. IZMAJŁOW K.: **Nowy budżet Anglii.** *Nowe Czaasy* 1953, nr 28, str. 3—7.

Charakterystyka trudności gospodarczych Anglii. Nowy budżet oficjalnie wykazuje niemożność zbilansowania wydatków z dochodami, co jest następstwem wzrostu wydatków na zbrojenia. (g)

2729. KABESZ J.: **Statni rozpoczet na rok 1953.** Praha 1953. Orbis, s. 32.

Przemówienie ministra finansów CzSR w parlamencie w czasie obrad nad budżetem państwowym na r. 1953. Broszura zawiera również pełny tekst ustawy budżetowej na r. 1953. (c)

2730. KONOPKA J.: **Analiza wykonania budżetów terenowych.** *Finanse* 1953, nr 3, str. 96—110.

Autor charakteryzuje bilans wykonania budżetu terenowego; omawia formalno-rachunkową analizę bilansu oraz — na przykładzie bilansu wykonania budżetu powiatu — przeprowadza analizę ekonomiczną bilansu. (k)

2731. KUZNIECOW N.: **Obicspicziti' swojewriemienneje postuplenie nalogowych platieczej.** *Finansy i Kriedit* 1953, nr 4, str. 27—31.

Autor krytykuje niedociągnięcia w pracy wiejskiego aparatu finansowego. Domaga się wzmocnienia dyscypliny płatniczej przez płatników podatków wiejskich. (k)

2732. LIBNAR D.: **Odwody ze zisku a uhrada planowanych strat.** *Fin. a Uwier* 1953, nr 6, str. 186—192.

Omówienie zarządzenia ministra finansów CzSR, regulującego sposób odprowadzania części zysku do budżetu oraz sposób pokrywania planowanych strat. (c)

2733. MABAJEW K.: **Bjudget i chozjajstwiennokulturnoje stroifielstwo Burjat-Mongolji.** *Finansy i Kriedit* 1953, nr 5, str. 43—46.

Artykuł Ministra Finansów Buriat-Mongolskiej Autonomicznej Socjalistycznej Republiki Rad na temat wydatków budżetowych, przeznaczonych na cele gospodarcze i socjalno-kulturalne tej republiki. (k)

2734. OPYDO J.: **Nowelizacja dekretu o podatku dochodowym.** *Finanse* 1953, nr 3, str. 133—143. (k)

2735. PLOTNIKOW K. N.: **Gosudarstwiennyj bjudget SSSR.** Moskwa 1952, s. 85, 2 nlb. Wyższa Szkoła Partynja przy KC KPZR.

Popularny wykład na temat dochodów i wydatków budżetu ZSRR, roli tego budżetu w rozszerzonej reprodukcji socjalistycznej oraz politycznego i gospodarczego znaczenia budżetu w budownictwie komunizmu. (k)

2736. **Przeplisy podatkowe dotyczące państwowych jednostek organizacyjnych.** *Ustawodawstwo gospodarcze.* *Teksty.* T. 13. Warszawa 1953. Polgos, s. 411.

Kompletny zbiór aktów prawnych, normujących obciążenia podatkowe, zobowiązania podatkowe i postępowanie podatkowe w stosunku do państwowych jednostek organizacyjnych. Stan prawny na dzień 30.VI.1952 r. (g)

2737★**RAKOSI M.: Rede des Vorsitzenden des Ministerrates der Ungarischen Volksrepublik... vor der Nationalversammlung anlässlich der Budgetdebatte für 1953.** Ungarisches Bulletin, s. 38.

Omówienie politycznych i gospodarczych zadań społeczeństwa węgierskiego w związku z uchwaleniem budżetu na r. 1953. Przemówienie wygłoszone w Izbie Ludowej Węgier w czasie debaty nad budżetem na r. 1953. (k)

2738. **RZESNITZEK F.: Die Besteuerung der Kollektivwirtschaften in der Sowjetunion.** Finanzwirtschaft 1953, nr 11, str. 573—575; nr 12, str. 625—626.

Po omówieniu rozwoju podatków wiejskich w ZSRR, autor przedstawia metodykę ustalania podatku dochodowego od kolchozów oraz cen na artykuły rolnicze. Ujmuje zagadnienia w ich historycznym rozwoju w oparciu o obszerną literaturę radziecką; podkreśla powiązanie interesu społecznego i indywidualnego w radzieckiej polityce podatkowej na wsi. (k)

2739. **SCHNEIDER G.: Schafft klare Begriffe in unserer Statshaushaltswirtschaft.** Finanzwirtschaft 1953, nr 12, str. 627—629.

Autor krytykuje burżuazyjne pozostałości w pojęciach z zakresu nauki o budżecie i wywodzi, że w dziedzinie gospodarki budżetowej istnieją trzy zasady: jedność budżetu, reżim oszczędności w budżecie i planowość budżetu. Omawia znaczenie regulacji finansowej i budżetowej w państwach kapitalistycznych i socjalistycznych oraz wykazuje ich odmienną treść w różnych ustrojach polityczno-gospodarczych. (k)

2740. **SCHOMBURG G.: Steuergeschenke für die Bourgeoisie — Preissteigerungen für die Werktätigen.** Finanzwirtschaft 1953, nr 10, str. 558—559.

Opierając się na danych liczbowych, zacerpniętych z budżetu Anglii na r. 1953/54, autor przedstawia wyzysk mas pracujących przez burżuazję angielską przy pomocy obniżki podatku dochodowego od wyższych dochodów i podatku obrotowego od luksusowych i droższych artykułów konsumpcyjnych oraz przez zniesienie lub zmniejszenie dotacji na obniżki cen artykułów powszechnego spożycia. (k)

2741. **SZ. J.: Budżety na r. 1953 w krajach demokracji ludowej.** Gosp. plan. 1953, nr 7—8, str. 120—124.

Omówienie budżetów na r. 1953 krajów dem. lud., NRD i Chińskiej Republiki Ludowej. Wszystkie budżety wykazują stały wzrost nakładów na budownictwo gospodarcze i na cele socjalno-kulturalne. (g)

2742. **H. W.: Die Umsatzsteuer der sozialistischen Wirtschaft in der Volksrepublik Polen.** Finanzwirtschaft 1953, nr 11, str. 575—577.

Omówienie obowiązujących norm prawnych, dot. podatku obrotowego w Polsce Lud. Artykuł został specjalnie opracowany dla czas. „Deutsche Finanzwirtschaft“, jako przyczynek do dyskusji w sprawie zmian systemu podatkowego w NRD. (k)

2743. **WEMMER H.: Die Änderung unseres Abgabensystems unter besonderer Berücksichtigung der differenzierten Produktionsabgabe.** Finanzwirtschaft 1953, nr 8, str. 402—405; nr 9, str. 464—466; nr 10, str. 512—514.

Omówienie dotychczasowego rozwoju systemu podatkowego w NRD, reformy opodatkowania gospodarki socjalistycznej podatkiem w postaci różnicy cen oraz reformy opodatkowania gospodarki kapitalistycznej. Referat wygłoszony na naradzie Instytutu Finansowego (Berlin, marzec 1953 r.), poświęconej zmianie systemu podatkowego w NRD. (k)

2744. **WILLIMCZIK G.: Die Haushaltsplanung muss verbessert werden.** Finanzwirtschaft 1953, nr 11, str. 593—596.

Na podstawie doświadczeń lat ubiegłych autor omawia błędy i niedociągnięcia w pracach budżetowych, w szczególności nieterminowość tych prac, niedociągnięcia w działalności instrukcyjnej i ko-

ordynacyjnej Min. Finansów, trudności terenowej gospodarki budżetowej itd. (k)

2745. **ZAWADZKI A. W.: Struktura budżetów gminnych rad narodowych.** Rada nar. 1953, nr 13, str. 12—14. Analiza struktury dochodów i wydatków budżetowych GRN w r. 1952. (u)

2746. **ZDZITOWIECKI J.: Nowa treść niektórych zasad budżetowych.** Państwo i Prawo 1953, nr 2, str. 255—269.

Autor wykazuje, że formalnie podobne zasady budżetowe nabierają zupełnie odmiennej treści w socjalizmie niż w kapitalizmie. Charakteryzuje szczegółowo niektóre z tych zasad, jak: zasadę jedności budżetu, zupełności budżetu, zbilansowania budżetu. (g)

Zob. poz. 2691, 2803, 2844

FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW

2747★**BIRMAN A. M.: Planowanie środków obrotowych.** Tłum. z ros. Warszawa 1953. Polgos. Rec. SŁAWINSKI T.: Książka o planowaniu środków obrotowych. Życie gosp. 1953, nr 21, str. 782—784.

Recenzent określa książkę jako opracowanie poważne, pogłębiające temat, o dużej wartości dla polskiego praktyka gospodarczego. (s)

2748 **DIEGTJARIEW Z.: Finansowanie MTS.** Finansy i KREDIT 1953, nr 4, str. 32—37.

Zadania radzieckiego Banku Państwa w zakresie finansowania MTS. Krytyka niewłaściwej metody pracy niektórych oddziałów banku na tym odinku. (k)

2749. **FIEDOSIEJEW K.: Reżim oszczędności — doniosła dzwignia dalszego rozwoju gospodarki narodowej.** Inwest. i Budown. 1953, nr 7, str. 44—45. (u). Zob. poz. 1483.

2750★**FIEDOSIEJEWA A.: Obniżamy koszty własne każdej operacji.** Tłum. z ros. Warszawa 1953. Wyd. Związk. CRZZ, s. 29, 1 nlb.

Autorka, laureatka Nagrody Stalinowskiej, opisuje, jak pod kierownictwem partii i przy współpracy z grupą związkową oraz personelem technicznym osiągnęła wysoką wydajność pracy w tkactwie, obniżyła koszty własne, zaoszczędziła surowiec, oraz uzyskała wysoką jakość wyrobów. (o)

2751. **FRENZEL P.: Die Kontrolle der Finanzpläne 1953.** Wirtschaft 1953, nr 21, str. 2.

Metoda kontroli realizacji planów finansowo-gospodarczych w NRD: analiza planów rzeczowych i finansowych, kontrola kredytów krótkoterminowych, analiza wykorzystywania funduszu płac. (m)

2752. **HELBIG K.: Die Bedeutung des Studiums des Wertgesetzes für die Gewerkschaftsarbeit.** Arbeit 1953, nr 5, str. 336—346.

Obszerne omówienie zastosowania prawa wartości w planowaniu kosztów własnych w produkcji socjalistycznej. Analiza poszczególnych części składowych kosztów własnych. (m)

2753. **HERSZENBERG S., BORYSIEWICZ J.: System cen jednolitych na półfabrykaty w obrotach międzywydziałowych.** Gosp. plan. 1953, nr 7—8, str. 91—93.

Autorzy wykazują, że prawidłowa analiza ekonomiczna wyników pracy przedsiębiorstwa wymaga wprowadzenia zasady zaliczania najważniejszych półfabrykatów po jednolitej cenie, niezależnie od tego czy były one wyprodukowane we własnym przedsiębiorstwie, czy zostały nabyte. (g)

2754. **Izdlerżki chranlenja.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 17, str. 393.

Koszty przechowywania (magazynowania) jako część kosztów obiegu produktu społecznego. Nieprodukcyjny charakter przeważnej części tych kosztów w kapitalizmie. W gospodarce socjalistycznej

nej ulegają one znacznemu obniżeniu i są w całości produkcyjne. (s)

2755. **Izdzierżki proźwodstwa.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 17, str. 392—393.

Koszty produkcji jako kategoria ekonomiczna; ich znaczenie, charakter i struktura w kapitalizmie i socjalizmie. Różnica między kosztem społecznym a kapitalistycznym kosztem produkcji. Koszty własne przedsiębiorstwa socjalistycznego jako część kosztów produkcji. Bibliografia. (s)

2756. **Problemy dalszego utrwalenia rozrachunku gospodarczego.** Życie gosp. 1953, nr 22, str. 823—827.

Istota rozrachunku gospodarczego. Warunki pełnej jego realizacji. Rozrachunek gospodarczy a kontrola przy pomocy pieniądza. Artykuł opracowany na podstawie art. A. Woroblowej, zamieszczonego w nr. 9/1953 czas. Kommunist. (g)

2757. **SAKOW M.: Reżim oszczędności — socjalistyczna metoda gospodarki.** Gosp. plan. 1953, nr 6, str. 46—53.

Reżim oszczędności jako podstawowa dźwignia rozwoju gospodarki narodowej i wykonania wielkich zadań budownictwa komunistycznego. Wewnętrzne rezerwy dalszej obniżki kosztów produkcji: lepsze planowanie zaopatrzenia materiałowego i technicznego, najściślejsze przestrzeganie zasad rozrachunku gospodarczego, pełniejsze wykorzystanie istniejących mocy produkcyjnych, upowszechnienie osiągnięć ruchu współzawodnictwa i racjonalizatorstwa pracy. Przykłady popierające słuszność wysuniętych tez. Skrócony przekład artykułu, zamieszczonego w nr. 6/1953 czas. Kommunist. (g)

2758. **ZWIERIEW A.: Reżim ekonomii i ukriepienie chozjajstwiennowo rasczeta.** Plan Choz. 1953, nr 3, str. 11—23.

Artykuł ministra finansów ZSRR charakteryzuje rolę reżimu oszczędności w gospodarce socjalistycznej. Wzrost wydajności pracy i związana z tym obniżka kosztów produkcji są głównymi warunkami wykonania zadań pięcioletniego planu pięcioletniego. Autor omawia braki, istniejące jeszcze w stosowaniu reżimu oszczędności i wskazuje na konieczność umocnienia zasad rozrachunku gospodarczego w gospodarce ZSRR. Przedstawia zadania radzieckich finansów (budżetu, planu kredytowego, aparatu finansowego) w tej dziedzinie. (g)

Zob. poz. 2692, 2702—03, 2908, 2910, 2918—19, 2941, 2958, 2971, 2989, 2991, 2993, 3041, 3043—44, 3088—92.

FINANSOWANIE INWESTYCJI

2759. **BARAN S.: Roczne plany pokrycia finansowego inwestycji i kwartalne limity finansowania inwestycji w r. 1953 jednostek finansowanych z budżetu państwa.** Biul. Banku Inw. 1953, nr 3—4, str. 77—82 (!) (k)

2760. **BUZYRIEW W.: Finansowanie i kredytowanie kapitalnych włożenij.** Moskwa 1952. Gosfinizdat, s. 259.

Szczegółowy wykład, dot. zagadnień: organizacji przedsiębiorstw budowlano-montażowych, organizacji banków specjalnych, finansowania, kredytowania, planowania, kontroli i rozliczeń robót kapitalnych w ZSRR. (k)

2761. **SECOMSKI K.: Zagadnienia obniżki kosztów inwestycji.** Ekon. 1953, nr 2, str. 49—83.

Autor omawiając elementy kosztów inwestycji stawia zagadnienie obniżki tych kosztów. Przedstawia osiągnięcia ZSRR i nasze dotychczasowe wyniki w tej dziedzinie. Obszernie charakteryzuje metody i środki obniżki kosztów działalności inwestycyjnej w czterech jej fazach: przygotowawczej, programowania, projektowania i wykonawstwa. (g)

2762. **SENTEK T.: Aktualizacja i zatwierdzenie rocznych planów pokrycia finansowego inwestycji dla spół-**

dzielczości w 1953 r. Drobna Wytwórcz. 1953, nr 6, str. 9—11.

Ogólne zasady planowania inwestycji dla spółdzielczości pracy w r. 1953. Tryb aktualizacji i zatwierdzania rocznych planów pokrycia finansowego inwestycji. (o)

2763. **WENTOWSKI F.: Kilka uwag o nowej „Instrukcji o finansowaniu i kontroli inwestycji scentralizowanych limitowych w r. 1953”.** Biul. Banku Inw. 1953, nr 3—4, str. 83—90. (!)

Artykuł oświetla założenia nowej instrukcji, dot. finansowania i kontroli inwestycji oraz różnice pomiędzy przepisami w niej zawartymi a dotychczas obowiązującymi przepisami wewnętrznobankowymi. (k)

OBIEG PIENIĘŻNY I KREDYT

2764. **ATLAS M. S.: Krieditnaja rieforma w SSSR.** Moskwa 1952. Gosfinizdat, s. 227.

Przebieg prac przygotowawczych aparatu finansowego, związanych z przeprowadzeniem reformy kredytowej w l. 1930—1932. Znaczenie polityczne i gospodarcze reformy. Dalszy rozwój systemu kredytowego i bankowego po tej reformie (k)

2765. **ATLAS Z.: O niekotorych woprosach teorji swietskich dienieg.** Wopr. Ekonom. 1953, nr 7, str. 17—35.

Autor omawia istotę pieniądza radzieckiego i metodologicznie stawia zagadnienie jego funkcji. Specyfika pieniądza radzieckiego między innymi polega na tym, że obiega on jednocześnie w świecie towarów (środki spożycia) i w świecie nie-towarów (środki produkcji). Autor zajmuje się szerzej rolą złota, krytykując poglądy, negujące fakt oparcia radzieckiego systemu cen na bazie złota jako miary wartości. Omawia też działanie prawa ilości i wartości pieniądza (prawo obiegu pieniężnego) w radzieckim systemie pieniężnym. (g)

2766. **BALKE W.: Die neue Kreditpolitik in der Landwirtschaft.** Wirtschaft 1953, nr 27, str. 4.

Komentarz do zarządzenia Rządu NRD, dot. nowej polityki kredytowej w rolnictwie, wydanego w związku z „nowym kursem”. Rodzaje kredytów, warunki przydzielania i spłat. (m)

2767. **Das Bankeninkasso.** Rechnungseinzugsverfahren. Deutsche Notenbank, s. 24. (+)

Broszura zawiera przepisy z r. 1952, dot. rozliczeń inkasowych (akceptowych, bezakceptowych i in.) oraz techniki bankowej tych rozliczeń w NRD. (k)

2768. **BATYRIEW W. I.: Organizacja i planowanie dzieniznowo obraszczzenja w SSSR.** Moskwa 1952. Gosfinizdat, s. 287.

Obszerny wykład na temat planowania i organizacji obiegu pieniężnego w ZSRR. Szczególną uwagę zwrócono na plan kasowy oraz bilans dochodów i wydatków pieniężnych ludności jako na najważniejsze plany, regulujące ten obieg. Podręcznik dla studentów wyższych uczelni ekonomicznych. (k)

2769. **EBERT H. J.: Die Bedeutung der Sparkassen und Kreditgenossenschaften für die Planung und Regulierung des Geldumlaufs.** Finanzwirtschaft 1953, nr 11, str. 586—588.

Artykuł omawia znaczenie kas oszczędności i spółdzielni kredytowych na odcinku planowania i regulowania obiegu pieniężnego, w szczególności: zadania instytucji kredytowych, możliwości lokalnego finansowania obrotu płatniczego, ewidencję przedsiębiorstw i instytucji, obowiązanych do udziału w obrocie bezgotówkowym i in. (k)

2770. **EJDIELNANT A.: Rasstrojstwo kapitalistycznych dzieniznych sistiem w pieriod obszczewo krizisa kapitalizma.** Wopr. Ekonom. 1953, nr 7, str. 36—47.

Dezorganizacja systemu pieniężnego państw kapitalistycznych w okresie ogólnego kryzysu kapitalizmu jako następstwo polityki wielkich monopolii, zabezpiecza-

- jących sobie maksymalne zyski, oraz trudności gospodarczych. Inflacja i manipulowanie walutą złotą w latach międzywojennych jako środki ograbiwania klasy robotniczej i krajów gospodarczo słabych. Pogłębienie się chaosu walutowego w II etapie ogólnego kryzysu kapitalizmu. (g)
2771. FEDOROWICZ Z., ROSTKOWSKI Z.: **Nowe zasady rozliczeń przedsiębiorstw z budżetem Państwa.** *Finanse* 1953, nr 3, str. 42—61.
W cz. I autorzy omawiają stronę ekonomiczną przejmowania akumulacji przedsiębiorstw socjalistycznych na rzecz budżetu przy pomocy podatku dochodowego oraz wpłat z zysku. W cz. II—IV omówiony jest, w oparciu o nowe przepisy, system rozliczeń przedsiębiorstw w Polsce Lud. Praca obejmuje zarówno rozliczenia bezpośrednio z budżetem jak rozliczenia między centralnymi zarządami a przedsiębiorstwami. Uwagi autorów poparte są przykładami. (k)
2772. IKONNIKOW B.: **Rol pieniędzy w socjalistycznym chozajstwie.** *Finansy i Kriedit* 1953, nr 5, str. 13—21.
Znaczenie pieniądza w gospodarce socjalistycznej. Rola rubla radzieckiego w polityce obniżki cen na artykuły konsumpcyjne. (k)
2773. **Inflacja.** *Bolsz. Sow. Enc.*, izd. 2, t. 18, str. 328—329.
Wyjaśnienie istoty i mechanizmu inflacji jako typowego dla ustroju kapitalistycznego narzędzia restrykcji dochodu narodowego w interesie wyzyskiwaczy. Inflacja i chaos walutowy w okresie ogólnego kryzysu kapitalizmu — rosnącym ciężarem dla mas pracujących. Bibliografia. (s)
2774. **Ipotecznyj kriedit.** *Bolsz. Sow. Enc.*, izd. 2, t. 18, str. 379.
Wyjaśnienie ogólnych zasad kredytu hipotecznego i jego znaczenia ekonomicznego jako jednego z narzędzi wywłaszczania chłopów przez wielki kapitał (s)
2775. IRMISCH: **Probleme des „offenen Akzepts“.** *Finanzwirtschaft* 1953, nr 12, str. 649—651.
Artykuł dyskusyjny na temat akceptu wyraźnego, występującego przy rozliczeniach inkasowych niektórych jednostek i przedsiębiorstw NRD. (k)
2776. **Izdzierżki obraszczenia.** *Bolsz. Sow. Enc.*, izd. 2, t. 17, str. 391—392.
Koszty obiegu w gospodarce kapitalistycznej i socjalistycznej. Całkowita odmienność ich charakteru i struktury. Istota i rola tzw. czystych kosztów obiegu w kapitalizmie. Struktura kosztów obiegu w handlu radzieckim i walka o ich obniżenie. (s)
2777. JAGODIN I.: **Niekotoryje woprosy kassowowo planirowanija.** *Finansy i Kriedit* 1953, nr 4, str. 70—78.
Autor omawia niektóre pozycje planu kasowego ZSRR: pozycje związane z wpłatami gotówkowymi przedsiębiorstw handlowych i usługowych oraz pozycje wypłat z tytułu funduszu płac. (k)
2778. KRICZEWSKIJ B.: **Bankowskij kriedit i kontrol rublem.** *Finansy i Kriedit* 1953, nr 5, str. 22—29.
Autor, w oparciu o przykłady, omawia kontrolne znaczenie kredytu oraz czynną rolę Banku Państwa w życiu gospodarczym ZSRR. (k)
2779. **Dem Kriegstreiben schwimmen die Felle weg.** *Statist. Praxis* 1953, nr 7 str. nlb.
Wykres, przedstawiający spadek kursu akcji na giełdzie nowojorskiej oraz spadek obrotu akcjami — w okresie od marca do czerwca br. — jako następstwo wzrostu aktywności światowego ruchu w obronie pokoju. (m)
2780. MASTALERZ J.: **Kapitał finansowy USA a podstawowe prawo współczesnego kapitalizmu.** *Gosp. plan.* 1953, nr 7—8, str. 86—90.
Autor omawia ekspansję kapitału amerykańskiego po II wojnie świat. jako sposób zabezpieczenia sobie przez monopole maksymalnych zysków. Ekspansja ta potęgując wyzysk krajów kolonialnych i zależnych uzależnia także od „pomocy” amerykańskiej kraje uprzednio suwerenne. (g)
2781. MICHAŁOWSKI T. L.: **Funkcja obrotu bezgotówkowego w gospodarce socjalistycznej.** *Finanse* 1953, nr 3, str. 84—95.
Rozwój norm prawnych, dot. obrotu bezgotówkowego i rozliczeń między przedsiębiorstwami w Polsce Lud. Obowiązujące formy tych rozliczeń (akceptowa, bezakceptowa), dokonywanych poprzez Biura Wzajemnych Rozliczeń i in. Wyniki dotychczasowych doświadczeń i uwagi krytyczne autora. Część I artykułu opublikowana została w *czas. Finanse* w 1952 r. (k) Zob. poz. 247.
2782. MÜLLER R., GUNDERMANN H.: **Der neue Strukturplan der Sparkassen.** *Finanzwirtschaft* 1953, nr 9, str. 479—482; nr 10, str. 540—543.
W oparciu o wzorcowy plan organizacyjny kas oszczędności w NRD, wchodzący w życie w r. 1953, autor omawia zadania i zakres działania poszczególnych komórek organizacyjnych tych kas. Omówione są w szczególności zadania w zakresie obrotu oszczędnościowego, płatniczego i w zakresie kredytu krótko- i długoterminowego. (k)
2783. NAZARKIN K.: **Za wysokoje kaczestwo ucetno-opieratiwnoj raboty Gosbanka.** *Finansy i Kriedit* 1953, nr 5, str. 30—37.
Omówienie niedociągnięć w pracy Banku Państwa w ZSRR. Autor domaga się mechanizacji pracy operatywnej w tym banku. (k)
2784. OKROUHLI J.: **Uloha planu pienieżniho obiehu w socialistickem gospodarstwie.** *Plan Hosp.* 1953, nr 6, str. 387—396.
Zadania i rola planu obiegu pieniężnego w gospodarce państwa socjalistycznego. Zadania Banku Państwa na odcinku planowania obiegu pieniężnego. Plan kasowy, jego struktura oraz powiązanie z planem kredytowym i narodowym planem gospodarczym. Autor ilustruje swoje rozważania przykładami, zaczerpniętymi z praktyki gospodarki czechosłowackiej. (k)
2785. PANCAK M.: **Nowy system krátkodobeho uwierowani w investicni bance.** *Fin. a Uwier* 1953, nr 6, str. 193—198.
Zasady i wytyczne wprowadzonego od 1. I. 1953 r. nowego sposobu udzielania kredytu krótkoterminowego przez czechosł. Bank Inwestycyjny. (c)
2786. PIETRZAK W., WYŻNIKIEWICZ J.: **Aktualne zagadnienia polskiego bilansu płatniczego.** *Finanse* 1953, nr 3, str. 111—119.
Pobieżne omówienie niektórych zagadnień, jak np. polityki dewizowej, stosunków handlowych i in., związanych z planowaniem obrotów płatniczych w Polsce Lud. (k)
2787. ROSSNER H.: **Die Beschleunigung der Umschlaggeschwindigkeit der Umlaufmittel durch Neuregelung der Berechnung von Verzugszinsen.** *Finanzwirtschaft* 1953, nr 10, str. 537—539.
Omówienie nowego systemu inkasa należności w gospodarce uspołecznionej poprzez Niemiecki Bank Emisyjny. Wprowadzenie tego systemu powoduje przyspieszenie obiegu środków pieniężnych. (k)
2788. **Usilit' kontrol rublem, obiespiczit' swojewriemiennoje postuplenje platieżej w bjużet.** *Finansy i Kriedit* 1953, nr 5, str. 3—12.
Artykuł, omawiający sposoby terminowej realizacji wpłat do budżetów oraz wykorzystania rubla jako narzędzia kontroli. (k)
2789. **Zajstít cile pienieżni reformy.** *Fin. a Uwier* 1953, nr 6, str. 181—186.

Streszczenie referatów ministra finansów CzSR oraz generalnego dyrektora czeskośl. Banku Państwa na temat celów i zadań przeprowadzonej ostatnio reformy pieniężnej oraz wpływających stąd obowiązków dla apartu finansowego i kredytowego CzSR. Referenci specjalną uwagę zwrócili na dotychczasowe niedociągnięcia w realizacji planu kredytowego i kasowego. (c)

2790. **Zajmy gosudarstwiennyje.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 16, str. 330—335.

Funkcje ekonomiczne pożyczek państwowych w społeczeństwach opartych na wyzysku. Pożyczki państwowe wewnętrzne i zagraniczne w krajach imperialistycznych. Stały wzrost długów państwowych w tych krajach — rosnącym ciężarem dla mas pracujących. Pożyczki państwowe w ZSRR; zasadnicza odmienność ich treści klasowej i przeznaczenia. Dane, dotyczące radzieckich pożyczek państwowych, ich wielkości, sumy wpłat i organizacji. Bibliografia. (s)

2791. **Zajmy wniesznije.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 16, str. 329—330.

Pożyczki zagraniczne w epoce imperializmu i ogólnego kryzysu kapitalizmu. Wykorzystanie kredytu międzynarodowego przez imperializm amerykański dla celów agresji i militaryzacji. Stosunki kredytowe nowego typu między krajami obozu socjalizmu. (s)

2792. **Zołoto.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 17, str. 151—154.

Artykuł omawia obszernie m. in. ekonomiczne znaczenie złota jako pieniądza. Rola złota w warunkach ogólnego kryzysu kapitalizmu. Złoto jako miernik wartości w gospodarce socjalistycznej. (s)

2793. **Zołotoj standart.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 17, str. 163.

Zwięźle omówienie znaczenia i zasad funkcjonowania waluty złotej i dewizowo-złotej. Dane, dot. występowania tych systemów walutowych w różnych krajach kapitalistycznych. (s)

2794. **Zołotoj zapas.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 17, str. 161—162.

Artykuł objaśnia znaczenie ekonomiczne i funkcje rezerwy złotej banków centralnych w krajach kapitalistycznych. Omawia zmiany w funkcjonowaniu rezerwy złotej w okresie ogólnego kryzysu kapitalizmu i wyjaśnia znaczenie nierównomiernego podziału zapasu złota między krajami kapitalistycznymi w obecnym okresie. Charakteryzuje też rolę rezerwy złotej w ekonomice ZSRR. (s)

Zob. poz. 2573, 2582—85, 2652, 2697, 2927, 2988, 3132.

UBEZPIECZENIA GOSPODARCZE

2795. A. W.: **Ubezpieczenie ruchomości domowych.** Prz. Ubezp. społ. 1953, nr 5, str. 156.

Omówienie jednej z form ubezpieczeń majątkowych, prowadzonych przez PZU specjalnie dla świata pracy, mianowicie ubezpieczenia ruchomości domowych od ognia, kradzieży z włamaniem i rabunku w mieszkaniu. (u)

2796★ **KONDELLA A.: Technika ubezpieczeń osobowych.** Poznań 1953, PWN, s. 82. (Masz. pow.).

Organizacja poszczególnych rodzajów ubezpieczeń osobowych w Polsce. Struktura organizacyjna Państwowego Zakładu Ubezpieczeń oraz technika jego pracy. Pracę zamyka rozdział, dotyczący organizacji i techniki radzieckich ubezpieczeń osobowych. (k)

XII P R A C A

ZAGADNIENIA OGÓLNE

2797. **Człowiek celem naszego ustroju.** Prz. związk. 1953, nr 7—8, str. 290—292.

Na tle krytycznej oceny działalności polskich związków zaw. na odcinku spraw socjalno-bytowych nakreślono zadania związków zaw. na najbliższą przyszłość. (u)

2798. **GROMADZKI J.: Bibliografia z dziedziny zagadnień socjalnych i pokrewnych.** Prz. Zagad. socjal. 1953, nr 6, str. 52—56; nr 7, str. 53—56.

Bieżąca bibliografia adnotowana obejmuje książki i artykuły z czasopism w układzie przedmiotowym. (u)

2799. **HALAXA V.: Příspěvek k teorii produktivity práce.** Polit. Ekonom. 1953, nr 1, str. 21—43.

Teoria wydajności pracy w ujęciu marksistowskiej ekonomii politycznej. Wydajność pracy a udział pracy żywej i uprzedmiotowionej w produkcji. Wydajność pracy w ekonomii politycznej socjalizmu. (c)

2800. **Intensivnost' truda.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 18, str. 276.

Stały wzrost intensywności pracy w przemyśle kapitalistycznym jako jeden z czynników rosnącego wyzysku robotników. Intensyfikacja a wzrost wydajności pracy. Zasadnicza odmienność rozwiązania tego zagadnienia w gospodarce socjalistycznej. (s)

2801. **KRZYŻEWSKI T.: Zagadnienie organizacji obsługi socjalnej i kwaterunku robotniczego w przedsiębiorstwach budowlanych.** Prz. Zagad. socjal. 1953, nr 7, str. 30—33.

Zadania służby socjalno-kwaterunkowej w budownictwie; jej decentralizacja. Centralne Biuro

Spraw Bytowych jako komórka właściwa dla operatywnego ujęcia całokształtu zagadnień. (u)

2802. **LIKIERT P., KULIKOWSKI C.: Troska o człowieka Nowej Huty.** Prz. związk. 1953, nr 6, str. 248—253.

Opieka państwa nad warunkami bytu budowniczych Nowej Huty. Działalność związków zaw. w tej dziedzinie; podsumowanie osiągnięć i krytyka pewnych niedomagań. Autorzy omawiają następujące zagadnienia: organizację zaopatrzenia robotniczego, warunki mieszkaniowe, działalność społecznej inspekcji bhp, opiekę nad młodzieżą. (u)

2803. **NIEDUSZYŃSKI M.: Wydatki na cele socjalno-kulturalne w budżecie państwa na r. 1953.** Prz. Zagad. socjal. 1953, nr 7, str. 3—7.

Analiza struktury wydatków i dochodów budżetowych na r. 1953. Wydatki na cele kulturalno-oświatowe; porównanie sum preliminowanych z wydatkami w latach ubiegłych. (u)

2804. **Ob uluczeniu organizacji i planowania truda.** Plan. Choz. 1953, nr 3, str. 3—10.

Stały wzrost wydajności pracy właściwy gospodarce socjalistycznej wymaga coraz to lepszej organizacji i planowania pracy. Braki, istniejące jeszcze na tym odcinku w przemyśle ZSRR. Omówienie środków poprawy dotychczasowego stanu rzeczy: wzmoczenie dyscypliny pracy, uregulowanie norm, racjonalne wykorzystanie i podział istniejących rezerw siły roboczej. (g)

2805. **W interesie jednostki i państwa.** Prz. związk. 1953, nr 6, str. 242—244.

Nieprawidłowo ustawiony system norm i płac jako przyczyna przekraczania funduszu płac w re-sortach budownictwa i w przemyśle maszynowym w Polsce Lud. Uzasadnienie konieczności wprowa-

dzenia nowych norm technicznych i znaczenie tej reformy dla wzrostu akumulacji socjalistycznej. Zadania związków zaw. w akcji uporządkowania zagadnienia płac i norm. (u)

2806. **W pierwszą rocznicę Konstytucji gwarantującej zabezpieczenie potrzeb mas pracujących.** Prz. Ubezp. społ. 1953, nr 7, str. 189—192.

Realizacja zagwarantowanych przez Konstytucję uprawnień obywateli w zakresie opieki społecznej i zabezpieczenia społ. Osiągnięcia socjalne Polski Lud. w okresie 1947—1953; dane statystyczne. (u)

Zob. poz. 2726, 2878, 2889, 2898, 2905.

KADRY — ZATRUDNIENIE

2807. **A. M.: Z doświadczeń aparatu werbunkowego w Czechosłowacji.** Prz. Zagad. socjal. 1953, nr 7, str. 46—47.

Przykładowe omówienie metod werbunku siły roboczej w Bańskiej Bystrzycy (Słowacja). Planowość akcji. Działalność kompleksowych kolumn werbunkowych. Organizowanie tzw. „dni werbunkowych“ przez pracowników rad narodowych. (u)

2808. **ECKARDT. Erfolgreiche Qualifizierung von Frauen in Braunkohlenbetrieben.** Wirtschaft 1953, nr 26, str. 7.

Zatrudnianie kobiet, jako wykwalifikowanych robotników w kopalniach i zakładach przetwórczych węgla brunatnego w NRD. Konieczność pełnego przełamania zasady zatrudniania kobiet jedynie w administracji i przy pracach pomocniczych w tej gałęzi przemysłu. (m)

2809. **P. M.: Aktualne problemy polityki zatrudnienia.** Prz. Zagad. socjal. 1953, nr 6, str. 23—28.

Konieczność rozwinięcia planowej gospodarki siłą roboczą w związku z niedostateczną ilością siły roboczej w niektórych resortach. Podsumowanie działalności i pośrednictwa pracy. Działanie zorganizowanego werbunku siły roboczej. Plan rozdziału siły roboczej w skali krajowej na r. 1952 i nierytmiczność jego wykonania. Wskazania VII Plenum KC PZPR w tym zakresie. (u)

2810. **ŚWIĘCICKI M.: Reprodukacja siły roboczej społeczeństwa a zjawiska ludnościowe.** Ekon. 1953, nr 2, str. 119—144.

Reprodukacja siły roboczej określana bezpośrednio innymi zjawiskami ludnościowymi (rodność, umieralność itd.) ostatecznie uwarunkowana jest zawsze charakterem stosunków produkcji. Autor analizuje powiązanie między reprodukcją siły roboczej a zjawiskami ludnościowymi w kapitalizmie i socjalizmie oraz wykazuje, że tylko w socjalizmie reprodukcja jest zgodna ze zjawiskami ludnościowymi oraz z interesem zarówno całego społeczeństwa, jak i poszczególnych obywateli. (g)

2811. **Uwagi w sprawie statystycznej kontroli wykonania planu zatrudnienia.** Życie gosp. 1953, nr 20, str. 716—718.

Artykuł omawia pokrótce metody obliczania wskaźników wykonania planu zatrudnienia, podkreślając znaczenie wskaźników wydziałowych oraz wskaźników dla poszczególnych grup pracowników. (s)

2812. **ZASOŃ Z.: Zagadnienie rąk do pracy w Państwowych Gospodarstwach Rolnych.** Prz. Zagad. socjal. 1953, nr 7, str. 7—16.

Przyczyny niedostatku rąk roboczych w PGR w r. 1952. Sposoby zapewnienia PGR niezbędnej siły roboczej: werbunek robotników stałych i sezonowych, akcja osiedleńcza robotników stałych na terenach Ziemi Zachodnich, pomoc brygad SP, pomoc społeczna w ramach akcji żniwnej, konieczność zwrócenia większej uwagi na warunki bytowe robotników. (u)

2813. **ZIELIŃSKI J.: Rezerwami roboczymi trzeba gospodarować ogólnie i przewidująco.** Życie gosp. 1953, nr 21, str. 741—745.

Analiza problemu rezerw siły roboczej na najbliższe lata dla rozwijającego się przemysłu i handlu. Jednym z warunków rozwiązania tego coraz trudniejszego problemu jest dalsza mobilizacja rezerw wewnętrznych w zakładach pracy. (s)

Zob. poz. 2804.

WSPÓLZAWODNICTWO — RUCH RACJONALIZATORSKI

2814. **BABAJAN S.: Kompleksnoje obobszczenie i wniedrienje stachanowskogo opyta.** Profies. Sojuzy 1953, nr 4, str. 28—32.

Metoda Kowalowa i postępy w jej zastosowaniu w przemyśle ZSRR. Zadania organizacji związkowych w upowszechnianiu nowych metod kompleksowego współzawodnictwa pracy. (g)

2815. **★CIEPLAK I.: Współzawodnictwo pracy w publicznym transporcie samochodowym.** Warszawa 1953, WK, s. 191, 1 nlb.

Omówienie możliwości rozwoju współzawodnictwa pracy w transporcie samochodowym na tle dotychczasowych doświadczeń i osiągnięć ruchu współzawodnictwa w PKS. Organizacja i popularyzacja różnych form współzawodnictwa w transporcie jako jeden ze sposobów walki o wykonanie Planu 6-letniego. (o)

2816. **★FRELEK A., LEWANDOWSKI S., SOLUBA Z.: Metoda Kowalowa w przemyśle włókienniczym i odzieżowym.** Warszawa 1953. Wyd. Związk. CRZZ, s. 50.

Autorzy omawiają zastosowanie metody Kowalowa w przemyśle włókienniczym i odzieżowym w ZSRR i w Polsce. Operując konkretnymi przykładami z krajowego przemysłu włókienniczego wykazują, że stosowanie metody Kowalowa gwarantuje wzrost wydajności i wyższą jakość produkcji. (o)

2817. **GOLDE A.: Jak ZISPO kieruje ruchem racjonalizatorskim.** Życie gosp. 1953, nr 21, str. 756—758.

Przegląd trudności i osiągnięć w rozwijaniu ruchu racjonalizatorskiego w jednym z wielkich zakładów przemysłu metalowego. (s)

2818. **GOLDE A.: Osiągnięcia i braki ruchu kowalców.** Życie gosp. 1953, nr 22, str. 798—801.

Analiza wyników zastosowania metody Kowalowa w niektórych przedsiębiorstwach przemysłowych. Głównymi brakami w zastosowaniu metody są: niewłaściwy dobór typowych czynności, zbyt wąski zakres szkolenia. (g)

2819. **JANZ G.: Durch Wettbewerbe zur Rentabilität der Volkseigenen Güter.** Wirtschaft 1953, nr 27, str. 4.

Autor podkreśla, iż współzawodnictwo między państwowymi gospodarstwami rolnymi wymaga stosowania postępowych metod pracy oraz zdobyczy nauki i techniki agrarnej, co podwyższa rentowność tych gospodarstw. (m)

2820. **K.: Z ruchu współzawodnictwa i racjonalizatorstwa.** Gosp. plan. 1953, nr 7—8, str. 116—120.

Artykuł omawia, na przykładzie kopalni „Stalinogród“, rezultaty ekonomiczne współzawodnictwa długookresowego. (g)

2821. **KULCZYCKI L.: Z pierwszych doświadczeń współzawodnictwa długookresowego.** Prz. związk. 1953, nr 6, str. 258—260.

Doniosłe znaczenie ruchu współzawodnictwa długookresowego dla wykonywania planów produkcyjnych. Rola związków zawodowych w organizowaniu i umacnianiu tego typu współzawodnictwa. Podsumowanie doświadczeń wielu zakładów pracy we współzawodnictwie długookresowym. Metody kontroli wykonania zobowiązań. (u)

2822. LASEK I.: **Zjazd Racjonalizatorów Przemysłu Naftowego.** Nafta 1953, nr 7—8, str. 204.

Sprawozdanie ze zjazdu, który odbył się w czerwcu br. w Krośnie, zawiera dane o rozwoju i osiągnięciach ruchu racjonalizatorów w pracy w przemyśle naftowym. (u)

2823. LIPSKI T.: **Kontrola realizacji zobowiązań gwarantuje osiągnięcie pomyślnych wyników współzawodnictwa pracy.** Życie gosp. 1953, nr 21, str. 749—751.

Autor podaje szereg przykładów dobrej i złej działalności zakładów wytwórczych w zakresie akcji zobowiązaniowej. Omawia pewne formy kontroli wykonania zobowiązań, zasługujące na szerokie rozpowszechnienie. (s)

2824. LÜDECKE F.: **MTS im Wettbewerb zur Einbringung der Ernte.** Wirtschaft 1953, nr 25, str. 4.

Wytyczne organizacyjne i techniczne przeprowadzenia współzawodnictwa ośrodków maszynowych NRD w tegorocznej akcji żniwnej. (m)

2825. MAKOWIECKI E.: **Na drodze rozwoju współzawodnictwa międzypolowego w ZUS.** Prz. Ubezpiecz. 1953, nr 6, str. 182—183.

Podsumowanie wyników współzawodnictwa za 1 kw. br. (u)

2826. OSSIKOWSKI G.: **Erfolge der bulgarischen Rationalisatorienbewegung.** Wirtschaft 1953, nr 26, str. 12.

Omówienie osiągnięć ruchu racjonalizatorów pracy w Bułgarii (przykłady liczbowe). Dane o uzyskanych oszczędnościach. (m)

2827. ŚWIĘCICKI M.: **Wynalazczość pracownicza.** Państwo i Prawo 1953, nr 2, str. 179—210.

Warunki historyczne powstania i rozwoju ruchu wynalazczości pracowniczej jako wyższej formy współzawodnictwa pracy. Znaczenie gospodarcze wynalazczości pracowniczej. Przepisy prawne, regulujące wynalazczość. (g)

2828. TERCZYŃSKI Ł.: **Zadania brygad robotniczo-inżynierskich w ruchu racjonalizatorskim.** Wiad. elektrot. 1953, nr 7, str. 146—148.

Wzmożenie udziału w ruchu racjonalizatorskim stowarzyszeń naukowo-technicznych, zrzeszonych w NOT. Brygady robotniczo-inżynierskie jako wyższa forma pracy w ruchu racjonalizatorskim. Omówienie organizacji, metod i zadań pracy brygad na przykładzie dotychczasowej praktyki. (o)

2829. TIERIEK I.: **Rozwój socjalistyczno-sowiejskiej pracy w Węgry.** Profies. Sojuzy 1953, nr 5, str. 47—52.

Artykuł sekretarza Centralnej Rady Węgierskich Zw. Zaw. omawia rozwój ruchu współzawodnictwa pracy w Węgierskiej Republice Ludowej. Podkreśla rolę partii i zw. zawodowych w rozwijaniu i upowszechnianiu tego ruchu. (g)

2830. WENDEMUTH A.: **Neue Regelung des Erfindungs- und Vorschlagswesens.** Verkehr 1953, nr 4, str. 59—60.

Omówienie rozporządzenia z dn. 6.II.1953 r. o wynalazczości pracowniczej, regulującego w sposób jednolity to niezmiernie ważne dla gospodarki zagadnienie. (m)

2831. **Z ruchu współzawodnictwa i racjonalizatorstwa.** Gosp. plan. 1953, nr 6, str. 57—62.

Techniczno-ekonomiczne znaczenie metody Kowalowa. Rozpowszechnienie tej metody w przemyśle polskim. (g)

2832★ZGIERSKI J.: **O metodzie inż. Kowalowa.** Warszawa 1953. Iskry, s. 118, 2 nlb.

W popularnej formie omówiono metodę Kowalowa oraz znaczenie jej zastosowania w gospodarce ZSRR i Polski. Wykazano, że metoda ta, pozwalając wykorzystać doświadczenia ruchu stachanowskiego, umożliwia osiągnięcie znacznego wzrostu wydajności pracy. (g)

PLACE

2833. BLINOWSKI F.: **O niektórych problemach płac.** Nowe Drogi 1953, nr 6, str. 43—59.

Taryfikator kwalifikacyjny jako praktyczne zastosowanie socjalistycznej zasady podziału dóbr w polityce płac. Zagadnienie norm pracy w przemyśle polskim. Aktualizacja i uporządkowanie norm w budownictwie i w przemyśle maszynowym. Znaczenie określenia trybu sporządzania dokumentacji zarobkowej oraz metod sprawowania nad nią kontroli — karty robocze. Konieczność pogłębienia metodologii opracowania norm i procesu normowania. (u)

2834★DALEWSKI J.: **O wynagradzaniu racjonalizatorów.** Warszawa 1953, Wyd. Związk. CRZZ, s. 36.

Wynalazczość pracownicza jako dźwignia postępu technicznego. Różne formy wynalazczości. Wynagrodzenie i premiowanie pomysłów racjonalizatorskich oraz za pomoc i współudział w opracowywaniu i realizacji pomysłów. Skorowidz przedmiotowy norm prawnych, regulujących zagadnienie wynagradzania i premiowania za wynalazczość pracowniczą. (o)

2835. KAMINEK J.: **Odmieniani podle množství a jakosti práce — důležitý nástroj rozvoje socialistického průmyslu.** Nowa Mysl 1953, nr 5, str. 414—431.

Zasada wynagradzania wg ilości i jakości pracy — ważnym czynnikiem rozwoju przemysłu socjalistycznego. Podział produktu w ustroju socjalistycznym; zasada podziału wg pracy. Planowanie funduszu płac. Zagadnienie wydajności pracy; system pracy akordowej. Artykuł konsultacyjny, napisany w związku z reformą walutową w CzSSR. (c)

2836. LEHMANN O.: **Probleme des Arbeitslohnes.** Arbeit 1953, nr 5, str. 346—350.

Omówienie zasadniczych problemów z zakresu płac robotniczych i pracowniczych: stawek dniówkowych i akordowych, norm rzeczowych. Konieczność ścisłej korelacji stawek z normami rzeczowymi. (m)

2837★ŁAZOWSKA H.: **System taryfowy w przemyśle.** Warszawa 1953. Polgos, s. 99, 1 nlb.

Zagadnienie wprowadzenia w przemyśle taryfikatorów, zapewniających wynagrodzenie odpowiednie do kwalifikacji pracownika i charakteru pracy. Ekonomiczne podstawy organizacji płac. Metody i dotychczasowe doświadczenia w opracowywaniu i stosowaniu systemu taryfowego w przemyśle radzieckim i krajowym. (o)

2838. PILAWSKI B.: **Kilka uwag związanych z obliczaniem premii racjonalizatorskiej.** Życie gosp. 1953, nr 22, str. 816—819.

Artykuł dyskusyjny. Zdaniem autora sposoby obliczania premii racjonalizatorskich, podane przez H. Kalińskiego, nie uwzględniają tego, że wysokość premii zależy od wyników wprowadzenia w życie pomysłu racjonalizatorskiego. Błędnie także potraktował on zagadnienie narzutu kosztów wydziałowych. (g) Zob. poz. 2190.

2839. PUDLIK S.: **Socjalistyczny system płac.** Gosp. plan. 1953, nr 7-8, str. 28—33.

Istota i cechy socjalistycznego systemu płac. Znaczenie właściwych taryfikatorów i norm pracy. Reforma norm i taryfikatorów w przemyśle maszynowym i budownictwie (z czerwca br.) jako istotny czynnik dlaszego wzrostu wydajności pracy. (g)

2840. ROGOŹ L.: **W sprawie norm pracy w przemyśle maszynowym i w budownictwie.** Gosp. Górn. 1953, nr 7-8, str. 17—19.

Zagadnienie rewizji norm i zaszeregowania pracowników w przemyśle maszynowym i w budownictwie. Znaczenie normowania w gospodarce planowej jako czynnika wzrostu wydajności pracy. (o)

2841. **Zarobotnaja plata.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 16, str. 454—460.

Artykuł przedstawia marksistowską teorię płacy roboczej, charakteryzując istotę i formę płacy roboczej w kapitalizmie i socjalizmie. W rozdziale, dot. kapitalizmu omówiono m. in. systemy płac, stosowane współcześnie jako narzędzia zwiększania wyzysku robotników oraz zag. spadku płac realnych jako przejaw pauperyzacji proletariatu. W rozdziale, dotyczącym socjalizmu znajdujemy wyjaśnienie funkcji ekonomicznej płac w realizacji socjalistycznej zasady podziału oraz ich roli w socjalistycznej organizacji pracy. Omówiono też podstawy radzieckiego systemu płac, różnicowanie płac oraz czynniki stałego wzrostu płac realnych w ZSRR. Obszerna bibliografia. (s)

Zob. poz. 2672, 2694, 2805.

PRAWO PRACY — UMOWY ZBIOROWE

2842★**Pracowni a płatowe pomiery statnich zamiestnancu.** Praha 1953. Prace, s. 380.

Zbiór obowiązujących w CzSR ustaw i rozporządzeń, dotyczących warunków pracy i płacy urzędników państwowych. Obejmuje on przepisy począwszy od 1.IV.1950 r. z wszystkimi uzupełnieniami i zmianami. Zbiór zaopatrzonej jest w komentarz. (c)

2843★**SZUBERT W.: Podstawy prawne bezpieczeństwa pracy w ZSRR.** Warszawa 1953. PWT, s. 127. **Rec. MORAWSKI L.:** Prz. Zagad. socjal. 1953, nr 7, str. 48—50. Recenzent podkreśla znaczenie pracy jako pierwszej polskiej publikacji, dającej systematyczne ujęcie zagadnienia bezpieczeństwa pracy w ZSRR. Wskazuje na pewne braki i usterki opracowania, polegające na zbyt pobieżnej i niepogłębionej charakterystyce niektórych zagadnień (np. zag. inspekcji technicznej i inspekcji społecznej). Oceniając pozytywnie całość opracowania, stwierdza, że wydatnia ono wartości i oryginalne cechy radzieckiego systemu prawa ochrony pracy. (u)

UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE

2844. **Budżet pokojowego budownictwa.** Prz. Ubezp. społ. 1953, nr 6, str. 157—158.

Wzrost sum, przeznaczonych w budżecie PRL na ubezpieczenie społeczne ludności. Aktywny udział związków zawodowych w kontroli nad właściwym wydatkowaniem sum, przeznaczonych na ubezpieczenie społeczne. (u)

2845. **Droga Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej do pełnego i wszechstronnego zabezpieczenia społecznego.** Prz. Ubezp. społ. 1953, nr 6, str. 193—194.

Podsumowanie osiągnięć Polski Lud. w zakresie zabezpieczenia społecznego obywateli. Dane statystyczne, ilustrujące wzrost rozmiarów świadczeń socjalnych. (u)

2846. **GARLICKI R.: Przyzakładowe placówki leczniczo-zapobiegawcze ważnym orężem w walce o poprawę stanu zdrowia pracowników.** Prz. Ubezp. społ. 1953, nr 6, str. 185—187.

Omówienie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dn. 7.II.1953 r., określającego zasady organizacji i zadania placówek leczniczo-zapobiegawczych przy zakładach pracy. Znaczenie systematycznej walki o obniżenie absencji chorobowej pracowników; udział tych placówek w walce służby technicznej bhp o higienę pracy (u)

2847. **J. S.: Ubezpieczenie społeczne w Węgierskiej Republice Demokratycznej.** Prz. Ubezp. społ. 1953, nr 6, str. 187—188.

Obecny system ubezpieczeń społecznych na Węgrzech. Zasady ubezpieczeń na wypadek choroby, ubezpieczeń emerytalnych oraz ubezpieczeń rodzinnych. (u)

2848. **K. N.: Choroby zawodowe a prawo do rent.** Prz. Ubezp. społ. 1953, nr 7, str. 204—205.

Obowiązująca wykładnia przepisów w zakresie uprawnień do rent z tytułu chorób zawodowych (renty wypadkowej, renty z Karty Górnika). (u)

2849. **K. N.: Rozszerzenie świadczeń emerytalnych na wszystkich robotników rolnych.** Prz. Ubezp. społ. 1953, nr 6, str. 160—162. (u)

2850. **KRASNOPOLSKI J. A. S.: O charakterze radzieckiego ubezpieczenia społecznego.** Prz. Ubezp. społ. 1953, nr 5, str. 153—155.

Charakterystyka państwowego ubezpieczenia społecznego jako instytucji prawa radzieckiego. Autor opiera się w swych rozważaniach na podstawowych zasadach społeczeństwa socjalistycznego, sformułowanych przez J. Stalina. Tłumaczenie fragmentów artykułu, zamieszczonego w czas. „Sowietskoje Gosudarstwo i Prawo“ (nr 6, 1951). (u)

2851. **MAMROTOWA W.: Wprowadzenie ubezpieczenia emerytalnego dla ogółu robotników rolnych i leśnych.** Prz. Zag. socjal. 1953, nr 6, str. 18—23.

Sytuacja robotników rolnych w zakresie ubezpieczenia emerytalnego w okresie międzywojennym. Przemiany w tej sytuacji, zachodzące po r. 1945 na skutek zawierania zbiorowych układów pracy. Upowszechnienie ubezpieczenia emerytalnego robotników rolnych w świetle rozporządzenia z dn. 28.III.1953 r. (u)

2852. **MURAWJEWA N.: Socjalnoje obiespiczenje w SSSR.** Profies. Sojuzy 1953, nr 6, str. 22—27.

Artykuł Ministra Ubezpieczeń Społecznych RSFRR przedstawia cechy charakterystyczne radzieckiego systemu ubezpieczeń i wykazuje jego zdecydowaną wyższość nad systemem kapitalistycznym. (g)

2853. **RADZIMOWSKI Z.: Charakterystyka dochodów ubezpieczeń społecznych w Polsce Ludowej.** Prz. Ubezp. społ. 1953, nr 5, str. 150—152.

Dynamika rozwoju dochodów ubezpieczeń społecznych w Polsce Lud. Charakterystyka poszczególnych źródeł dochodów. Tendencje niżkowe dochodów z majątku i innych dochodów ubocznych. (u)

2854. **SZCZYGIELSKI J.: Ubezpieczenie społeczne w Niemieckiej Republice Demokratycznej i w Niemczech Zachodnich.** Prz. Ubezp. społ. 1953, nr 7, str. 216—219.

Omówienie zasad i organizacji systemu ubezpieczeń społ. w NRD. Nadmierna decentralizacja, wielka ilość przepisów prawnych oraz wysokie koszty administracyjne ubezpieczeń społecznych w Niemczech Zach. Porównanie sytuacji na odcinku ubezpieczeń społ. w NRD i w Niemczech Zach. Wykazuje, że w warunkach kapitalistycznych niemożliwe jest ubezpieczenie społeczne, odpowiadające interesom mas pracujących. (u)

2855. **TOPOROWSKI M.: Od jakich składników funduszu płac opłacane są składki na ubezpieczenie społeczne.** Prz. Ubezp. społ. 1953, nr 7, str. 206—207.

Objaśnienie obowiązujących przepisów i instrukcji, dot. opłacania składek na ubezpieczenie społ. od sumy wynagrodzeń z osobowego i bezosobowego funduszu płac. (u)

2856. **TURENIEC M.: O wzmożeniu kontroli wypłat zasiłków z ubezpieczenia społecznego w zakładach pracy.** Prz. Ubezp. społ. 1953, nr 6, str. 158—159.

Zadania komisji socjalno-ubezpieczeniowych w zakresie kontroli nad rozchodowaniem funduszy ubezpieczeniowych w zakładach pracy. Kontrola jako pierwszy krok do przejścia przez związki zaw. gospodarki zabezpieczeniem społecznym. (u)

2857. **TURENIEC M.: Troska o ciągłą poprawę leczenia ważnym zadaniem wszystkich instancji związkowych.** Prz. Ubezp. społ. 1953, nr 7, str. 195—196. (u)

2858. **W. M.: Nowe stawki rent i emerytur ubezpieczeniowych.** Prz. związk. 1953, nr 6, str. 270—271.

Postanowienia Uchwały Rady Ministrów z dn. 3.I.1953 r. odnośnie wysokości rent, emerytur i innych zaopatrzeń wypłacanych przez ZUS. Tabele stawek. (u)

2859. M. W.: **Rozciągnięcie ubezpieczenia emerytalnego na robotników rolnych i leśnych.** Prz. związk. 1953, nr 7-8, str. 341—342.

Rozporządzenie z 28.III.br. jako wyraz dostosowania naszego ustawodawstwa socjalnego do potrzeb nowego ustroju. (u)

2860. W. M.: **Równouprawnienie robotników rolnych w zakresie świadczeń z ubezpieczenia społecznego.** Prz. Ubezpiecz. społ. 1953, nr 7, str. 196—197.

Wyjaśnienie przyczyn, które spowodowały stosunkowo późne uregulowanie sytuacji robotników rolnych w zakresie ubezpieczenia emerytalnego. Znaczenie rozporządzenia z dn. 28.V. br., obejmującego ogół robotników rolnych i leśnych. (u)

2861★**WESELY W.: Na pomoc funkcjonarzom narodniho pojizstni.** Praha 1953, Prace, s. 80.

Omówienie zasad nowej organizacji czechosł. ubezpieczenia społecznego, ze szczególnym uwzględnieniem ubezpieczeń chorobowych. (c)

2862. **Zw.: Ubezpieczenia od chorób zawodowych.** Prz. związk. 1953, nr 6, str. 276—277.

Omówienie przepisów, dot. ubezpieczenia od chorób zawodowych, ze szczególnym uwzględnieniem zmian, wprowadzonych na podstawie okólnika ZUS z dnia 21.II.1953 r. (u)

2863. **Zasady ustalania przeciętnego zarobku przy wymiarze rent emerytalnych i wypadkowych.** Prz. Ubezpiecz. społ. 1953, nr 7, str. 203.

Objaśnienie zarządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dn. 18.V.1953 r. (u)

2864. **Se: Zmiana systemu kontroli zasiłków chorobowych.** Prz. Ubezpiecz. społ. 1953, nr 6, str. 176—177.

Przejęcie przez zakłady pracy obliczania i wypłaty zasiłków chorobowych. Zadania kontroli terenowej. Konieczność nawiązania ściślejszej współpracy z ZUS i z komisjami socjalno-ubezpieczeniowymi rad zakładowych. (u)

Zob. poz. 2875.

AKCJA SOCJALNA

2865. **SMOLARZ Z.: Z doświadczeń akcji wczasów pracowniczych.** Prz. związk. 1953, nr 7-8, str. 316—319.

Omówienie doświadczeń i osiągnięć ośrodka FWP w Wiśle. (u)

2866. **TODYS C.: Perspektywy wczasów w r. 1953.** Prz. Zagad. socjal. 1953, nr 6, str. 29—30.

Omówienie planu FWP na r. 1953. (u)

ZWIĄZKI ZAWODOWE

2867. **HANKE W.: Sprawy górników między dwoma kongresami.** Prz. związk. 1953, nr 7-8, str. 292—296.

Podsumowanie osiągnięć górnictwa polskiego w okresie od II Kongresu Zw. Zaw. (1948) do chwili obecnej. Ocena znaczenia ruchu współzawodnictwa w górnictwie dla wykonywania i przekraczania zadań produkcyjnych. Udział ZZG w walce o wykonywanie planów. Zdobyte socjalne górników w tym okresie — Karta Górnika. Ocena całokształtu pracy ZZG; zadania na najbliższą przyszłość. (u)

2868. **KUDRIAWCEW A.: Reakcyonnyje profliedery na służbie kapitalistycznych monopolij.** Profies. Sojuzy 1953, nr 4, str. 50—55.

Charakterystyka zradzieckiej roli pravicowych zw. zaw. w St. Zjedn. (g)

2869. **Na froncie Nowej Huty. I — SOKOŁOWSKI T.: Budowniczo wie przed nowymi zadaniami. II — CWIĘKAŁA M.: Hutnicy zagospodarowują się na swoim terenie.** Prz. związk. 1953, nr 6, str. 245—248.

Omówienie działalności rad zakładowych na terenie budowy kombinatu Nowej Huty. Stały wzrost aktywności organizacji związkowych i ich współdziałanie z dyrekcją w rozwiązywaniu najważniejszych zagadnień produkcyjnych. Organizacja ruchu współzawodnictwa na terenie budowy. (u)

2870. **O polepszenie pracy organizacji związkowych.** Dziennik „Prawda” o związkach zawodowych. Prz. związk. 1953, nr 6, str. 253—255.

Zasięg działalności zw. zaw. w ZSRR i podsumowanie ich osiągnięć. Przyczyny braków w działalności niektórych organizacji związkowych. Sposoby usunięcia tych braków: konieczność podniesienia poziomu prac ideologiczno-politycznych oraz usunięcia biurokratyzmu z prac organów związkowych. (u)

2871. **OSADCZIJ Ju.: Swobodnyje niemieckije profsojuzy — aktywnyje stroitielei nowoj żyzni.** Profies. Sojuzy 1953, nr 5, str. 53—57.

Rozwój wolnych, demokratycznych zw. zaw. w NRD. Związki te — aktywną siłą współuczestniczącą w budownictwie socjalistycznym. Osiągnięcia socjalno-kulturalne ruchu związkowego. (g)

2872★**PANCCHAWA J.: Udział radzieckich związków zawodowych w tworzeniu i umacnianiu socjalistycznej bazy.** Warszawa 1953. Wyd. Związk. CRZZ, s. 18, 1 nlb.

Autor, opierając się na stalinowskim określeniu bazy i nadbudowy, omawia doniosłą rolę związków zawodowych — jako elementu nadbudowy — w likwidowaniu bazy kapitalistycznej oraz tworzeniu i umacnianiu bazy socjalistycznej. (ch)

2873★**SIGIN M. N.: Związki zawodowe w okresie przejścia do pokojowej pracy nad odbudową gospodarki narodowej 1921—1925.** Tłum. z ros. Warszawa 1953. Wyd. Związk. CRZZ, s. 114, 1 nlb.

Historia rozwoju radzieckich związków zawodowych w okresie walki z tzw. „opozycją robotniczą” trockistami, decystami i innymi agendami burżuazji. Rola i znaczenie związków zawodowych w odbudowie życia ekonomicznego po zlikwidowaniu interwencji i wojny domowej w ZSRR. Praca Sigina uczy naszych związkowców, na przykładzie doświadczeń radzieckich, zrozumienia konieczności walki z wszelkimi przejawami socjaldemokratyzmu w ruchu zawodowym. (o)

2874. **SWOBODA A.: Udział rady zakładowej w walce o plan.** Prz. związk. 1953, nr 7—8, str. 299—302.

Na przykładach, zaczerpniętych z życia organizacji związkowej w hucie „Batory” autor omawia rolę rady zakładowej w walce o wykonywanie i przekraczanie planów produkcyjnych. Podaje zasady organizacji pracy rady zakładowej, wytyczne działalności produkcyjnej, wskazuje na kierunki pracy polityczno-wychowawczej oraz omawia sposoby rozwiązywania trudności bytowych pracowników. (u)

2875. **TURENIEC M.: Podnieśmy poziom pracy aktywno socjalno-ubezpieczeniowego w zakładach pracy.** Prz. Ubezpiecz. społ. 1953, nr 5, str. 128—130.

Braki w pracy organizacji związkowych w dziedzinie kontroli nad gospodarką funduszami na cele socjalno-ubezpieczeniowe. Usprawnienie pracy zakładowych komisji socjalno-ubezpieczeniowych jako pierwszy etap przejmowania przez zw. zaw. ubezpieczeń społecznych. (u)

2876. **WAIS S.: Działalność Związku Zawodowego w naftie w ostatnich 2 latach.** Nafta 1953, nr 7—8, str. 197—203.

Podsumowanie wyników dwuletniej pracy Zarządu Okręgu Zw. Zaw. Górników przemysłu naftowego. Omówiono wszystkie dziedziny pracy ZZG (sprawy organizacyjne, sprawy kobiet, sprawy młodzieży, zag. szkoleniowe i oświatowe, ruch współzawodnictwa i racjonalizatorstwa, narady wytwórcze, sprawy bytowe i inne). (u)

2877. **Zmiany w organizacjach związkowych.** Prz. związk. 1953, nr 7—8, str. 328—330.

Zmiany organizacyjne w polskim ruchu związkowym: zjednoczenie kilku zw. zaw. oraz zlikwidowanie powiatowych rad związków zaw. Znaczenie tych zmian dla wzmocnienia sprężystości organizacyjnej i skoncentrowania środków materialnych na najważniejszych dziedzinach działalności zw. zaw. (u)

Zob. poz. 2611, 2797 2802.

XIII PRZEMYSŁ

ZAGADNIENIA OGÓLNE

2878. ARTOBOLEWSKI J.: **Miechanizacja cięższych i trudniejszych robót w piątym piątyleciu.** Plan. Choz. 1953, nr 3, str. 24—39.

Autor charakteryzuje dotychczasowy rozwój mechanizacji pracy w ZSRR i wykazuje zdecydowaną wyższość gospodarki socjalistycznej nad kapitalistyczną w tej dziedzinie. Omawia zadania wysunięte przez piąty plan pięcioletni w zakresie mechanizacji pracy w górnictwie, hutnictwie i przemyśle maszynowym, w gospodarce rolnej i leśnej. Wzrost produkcji przemysłu maszynowego zabezpiecza wykonanie tych zadań. (g)

2879. ASTAFIEW G.: **Chiny na drodze rozwoju przemysłowego.** Nowe Czasy 1953, nr 23, str. 3—9.

Perspektywy rozwojowe Chin Ludowych. Plan na r. 1953 daje podstawy dalszej rozbudowy przemysłu ciężkiego. Rozbudowa ta warunkuje uprzemysłowienie kraju. Szybkie tempo budownictwa socjalistycznego umożliwia bratnią pomoc ZSRR i krajów dem. lud. (g) Zob. poz. 2235.

2880. BENENSON G. M.: **Drewno w planie zaopatrzenia gospodarki narodowej ZSRR.** Tłum. z ros. Warszawa 1953. Polgos, s. 98, 2 nłb.

Omówienie zasad organizacji i planowania zaopatrzenia gospodarki narodowej ZSRR w drewno i wyroby z drzewa, ze szczególnym uwzględnieniem walki o oszczędność tego surowca. Publikacja wskazuje czytelnikowi polskiemu na możliwości wykorzystania nowych nie ujawnionych dotychczas rezerw na odcinku gospodarki drewnem. (o)

2881. **Bibliografia zagadnienia organizacji radzieckich instytutów naukowo-techn. i ich współpracy z produkcją.** Prz. techn. 1953, nr 7, str. 280—281.

Zestawienie rejestracyjne najnowszych publikacji polskich i radzieckich, podaje jedynie poziom publikacji; obejmuje druki zwarte i artykuły z czasopism. (u)

2882. BYRSKI E.: **O dalsze usprawnienie planowania produkcji warsztatów remontowych.** Gosp. plan. 1953, nr 6, str. 45—46.

Artykuł dyskusyjny. Autor wysuwa niektóre własne tezy, dotyczące planowania produkcji warsztatów remontowych. (g)

2883. E. K.: **Stürmischer Aufschwung des Schwermaschinenbaus der CSR.** Wirtschaft 1953, nr 19, str. 12.

5-letni plan uprzemysłowienia Czechosłowacji (1949—1953). Dotychczasowe osiągnięcia w przemyśle ciężkim uzyskano dzięki realizacji tego planu. (m)

2884. f.: **Materiały zastępcze ważnym źródłem zwiększenia bazy surowcowej.** Życie gosp. 1953, nr 22, str. 803—805.

Rozwój produkcji materiałów zastępczych w przemyśle polskim. Rozwój ten, uniezależniając nas od importu surowców zagranicznych, zwiększa krajową bazę surowcową. (g)

2885. HIMMEL B.: **Właściwe planowanie decydującym ogniwem w walce o usprawnienie zaopatrzenia.** Życie gosp. 1953, nr 20, str. 697—699.

Autor wskazuje na szczególną aktualność i wagę wzmocnienia walki o usprawnienie planowania zaopatrzenia materiałowego. Braki na tym odcinku są źródłem poważnych trudności i opóźnień w realizacji planów produkcyjnych. (s)

2886. ITIN L.: **O przedmiocie ośrodkowych ekonomik.** Wopr. Ekonom. 1953, nr 6, str. 76—86.

Artykuł dyskusyjny. Autor analizuje szereg błędów rzeczowych w wypowiedziach poprzednich dyskutantów i wysuwa koncepcję ujmowania ekonomik branżowych jako szczegółowych części jednej

ogólnej nauki — ekonomiki przemysłu socjalistycznego. (s)

2887. JAKACKI S.: **Ogórne opracowanie planu zaopatrzenia w II etapie — czynnikiem usprawniającym planowanie materiałowe.** Gosp. mater. 1953, nr 15, str. 443—445.

Autor precyzuje najważniejsze cele, jakie stawia się planowi zaopatrzenia i warunki sporządzenia planu w II i III etapie. Praktyczne uwagi w zakresie planowania zaopatrzenia w przemyśle papierniczym. (o)

2888. K.: **Miesięcznik „Za ekonomju materiałow”.** Gosp. plan. 1953, nr 6, str. 75—76.

Omówienie treści rocznika 1952 miesięcznika, wydawanego przez Urząd Gospodarki Materiałowej ZSRR pod red. prof. E. Łokszina. (g)

2889. KLIMIENKO K.: **O pułkach powyszenia produktywności truda w promyslnosti.** Profies. Sojuzy 1953, nr 6, str. 13—21.

Stały wzrost wydajności pracy jako główny czynnik realizacji zadań piątego planu 5-letniego w ZSRR. Autor wykazuje, że wiele przedsiębiorstw nie wykorzystuje wszystkich czynników, warunkujących wzrost wydajności pracy. Nakreśla zadania organizacji związkowych w walce o wzrost wydajności pracy. (g)

2890. KOPINSKI J.: **O właściwy tryb opracowania planu postępu techniki i realizację jego wykonania.** Gosp. plan. 1953, nr 7—8 str. 34—42.

Omówienie braków w dotychczasowej praktyce sporządzania planów rozwoju techniki (brak podbudowy zadań planowych konkretnymi przedsięwzięciami techniczno-organizacyjnymi, błędne częstokroć planowanie mocy produkcyjnych itd.). Konieczność jest skorygowanie metodyki opracowywania planów zakładowych i zapewnienie kompleksowej kontroli realizacji planu. (g)

2891. LACHOUT W.: **Za technologiczną kazen a zvýšení kvality výrobku.** Plan. Hosp. 1953, nr 6, str. 417—423.

Komentarz do Uchwały Rządu CzSR z kwietnia 1953 r. w sprawie wzmocnienia dyscypliny technologicznej, zmniejszenia ilości braków i podwyższenia jakości produkcji. Analiza dotychczasowej sytuacji na odcinku jakości w przemyśle czeskim. Przyczyny nadmiernego odsetka braków. Konieczność opracowania standardów i norm technicznych. (c)

2892. LESZ M.: **Ekonomika przemysłu.** Warszawa 1953. PWN, s. 187. (Masz. pow.) Szkoła Główna Planowania i Statystyki.

Autor ujmuje całość zagadnień wchodzących w zakres badań ekonomiki przemysłu. M. in. omawia stalinowską teorię industrializacji i jej odbicie w naszym Planie 6-letnim, zagadnienie lokalizacji przemysłu, znaczenie postępu techn. i rolę wydajności pracy w przemyśle oraz podstawy socjalistycznej organizacji przedsiębiorstwa przemysłowego. (o)

2893. MAKSIMOW A.: **Oszczędność energii elektrycznej w przemyśle.** Gosp. mater. 1953, nr 13—14, str. 391—395.

Zmniejszenie zużycia energii elektrycznej w przemyśle poprzez zwiększenie wykorzystania rezerw. Doświadczenia przodujących zakładów przemysłowych w ZSRR na tym odcinku. (o)

2894. MALINOWSKI J.: **Przemysł w piątym planie pięcioletnim.** Gosp. plan. 1953, nr 7—8, str. 63—70.

Planowany rozwój poszczególnych gałęzi przemysłu w ZSRR. Szybki wzrost produkcji środków produkcji zabezpiecza stały rozwój przemysłu lekkiego i spożywczego. Wzrost wydajności pracy ja-

ko główny czynnik, warunkujący wykonanie zadań, wysuniętych przez plan. (g)

2895. **Normowanie zapasów materiałowych.** Gosp. mater. 1953, nr 12, str. 362—371.

Treść instrukcji Nr 1 z dn. 25 maja br., wydanej przez Prezesa CUGM w sprawie normowania zapasów materiałowych, wraz ze wzorami wypełniania formularzy. (o)

2896. **O materiałnie-technickim zasobowaniu.** Plan. Hosp. 1953, nr 6 str. 376—387.

Podstawowa problematyka zaopatrzenia materiałowo-technicznego. Miejsca zaopatrzenia mat.-techn. w strukturze planowania gospodarki narodowej. Określenie zapotrzebowania gospodarki nar. na materiały i urządzenia. Zagadnienie organizacji zaopatrzenia mat.-techn. Zadania polityki kadr. Artykuł dyskusyjny. (c)

2897. **Plan zaopatrzenia materiałowo-technicznego na rok 1954.** Gosp. mater. 1953, nr 13—14, str. 379—385.

Omówienie nowych ustaleń i założeń metodologicznych dla opracowania planu zaopatrzenia, wprowadzonych przez ramową instrukcję PKPG do planowania materiałowego na r. 1954. Nowe zadania tego planu. Metody opracowywania planu w trzech etapach: prace przygotowawcze, projekt planu, opracowanie planów szczegółowych. (o)

2898. **POLJENKO A.: Rost proźwoditeľnosti truda w promyślnosti jehwopiejskich stran narodnoj diemokratiji.** Wopr. Ekonom. 1953, nr 7, str. 96—107.

Autor charakteryzuje, w oparciu o dane statystyczne, wzrost wydajności pracy w przemyśle krajów dem. lud. Omawia czynniki warunkujące ten wzrost: rozwój produkcji maszyn, pomoc techniczną ZSRR, rozwój ruchu współzawodnictwa i racjonalizatorstwa pracy. (g)

2899. **Przegląd dokumentacyjny normalizacji.** Oprac. przez Dział Dokumentacji Naukowo-Technicznej PKN. Dod. do mies. Wiad. PKN 1953, nr 4, str. 287—288; nr 5, str. 351—352. (u)

2900. **RAU H.: Die neuen Aufgaben in der Industrie.** Wirtschaft 1953, nr 21, str. 3—7.

Przemówienie, wygłoszone na XIII Plenum KC SED. Wnioski, wypływające z analizy wykonania planów przemysłowych w NRD. Konieczność szerszego stosowania postępowych metod pracy w przemyśle. Rola nauki i postępu technicznego w rozwoju produkcji przemysłowej. Wytyczne. (m)

2901. **SKORASZEWSKI W.: Gospodarka wodna w krajach gęsto zaludnionych.** Gaz Woda 1953 nr 7, str. 193—196.

Woda w krajach gęsto zaludnionych i przemysłowych jako surowiec podstawowy. Perspektywy gospodarki wodnej na tle potrzeb krajowych, wznoszącego uprzemysłowienia i gęstości zaludnienia w Polsce Lud. Konieczność centralnego kierowania i planowania gospodarką wodną. (o)

2902. **SIEMIN S.: Za luczszje planirowanje i ispolzowanje wnutripromyślnych riezierwow.** Wopr. Ekonom. 1953, nr 7, str. 3—16.

Gospodarka socjalistyczna, jako najbardziej racjonalna gospodarka świata, posiada wszystkie możliwości wyzyskania wewnętrznych rezerw produkcji. Artykuł wskazuje na braki, istniejące jeszcze w tej dziedzinie w przemyśle w ZSRR i omawia sposoby poprawy. (g)

2903. **SLEZAK J.: Nowe przedpisy k zajiszljeni dodewkew kwalitnich wyrobku.** Plan. Hops. 1953, nr 6, str. 424—432.

Omówienie obowiązujących w Czechosłowacji przepisów prawnych, regulujących zagadnienie jakości produkcji. Skutki prawne dostawy wyrobów o wadliwej jakości. Odpowiedzialność dostawcy nie będącego producentem. Przepisy arbitrażowe. (c)

2904. **TOKARIEW S.: Uluczszit' geografigczeskoje razmieszczenje promyślnowo proźwodstwa i stroitelstwa priedprijatij.** Plan. Choz. 1953, nr 3, str. 40—51.

Dotychczasowe osiągnięcia ZSRR w realizacji socjalistycznych zasad racjonalnego rozmieszczenia sił wytwórczych. Osiągnięcia te zlikwidowały zacofanie gospodarcze większości terenów Rosji carskiej. Realizacja piątego planu pięcioletniego pozwoli na dalszą poprawę geograficznego rozmieszczenia ośrodków przemysłowych przez utworzenie wielu nowych. (g)

2905. **Z zagadnień wzrostu wydajności pracy w przemyśle ZSRR.** Gosp. plan. 1953, nr 7—8, str. 100—105.

Artykuł opracowany na podstawie pracy A. Grigoriewa, pod tym samym tytułem, zamieszczonej w nr 7/1953 czas. Kommunist. (g) Zob. poz. 2172.

2906. **Zapasy towarneje.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 16, str. 437.

Rola i znaczenie ekonomiczne zapasów towarowych w socjalistycznej gospodarce narodowej a w kapitalizmie. Zasady planowania zapasów towarowych w gosp. radzieckiej. (s)

2907. **ZWIERIEW A.: O przedmiejte ekonomiki otrasli i priedprijataj i ich jedinstwie.** Wopr. Ekonom. 1953, nr 6, str. 87—90.

Artykuł dyskusyjny. Główna teza autora: sztuczne jest wyodrębianie dwóch dyscyplin naukowych — ekonomiki gałęzi przemysłu i ekonomiki przedsiębiorstwa, celowe natomiast byłoby oddzielenie ekonomiki od organizacji i planowania. (s)

Zob. poz. 2491, 2672, 2677—78, 2828, 3006.

PRZEDSIĘBIORSTWO PRZEMYSŁOWE

2908. **AUGUSTOWSKI Z.: Rozrachunek gospodarczy w przemyśle.** Gosp. plan. 1953, nr 6, str. 34—39.

Rozrachunek gospodarczy jako metoda kierowania przedsiębiorstwem socjalistycznym; jego istota i zasady. Rozrachunek jako narzędzie wykonywania zadań planowych. Wewnątrzzakładowy i indywidualny rozrachunek gospodarczy. Braki w akcji wprowadzania rozrachunku wewnątrzzakładowego w przemyśle polskim. (g)

2909. **ANDRESEN H.: Rationelle Betriebsorganisation — eine wichtige Voraussetzung zur Erhöhung der Rentabilität der Betriebe.** Wirtschaft 1953, nr 23, str. 8; nr 24, str. 8; nr 25, str. 8; nr 26, str. 8; nr 28, str. 8.

Wyczerpujące omówienie racjonalnej struktury organizacyjnej zakładu produkcyjnego w zakresie organizacji: pracy, doboru kadr, gospodarki materiałowej, produkcji. Graficzne przedstawienie schematu organizacyjnego. (m)

2910. **F. W.: Planowanie kosztów i finansów w przemyśle.** Rachunk. 1953, nr 6, str. 260—263; nr 7, str. 322—324.

Dwa pierwsze artykuły z rozpoczętego cyklu na temat planowania kosztów i planowania finansowego w przeds. przemysłowych. Autor w przystępnej formie wyjaśnia ogólne zasady planowania gospodarczego, a na tym tle szczegółowo zajmuje się konstrukcją planu techniczno-przemysłowo-finansowego przedsiębiorstwa. (u)

2911. **FRENKEL S.: Organizacja pracy i produkcji w przedsiębiorstwie przemysłowym.** Życie gosp. 1953, nr 21, str. 745—748.

Artykuł omawia ogólne zasady organizacji pracy i produkcji w przedsiębiorstwie (organizacja planowania operatywnego). Stanowi on wstęp do cyklu bardziej szczegółowych artykułów na ten sam temat. (s)

2912★ **GILELS G.: Moc produkcyjna przedsiębiorstw i jej wykorzystanie.** Tłum. z res. Warszawa 1953. KiW, s. 78, 1 nłb.

Mobilizacja rezerw wewnętrznych w przemyśle oraz podnoszenie poziomu wykorzystania techniki

- jako elementy postępu gospodarczego i społecznego w ZSRR. Moc wytwórcza w przemyśle. Sposoby określania, wykorzystania i normowania mocy produkcyjnej przedsiębiorstw. (o)
2913. HEYER H.: **Persönliche Konten im Betriebsdienst.** Verkehr 1953, nr 3, str. E42—E43.
Autor omawia znaczenie osobistych kont zużycia dla realizacji zadań obniżenia kosztów produkcji drogą racjonalnego użycia surowców i innych środków. (m)
- 2914★RZEZNICZEK J.: **Technicko-prumyslowe a financni plany naszich podniku.** Praha 1953. Prace, s. 32.
Cele i zadania planów techniczno-przemysłowo-finansowych w systemie planowania gospodarki narodowej. Uogólnienie doświadczeń, uzyskanych przy sporządzaniu tych planów w przedsiębiorstwach czechosł. (c)
2915. SADOWSKA L., ZASADZKI Z.: **Zracjonalizowane środki techniczne do terminowania prac.** Ekon. Org. Pracy 1953, nr 6, str. 272—276.
Szczegółowe, ilustrowane graficznie projekty terminarzy i kalendarzy biurowych, opracowane przez Zakłady Środków Technicznych Pracy Biurowej IEOP. Zastosowanie terminarzy i kalendarzy biurowych jako środków kontroli jakości i terminowości pracy biurowej. (o)
2916. STRADNICZENKO A.: **Otraslewoja ekonomika i ekonomika priedpriatja kak priedmiot izuczenja.** Wopr. Ekonom. 1953, nr 7, str. 108—112.
Wypowiedź w dyskusji. Autor polemizuje z większością dotychczasowych dyskutantów (Kamienicem, Kontorowiczem, Piszczulinem, Chromowem) zarzucając im woluntaryzm. W pozytywnej części wypowiedzi określa zakres wykładu ekonomik branżowych i formułuje pojęcie przedsiębiorstwa socjalistycznego. (g) Zob. poz. 2137 z 1952 r., 1623.
2917. **Zapasy proizvodstwiennyje.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 16, str. 436—437.
Zapasy produkcyjne w przedsiębiorstwach socjalistycznych, ich rola, struktura i formy. Planowanie i normowanie zapasów produkcyjnych w ZSRR. (s)
Zob. poz. 2688, 2696, 2704, 2709.
- BUDOWNICTWO - INWESTYCJE**
2918. BADOWSKI J., DŁUGASZEK E., WŁASOW W.: **Zagadnienie konstrukcji budowlanych na tle zarządzeń oszczędnościowych.** Inwest. i Budown. 1953, nr 7, str. 15—18.
Przegląd i omówienie ważniejszych zarządzeń dot. oszczędności materiałów budowlanych. Znaczenie zastosowania właściwych i nowoczesnych metod wykonania konstrukcji. Uwzględnienie przez projektodawców możliwości wprowadzania do użytku materiałów zastępczych i elementów prefabrykowanych. (u)
- 2919★BALICHIN M. J.: **Koszty ogólne w budownictwie i sposoby ich obniżania.** Tłum. z ros. Warszawa 1953. Polgos, s. 148, 2 nlb.
Elementy i właściwości kosztów ogólnych w budownictwie ZSRR. Czynniki określające wysokość tych kosztów; sposoby ich obniżania oraz metody planowania, ewidencji i analizy. Praca zawiera dane, ilustrujące postęp, jaki ostatnio został dokonany na tym odcinku w ZSRR. (o)
2920. BALIŃSKI B.: **Aktualne zagadnienia z zakresu metodyki planowania inwestycji.** Inwest. i Budown. 1953, nr 7, str. 37—44.
Rozwój metodyki planowania inwestycji w Polsce Ludowej i omówienie podstawowych zmian w tej dziedzinie, wprowadzanych ostatnio. Wyjaśnienie zagadnień metodycznych, dotychczas niedostatecznie sprecyzowanych przez planistów; pojęcia zdolności produkcyjnej oraz pojęcia bilansów zdolności produkcyjnej. Zmiana charakteru założeń do projektu inwestycji. Stabilizacja globalnej warto-
- ści kosztorysowej. Wprowadzenie planów przyrostu zdolności produkcyjnych w planowaniu inwestycji. (u)
2921. BARTNICKI M.: **Wzmoczenie walki o poprawę jakości i ekonomiczności projektów i kosztorysów.** Inwest. i Budown. 1953, nr 7, str. 2—12.
Podsumowanie wyników, dot. walki o jakość i oszczędność w projektowaniu. Zasady kontroli dokumentacji projektowo-kosztorysowej, dokonywanej przez Rady Techniczne oraz Komisje Oceny Projektów Inwestycyjnych. Analiza kierunków oszczędnego projektowania, ze szczególnym uwzględnieniem zasad projektowania zakładów przemysłowych. (u)
2922. BOJKO A.: **Pierspektiwy razwítja mechniczaczi stroitielstwa w piatój piatiletkie.** Wopr. Ekonom. 1953, nr 6, str. 13—23.
Przegląd najbardziej efektywnych kierunków i form mechanizacji budownictwa w ZSRR w związku z zadaniami piątej pięcioletki. Autor omawia konkretne typy maszyn oraz formy automatyzacji, najwłaściwsze do zastosowania w obecnym okresie. (s)
- 2923★CHODOROWSKI Z., HAJDUK H.: **Jak majster i brygadzieta podnoszą wydajność pracy.** Warszawa 1953. Wyd. Związk. CRZZ, s. 31, 1 nlb.
Stanowisko robocze jako istotne ogniwo racjonalnej organizacji robót budowlanych. Brygadzieta i majster — współtwórcami i kontrolerami wykonania planu i wydajności. Nowe metody pracy zespołowej na budowach. (o)
2924. CHODOROWSKI Z., WOJCIECHOWSKI J.: **Uwagi do metodyki miesięcznego planowania operatywnego na budowach.** Prz. budowl. 1953, nr 7, str. 234—236.
Krytyka metodyki planowania, stosowanej obecnie przez ogół przedsiębiorstw. Omówienie możliwości usprawnienia planowania operatywnego w budownictwie. Artykuł zapoczątkowuje dyskusję nad zagadnieniem udoskonalenia planowania operatywnego. (u)
2925. HRABOWSKI W.: **Nowe zasady sporządzania dokumentacji projektowo-kosztorysowej.** Inwest. i Budown. 1953, nr 7, str. 12—15.
Omówienie zasadniczych błędów i braków Instrukcji PKPG Nr 20, dot. zasad sporządzania i zatwierdzania dokumentacji projektowo-kosztorysowej. Charakterystyka najważniejszych zmian, wprowadzonych przez nowoobowiązującą Instrukcję PKPG Nr 98. (u)
2926. JAWORSKI K.: **Nowe normy bodźcem stosowania zespołowych metod pracy w budownictwie.** Życie gosp. 1953, nr 21, str. 751—753.
Analiza wpływu nowego systemu płac i norm w budownictwie na upowszechnienie nowych metod pracy i wzrost jej wydajności. (s)
- 2927★JERMAKOW M., BIERNHARDT L.: **Kredito-wanie indywidualnowo żiliszcznowo stroitielstwa.** Moskwa 1952. Gosfinizdat, s. 71.
Popularne omówienie trybu kredytowania budownictwa indywidualnego w mieście i na wsi w ZSRR. Technika bankowa tego kredytowania. (k)
2928. KLIMPEL S.: **O osiągnięciach i korzyściach pracy zespołowej w budownictwie śląskim.** Życie gosp. 1953, nr 22, str. 801—803. (g)
2929. MAŁAKOW A. J.: **Organizacja transportu samochodowego w budownictwie ZSRR.** Transp. 1953, nr 6, str. 193—196.
Zmniejszenie kosztów własnych budownictwa m. in. przez racjonalną organizację transportu materiałów na teren budowy. Samodzielne gospodarstwa samochodowe, ich organizacja i metody działania, obsługa techniczna i remonty pojazdów. Mechanizacja budów jako warunek pełnego wykorzystania transportu. (o)

2930. NEYMAN S.: **Trzeba stworzyć warunki dla skutecznej walki o oszczędność w budownictwie.** Życie gosp. 1953, nr 21, str. 773—776.

Artykuł dyskusyjny. Autor wskazuje na konieczność przeprowadzenia radykalnych usprawnień w organizacji planowania i rachunkowości w przedsiębiorstwach budowlano-montażowych. (s)

2931. NEUMANN B.: **Zaopatrzenie materiałowe budownictwa miejskiego w r. 1952.** Mater. budowl. 1953, nr 7, str. 180—187.

Ocena działalności komórek zaopatrzenia w resorcie budownictwa miast i osiedli zawiera analizę popełnianych błędów i wskazuje na sposoby ich usunięcia. Autor podkreśla konieczność wykrycia i pełnego wykorzystania rezerw materiałowych. (u)

2932★PORWIT K.: **Planowanie zaopatrzenia materiałowego w budownictwie.** Warszawa 1953. Polgos s. 207, 1 nb.

Omówienie zagadnień, dotyczących opracowania planów zaopatrzenia materiałowego produkcji budowlano-montażowej w nawiązaniu do konkretnych warunków, istniejących w polskim budownictwie. Organizacja aparatu zaopatrzenia; charakterystyka systemu wykonawstwa zaopatrzenia w budownictwie; ogólne zasady planowania zaopatrzenia i zużycia materiałów; planowanie oszczędności materiałów. Rola zapasów materiałowych. Ogólne wiadomości o bilansach materiałowych. (o)

2933★PROTOPOPOV S. N.: **Analiz chozjajstwiennoj diejatielnosti strojek i stroitielnych organizacii.** 1952. Gosfinizdat, s. 320. Rec. MICHAJŁOW D.: Nieudaczna-ja kniga ob analizie chozjajstwiennoj diejatielnosti strojek i stroitielnych organizacii. Plan. Choz. 1953, nr 3, str. 90—96.

Recenzent surowo ocenia książkę, zarzucając jej brak powiązania wywodów z aktualnymi zadaniami budownictwa inwestycyjnego. Wykazuje istnienie szeregu błędów rzeczowych (błędna analiza zagadnień zaopatrzenia materiałowo-technicznego, zagadnień wydajności pracy itd.), które całkowicie dyskwalifikują omawianą pozycję zarówno jako pomoc techniczną, jak i jako podręcznik. (g)

2934. **Przegląd dokumentacyjny organizacji i mechanizacji budownictwa.** Oprac. przez Ośrodek Dokumentacji Naukowo-Technicznej IOMB. 1953, nr 6, 7. Dod. do mies. Prz. budowl. 1953, nr 6, str. 223—224; nr 7, str. 254—255. (u)

2935. RAKOWSKI M.: **Zagadnienie socjalistycznej efektywności inwestycji w pracy J. W. Stalina „Ekonomiczne problemy socjalizmu w ZSRR“.** Inwest. i Budown. 1953, nr 7, str. 33—37.

Praca Stalina „Ekonomiczne problemy socjalizmu w ZSRR“, zarówno w swoich zasadniczych tezach, jak i w poszczególnych sformułowaniach, daje podstawy do oceny efektywności inwestycji z punktu widzenia potrzeb społeczeństwa socjalistycznego. Problem efektywności inwestycji w świetle wskazań J. Stalina, dotyczących celu produkcji socjalistycznej. Zagadnienie nieprzerwanego wzrostu i doskonalenia produkcji socjalistycznej na bazie najwyższej techniki. Rentowność inwestycji w świetle omawianej pracy Stalina. (u)

2936. SALAPA P.: **Gospodarka materiałowa w budownictwie przemysłowym.** Mater. budowl. 1953, nr 7, str. 170—179.

Ocena organizacji gospodarki materiałowej w przeds. budownictwa przemysłowego. Postulaty, dot. usprawnienia pracy komórek zaopatrzenia. Autor opiera swoje uwagi i wnioski na doświadczeniu placówek resortu budownictwa przemysłowego. (u)

2937. SECOMSKI K.: **Plan inwestycyjny i jego zadania.** Gosp. plan. 1953, nr 6, str. 11—17.

Plan inwestycyjny, jako składowa część narodowego planu gospodarczego, musi w pełni odpowiadać

wymogom praw ekonomicznych socjalizmu. Omówienie zadań, wypełnianych przez plan inwestycyjny. Plan ten wpływa decydująco na przyszłe kształtowanie się tempa rozwoju gospodarki narodowej. (g)

2938. SIENNICKI S.: **O architekturze przemysłowej.** Wiedza i Życie 1953, nr 7, str. 454—458.

Architektura przemysłowa jako nowa forma w budownictwie socjalistycznym w Polsce. Zadania funkcjonalne, ekonomiczne, plastyczne i urbanistyczne nowoczesnej architektury przemysłowej. Podkreślenie zagadnienia narodowej formy w budownictwie przemysłowym. (o)

2939. SLABY J.: **Normy — zakład planowani, gospodarzeni, organisace, evidence a hospodarzskych vztahu.** Staweb. Prum. 1953, nr 13—14, str. 291—294.

Omówienie roli norm w planowaniu, organizacji i ewidencji w przedsiębiorstwie przemysłowym ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki przemysłu budowlanego. (c)

2940. SWATUSZKA L.: **Mistr a jeho wyrobnie-technicke czinnosti.** Staweb. Prum. 1953, nr 13—14, str. 314—319.

Rola i zadania majstra w przedsiębiorstwie budowlanym. Artykuł napisany w związku z uchwałą Rządu CzSR z maja 1953 r. o roli majstrów w przemyśle czechosł. (c)

2941. SZCZĘSNY E., KRÓL M.: **Zagadnienie obniżki kosztów własnych w budownictwie.** Prz. budowl. 1953, nr 7, str. 228—231.

Warunki prawidłowej budowy planu kosztów i planu obniżenia kosztów własnych przedsiębiorstwa budowlanego. Przykład opracowania wzorowego planu obniżki kosztów. Zadania NPG na r. 1953 w dziedzinie obniżki kosztów własnych budownictwa. (u)

2942. ZAREMBIANKA Z.: **Bibliografia urbanistyki i architektury przemysłowej wraz z krótkim omówieniem ciekawszych pozycji.** Budown. przem. 1953, nr 6, str. 211—216.

Zestawienie publikacji polskich i zagranicznych za okres 1945—1952 (175 poz.). Układ tematyczny zebranego materiału; ważniejsze pozycje opatrzone adnotacjami. W zestawieniu uwzględniono szereg pozycji o tematyce ekonomicznej. (u)

Zob. poz. 2684, 2707, 2759—63, 2801, 2978, 2994, 3051.

PRZEMYSŁ MATERIAŁÓW BUDOWLANYCH

2943. BOLKOWSKI J.: **Przemysł materiałów budowlanych na obecnym etapie.** Gosp. plan. 1953, nr 6, str. 17—22.

Autor omawia sytuację w poszczególnych gałęziach przemysłu budowlanego. Wykazuje istnienie wielu trudności, będących w znacznej mierze następstwem niedorozwoju tego przemysłu w okresie międzywojennym. Wykonanie planu przez przemysł materiałów budowlanych jako konieczny warunek wykonania zadań Planu 6-letniego. (g)

2944. BUKALSKI A.: **O racjonalną gospodarke cegłą.** Gosp. mater. 1953, nr 12, str. 356—359.

Sposoby i możliwości oszczędniejszej gospodarki cegłą w naszym budownictwie: poprawa jakości cegły, staranniejsza dostawa, stosowanie cegły-dziurawki i różnych materiałów zastępczych oraz pełniejsze wykorzystanie stłuczki i cegły z rozbiórki. (o)

2945. KIERSKI B.: **Zagadnienie racjonalnej gospodarke cegłą w r. 1953 w planach postępu technicznego budownictwa.** Gosp. mater. 1953, nr 15, str. 450—451.

Podstawowe środki zaostrożenia reżimu oszczędnościowego i wykorzystania ukrytych rezerw w gospodarce cegłą w budownictwie mieszkaniowym, przemysłowym i wiejskim. (o)

2946. PIENIAŻEK S., SCHMAL M.: **Prefabrykacja poważnym źródłem oszczędności materiałowych w budownictwie.** Gosp. mater. 1953, nr 12, str. 349—353.

Techniczne i ekonomiczne właściwości prefabrykatów. Wpływ rozwoju prefabrykacji oraz stosowania materiałów zastępczych na postęp techniczny w budownictwie. (o)

2947. **Przegląd dokumentacyjny ceramiki budowlanej.** Oprac. przez Dział Dokumentacji Naukowo-Technicznej Instytutu Technologii Krzemianów. 1953, nr 2. Dod. do mies. Mater. budowl. 1953, nr 6, str. 165—166. (u)

2948. **Przegląd dokumentacyjny materiałów budowlanych.** Oprac. przez Dział Dokumentacji Technicznej i Szkolenia Instytutu Techniki Budowlanej. 1953, nr 3. Dod. do mies. Mater. budowl. 1953, nr 6, str. 167—168. (u)

2949. SZLĘZAK F.: **O całkowite wykonanie planu produkcji cegły.** Rada nar. 1953, nr 14, str. 14—16.

Zadania przemysłu terenowego materiałów budowlanych na r. 1953. Przyczyny niewykonania miesięcznych i kwartalnych planów produkcji cegły. Konieczność stałego i systematycznego nadzoru ze strony rad narodowych wszystkich stopni nad pracą cegielni. Zalecenia organizacyjne dla rad narodowych dot. pomocy w usuwaniu podstawowych trudności w realizacji planu przez przemysł terenowy. (u)

2950. WILAND S.: **Główne kierunki oszczędności podstawowych materiałów budowlanych na tle planu rozwoju techniki na 1953 rok.** Mater. budowl. 1953, nr 6, str. 129—133.

Autor omawia szczegółowo wytyczne oszczędności w zakresie gospodarki cegłą, cementem, stalą i drewnem, wskazując na konieczność koncentracji środków technicznych dla ograniczenia ich zużycia i ujawnienia nie wykorzystanych rezerw. Wskazania ogólne, wynikające z planu postępu techniki na r. 1953. (u)

GÓRNICTWO

2951. APT J.: **O specyficznych zagadnieniach w gospodarce węglem.** Gosp. mater. 1953, nr 15, str. 447—450.

Analiza ekonomiczna podstawowych elementów specyficznych dla gospodarki węglem (powszechność zużycia przy terenowym ograniczeniu wydobycia, wielka masa towarowa węgla, fakt wydobycia a nie produkowania węgla oraz wahania zużycia węgla przy jednoczesnym równomiernym jego wydobyciu). (o)

2952. DRZEWIECKI J.: **Aktualne zagadnienia przemysłu naftowego na tle stulecia jego istnienia.** Nafta 1953, nr 7—8, str. 179—182.

Na tle dotychczasowych osiągnięć polskiego przemysłu naftowego, autor rozważa jego dalsze możliwości rozwojowe. Formuluje najbliższe zadania przemysłu naftowego w dziedzinie modernizacji techniki kopalnianej, unowocześnienia przemysłu rafineryjnego i wyposażenia technicznego oraz pełnego wykorzystania gazu ziemnego dla gazyfikacji całego kraju. Omawia również zagadnienie kadr w przemyśle naftowym. (u)

2953. E. K.: **Aufschwung der rumänischen Erdölindustrie.** Wirtschaft 1953, nr 24, str. 12.

Liczby, obrazujące wzrost wydobycia ropy naftowej w Rumunii w l. 1938—1952 oraz plan wydobycia w r. 1955. Rozwój własnego przemysłu maszyn wiertniczych — jedną z głównych przyczyn wzrostu wydobycia. (m)

2954. KOHL W.: **Unsere Braunkohlenindustrie vor grossen Aufgaben.** Wirtschaft 1953, nr 24, str. 3.

Wypowiedź pierwszego zastępcy sekretarza stanu do spraw przemysłu węglowego NRD. Przyczyny niewykonania planu przez kopalnie węgla brunatnego w I kw. r. 1953. Techniczno-organizacyjne wytyczne, których realizacja pozwoli zwiększyć

wydobycie. Planowane wskaźniki wydobycia węgla brunatnego. (m)

2955. KONSTANTYNOWICZ S.: **Kontrola zużycia materiałów w górnictwie węglowym.** Gosp. plan 1953, nr 6, str. 40—44.

Niedociągnięcia gospodarki materiałowej w górnictwie węglowym. Autor polemizuje z niektórymi wypowiedziami J. Zawiszy na temat pracy sekcji kontroli gospodarki materiałowej w górnictwie. Zadania aparatu kontroli. (g) Zob. poz. 370.

2956★ **Krajowa narada aktywu ZMP przemysłu węglowego.** Materiały. Warszawa 1953. Iskry, s. 54, 2 nlb.

Broszura zawiera materiały (referaty i fragmenty wypowiedzi w dyskusji) krajowej narady aktywu ZMP przemysłu węglowego (12.IV.1953 r.) Narada wykazała konieczność podniesienia na wyższy poziom pracy polityczno-wychowawczej ZMP podkreślając, że jest to podstawowy sposób podniesienia jakości pracy młodzieży górniczej. (g)

2957. MIROWSKY M.: **Nowa metodika planowani w geologicznym przukumu.** Rudy 1953, nr 4, str. 55—56.

Zmiany w sposobie planowania poszukiwań geologicznych wprowadzone w związku z uchwałą Rządu Czeskiej (z kwietnia 1952 r.) o nowej metodzie opracowywania państwowego planu rozwoju gospodarki narodowej. (c)

2958. NIESZPOREK R.: **Walczyć codziennie o obniżenie kosztów produkcji.** Gosp. Górn. 1953, nr 7—8, str. 5—10.

Przyczyny niewykonania planu obniżki kosztów produkcji przez przemysł górniczy w r. 1953: nieosiągnięcie planowanej wydajności pracy przy rozluźnionej dyscyplinie plac w przemyśle węglowym oraz nie dość oszczędna gospodarka we wszystkich gałęziach górnictwa. Wytyczne dalszej walki o obniżenie kosztów i zapobieganie marnotrawstwu. (o)

2959. **Nowe Polskie Prawo Górnicze.** Gosp. Górn. 1953, nr 6, str. 1—3.

Zasadnicze postanowienia nowego Polskiego Prawa Górniczego (ogł. dn. 6.V.1953 r.) dot. prawa wydobycia kopalni, eksploatacji bogactw naturalnych, poszukiwań geologicznych, a w szczególności planowania górniczego. Znaczenie dostosowania stanu prawnego do wymogów nowoczesnej, planowej gospodarki bogactwami naturalnymi. (o)

2960. PKORNY V.: **O spełnieniu ukolu 5LP v kamenem uhli.** Uhli 1953, nr 7—8, str. 193—195.

Realizacja zadań planu 5-letniego na odcinku górnictwa węgla kamiennego w Czechosłowacji. Omówienie problemu mechanizacji pracy, pracy według harmonogramu cykliczności oraz dyscypliny pracy w górnictwie węglowym. (c)

2961. SZTECHMUELLER E.: **Technicko-prumysłowy a finanční plan** (plan wyroby hlubinného dolu). Uhli 1953, nr 6, str. 174—177.

Metoda opracowywania planu techniczno-przemysłowo-finansowego w kopalni. Plan produkcji ilościowy w jednostkach techn. i wg asortymentu, plan produkcji w ujęciu wartościowym, produkcja brutto. Dotychczasowe niedociągnięcia w planowaniu produkcji w kopalniach czechosł. (c)

2962. WOJNAR J.: **Stuletní rozvoj nauki i techniky naftowej.** Nafta 1953, nr 7—8, str. 169—178.

Przegląd osiągnięć polskiego, przemysłu naftowego od jego początków aż do chwili obecnej. Autor szczegółowo omawia rozwój przemysłu naftowego i wyniki badań naukowych, dokonywanych przez Instytut Naftowy w okresie dziesięciolecia Polski Ludowej, ze szczególnym uwzględnieniem zadań Planu 6-letniego na odcinku poszukiwań nowych złóż naftowych oraz rozbudowy już eksploatowanych. Bibliografia — 55 poz. (u)

2963. ZAREMBA J.: **Perspektywy rozwoju przemysłu torfowego.** Drobna Wytwórca. 1953, nr 6, str. 1—3.

Racjonalna eksploatacja torfowisk dla potrzeb gospodarki narodowej. Możliwości zastosowania torfu

jako opału, surowca dla przemysłu chemicznego, dla rolnictwa oraz w służbie zdrowia. Rozwój przemysłu torfowego jako środek aktywizacji terenów gospodarczo zacofanych w Polsce. (o)

2964. ZAULECK D.: **Unser Bergbau vor neuen Aufgaben.** Wirtschaft 1953, nr 27, str. 3.

Przemysł węglowy — podstawą rozwoju innych gałęzi przemysłu. Wytoczne usprawnienia prac w górnictwie: pełne wykorzystanie maszyn i urządzeń technicznych, właściwa organizacja pracy, doszkalanie i szkolenie zawodowe, upowszechnianie brygad roboczych. (m)

2965. **Zołotodobywajuszczaja promyslnost'.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 17, str. 154—156.

Zarys rozwoju światowej produkcji złota. Wydobycie złota w ZSRR. Warunki eksploatacji kopalń w krajach kapitalistycznych. Aktualne dane o wielkości produkcji w innych krajach. (s)

2966. **Zeleznorudnaja promyslnost'.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 16, str. 22—27.

Rozwój kopalnictwa rudy żelaznej i rejonizacja wydobycia w ZSRR. Dane, dotyczące wydobycia rudy w krajach dem. lud. i w krajach kapitalistycznych. Sytuacja na kapitalistycznym rynku rudy żelaznej. (s)

Zob. poz. 2820, 2822, 2867, 2876.

ENERGETYKA

2967. FREIBERGER R.: **Jednotne energeticka bilance narodniho hospodarstvi CzSR.** Za soc. Wiedu a Techniku. 1953, nr 6, str. 243—257.

Omówienie metod opracowania jednolitego bilansu energetycznego w CzSR. Struktura bilansu energetycznego. Kształtowanie się zużycia energii w gospodarce narodowej CzSR. Sposoby likwidacji strat energetycznych. (c)

2968. TROCIUK J.: **Zadania inwestycyjne energetyki i ich realizacja.** Prz. elektrot. 1953, nr 6, str. 225—230.

Osiągnięcia Planu 6-letniego w dziedzinie energetyki jako przeciwstawienie zacofaniu gospodarki energetycznej w Polsce przedwojennej. Zadania inwestycyjne energetyki na najbliższy okres oraz metody wprowadzania budownictwa szybkościowego. (o)

2969. **Tworzime perspektivni plan rozwoje czeskosl. energetiki.** Paliwa 1953, nr 7—8, str. 145—150.

Szczegółowe sprawozdanie z konferencji roboczej energetyków czechosł., poświęcone opracowaniu perspektywicznego planu rozwoju energetyki. Streszczenie dwu referatów na temat głównych zadań polityki energetycznej w CzSR w okresie przechodzenia do socjalizmu oraz na temat celów i metod opracowania perspektywicznego planu rozwoju energetyki. (c)

Zob. poz. 2893, 2901.

PRZEMYSŁ CHEMICZNY

2970. EPSZTEIN A.: **Gazownictwo w Polsce Ludowej.** Gosp. Górn. 1953, nr 7—8, str. 13—16.

Przegląd osiągnięć gazownictwa w Polsce Lud. oraz jego perspektywy rozwojowe w Planie 6-letnim. Dane statystyczne, dot. wykonania planów gospodarczych. (o)

2971. NIESIOŁOWSKI M.: **Walka o obniżkę kosztów własnych w przemyśle chemicznym.** Życie gosp. 1953, nr 20, str. 693—696.

Analiza dotychczasowych wyników walki o obniżkę kosztów własnych. Omówienie środków, zapew-

nających realizację zadań planowych w zakresie obniżki kosztów własnych. (s)

2972. SZYR E.: **Wielka Chemia — narodowym przemysłem Polski Ludowej.** Prz. techn. 1953, nr 6, str. 216—219.

Przemówienie, wygłoszone na otwarciu konferencji naukowo-technicznej w sprawie stosowania nowych tworzyw w budowie aparatury i urządzeń chemicznych, zawiera podsumowanie osiągnięć i nakreśla zadania przemysłu chemicznego w Polsce Ludowej. (u)

PRZEMYSŁ CIĘŻKI

2973. GIEŁŻYŃSKI W.: **Usprawnić gospodarke narzędziową.** Życie gosp. 1953, nr 22, str. 793—796.

Braki w gospodarce narzędziowej w przemyśle maszynowym. Normowanie zużycia pomocy warsztatowych powinno opierać się na normach technicznych. Konieczność właściwej organizacji wydawania pomocy warsztatowych. (g)

2974. GOLDE A.: **ZISPO rozpoczyna pracę na nowych normach.** Życie gosp. 1953, nr 20, str. 705—708.

Przegląd doświadczeń Zakładu im. Stalina w Poznaniu w zakresie wprowadzania nowych norm produkcyjnych. (s)

2975. GROMOW I.: **Woprosy spiecjalizacji w maszynostroitelnom proizvodstwie.** Plan. Choz. 1953, nr 3, str. 52—60.

Specjalizacja w przemyśle maszynowym pozwala rozwinąć masową produkcję, podwyższyć jej jakość i w pełni wykorzystać nową technikę. Autor omawia wyniki produkcyjne, osiągnięte dzięki specjalizacji w poszczególnych przedsiębiorstwach przemysłowych. Konieczność zastosowania zasady kooperacji wyspecjalizowanych przedsiębiorstw przemysłowych. (g)

2976. MARTINU J.: **Prziprawa planu na r. 1954.** Strojir. 1953, nr 6, str. 465—467.

Prace wstępne nad przygotowaniem planu na r. 1954 w czechosł. przemyśle budowy maszyn. Liczby kontrolne na r. 1954. Plan kooperacji produkcji. Normy techniczno-ekonomiczne. Zadania Ministerstwa Budowy Maszyn w zakresie prac przygotowawczych nad sporządzeniem planu na r. 1954. (c)

2977. NIKITIN P.: **Uspiechi sowietskowo maszynostrojenja i jowo ważniejszije zadacz.** Kommunist 1953, nr 10, str. 42—58.

Rozwój przemysłu maszynowego ZSRR w latach władzy radzieckiej umożliwił rekonstrukcję i odbudowę całej gospodarki socjalistycznej. Autor nakreśla zadania, stojące przed tym przemysłem w piątym planie pięcioletnim w związku z dalszą mechanizacją i automatyzacją produkcji. Wskazuje na konieczność wzmocnienia walki o obniżkę kosztów własnych produkcji i podniesienie jakości produkcji. (g)

2978. OLEŃSKI S.: **O terminowe wykonanie budowy Nowej Huty.** Wiad. hutn. 1953, nr 6, str. 6—8.

Załogi Nowej Huty wzmagają swój wysiłek na nowym etapie budowy — etapie sukcesywnego uruchamiania wydziałów produkcyjnych podstawowych obiektów Kombinat w terminach przewidzianych planem. Zagadnienie przygotowania kadry budowniczych Nowej Huty. (o)

2979. PASZKOWSKI S.: **Zakład remontowy Nowej Huty walczy o realizację zadań produkcyjnych.** Życie gosp. 1953, nr 22, str. 809—811.

Osiągnięcia zakładu remontowego Nowej Huty w ostatnich miesiącach. Wykazanie mobilizującego wpływu uchwały Prezydium Rządu z dn. 4.V. br. na wzmocnienie walki o podniesienie wydajności pracy. (g)

2980. PILAWSKI B.: **Przestarzałe normy przyczyną nieprawidłowości w pracy przedsiębiorstwa.** Życie gosp. 1953, nr 21, str. 754—756.

Autor, na przykładzie analizy wyników pracy przedsiębiorstw budowy maszyn, które nie wykonały planu, wykazuje, że głównym źródłem trudności były przestarzałe normy. (s)

2981. PROCEROW S.: **Sníżenie siebiestoičnosti produkcji na maszynostroitelnom zawodie.** Plan. Choz. 1953, nr 3, str. 86—89.

Omówienie osiągnięć moskiewskiej fabryki samochodów im. Stalina w dziedzinie obniżki kosztów własnych produkcji. Osiągnięcia te są głównie wynikiem oszczędnej gospodarki materiałowej i pełnej realizacji zasad rozrachunku gospodarczego. (g)

2982. ŻEMAJTIS K.: **Nowa Huta.** Nowe Drogi 1953, nr 7, str. 30—41.

Autor, Minister Hutnictwa PRL charakteryzuje gospodarcze znaczenie Nowej Huty dla dalszego rozwoju naszego przemysłu ciężkiego. Realizacja tej inwestycji przekształci nasz przemysł metalurgiczny w przodujący pod względem techniki, po ZSRR, przemysł świata. Omówienie dotychczasowych wyników budowy i podkreślenie przełomowego znaczenia uchwały Prezydium Rządu z dn. 4.V.br. (g)

Zob. poz. 2693, 2817.

PRZEMYSŁ LEKKI

2983. CIESIELSKI J.: **Służba zaopatrzenie w przemyśle garbarskim w walce o jakość gotowej produkcji.** Prz. skór. 1953, nr 6, str. 145—148.

Omówienie najważniejszych zadań aparatu zaopatrzenia w przemyśle garbarskim na tle ogólnych założeń realizacji zadań produkcyjnych oraz walki o jakość. (o)

2984. CZEKALUK B.: **Współpraca Instytutu Włókiennictwa z przemysłem.** Prz. techn. 1953, nr 7, str. 271—274.

Powiązanie planu pracy Instytutu z planem postępu technicznego zakładów produkcyjnych. Konieczność zharmonizowania organizacyjnych form współpracy pomiędzy Instytutem a centralnymi zarządami włókiennictwa (u)

2985. KORUGUT J.: **Rozwój przemysłu szklarskiego.** Szkło i Ceram. 1953, nr 7, str. 186.

Osiągnięcia przemysłu szklarskiego w okresie powojennym. Trzykrotny wzrost produkcji we wszystkich asortymentach. Zadania przemysłu szklarskiego na odcinku zaopatrzenia budownictwa przemysłowego i mieszkaniowego. Nowe metody pracy w hutach szkła. (o)

2986. KRZEMIŃSKI W.: **Próba analizy zagadnień zbytu w przemyśle obuwniczym.** Prz. skór. 1953, nr 6, str. 148—150.

Zbyt jako zagadnienie pozaprodukcyjne w zakładzie wytwórczym. Analiza ekonomiczna zagadnień zbytu w przemyśle obuwniczym: miesięcznych planów produkcji i zbytu, realizacji rozdzielników i rozrzutu masy towarowej na poszczególne województwa. Wytyczne dla komórek zbytu przedsiębiorstw obuwniczych. (o)

2987. RAWLUK J.: **Organizacja opracowania planu techniczno-przemysłowo-finansowego w przedsiębiorstwie włókienniczym.** Przem. włókien. 1953, nr 5—6, str. 157—163.

Omówienie organizacji prac przy sporządzaniu planu techniczno - przemysłowo - finansowego w przedsiębiorstwie włókienniczym, z uwzględnieniem zakresu zadań poszczególnych komórek

organizacyjnych. Ustalenie kolejności opracowań poszczególnych planów i ich elementów. (o)

Zob. poz. 2816, 2880.

PRZEMYSŁ ROLNY I SPOŻYWCZY

2988★BOŁOTNIKOW G. Je.: **Ispol'zowanije bankowsko-wo kriedita dla miechanizacji miasokombinatow.** Moskwa 1952, Piszczepromizdat, s. 75, 4 nłb.

Autor analizuje stopień wykorzystania kredytu bankowego, przeznaczonego na mechanizację przedsiębiorstw kombinatów mięsnych w ZSRR. Wykazuje, na przykładach poszczególnych rodzajów kredytów, ich wpływ na obniżenie kosztów własnych poprzez małą mechanizację, modernizację itp. (k)

2989. MENDŁOWSKA M.: **Planowanie i kontrola obniżki kosztów własnych w przemyśle mięsnym.** Gosp. mięsna 1953, nr 6, str. 168—170.

Autor omawia prawidłową metodę obliczania, przy pomocy kalkulacji jednostkowych, planowanej lub dokonanej obniżki kosztów własnych w przemyśle mięsnym. (o)

2990. SOŁTYS W.: **O właściwy styl pracy w przemyśle mleczarskim.** Prz. mlecz. 1953, nr 6, str. 1—10.

Autor analizuje pracę aparatu mleczarskiego w ubiegłym roku; precyzuje wnioski i wytyczne dla przemysłu mleczarskiego na rok bieżący. Omawia wykonanie planu gospodarczego w r. 1952, zadania na r. 1953 oraz zagadnienia normowania pracy i obniżki kosztów własnych w mleczarstwie. (o)

2991. STĘPIŃSKI M.: **O niektórych źródłach powiększenia akumulacji socjalistycznej w przemyśle mięsnym.** Gosp. mięsna 1953, nr 7, str. 203—204.

Niedostatecznie wykorzystane dotychczas źródła powiększenia i wygospodarowania dodatkowej akumulacji socjalistycznej w przemyśle mięsnym: eliminacja robót ciężkich i pracochłonnych poprzez mechanizację produkcji, rozwój i rozpowszechnienie pomysłów racjonalizatorskich, prawidłowe zużycie węgla i energii elektrycznej. (o)

2992. ZALESKI T.: **Zadania przemysłu młynarskiego w roku 1953.** Gosp. zboż. 1953, nr 7, str. 1—3.

Omówienie warunków wykonania zadań planowych przemysłu młynarskiego w 1953 r. Autor wskazuje na dotychczasowe niedomagania i podaje sposoby obniżenia kosztów własnych przez racjonalizację procesów technologicznych oraz usprawnienie obrotu i organizacji gospodarki magazynowej. (o)

2993. ZAWADZKI W.: **O socjalistyczną akumulację.** Gosp. mięsna 1953, nr 7, str. 193—198.

Przedterminowe wykonanie NPG w I półroczu br. przez przemysł mięsny. Omówienie osiągnięć i braków, wskazanie na dodatkowe źródła akumulacji i obniżki kosztów własnych w r. 1953. Analiza węzłowego zagadnienia zaopatrzenia rynku mięsnego. (o)

DROBNA WYTWÓRCZOŚĆ I RZEMIOSŁO

2994. ZAREMBA J.: **Realizacja Planu Inwestycyjnego w przemyśle drobnym od I.I—30.IV.br.** Drobnia Wytwórcz. 1953, nr 7, str. 14—15.

Wykazanie szeregu poważnych braków w realizacji Planu Inwestycyjnego w przemyśle drobnym w I kw. br. Ważniejsze przyczyny niewykonania zaplanowanych zadań kwartalnych: brak terminowości w opracowywaniu dokumentacji technicznej, niedostateczna operatywność służb inwestycyjnych. (o)

XIV ROLNICTWO I LEŚNICTWO

ZAGADNIENIA OGÓLNE

2995. BÜTTNER H.: *Mehr Initiative in der Bewegung der Rationalisatoren und Erfinder in der Land- und Forstwirtschaft*. Wirtschaft 1953, nr 25, str. 4.

Krytyczna ocena osiągnięć racjonalizatorskich i wynalazczych w rolnictwie i leśnictwie NRD. Przyczyną niedociągnięć jest brak opieki ze strony właściwych ministerstw. (m)

2996. DZIEDZIC F.: *Zadania nauki rolniczej wobec planów przebudowy gospodarki wodnej*. Zagad. Ekon. roln. 1953, nr 1, str. 148—158.

Szkic programu pracy Zespołu Rolniczego Komitetu Gospodarki Wodnej PAN. (u)

2997. GAPONIENKO G.: *Planowanie w socjalistycznej gospodarce rolnej*. Gosp. plan. 1953, nr 7—8, str. 105—110.

Skrócony przekład artykułu z nr 1/1953 Płan. Choz. (g)

Zob. poz. 2328

2998. GRIGORIEW A. A.: *O geograficznych uwarunkach uluczszczenia sielskochozajstwiennowo izpolzownia ziemieli nieczarnoziemnoj polosy jewropiejskoj czasti SSR*. Izw. Akad. SSSR sier. gieogr. 1953, nr 3, str. 3—10.

Omówienie planu prac agrotechnicznych i melioracyjnych, zmierzających do zwiększenia wydajności gleby w nieczarnoziemnych (leśnych) rejonach europejskiej części ZSRR. Prace te doprowadzą do znacznego powiększenia potencjału produkcyjnego gospodarki rolnej na tym terenie. (g)

2999. HALTER J.: *Zadania rolnictwa w ZSRR w piątym planie pięcioletnim na tle planów poprzednich*. Gosp. plan. 1953, nr 7—8, str. 70—77.

Dotychczasowy rozwój rolnictwa ZSRR. Zadania, stojące przed rolnictwem w związku ze stałym wzrostem materialnych potrzeb mas pracujących: konieczność dalszego rozwoju hodowli, powiększenia produkcji roślin przemysłowych i pastewnych oraz jarzyn i owoców. (g)

3000. MARTENS H.: *Landraub der Interventen verhindert bäuerliche Existenz*. Wirtschaft 1953, nr 24, str. 6.

Straty rolnictwa w Niemczech Zach. spowodowane wykorzystywaniem ziemi uprawnej pod budowę obiektów wojskowych. Przykłady liczbowe. (m)

3001. MARTENS H.: *Bauernlegen statt Bodenreform in Westdeutschland*. Wirtschaft 1953, nr 19, str. 6.

Polityczne przesłanki reformy rolnej w Niemczech, proklamowanej Układem Poczdamskim. Sabotowanie tej reformy w Niemczech Zach. przez posiadaczy ziemskich i rząd. (m)

3002. MISIURA D., GAŁĘSKI B.: *Wyzysk biedoty wiejskiej przez kulaków*. (Komunikat z badań ankietowych Działu Ekonomiczno-Społecznej Struktury Rolnictwa IER). Zagad. ekon. roln. 1953, nr 1, str. 67—83.

Formy i zasięg społeczny wyzysku kulackiego w Polsce Lud. w chwili obecnej. Ekonomiczne i polityczne pozycje kulaka. Sprawozdanie ma charakter opisowy; podaje konkretne fakty i przykłady zaobserwowanego w czasie badań wyzysku kulackiego. (u)

3003. POMUS M. I.: *Przyrodne uwarunkowania i pułki dalszego rozwoju sielskowno chozajstwa Kulundy*. Izw. Akad. Nauk. SSSR, sier. gieogr. 1953, nr 3, str. 29—36.

W wyniku przeprowadzenia szerokich prac agrotechnicznych gospodarka rolna stepów kulundzkich uzyskała dalsze możliwości rozwojowe. Zastosowanie nowego systemu nawadniania i syste-

mu trawopolnego zapewnia wzrost urodzajności i umożliwia przejście do nowych rodzajów uprawy. (g)

3004. PSZCZÓLKOWSKI E.: *Walka o wzrost produkcji rolnej — główne zadanie inżynierów i techników w rolnictwie*. Nowe Roln. 1953, nr 8, str. 3—6.

Rola inteligencji technicznej — inżynierów rolników i agrotechników — w uruchomieniu wielkich rezerw, tkwiących w indywidualnej gospodarce rolnej. (o)

3005. R. O.: *„Die Wirtschaftskrise beginnt in den USA gewöhnlich auf der Farm“*. Wirtschaft 1953, nr 26, str. 11.

Pozorny, chwilowy wzrost dobrobytu wsi w St. Zjedn. wywołany jest wojną w Korei. Maskuje on stały spadek siły nabywczej ludności rolniczej. spowodowany wysokimi cenami towarów przemysłowych przy równocześnie niskich cenach produktów rolnych. (m)

3006. *Zaczątki wymiany produktów wyższą formą spójni między przemysłem a rolnictwem*. Gosp. plan. 1953, nr 7—8, str. 111—116. (g) Zob. poz. 1296.

3007. ZAGOSKINA I.: *Rola kontraktacji produktów rolnych w przygotowaniu powszechnej kolektywizacji (1928—1929)*. Tłum. z ros. Warszawa 1953, KiW, s. 47.

Kontraktacja produktów rolnych jako sposób przygotowania mas chłopskich do wstąpienia na drogę kolektywizacji. Rozwój akcji kontraktacyjnej w pierwszych dwóch latach jej wprowadzenia w ZSRR. Skutki polityczno-społeczne i ekonomiczne kontraktacji, będącej formą spójni produkcyjnej; wzrost kolektywów zbożowych i innych produkcyjnych zjednoczeń rolniczych, rozpowszechnienie pracy kolumn traktorowych. (o)

3008. *Ziemledielje*. Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 16, str. 644—652.

Artykuł omawia rozwój sił wytwórczych w rolnictwie w poszczególnych formacjach społeczno-ekonomicznych. Dla kapitalizmu charakterystyczne są: rabunkowa uprawa roli i niszczenie gleby oraz stopniowa degradacja rolnictwa. Dla socjalizmu właściwy jest potężny rozwój sił wytwórczych w rolnictwie i planowa racjonalizacja uprawy roli, oparta na podstawach naukowych. (s)

3009. *Ziemleustrojstwo*. Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 16, str. 666—669.

Zarys historyczny działalności państwa radzieckiego w zakresie organizacji i kierowania gospodarką rolną. Omówienie najważniejszych aktów ustawodawczych w tej dziedzinie na tle zadań polityki rolnej państwa w kolejnych etapach jej rozwoju. (s)

3010. *Ziemlepolzowanje*. Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 16, str. 654—655.

Charakterystyka warunków, trybu i form użytkowania ziemi w ZSRR. Dane, dotyczące podziału ziemi między różne typy użytkowników. Zasady użytkowania ziemi przez kolchozy i sowchozy. (s)

3011. *Ziemlewladienje*. Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 16, str. 642—644.

Zarys historii form własności ziemskiej. Sprzeczność klasowa i walka klasowa w kapitalistycznym rolnictwie, ich zaostrenie się w okresie ogólnego kryzysu kapitalizmu. Socjalistyczna własność ziemi w ZSRR i jej pobudzający wpływ na rozwój rolnictwa. (s)

PAŃSTWOWE GOSPODARSTWA ROLNE

3012. TKACZOW S.: Wyniki analizy bilansu rocznego PGR i jej wpływ na usprawnienie działalności Państwowych Gospodarstw Rolnych. Nowe Roln. 1953, nr 8, str. 15—22.

Krytyczna ocena działalności zespołów PGR w r. 1952, dokonana na podstawie analizy ich bilansów: brak bieżącej kontroli jakości i wartości uzyskanej produkcji, wysokości nakładów oraz bieżącego księgowania. Analiza stopnia wykonania planu produkcji i dostaw w r. 1952, racjonalności poniesionych nakładów rzeczowych i osobowych oraz tempa obiegu środków obrotowych. (o)

Zob. poz. 2695, 2812, 2819.

SPÓŁDZIELNIE PRODUKCYJNE

3013. CEGOJEW S.: O roście kapitałnych ułożeń kolchozów i powyszeniu ich efektywności. Wopr. Ekonom. 1953, nr 6, str. 24—34.

Na podstawie analizy danych, dot. nakładów inwestycyjnych kolchozów, autor wykazuje, że w latach powojennych nakłady i ich efektywność stale wzrastają. Autor rozpatruje też zmiany w charakterze i warunkach nakładów, podkreślając stale rosnący udział nakładów na mechanizację. (s)

3014. DĄBROWSKI K., CZYSZKOWSKA J.: Analiza rozwoju spółdzielni produkcyjnej w Lublinie, powiat Oborniki. Zagad. Ekon. roln. 1953, nr 1, str. 21—66.

Analiza obejmuje pierwsze dwa lata istnienia spółdzielni (1950, 1951), wykazując jej liczne i trwałe osiągnięcia. Uwzględnia wszystkie działy produkcji spółdzielni, organizację pracy i gospodarkę finansową. Opracowanie zawiera próbę twórczej krytyki braków i niedomagań spółdzielni. Autorzy starają się w sposób obiektywny oświecić przyczyny, powodujące te braki i wskazać drogi ich przezwyciężenia. (u)

3015. GAWRIŁOW W. I.: Razprzeźdlenie dochodów w kolchozach. 1953. Sielchozgis, s. 120. Rec. GOŁUBKOW P.: Woprosy razprzeźdlenia dochodów w kolchozach. Wopr. Ekonom. 1953, nr 7, str. 122—126.

Recenzent ocenia w zasadzie pozytywnie pracę, omawiającą podział dochodów w kolchozach. Wskazuje na pewne błędy, jak: częściowo niewłaściwy układ tablic, pominięcie szeregu zagadnień. Praca prawidłowo przedstawia wzrost dochodów kolchozów w wyniku akcji scalania. (g)

3016. ILLGEN K.: Landwirtschaftliche Organisationsformen in China. Wirtschaft 1953, nr 23, str. 12.

Postępy gospodarki zespołowej w rolnictwie Chin Ludowych. Rozwój spółdzielczości produkcyjnej; szeroki rozwój rolniczych brygad roboczych. (m)

3017. ŁAPTIEW I.: J. W. Stalin o podniesieniu własności kolchozowej do poziomu własności ogólnonarodowej. Ekon. 1953, nr 2, str. 204—208.

Dwie formy własności socjalistycznej. Rola zmiany produktów w podnoszeniu własności kolchozowej do poziomu własności ogólnonarodowej. Kierownicza rola MTS w rozwoju produkcji kolchozowej. Przekład artykułu „Prawdy“ z dn. 3.III. 1953 r. (g)

3018. ROSOWSKI S.: Planowanie w spółdzielniach produkcyjnych powiatu wrocławskiego. Nowe Roln. 1953, nr 7, str. 9—17.

Omówienie właściwych metod planowania terenowego spółdzielni produkcyjnych na przykładzie spółdzielni powiatu wrocławskiego. Ustalenie wytycznych i zadań planowych, opracowanie planów w spółdzielniach oraz zatwierdzenie planów przez prezidia powiatowych rad narodowych jako czynniki umocnienia ekonomiczno-organizacyjnego spółdzielni i powiązania ich planów z potrzebami gospodarczymi rejonu. (o)

3019. SIKORA M.: O racjonalne kierowanie spółdzielniami produkcyjnymi przez rady narodowe. Życie gosp. 1953, nr 22, str. 791—792.

Brak należytej opieki rad narodowych nad spółdzielniami — następstwem wielu niedociągnięć w pracy spółdzielni. Zadania rad narodowych na tym odcinku. (g)

3020. STACHOWIAK F.: Wytyczne ewidencjonowania funduszy w spółdzielniach produkcyjnych. Nowe Roln. 1953, nr 6, str. 59—66.

Zasady prawidłowego ewidencjonowania, a w szczególności określania wysokości poszczególnych funduszy spółdzielni produkcyjnych. Wytyczne. (o)

3021. TRAPIEŻNIKOW S.: Walka partii bolszewików o kolektywizację rolnictwa w latach pierwszej pięcioletki stalinowskiej. Tłum. z ros. Warszawa 1953, KiW, Rec.: Wiedza i Życie 1953, nr 3, str. 579.

Zdaniem recenzenta, praca ma duże znaczenie dla czytelnika polskiego, gdyż pozwala zrozumieć przyczyny i trudności oraz wyciągnąć wnioski w odniesieniu do analogicznych problemów w Polsce. (o)

Zob. poz. 1751.

Zob. poz. 2673, 2687, 3007.

MECHANIZACJA I ELEKTRYFIKACJA ROLNICTWA

3022. BIALSKI K., GROCHOWSKI Z.: Badania nad lokalizacją Państwowych Ośrodków Maszynowych. Zagad. Ekon. roln. 1953, nr 1, str. 84—104.

Metody i technika badań nad lokalizacją POM; znaczenie tych badań dla praktyki. Artykuł podaje przykładowo analizę lokalizacji POM w dwóch powiatach województwa poznańskiego — Oborniki i Gostyń. (u)

3023. BREDUŃSKI B.: Błędy w planowaniu i wykonawstwie planu kosztów własnych oraz sposoby obniżania kosztów własnych w POM. Nowe Roln. 1953, nr 8, str. 23—31.

Znaczenie prawidłowego sporządzania planu obniżenia kosztów robót traktorowych w POM. Analiza przyczyn niewykonania planu POM. Realny plan kosztów powinien uwzględniać: stan traktorów, asortyment robót, wielkość obsługiwanej arealu i inne warunki lokalne pracy POM jako zasadnicze elementy walki o obniżenie kosztów własnych robót traktorowych. (o)

3024. BRZOZA A.: Wstęp do monografii „POM Kąty Wrocławskie“. Zagad. Ekon. roln. 1953, nr 1, str. 5—20.

Wstęp do monografii A. Rosowskiego (zob. poz. 178) uogólnia znaczenie i rolę ośrodków maszynowych w rozwoju rolnictwa socjalistycznego. (u)

3025. DANECZEK J.: Uwierowani strojnych a traktorowych stanic. Fin. a Uwier 1953, nr 6, str. 208—211.

Sposób kredytowania czechosł. stacji maszynowo-traktorowych, środki obrotowe tych stacji. Kredytowanie i kontrola wykorzystywania kredytów. Kontrola kosztów. (c)

3026. K. R.: Maschinen-Traktoren-Stationen fordern plangerechte Ersatzteilversorgung. Wirtschaft 1953, nr 23, str. 4.

Omówienie niedociągnięć w produkcji maszyn rolniczych w NRD. Potrzeby ośrodków maszynowych NRD w zakresie remontów maszyn. Racjonalizatorstwo i wynalazczość pracownicza pomocą w rozszerzaniu bazy maszynowej w rolnictwie NRD (m)

3027. KRAKOWIAK S.: Zagadnienia ekonomiczne w elektryfikacji rolnictwa. Wiad. elektrot. 1953, nr 7, str. 121—122.

Postęp elektryfikacji wsi w Polsce Lud. Znaczenie ekonomiczne i polityczne elektryfikacji poszczególnych procesów wytwórczych w gospodarce rolnej. Analiza ekonomicznych założeń i wyników powszechnej elektryfikacji rolnictwa w ZSRR jako podstawa wytyczania kierunków rozwoju użytkowania energii elektrycznej w rolnictwie polskim. Wpływ elektryfikacji rolnictwa na ogólny rozwój gospodarki narodowej. (o)

3028★MINORSKI S.: **Samolot nowoczesna maszyna rolnicza**. Warszawa 1953, WK, s. 91, 1 nlb.

Rola i zadania samolotu w rolnictwie i leśnictwie. Sposoby zastosowania lotnictwa do robót polnych i leśnych przy zwalczaniu szkodników, rozsiewaniu nawozów sztucznych, zatrzymywaniu wód śniegowych itp. Organizacja bezpieczeństwa i higieny pracy ludzi i zwierząt, zatrudnionych w rolnictwie, w związku z użyciem samolotu. (o)

Zob. poz. 2673, 2648, 2824.

PRODUKCJA ROŚLINNA (UPRAWA)

3029. **Das erste Getreide dem Staat**. Wirtschaft 1953, nr 24, str. 4.

Omówienie dyrektyw Prezydium Rządu NRD, dot. sprawnego przeprowadzenia akcji żniwnej r. 1953. (m)

3030. KIEGEL J.: **Więcej troski o sprawny przebieg żniw i omlotów w spółdzielniach produkcyjnych**. Rada nar. 1953, nr 14, str. 12—13.

Zadania rad narodowych w zakresie opieki nad przebiegiem żniw i omlotów w spółdzielniach prod. w świetle krytycznej oceny działalności rad narodowych w powiecie Bielsk Podlaski. (u)

3031. LAMPE H.: **„Grünes Fliessband“ — neue Perspektive im Futteranbau**. Wirtschaft 1953, nr 26, str. 4.

Artykuł dyskusyjny o możliwości wprowadzenia w gospodarce rolnej NRD radzieckich metod uprawy pasz zielonych. Zastosowanie tych metod zapewni przez cały rok świeżą paszę. (m)

3032. NATANSON H.: **Zagadnienia bazy ogrodniczej**. Nowe Roln. 1953, nr 6, str. 18—25.

Omówienie, na przykładzie woj. stalinogrodzkiego, problemów ekonomicznych i przyrodniczych, związanych z koniecznością zbliżenia bazy ogrodniczej do wielkich ośrodków przemysłowych i miejskich. Zagadnienie to ma poważne znaczenie przy planowaniu perspektywicznym i lokalizacji. (o)

3033. TORNAU: **Erweiterung der Futtergrundlage-Schwerpunktaufgabe in der Landwirtschaft**. Wirtschaft 1953, nr 20, str. 2.

Omówienie potrzeb paszowych NRD w związku z planowanym rozwojem gospodarki hodowlanej. Przyczyny braku pasz naturalnych i sztucznych. Wskazanie na sposoby poprawy istniejącego stanu rzeczy. (m)

3034. **Ziernowaja problema w SSSR**. Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 17, str. 60—61.

Problem zbożowy w ZSRR wystąpił jako jeden z głównych problemów ekonomicznych i politycznych w dobie walki o industrializację. Artykuł charakteryzuje ówczesną sytuację na froncie zbożowym, istotę problemu oraz drogi jego rozwiązania przez kolektywizację rolnictwa. Bibliografia. (s)

3035. **Ziernowoje chozajstwo**. Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 17, str. 62—69.

Zarys rozwoju gospodarki zbożowej w ZSRR. Przegląd głównych problemów i zadań, które stały przed tą gałęzią gospodarki w kolejnych etapach oraz omówienie sposobów ich rozstrzygnięcia. Mechanizacja rolnictwa w latach powojennych. Walka o wysokie urodzaje i jej osiągnięcia. Liczne dane liczbowe w tekście. Obszerna bibliografia. (s)

PRODUKCJA ZWIERZĘCA HODOWLA

3036. ALTENKIRCH W.: **Landwirtschaftliche Produktionsgenossenschaften als Wollschafzüchter**. Wirtschaft 1953, nr 19, str. 4.

Gospodarcze przesłanki hodowli owiec w NRD. Dotychczasowe osiągnięcia; wytyczne dalszego rozwoju hodowli. (m)

3037★DUBJANSKIJ A. N.: **Organizacja finansowowo chozajstwa w sistiemie zagotskot**. Izd. 2. Moskwa 1952. Piszczepromizdat, s. 143.

Omówienie całokształtu zagadnień gospodarki finansowej przedsiębiorstw skupu trzody chlewnej w ZSRR (finansowania inwestycji, planowania finansowego, systemu rozliczeń, systemu kredytowego i in.). Podręcznik dla pracowników i dla uczestników kursów organizowanych przez te przedsiębiorstwa. (k)

3038. KWASIEBORSKI S.: **Plony kontraktowane muszą być w pełni zrealizowane**. Gosp. zboż. 1953, nr 7, str. 10—12.

Zadania aparatu terenowego w ostatniej fazie akcji kontraktacyjnej: zabezpieczenie warunków dla pełnej realizacji planów dostaw przy właściwej ocenie plonów, sprawnym ich odbiorze i ścisłej dokumentacji. (o)

3039. MARCZEWSKA H.: **Badania nad efektywnością warunków kontraktacji trzody chlewnej w latach 1951 i 1952**. Zagad. Ekon. roln. 1953, nr 1, str. 105—147.

Opierając się na konkretnych materiałach, autorka wykazuje wpływ uchwał o kontraktacji zwierząt rzeźnych na wzrost produkcji trzody chlewnej, wzrost masy towarowej oraz zwiększenie się korzyści z hodowli w gospodarstwach biedniackich i średniackich. Stara się uwypuklić znaczenie ekonomiczne i polityczne kontraktacji dla gospodarki okresu przejściowego. (u)

3040. **Żiwotnowodstwo**. Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 16, str. 103—118.

Znaczenie ekonomiczne hodowli w gospodarce narodowej kraju. Rozwój hodowli w ZSRR i krajach dem. lud. Sytuacja w dziedzinie hodowli w krajach kapitalistycznych. W tekście wiele zestawień i danych liczbowych. Bibliografia. (s)

Zob. poz. 3033.

RYBACTWO — RYBOLÓWSTWO

3041. KLEBAN E.: **Zasady wewnętrznego ograniczonego rozrachunku gospodarczego w przedsiębiorstwach rybackich**. Techn. Gosp. mors. 1953, nr 6, str. 226—228. (u)

LEŚNICTWO

3042. CIEŚLAK H.: **Drogi leśne i ich utrzymanie**. Las pol. 1953, nr 6, str. 27—29.

Zasady planowania, urządzania, konserwacji i eksploatacji leśnych dróg gruntowych jako główne elementy realizacji planu wywozu drewna z lasu. (o)

3043★NAZAROW W. F., SŁAWKIN M. A.: **Finansowanie leschozow i lesozaszczitnych stancji**. Moskwa 1952. Gosfinizdat, s. 110, 2 nlb.

Tryb finansowania i kredytowania oraz kontrola gospodarstw leśnych i stacji ochrony lasów w ZSRR. Książka przeznaczona jest dla pracowników Banku Państwa i Banku Rolnego oraz pracowników ww. instytucji i gospodarstw. (k)

3044. ROŽIN N.: **Potokowo-kompleksowa rozrachunkowa brygada majstra Ruszakowa**. Ekon. Org. Pracy 1953, nr 6, str. 260—262.

Organizacja pracy i wyniki usprawnień po przejściu na rozrachunek gospodarczy brygady potokowo-kompleksowej, pracującej nad wyrębem lasu w okręgu Archangielskim. Obniżenie kosztów własnych poprzez oszczędność materiałową, pełniejsze wykorzystanie sprzętu technicznego, zwiększenie wydajności pracy oraz polepszenie wskaźników jakości. (o)

3045. TOMASZEWSKI Z.: **Zagadnienie specjalizacji w zawodzie leśnym**. Las pol. 1953, nr 6, str. 5—7.

Możliwości wprowadzenia specjalizacji w leśnictwie przez ustalenie zakresu umiejętności, niezbędnych dla specjalistów pewnego zamkniętego cyklu produkcji leśnej. (o)

XV TRANSPORT

ZAGADNIENIA OGÓLNE

3046. BIEH K.: **Das Verkehrswesen in Westdeutschland im Schatten des Generalkriegsvertrages.** Verkehr 1953, nr 3, str. 44—46.

Artykuł wykazuje, że transport Niemiec Zach. bierze udział w przygotowaniach amerykańskich do nowej agresji (m)

3047. **Izdierżki transportnyje.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 17, str. 393.

Określenie pojęcia ekonomicznego kosztów transportu. Ich występowanie i rola w gospodarce kapitalistycznej i socjalistycznej. Socjalizm osiąga ogromną obniżkę kosztów transportu, dzięki racjonalnemu rozmieszczeniu sił wytwórczych i likwidacji anarchii rynkowej. (s)

3048. **Izmieriteli raboty transporta.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 17, str. 435.

Wyszczególnienie i omówienie szeregu podstawowych wskaźników, stosowanych w ZSRR do obliczania wyników pracy różnych gałęzi transportu. (s)

3049. **KUROWSKI L.: Plan przewozu ładunków na rok 1954.** Transp. 1953, nr 7, str. 218—219.

Nowa metodologia opracowywania projektu i planu przewozu ładunków, stanowiącego część składową NPG na r. 1954: opracowanie planu na szczeblu Ministerstwa w przekroju terenowym i na szczeblu lokalnym (wojewódzkim — rola WKPG). Szczegółowe omówienie zmian we wzorach, stanowiących załączniki do ramowej instrukcji. (o)

3050. **WOJTERKOWSKI Z.: Wykorzystanie rezerwy w pracy eksploatacyjnej transportu.** Gosp. plan. 1953, nr 7—8, str. 47—56.

Autor analizuje wykonanie planu przez transport kolejowy, kołowy i wodny w I kw. br. i na tle tej analizy omawia zadania transportu w roku bieżącym. Podkreśla konieczność pełniejszej synchronizacji pracy wszystkich rodzajów transportu i wykazuje, że jest to jeden z głównych sposobów przewyższenia istniejących trudności. (g)

Zob. poz. 2680, 3139.

TRANSPORT KOLEJOWY — DROGI ŻELAZNE

3051★**PSZENICKI M.: Zadania przedsiębiorstw robót kolejowych.** Warszawa 1953. WK, s. 64.

Autor omawia zadania przedsiębiorstw robót kolejowych oraz zagadnienie ich organizacji, zatrudnienia i plac, planowania, mechanizacji robót, transportu i zapatrzenia materiałowego. Publikacja przeznaczona jest dla pracowników kolei i przedsiębiorstw robót kolejowych. (o)

3052. **ŚWIDERSKI T.: Analiza wykonania zadań przewozowych kolei w I kwartale 1953 r.** Prz. kolej. 1953, nr 6, str. 211—214.

Wyniki wykonania planu przewozów kolejowych w I kw. br. zarówno pod względem wielkości masy ładunkowej, jak i w odniesieniu do innych ekonomiczno-technicznych wskaźników pracy kolei. (o)

TRANSPORT SAMOCHODOWY — DROGI KOŁOWE

3053. **DOMINIK F.: Normy pracy w transporcie samochodowym.** Motoryz. 1953, nr 7, str. 193—195.

Progresywne normy pracy jako czynnik rozwoju transportu samochodowego. Sposoby określania metodą analityczną ścisłych norm czasu dla poszczególnych części składowych produkcji przewozowej. (o)

3054. **FILIPPOTO W.: Organizacja „Społecznych czynów drogowych“.** Drogown. 1953, nr 7, str. 171—173.

Gęsta sieć dróg bitych — podstawą rozwoju wy-

miany gospodarczej między miastem a wsią. Ekonomiczne znaczenie „społecznych czynów drogowych“ jako elementu dynamicznego w budowie i konserwacji odcinków drogowych. Rozwój, organizacja i osiągnięcia dotychczasowej akcji „społecznych czynów drogowych“ jako długofalowego, socjalistycznego współzawodnictwa poszczególnych gromad, gmin i powiatów w rozbudowie i ulepszeniu dróg lokalnych własnymi środkami. (o)

3055. **KOSZYK J.: Nowe zasady planowania w r. 1954.** Motoryz. 1953, nr 6, str. 157—160.

Braki w dotychczasowej metodologii opracowywania projektów planów w transporcie samochodowym. Postulaty i zmiany, mające na celu usprawnienie opracowań na r. 1954. Podstawowe problemy, których opracowanie warunkuje prawidłowość projektu planu w transporcie. (o)

3056. **PILLER S.: Detalizacja planu a kontrola wykonania.** Motoryz. 1953, nr 6, str. 164—167.

Sposoby i metody detalizacji (rozbicia) planu na poszczególne pojazdy) w transporcie samochodowym, będącej niezbędnym warunkiem rzetelnej pracy i wykonania zadań planowych. Wykresy, obrazujące rytmiczność realizacji planu. (o)

3057. **POL E.: Społeczny czyn drogowy.** Rada nar. 1953, nr 14, str. 20—21.

Inicjatywa „społecznego czynu drogowego“ i podejmowanie zobowiązań budowy i naprawy dróg przez poszczególne gromady wiejskie i spółdzielnie produkcyjne. Podsumowanie wyników tej akcji, zainicjowanej w r. 1950. Zadania rad narodowych na odcinku pomocy w wykonaniu podjętych zobowiązań. (u)

3058★**ŚLAWIŃSKI A.: Samochodowa służba łączności.** Warszawa 1953. WP, s. 109, 1 nfb.

Znaczenie łączności w aparacie państwa socjalistycznego. Organizacja łączności samochodowej i jej eksploatacja. Spis aktów normatywnych, regulujących zagadnienie transportu i łączności samochodowej. (o)

Zob. poz. 2815, 2929.

TRANSPORT MORSKI — ŻEGLUGA MORSKA

3059. **KASPROWICZ B.: Porty polskie wobec rozpadu jednolitego rynku światowego.** Techn. Gosp. mors. 1953, nr 6, str. 217—219.

Krótką charakterystyka portów morskich w okresie imperializmu. Rola portów polskich wobec rozpadu jednolitego rynku światowego. Perspektywy rozwojowe masy ładunkowej w portach polskich. Konieczność dostosowania potencjału technicznego do nowych zadań naszych portów. (u)

3060. **LENKIEWICZ W.: Planowanie pracy maklerstwa klarującego.** Techn. Gosp. mors. 1953, nr 6, str. 213—215.

Struktura planu usługowo-finansowego przedsiębiorstw maklerstwa klarującego (usługowego). Etapy opracowania planu. Analiza podstawowych wskaźników planu (ilość usług, wpływ finansowe, wydajność pracy, koszty własne). (u)

3061. **OISZEWSKI J.: Kryzys żeglugi kapitalistycznej.** Transp. 1953, nr 6, str. 185—186.

Obiektywne działanie zasadniczego prawa kapitalizmu w żegludze państw kapitalistycznych. Imperialistyczna polityka St. Zjedn. przyczyną kryzysu transportu morskiego i załamania się ruchu frachtowego. (o)

3062. **PRUSZYŃSKI K.: O właściwe doprowadzenie zadań planowych do załogi statku.** Techn. Gosp. mors. 1953, nr 6, str. 211—213.

Artykuł dyskusyjny, zawierający charakterystykę stosowanego obecnie w PMH wzoru „zadania pla-

nowego dla załogi“ oraz projekt udoskonalenia go zgodnie z wymogami właściwego planowania i analizy pracy statku. Konieczność zwrócenia szczególnej uwagi na ujęcie w „zadaniu planowym“ prac remontowych oraz na terminowe dostarczanie na statek formularzy „zadania planowego“. (u)

3063. **Przegląd dokumentacyjny budownictwa okrętowego i morskiego oraz ekonomiki transportu morskiego.** Oprac. przez Ośrodek Dokumentacji MIT. 1953, nr 5. Dod. do mies. Technika i Gospodarka Morska 1953, nr 6, str. 236—240. (u)

3064★**SZULDENFREJ M.: Prawo morskie.** Warszawa 1953. WP, s. 263, 1 nlb.

Pierwsze, zgodne z zasadami marksizmu-leninizmu, opracowanie w języku polskim zagadnień prawa morskiego. Dla pracowników gospodarczych szczególnie interesujące są części, w których autor omawia zagadnienia ubezpieczeń morskich. (g)

3065★**SZYMAŃSKI W.: Przeladunek drewna w portach.** Warszawa 1953. WK, s. 59.

Publikacja zawiera wiadomości o przeladunku drewna w portach, omawia podstawowe zwyczaje portowe oraz podaje zestawienie niektórych terminów i skrótów używanych w dokumentach w zamorskim obrocie drewnem. (o)

TRANSPORT WODNY ŚRÓDLĄDOWY — DROGI WODNE ŚRÓDLĄDOWE

3066. **PAWŁOWSKI S.: Rozwój portów rzecznych ZSRR w płatej pięcioletce.** Transp. 1953, nr 7, str. 235—237.

Omówienie artykułu P. W. Czieriewki, zamieszczonego w czas. Riecznoj Transport (1953, nr 1). (o)
Zob. poz. 1840.

3067. **SIERPIŃSKI S.: Zadania żeglugi śródlądowej.** Transp. 1953, nr 7, str. 233—234.

Wzrost przewozów żeglugi śródlądowej w Polsce Lud. w porównaniu z okresem sprzed II wojny świat.; poważne przekroczenie w r. 1952 wskaźników techniczno-ekonomicznych. Zadania żeglugi

na obecnym etapie: zwiększenie przebiegów balastowych przy jednoczesnej walce o obniżkę kosztów własnych i doprowadzenie przedsiębiorstw żeglugowych do poziomu rentowności. (o)

3068. **ZELNIKER J.: Zadania i pierwsze tegoroczne doświadczenia Żeglugi na Odrze.** Transp. 1953, nr 6, str. 200—201.

Wykonanie planu przez Żeglugę na Odrze w r. 1952 i 1953. Analiza poszczególnych czynników, wpływających na wykonanie zadań planowych: zmiany systemu płac załóg (przejście na akord), zmian w systemie eksploatacji taboru, w sposobie zasilania wód rzeki ze zbiorników retencyjnych oraz wprowadzenia nawigacji zimowej. Krytyczna ocena dotychczasowej współpracy komunikacji kolejowej z żeglugą rzeczna. (o)

TRANSPORT POWIETRZNY

Zob. poz. 3028.

ŁĄCZNOŚĆ

3069. **Intierniejszonal Tielefon end Tielegraf Korporiejzen.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 18, str. 302.

International Telephone and Telegraph Corporation — wielki amerykański monopol, rządzący produkcją, budową i eksploatacją środków łączności. Jego ekspansja w okresie międzywojennym i powojennym. (s)

3070★**KARMAZOW M. G., BABURIN N. N., MOSKOWICZOWA W. W.: Organizacja i eksploatacja międzymiastowej łączności telefonicznej.** Tłum. z ros. Warszawa 1953. WK, s. 159, 1 nlb.

Analiza ekonomiczna i finansowa opłacalności eksploatacji międzymiastowej łączności telefonicznej w ZSRR. Zasady organizacji pracy, eksploatacji technicznej, rachunkowości i planowania produkcyjno-finansowego, systemu ruchu z oczekiwaniami. Książka stanowi przyczynek do badania zasad eksploatacji międzymiastowej łączności telefonicznej. (o)

Zob. poz. 3058.

XVI HANDEL I ŻYWIENIE ZBIOROWE

ZAGADNIENIA OGÓLNE

3071. **BIERBASOW M.: Usilit'obszczestwiennij kontrol nad przedprijatjami torgowli i obszczestwiennowo pitanja.** Profies. Sojuzy 1953, nr 6, str. 28—35.

Opierając się na analizie braków i błędów aparatu handlu i żywienia zbiorowego w ZSRR, autor wskazuje na konieczność wzmoczenia społecznej kontroli tego aparatu. (g)

3072. **CPLIA wykonała przed terminem półroczny plan.** Gaz. handl. 1953, nr 53, str. 1. (o)

3073. **CH. B.: Rasche Ertfaltung des Binnenhandels in Volkschina.** Wirtschaft 1953, nr 27, str. 12.

Rozwój handlu wewnętrznego Chin Ludowych w l. 1950—1952. Osiągnięcia handlu społecznego, rozwój handlu prywatnego. Wskaźniki. (m)

3074. **Detal mlejski w I półroczu.** Gaz. handl. 1953, nr 56, str. 1.

Wykonanie planu obrotu towarowego w I półroczu br. przez wielkich dystrybutorów detalicznych: Miejski Handel Detaliczny, Powszechne Domy Towarowe i spółdzielczość spożywców. Wyniki gospodarcze rozwoju drobnodetalicznej formy sprzedaży w okresie sprawozdawczym. (o)

3075. **FIHEL W.: Handel podjął energiczną walkę z brakami.** Zycie gosp. 1953, nr 20, str. 714—716.

Omówienie dotychczasowego przebiegu kampanii przeciwbrakowej w handlu. Przy pomocy przy-

kładów autor przedstawia formy, w jakich rozwija się współzawodnictwo przeciwbrakowe. (s)

3076. **Jarmarki powiatowe.** Gaz. handl. 1953, nr 53, str. 3.

Ocena działalności gospodarczej PZGS i GS na przykładzie organizacji jarmarków powiatowych. Braki i niedociągnięcia w zaopatrzeniu i wyposażeniu jarmarków, w organizacji skupu i sprzedaży. (o)

3077. **Krajowa narada pionu zaopatrzenia CRS.** Gaz. handl. 1953, nr 64, str. 1.

Omówienie realizacji planu i wyników współzawodnictwa za I półrocze br. (o)

3078. **LAHR F.: Durchsetzung des Vertragssystems — Kernproblem unseres staatlichen Einzelhandels.** Wirtschaft 1953, nr 22, str. 9.

Krytyczna analiza wykonania planu handlu NRD w I kw. 1953 r. Niewykonanie planu jest spowodowane niezawieraniem dostatecznej ilości umów planowych, które mobilizują do wykonania planów odcinkowych, a tym samym — Narodowego Planu Gospodarczego. (m)

3079. **OSIPOW I.: Jednolity wykaz towarów.** Gosp. plan. 1953, nr 7—8, str. 42—47.

Rola i znaczenie jednolitego wykazu towarów. Krytyka budowy dotychczas istniejącego wykazu z r. 1947. Omówienie zasad sporządzenia nowego wykazu. (g)

3080★**Przepisy o reglamentacji obrotu artykułami przemysłowymi.** Ustawodawstwo gospodarcze. Teksty T. X. Uzupełnienia. Warszawa 1953. WP.

Uzupełnienia X tomu tekstów ustawodawstwa gospodarczego przynoszą akty prawne, normujące reglamentację obrotu artykułami przemysłowymi, ogłoszone w ciągu 1952 r. (g)

3081. ROHLERT H.: **Versorgung der LPG und MTS — wichtige Aufgabe für unsere Konsumgenossenschaften.** Wirtschaft 1953, nr 22, str. 4.

Zadania wiejskich spółdzielni spożywców w NRD w zakresie zaopatrzenia członków spółdzielni produkcyjnych i ośrodków maszynowych w artykuły gospodarcze i codziennego użytku. (m)

3082. SKRZYMOWSKI M., TOMICZEK H.: **Zbiorcze zestawienia sprzedaży masy towarowo - rynkowej w NPG.** Gosp. plan. 1953, nr 6, str. 23—28.

Sposoby sporządzania zbiorczych zestawień sprzedaży. Zestawienia te stanowią ważną część narodowych planów gospodarczych; określają one, jaka część ogólnej masy towarowej zostanie dostarczona ludności drogą rozsprzedaży przez jednostki handlowe i produkcyjne. (g)

3083. SONNTAG E.: **Zur gewerkschaftlichen Kontrolle über Handel und Versorgung in der Deutschen Demokratischen Republik.** Arbeit 1953, nr 6, str. 428—435.

Autor omawia rolę i zadania związków zaw. NRD na odcinku kontroli handlu, nawiązując do najbliższych zadań handlu NRD i opierając się na doświadczeniach ZSRR. (m)

3084. SCHMIDT E.: **Die neuen Aufgaben auf dem Gebiet von Handel und Versorgung.** Wirtschaft 1953, nr 21, str. 6—8.

Nowa polityka rządu NRD w dziedzinie handlu uspołecznionego. Omówienie całości kształtu spraw, związanych z zaopatrzeniem ludności. Rola komunalnych przedsiębiorstw handlowych. Dążenie kraju do samowystarczalności surowcowej w gospodarce żywnościowej — w oparciu o rozwiniętą wymianę handlową między miastem a wsią. Zadania handlu NRD i rola partii i rządu w realizacji tych zadań. Z przemówienia członka KC SED, wygłoszonego na XIII Plenum KC SED. (m)

3085. **Zakup ze źródeł zdecentralizowanych.** Gaz. handl. 1953, nr 62, str. 1.

Sposób realizowania w handlu uspołecznionym Zarządzenia Ministra Handlu Wewnętrznego (M.P. 1953 r. Nr A-67, poz. 816) w sprawie upoważnienia podległych jednostek handlu detalicznego do dokonywania zakupów warzyw, ziemniaków, owoców ogrodowych i leśnych, grzybów i ziół przyprawowych ze źródeł zdecentralizowanych. (o)

Zob. poz. 3006.

EKONOMIKA HANDLU

3086. DANECZEK J.: **Uwilerowani statního obchodu podle obratu.** Fin. a Uwier 1953, nr 5, str. 164—171.

Główne zasady wprowadzonego ostatnio w CzSR kredytowania handlu państwowego w zależności od obrotu. Środki obrotowe handlu państwowego i źródła ich pokrycia. Kredytowanie czechosł. handlu państw. w r. 1952. Nowy system rachunków kredytowych w okresie przejścia do wprowadzenia zasady kredytowania wg obrotu. Schemat kredytowania handlu wg obrotu. (c)

3087. DU: **Der staatliche Handel schafft rationelle Arbeitsorganisation.** Wirtschaft 1953, nr 25, str. 6.

Konieczność szerszego stosowania systemu rozrachunku gospodarczego oraz systemu premiowania pracowników w handlu uspołecznionym NRD. (m)

3088. FIHEL W.: **Slabe strony walki o obniżkę kosztów w handlu uspołecznionym.** Życie gosp. 1953, nr 22, str. 806—808.

Przyczyny niedostatecznych wyników, osiągniętych w dziedzinie obniżki kosztów własnych w handlu uspołecznionym. Sposoby polepszenia dotychczasowego stylu pracy. (g)

3089.★IWASZKIEWICZ D.: **Analiza kosztów sklepów MHD w wybranych branżach.** Warszawa 1952, s. 109 (Masz. pow.) IHŻ.

Na podstawie danych statystycznych autor omawia analizę kosztów sklepów MHD branży: włókienniczej, odzieżowej, obuwniczej, chemicznej, pamsanteryjno-galanteryjnej, gospodarstwa domowego, elektrotechnicznej, papierniczej, spożywczo-kolonialnej i winno-cukierniczej. Bibliografia. (k)

3090.★LJUBIMOW A. N.: **Torgowo-finansowyj plan magazina.** Moskwa 1952. Gostorgizdat, s. 154.

Książka, na popularnym poziomie, omawia planowanie obrotu towarowego, zagadnienie pracy i płacy, rentowności, finansów oraz kontroli w sklepach radzieckich. (k)

3091. MILDNER H.: **Finanzprobleme der Konsumgenossenschaften.** Finanzwirtschaft 1953, nr 11, str. 580—581.

Artykuł dyskusyjny, omawiający niektóre problemy, jak: zagadnienie samofinansowania, kredytu i in. w spółdzielniach spożywców w NRD. (k)

3092. PIETROSJAN G.: **Riezlerwy sniżenja izdierżek obraszčenja w gosudarstwennoj rozničnoj torgowle.** Plan. Choz. 1953, nr 3, str. 61—71.

Koszty cyrkulacji w kapitalizmie a w socjalizmie. Konieczność umocnienia reżimu oszczędności w handlu radzieckim. Rezerwy obniżki kosztów handlowych: zwiększenie wydajności pracy, racjonalizacja i potanieńcie przewozów, lepsze wykorzystanie własnych i wypożyczonych środków trwałych, przyspieszenie obrotu towarów i zmniejszenie mank towarowych. (g)

Zob. poz. 2682, 2698.

ORGANIZACJA I TECHNIKA HANDLU

3093. MODRZEWSKI A.: **Operatywne planowanie przewozu ładunków w handlu.** Transp. 1953, nr 6, str. 190—191.

Zadania komórek transportu w handlu w związku w nowowprowadzonym obowiązkiem planowania przewozu ładunków. Operatywne plany przedsiębiorstw handlowych w zakresie przewozu ładunków taborem PKS i własnym. Konieczność ścisłego powiązania w planowaniu operatywnym służb handlowych z transportowymi. (o)

3094.★MOZOŁOWSKI A.: **Czas pracy sprzedawców sklepowych.** Warszawa 1953. Polgos, s. 70, 2 nlb. IHŻ.

Właściwe organizowanie pracy sprzedawców w handlu uspołecznionym przez zastosowanie pracy półetatowej dla kobiet oraz wprowadzenie — w oparciu o wzory radzieckie — sumarycznego tygodnia pracy. Omówienie trybu ustalenia i synchronizacji czasu pracy w handlu, techniki ustalania godzin otwarcia sklepów w mieście, bilansu czasu pracy sklepu oraz techniki badania nasilenia ruchu w sklepie. (o)

3095. **Opakowania wielokrotnego użytku jako droga do oszczędności drewna.** Przem. drzewny 1953, nr 6, str. 17—18.

Skrót artykułu H. Kruegera, zamieszczonego w czas. „Holzindustrie“ (1953, nr 12), wychodzącym w NRD. (o)

SKUP

3096. BEKIER A.: **Chłopi na sesjach rad żądają wzmocnienia kontroli nad zakładami mleczarskimi.** Rada nar. 1953, nr 13, str. 14—17.

Oparta na przykładach krytyka niedociągnięć pracy rad narodowych w zakresie pomocy i nadzoru nad aparatem mleczarskim. Wskazanie konieczności doprowadzenia do rytmicznego wykonywania planów skupu mleka przez wszystkie gromady wiejskie. (u)

3097. KAMIŃSKI J.: **Polskie Zakłady Zbożowe w obliczu nowych zadań.** Gosp. zboż. 1953, nr 6, str. 1—4.

Zadania Polskich Zakładów Zbożowych w dziedzinie skupu i magazynowania masy zbożowej. Omówienie dotychczasowych niedociągnięć w akcji skupu na odcinku: organizacji magazynów, transportu, segregacji i konserwacji zboża. Wskazówki techniczne i organizacyjne dla nowej kampanii skupu. (o)

3098. KARSKI A.: **Z doświadczeń WZGS Rzeszów w realizacji planów skupu.** Prz. jajcz.-drob. 1953, nr 7, str. 7—8.

Przebieg akcji skupu jaj, drobiu i pierza w I półroczu br. na terenie woj. rzeszowskiego jako przykład wzorowy. Artykuł zawiera instruktaż, mający na celu uregulowanie pracy punktu skupu. (o)

3099. **Nowe zadania aparatu skupu CZPMlecz. w II półroczu 1953 r.** Prz. mlecz. 1953, nr 8, str. 1—4.

Przyczyny niewykonania planu przez CZPMlecz. w I półroczu br.: niewłaściwa organizacja i słabość aparatu skupu. Wytyczne dla przemysłu mleczarskiego na 1953 r. (o)

3100. ★WOJTOWICZ B.: **Obowiązkowe dostawy.** Warszawa 1953. WP, s. 78, 2 nlb.

Autor przedstawia istotę i znaczenie dostaw obowiązkowych i w popularnej formie omawia przepisy o obowiązkowych dostawach zbóż, zwierząt rzeźnych i mleka, według stanu prawnego na dzień 24.VI.1953 r. (g)

3101. **Zagotowki.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 16, str. 297—302.

Dostawy obowiązujące produktów rolnych na rzecz państwa w ZSRR; ich znaczenie ekonomiczne jako formy spójni między miastem a wsią. Artykuł charakteryzuje rozwój systemu dostaw obowiązkowych w ZSRR na tle ogólnego rozwoju form spójni. Omawia zasady organizacji dostaw oraz opłat za dostawy. M. in. poruszone jest zagadnienie tzw. „opłaty towarami“. Obszerna bibliografia. (s)

ŻYWIENIE ZBIOROWE

3102. BUCHOLC H.: **Najbliższe zadania żywienia otwartego na wsi.** Żywienie zbior. 1953, nr 10, str. 146—147.

Wytyczne poprawy zaopatrzenia zakładów żywienia otwartego na wsi oraz podniesienia wydajności pracy tych placówek. (u)

3103. DOMAGAŁA M.: **Rola i znaczenie oddziałów zaopatrzenia robotniczego.** Prz. związk. 1953 nr 7—8, str. 297—299.

Ocena dotychczasowej działalności OZR; ich znaczenie jako nowej formy zaopatrzenia załóg robotniczych. Konieczność utrzymania ścisłej współpracy dyirekcji zakładu pracy i rady zakładowej z kierownictwem OZR. (u)

3104. ★GÓRSKI R., SZTUCKI T.: **Wykorzystanie odpadków z zakładów żywienia zbiorowego.** Warszawa 1953. Polgos, s. 57, 1 nlb.

Rodzaje odpadków przemysłowych i pokonsumpcyjnych, powstających w różnych typach zakładów żywienia zbiorowego. Znaczenie gospodarce tych odpadków, warunki ich zabezpieczenia i transportu; sposoby należytego wykorzystania. Zagad-

nienie tuczu trzody chlewnej oraz hodowli królików w zakładach żywienia zbiorowego. (o)

3105. KUBSKI B.: **O właściwe ustawienie stołówek.** Żywienie zbior. 1953, nr 9, str. 129—130.

Zadania stołówek pracowniczych i trudności, na które napotykają w swej pracy. Konieczność poprawy warunków pracy i zapewnienia stałości kadr pracowniczych. Krytyczna ocena niektórych przestarzałych przepisów prawnych, regulujących pracę stołówek. (u)

3106. NICZMAN M.: **Wykonanie planu wymaga twórczej inicjatywy.** Żywienie zbior. 1953, nr 10, str. 145—146.

Analiza przyczyn niewykonywania planów i spadku rentowności zakładów żywienia zbiorowego w I półroczu br. Znaczenie inicjatywy kierownictwa dla osiągnięcia lepszych wyników produkcyjnych. (u)

3107. WYROŻĘBSKI W.: **Ujednoczenie pracy stołówek.** Żywienie zbior. 1953, nr 9, str. 130.

Konieczność wprowadzenia jednolitych przepisów prawnych i organizacyjnych, regulujących pracę stołówek przyzakładowych. (u)

Zob. poz. 3071.

HANDEL ZAGRANICZNY

3108. **Aussenhandel mit der Sowjetunion seit 1950 mehr als verdoppelt.** Wirtschaft 1953, nr 19, str. 1, 2.

Wskaźniki rozwoju handlu pomiędzy ZSRR a NRD od r. 1950 do chwili obecnej. Warunki wymiany handlowej między obu krajami. (m)

3109. CHAO C. L.: **Chiny — eksporterem jaj.** Prz. jajcz.-drob. 1953, nr 7, str. 11.

Rozwój gospodarki jajczarsko-drobiarskiej i eksportu jaj w Chinach od zakończenia I wojny świat. do chwili obecnej. (o)

3110. DUDINSKIJ I.: **Ukriepljenje i razvitje mirowowo diemokratyczeskowo rynka.** Wopr. Ekonom. 1953, nr 6, str. 48—63.

Autor charakteryzuje rozwój handlu międzynarodowego na światowym rynku demokratycznym. Omawia zasadnicze cechy szczególnie tego rynku, jak: stały wzrost chłonności, planowość w stosunkach handlowych między krajami itd. Przedstawia szerszą rolę ZSRR na światowym rynku demokratycznym i formy pomocy, udzielanej przez Kraj Rad innym krajom demokratycznym. (s)

3111. **Finnland und Frankreich verstärken Chinahandel.** Wirtschaft 1953, nr 24, str. 1.

Warunki umów handlowych, zawartych pomiędzy Chinami Ludowymi a Finlandią oraz chińskim zjednoczeniem dla handlu zagranicznego a przemysłowcami i handlowcami francuskimi. (m)

3112. GORIUNOW W.: **Wniesznictorgowye swiazi Kitajskoj Narodnoj Rjespubliki.** Wnieszn. Torg. 1953, nr 4, str. 1—7.

Charakterystyka handlu zagranicznego Chińskiej Republiki Ludowej. Stały rozwój braterskiej wymiany z ZSRR i krajami dem. lud. rekompensuje spadek obrotów z państwami imperialistycznymi. Presja St. Zjedn. nie jest w stanie doprowadzić do zerwania naturalnej więzi handlowej Chin z innymi krajami azjatyckimi. (g)

3113. GRIGORIEW N., IGNATIEW P.: **K położenju na rynkie pszenicy kapitalistyczeskich stran.** Wnieszn. Torg. 1953, nr 3, str. 29—38.

Główną przyczyną zaostrzenia się sprzeczności na kapitalistycznym rynku pszenicy jest dumping stosowany przez St. Zjedn. Kilkakrotnie nieurodzaje w poszczególnych krajach doprowadziły do całkowitej zmiany konfiguracji krajów — eksporterów, na czoło których wysunęła się Kanada. (g)

3114. IKONNIKOW I.: **Sużenie mirowowo kapitalistyczno-rynka.** Wniesz. Torg. 1953, nr 4, str. 8—17.

Analiza sytuacji na światowym rynku kapitalistycznym w r. 1952 wykazuje zaczerpienie się problemu zbytu i pogłębienie się tendencji do stagnacji gospodarczej. Ograniczenie stosunków z rynkiem socjalistycznym oraz stała pauperyzacja mas pracujących potęgują trudności zbytu i prowadzą do zaostrożenia się walki konkurencyjnej. Zestawienia statystyczne. (g)

3115. JANOWSKI N.: **Dwie linie rozwoju międzynarodowej handlu obrotami.** Wniesz. Torg. 1953, nr 4, str. 34—39.

Sytuacja na kapitalistycznym rynku sprzętu technicznego charakteryzuje się dalszym zaostrożeniem walki konkurencyjnej między monopolami St. Zjedn., Anglii i Niemiec Zach. Autor przedstawia tej sytuacji stały wzrost obrotów na światowym rynku socjalistycznym. (g)

3116. KOZARICZ K.: **K położeniu na rynku ropy kapitalistycznych krajów.** Wniesz. Torg. 1953, nr 4, str. 18—25.

Kapitalistyczny rynek ropy charakteryzuje się nieznanym wzrostem produkcji i wzrostem cen, związanym z militaryzacją ekonomiki krajów kapitalistycznych i wojną w Korei. Coraz silniejsze są jednak oznaki nadprodukcji. Charakterystyka walki konkurencyjnej między monopolami amerykańskimi i angielskimi. (g)

3117. LESSING G.: **Zur Leipziger Messe 1953.** Wirtschaft 1953, nr 26, str. 1, 6.

Omówienie Międzynarodowych Targów Lipskich w r. 1952. Gospodarczy i polityczny aspekt Targów. Obszerny indeks towarów, wystawionych na tegorocznych Targach (30.VIII—9.IX). (m)

3118.★ROLOW A.: **Planowanie w handlu zagranicznym.** Warszawa 1953. Polgos, s. 117, 3 nlb. (Masz. pow.).

Autor wykazuje, że planowanie w handlu zagranicznym możliwe jest tylko w warunkach istnienia monopolu handlu zagranicznego. Omawia rozwój planowania w polskim handlu zagranicznym w l. 1945—1951, obecnie obowiązujące zasady sporządzania planów rocznych oraz planowanie operatywne. Praca, stanowiąca uzupełnienie podręcznika „Planowanie gospodarki narodowej”, prze-

znaczona jest dla technikum handlu zagranicznego. (g)

3119. SIENNICKI L.: **Udział Chin w światowym rynku obozu socjalistycznego.** Zycie gosp. 1953, nr 20, str. 728—729.

W oparciu o dane, obrazujące stały pomyślny rozwój ekonomiczny Chińskiej Republiki Ludowej autor charakteryzuje strukturę i rozmiary handlu zagranicznego Chin z krajami obozu socjalizmu. (s)

3120. SOŁODOWNIKOW W.: **Rynek chłopka kapitalistycznych krajów.** Wniesz. Torg. 1953, nr 3, str. 20—28.

Sytuacja na kapitalistycznym rynku bawełny charakteryzuje się dalszym potęgowaniem trudności zbytu, związanym z militaryzacją ekonomiki krajów kapitalistycznych. Wzrost zapasów, spadek produkcji i cen prowadzi do zaostrożenia walki konkurencyjnej między koncernami amerykańskimi i angielskimi. (g)

3121. TIELESZINA W.: **Rynek ropy kapitalistycznych krajów.** Wniesz. Torg. 1953, nr 4, str. 40—45.

Konjunktura kryzysowa na kapitalistycznym rynku ropy jako następstwo militaryzacji ekonomiki i spadku produkcji artykułów masowego spożycia. Zestawienia statystyczne. (g)

3122. **Zusätzliche Warenlieferung Finland-DDR.** Wirtschaft 1953, nr 23, str. 1.

Omówienie dodatkowej umowy pomiędzy Finlandią a NRD, dot. wymiany handlowej artykułów przemysłowych w r. 1953. (m)

Zob. poz. 2621, 2632, 2643, 3059.

TOWAROZNAWSTWO

3123.★KRYŃSKI J., IWIŃSKI J.: **Towaroznawstwo artykułów spożywczych.** Warszawa 1953. Polgos, s. 349, 3 nlb.

Omówienie większości artykułów spożywczych, spotykanych w naszym handlu uspołecznionym; ich charakterystyczne cechy rozpoznawcze, sposoby badania jakości, warunki transportu i składowania. Autorzy poświęcają wiele uwagi walce o zmniejszenie ubytków w obrocie towarowym. Podręcznik dla pracowników handlu uspołecznionego. (o)

XVII ZAGADNIENIA KOMUNALNE — GOSPODARKA MIESZKANIOWA

3124. BANIEWICZ T.: **O naukowe podstawy planowania komunikacji miejskiej.** Miasto 1953, nr 6, str. 1—8.

Komunikacja miejska jako jeden z podstawowych czynników ukształtowania, organizacji i rozwoju miasta. Szkic rozwoju komunikacji miejskiej. Przegląd ważniejszych prac naukowych, traktujących o zagadnieniu planowania komunikacji miejskiej. Omówienie zadań urbanistów polskich powstających w związku z koniecznością oparcia planowania komunikacji w mieście na naukowych podstawach. (u)

3125.★DZIEMBOWSKI Z., KONIŃSKI W., LEDWOROWSKI B.: **Planowanie działalności przedsiębiorstw i urzędów komunalnych.** Warszawa 1953. Polgos, s. 372.

Recenzent omawia poszczególne działy książki, wnosząc pewne uzupełnienia. W zasadzie książkę ocenia pozytywnie, wskazuje jednak na pewne braki w analizie teoretycznej. (g)

3126. HIMMEL B.: **Nieodczony warunek sprawnego funkcjonowania komunikacji miejskiej.** Zycie gosp. 1953, nr 21, str. 758—761.

Konieczność poprawy funkcjonowania zaopatrzenia w miejskich przedsiębiorstwach komunikacyjnych. (s)

3127. **Przegląd dokumentacyjny zagadnień mieszkaniowych.** Oprac. przez Dział Dokumentacji Instytutu Budownictwa Mieszkaniowego. 1953, nr 3, str. 1—4. Dod. do mies. Miasto 1953, nr 6.

Bieżąca bibliografia adnotowana w układzie działowym; m. in. uwzględnia społeczno-ekonomiczne zagadnienia mieszkaniowe oraz zagadnienie gospodarki mieszkaniowej i osiedlowej. (u)

3128. ROGALEWSKI O.: **W sprawie ekonomicznej podbudowy planów urbanistycznych.** Miasto 1953, nr 6, str. 29—32.

Zagadnienie racjonalnego wykorzystania istniejącego załwestowania miast w urbanistycznych planach odbudowy. Konieczność oparcia planów zagospodarowania przestrzennego o analizę istniejącego uzbrojenia i zasobów mieszkaniowych miasta. Znaczenie inwentaryzacji nieczynnego załwestowania miasta. Artykuł oparty jest na doświadczeniach, przeprowadzonych we Wrocławiu. (u)

3129. S. M.: **Zmiany w przepisach o najmie lokali.** Miasto. 1953, nr 6, str. 40—41

Wprowadzenie ustawowego czynszu za najem lokali użytkowych. Zniesienie odrębnej administracji funduszu gospodarki mieszkaniowej. (u)

3130. **Złiszcznoje chozajstwo.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 16, str. 171—172.

Gospodarka mieszkaniowa w ZSRR, jej zadania, zasady i organizacja. Budownictwo mieszkaniowe i jego rozwój. Bibliografia. (s)

3131. **Złiszcznyj wopros.** Bolsz. Sow. Enc., izd. 2, t. 16, str. 172—176.

Problem mieszkaniowy jako jeden z palących problemów społecznych, zrodzonych przez ustrój kapitalistyczny. Aktualne dane, obrazujące głód mieszkaniowy w głównych krajach kapitalizmu. Charakterystyka sposobów rozwiązania problemu mieszkaniowego w ZSRR i krajach dem. lud. Bibliografia. (s)

Zob. poz. 2901.

XVIII SZKOLENIE ZAWODOWE

3132. **HOFFMANN A.: Einheitliche Ausbildungsunterlagen für Lehrlinge in den Kreditinstituten (Bankenkompendum).** Finanzwirtschaft 1953, nr 11, str. 588—591.

Struktura planu szkolenia praktycznego i teoretycznego uczniów instytucji kredytowych w NRD. (k)

3133. **QUECK J.: Hochschul-Fernstudium der Verkehrswissenschaften.** Verkehr 1953, nr 4, str. 54—55.

Cel, organizacja i metody pracy wyższych studiów zaocznych w dziedzinie transportu. (m)

Zob. poz. 3045.

XIX BIBLIOGRAFIA — ENCYKLOPEDIA — SŁOWNIKI

BIBLIOGRAFIA — ZAGADNIENIA OGÓLNE

3134. **DASZKOWSKI Z.: Wykaz bibliografii retrospektywnych opracowywanych w Polsce.** (Stan 1952). Biul. IB 1953, nr 2, str. 23—91.

Pierwsza próba zarejestrowania bibliografii retrospektywnych, opracowanych lub opracowywanych w Polsce, a nie wydanych. Wykaz zestawiono na podstawie zaktualizowanych wyników ankiety, rozesełanej w r. 1951 przez Instytut Bibliograficzny przy Bibl. Narodowej. Pozycje wykazu podano w układzie alfabetycznym — przedmiotowym. Wykaz ma charakter roboczy; celem jego jest unacznienie konieczności koordynacji i planowania prac bibliograficznych w skali ogólnopolskiej. (u)

3135. **MICHONSKA M.: Służba informacyjno-bibliograficzna w wojewódzkich bibliotekach publicznych** (projekt organizacji). Bibliot. 1953, nr 2, str. 43—47.

Cele i zadania służby informacyjno - bibliograficznej w bibliotekach wojewódzkich. Środki realizacji tych celów: aparat informacyjny (biblioteka podręczna, kartoteki bibliograficzne), obsługa terenu (zestawienia bibliograficzne, informacje rzeczowe), kontakt i współpraca z innymi ośrodkami informacyjnymi. (u)

3136. **Przegląd dokumentacyjny zagadnień dokumentacji.** Oprac. przez CIDNT. 1953, nr 4, str. 6—7. Dod. do mies. Prz. techn. 1953, nr 7. (u)

Zob. poz. 2675.

BIBLIOGRAFIE SPECJALNE

3137. **SŁAWIŃSKI T.: W sprawie recenzji książek gospodarczych.** Życie gosp. 1953, nr 20, str. 734—736.

Autor formułuje szereg postulatów pod adresem krytyków książek gospodarczych wskazując na konieczność zwalczania szablonowości i powierzchowności w recenzjach. Osobno zajmuje się zagadnieniem recenzji książek radzieckich. (s)

Zob. poz. 2466, 2469, 2594, 2621, 2648, 2660, 2662, 2711, 2715, 2798, 2881, 2889, 2934, 2942, 2947—48, 3063, 3127.

ENCYKLOPEDIA — SŁOWNIKI

3138. **Bolszaja Sowietskaja Encyklopedija.** 2 izd., Moskwa. Gos. Naucz. Izd. „Bolsz. Sow. Enc.“ T. 16 Żelazo-Ziemi. 1952, s. 671, 1 nrb, 42 tabl., 9 map. T. 17 Ziemia-Indiecy. 1952, s. 631, 1 nrb, 32 tabl., 7 map. T. 18, Indieks-Iston 1953, s. 619, 1 nrb, 37 tabl., 17 map. (s) Zob. poz. 2462, 2475, 2477, 2481, 2485, 2504, 2509, 2512, 2525 — 26, 2530, 2537, 2549—56, 2576, 2593, 2612, 2614—15, 2617—19, 2754—55, 2773—74, 2777, 2790—94, 2800, 2841, 2906, 2917, 2965—66, 3008—11, 3034—35, 3040, 3047—48, 3069, 3101, 3130—31.

PRZEGLĄDY LITERATURY, ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE, SPRAWOZDANIA

JERZY JEDLICKI

Rozwój stosunków kapitalistycznych w Rosji XVIII i XIX wieku

I. Problematyka narodzin i rozwoju kapitalistycznych stosunków produkcji wysunęła się w latach powojennych na czoło zainteresowań radzieckiej nauki historycznej. Co ciekawsze, na terenie tym historycy radzieccy spotkali się z ekonomistami i współpracując ich wielokrotnia możliwości badań naukowych. Owo potęgujące się koncentrowanie wysiłku badawczego historiografii radzieckiej na węzłowych problemach rozwoju kapitalizmu w Rosji ma swoje głębokie uzasadnienie.

W okresie porewolucyjnym badania nad dziejami kapitalizmu w Rosji zostały w znacznym stopniu zmonopolizowane przez podszywającą się pod marksizm wulgaryzatorską szkołę M. N. Pokrowskiego. Walka o ideologiczne rozbicie „pokrowszczyzny“, o wyzwolenie się spod wpływów jej fałszywych koncepcji historycznych, zakończona w zasadzie w końcu lat trzydziestych, ukazała ogromną wagę polityczną i teoretyczną badań nad genezą i rozwojem kapitalizmu. Walka ta postawiła przed nauką radziecką zadanie sumiennego odczytania na nowo metodologicznych wskazań klasyków marksizmu, a w szczególności Lenina, w zakresie historii Rosji i zdobycia umiejętności właściwego, wolnego od wulgaryzacji, posługiwania się tymi wskazaniami w pracy badawczej. Okres wojenny i pierwsze lata powojenne przyniosły już pewne pokłosie tych postulatów w postaci cennych, choć bynajmniej nie zawsze jeszcze wolnych od uproszczeń i błędów, monografii źródłowych, jak np. *Drużynina*, *Mieszalina*, *Kafenhauza*, *Zaozierskiej* i in. oraz w postaci zapoczątkowania kilku cykli bogatych wydawnictw źródeł do dziejów rosyjskiego kapitalizmu.

Nowy, silny impuls w tym kierunku dała, przeprowadzona na łamach „Woprosow Istorji“ w latach 1949—51, dyskusja o periodyzacji historii ZSRR. W toku dyskusji wyszło bowiem na jaw, że dokonanie zasadniczych zupełnie ustaleń periodyzacyjnych, a co za tym idzie, rozwiązanie ważnych zagadnień syntezy historycznej, napotyka na niektórych odcinkach na poważne trudności wskutek nie wystarczającego zaawansowania stanu wiedzy historycznej oraz ostro przeciwstawnych sobie sądów i opinii różnych badaczy. Takim „słabym punktem“ okazało się przede wszystkim zagadnienie powstania i rozwoju układu kapitalistycznego wewnątrz formacji feudalnej.

Znowu więc potrzeby teoretyczne wskazały na główne kierunki badań źródłowych i pobudziły tempo pracy naukowej. Wkrótce po formalnym zamknięciu i powierzchownym podsumowaniu dyskusji o periodyzacji (błąd ten ostro wytknął redakcji „Woprosow Istorji“ organ KC WKP(b) „Bolszewik“ 1952, nr 13,

art. *Maksimowa*), rozgorzała w radzieckiej prasie historycznej nowa dyskusja o układzie kapitalistycznym w Rosji, zainicjowana artykułami *Zaozierskiej* i *Rubinszejna*, wprowadzająca nowy bogaty materiał archiwalny oraz nowe próby interpretacji. Dyskusja ta obejmuje swoim zasięgiem głównie wiek XVIII, przy czym najważniejszym przedmiotem analizy i polemiki jest charakter ekonomiczny rosyjskich manufaktur za panowania Piotra I i później — Katarzyny II oraz problematyka powstawania wolnonajemnej siły roboczej. W roku ubiegłym stanęły przed badaczami tych zagadnień nowe zadania w związku z ukazaniem się „Ekonomicznych problemów socjalizmu w ZSRR“ J. Stalina, zawierających m. in. ważne wskazania, dotyczące gospodarki towarowej w warunkach ustroju feudalnego. Ostatnia praca Józefa Stalina ogromnie dopomogła nauce historycznej w poszukiwaniu właściwych, marksistowskich rozwiązań trudnych problemów metodologicznych.

O ile w wyniku scharakteryzowanych wyżej pokrótce procesów naukowych powstała bogata już ilościowo literatura historyczno-ekonomiczna, dotycząca wieku XVIII i obejmująca zarówno artykuły, jak i większe pozycje książkowe, o tyle wiek XIX (poza pierwszymi dwoma — trzema dziesięcioleciami) jest reprezentowany ostatnio znacznie słabiej. Przy tym, im bardziej posuwać się chronologicznie naprzód, tym mniej pozycji bibliograficznych daje się zanotować. Dopiero w ostatnim roku ożywienie na tym odcinku przyniosła nie zakończona jeszcze dyskusja nad zagadnieniem przewrotu przemysłowego w Rosji, posiadającym wielkie znaczenie dla stworzenia naukowej syntezy rozwoju kapitalizmu w przemyśle. Dyskusja nawiązuje częściowo do dawniejszych prac *Strumilina* i *Złotnikowa*, zarazem jednak formułuje szereg nowych, nietkniętych w dotychczasowej literaturze problemów.

Wszystkie wspomniane tu dyskusje znamiennie ostrość polemiki naukowej, wynikająca z poważnych rozbieżności zdań i poglądów, szeroka baza argumentacyjna, rzeczowość i dążenie do wykrycia istoty badanych zjawisk historycznych. Dzięki tym cechom dyskusje te odgrywają prawdziwie twórczą rolę w rozwoju życia naukowego. Obok prac, mających ambicje syntetyzujące, pojawiło się też w latach ostatnich wiele skrótniejszych przyczynków, ograniczonych wąskimi ramami chronologicznymi i terytorialnymi, ale znajdujących się w samym centrum problematyki rozwoju układu kapitalistycznego. Przyczynki te stanowią już w sumie dość poważny dorobek monograficzny.

Skromnie natomiast przedstawiają się w ostatnich latach pod względem ilościowym badania gospodarcze nad okresem po reformie 1861 roku, tj. kiedy układ kapitalistyczny przekształcił się już w kapitalistyczną formację. Historycy radzieccy, pracujący nad tym okresem koncentrują się głównie na zagadnieniach ruchu robotniczego, historii ideologii oraz dyplomacji, mniej stosunkowo uwagi poświęcając ekonomice.

Zanotować jeszcze należy pojawiające się w ZSRR coraz liczniej monografie historyczne poszczególnych gałęzi przemysłu. Prace te, wśród których pierwszorzędne miejsce zajmuje dzieło *Łukianowa*, wychodzą przeważnie z ośrodków nauk technicznych a nie historycznych, jednak każdemu, kto interesuje się dziejami kapitalizmu przemysłowego, dają bardzo ciekawy materiał.

Zarówno metodologiczne doświadczenie radzieckiej nauki historycznej, jak i erudycyjne bogactwo nagromadzone przez nią sprawiają — zwłaszcza wobec dużego podobieństwa schematów rozwojowych kapitalizmu w Rosji i na ziemiach polskich — że każdy, kto zajmuje się dzisiaj równoległą problematyką dziejów gospodarczych Polski, musi zapoznać się, przynajmniej częściowo, z tą literaturą.

PRZEGLĄD LITERATURY

Poniższy wykaz bibliograficzny obejmuje literaturę, poświęconą okresowi „zaczątków“ i narastania układu kapitalistycznego w Rosji w łonie formacji feudalnej oraz pierwszemu okresowi formacji kapitalistycznej — kapitalizmowi przedmonopolistycznemu. Początek pierwszego z tych okresów jest wciąż sporny: bibliografia nasza obejmuje przedmiot w zasadzie od końca w. XVII (t.j. włączając całe panowanie Piotra I), co jest jednakże granicą czysto umowną, przyjętą ze względów praktycznych. Okres drugi jest bezsporny: od r. 1861 do końca wieku XIX. Całkowicie poza zasięgiem niniejszego przeglądu pozostał imperializm.

Wykaz obejmuje głównie publikacje z lat 1945. — 1953; z lat wcześniejszych podaje tylko nieliczne prace o szczególnym znaczeniu. Ale i z okresu powojennego pomija publikacje o charakterze marginesowym z punktu widzenia tematu bibliografii bądź też wydawnictwa całkowicie niedostępne w naszych bibliotekach.

Ograniczona ilość miejsca sprawiła, że przegląd obejmuje tylko historię Rosji pomijając (z nielicznymi wyjątkami) inne narody Związku Radzieckiego. Pod względem rzeczowym ogranicza się do historii przemian w bazie i — częściowo — w siłach wytwórczych. Zagadnienia walk klasowych (w tym również ruchu robotniczego) oraz nadbudowy państwowej i ideologicznej nie zostały objęte przeglądem literatury, gdyż rozszerzyłyby to ogromnie jego rozmiary.

Bibliografię otwiera wykaz prac klasyków marksizmu. Byłoby jednak niepodobniństwem zmieścić tutaj wszystkie prace klasyków, w których czytelnik może znaleźć materiał rzeczowy lub — przede wszystkim — teoretyczne i metodologiczne wskazówki do studiów nad dziejami rosyjskiego kapitalizmu, ponieważ starczyłoby materiału do osobnego przeglądu. Tutaj zaś podajemy tylko prace z tego punktu widzenia najważniejsze. Naczelne miejsce wśród nich zajmuje pra-

ca Lenina „Razwitié kapitalizma w Rossji“ — fundamentalne dzieło w zakresie wszelkich badań nad historią Rosji XIX w. i zarazem klasyczny wzór pracy historyczno-gospodarczej. „Rozwój kapitalizmu w Rosji“ ma w najbliższym czasie ukazać się w przekładzie polskim jako tom III Dzieł W. I. Lenina.

Kilka słów o technice sporządzenia niniejszej bibliografii. W wypadku wznowień jakiejś pozycji podano tylko wydanie ostatnie. W wypadku istnienia tłumaczenia polskiego podano tylko przekład jako łatwiej dostępny. Krótkie adnotacje zamieszczone zostały wyłącznie przy samodzielnych pozycjach książkowych. Przy tych pozycjach podano również ważniejsze recenzje (z pominięciem ewentualnego tytułu recenzji).*)

I Klasycy marksizmu-leninizmu

MARKS K., ENGELS F.: *Pieriepiska... s russkimi političeskimi diejatelami*. 1951. Gospolitizdat, s. 375. Institut Marksa — Engelsa — Lenina pri CK WKP(b).

MARKS K.: *Zamietki o rieformie 1861 g. i porieformiennom razwitié Rossji*. Archiw Marksa i Engelsa. T. XII. 1952, str. 3—28. Institut Marksa — Engelsa — Lenina pri CK WKP(b).

ENGELS F.: *O stosunkach społecznych w Rosji*. Marks K., Engels F.: *Dzieła Wybrane*. T. II. Warszawa 1949. KiW, str. 40—51.

LENIN W. I.: *Dzieła*. T. I. Warszawa 1950, KiW, s. XVI, 587. Wszystkie prace składające się na ten tom dotyczą rozwoju kapitalizmu w Rosji.

LENIN W. I.: *Przyczynek do charakterystyki romantyzmu ekonomicznego* (Sismondi i nasi rodzimi sismondiści). *Dzieła*. T. II. Warszawa 1950. KiW, str. 123—271.

LENIN W. I.: *Spis chatupników guberni Permskiej z roku 1894/95 i ogólne zagadnienia przemysłu „chatupniczego“*. *Dzieła*. T. II. Warszawa 1950. KiW, str. 369—483.

LENIN W. I.: *Jakiego dziedzictwa się wyrzekamy?* *Dzieła*. T. II. Warszawa 1950. KiW, str. 521—569.

LENIN W. I.: *Razwitié kapitalizma w Rossji. Prociess obrazowania wnutrienniewo rynku dla krupnoj promyszlenności*. Soczinienja. T. III. Izd. IV. 1950. Gospolitizdat, str. 1—535.

LENIN W. I.: *W sprawie naszej statystyki fabrycznej*. (Nowe wyczyny statystyczne prof. Karyszewa). *Dzieła*. T. IV. Warszawa 1953. KiW, str. 1—37.

LENIN W. I.: *Agrarnyj wopros w Rossji k koncu XIX wieka*. Soczinienja. T. XV. Izd. IV. 1947. Gospolitizdat, str. 53—125.

LENIN W. I.: *Piatidiesjatiletje padienja kriepostnowo prawa*. Soczinienja. T. XVII. Izd. IV. 1950. Gospolitizdat, str. 64—67.

LENIN W. I.: *„Kriest'janskaja rieforma“ i proletarsko-kriest'janskaja riewolucja*. Soczinienja. T. XVII. Izd. IV. 1950. Gospolitizdat, str. 93—101.

STALIN J. W.: *Ekonomiczne problemy socjalizmu w ZSRR*. Warszawa 1952. KiW, s. 102.

Historia Wszechzwiązkowej Komunistycznej Partii (bolszewików). Krótki kurs. Warszawa 1949. KiW, s. 414.

*) Wykaz użytych skrótów:
AN SSSR — Akademia Nauk SSSR
IANIF — Izwiestija Akademiji Nauk SSSR — sterja istorij i filosofij
Inst. Ist. — Institut Istorij
Izd. — Izdatelstwo
WE — Woprosy Ekonomiki
WI — Woprosy Istorij

II Wydawnictwa źródeł

Kriepostnaja manufaktura w Rossji. Cz. IV. Socjalnyj sostaw raboczich pierwszej połowy XVIII wieku. Red. S. G. Tomsinskij Leningrad 1934. Izd. AN SSSR, s. XL, 198. AN SSSR, Trudy Istoriko-Archieograficzeskowo Instituta, T. XI.
Czwarty tom wielkiego wydawnictwa źródeł do dziejów manufaktury pańszczyźnianej w Rosji, którego pierwsze trzy tomy odnoszą się do czasów wcześniejszych. Wydawnictwo wyszło ze „szkoły“ Pokrowskiego (patrz wyżej). Tom składa się z tablic statystycznych, obrazujących skład społeczny i źródła rekrutacji robotników manufaktur. Poza tym zawiera on artykuły wprowadzające: „Przyczynki do zagadnienia składu socjalnego robotników na manufakturze I połowy XVIII w.“, „Robotnik pańszczyźniany czy wolnonajemny“ i „Wstęp archeograficzny“. W aneksie m. in. materiały do bibliografii.

Kriepostnaja manufaktura w Rossji. Cz. V. Moskowskij Sukonnyj Dwor. Red. S. G. Tomsinskij. Leningrad 1934. Izd. AN SSSR, s. LII, 255. AN SSSR, Trudy Istoriko-Archieograficzeskowo Instituta, T. XIII.

Zebrane w tomie materiały archiwalne, dotyczące jednej z wielkich manufaktur moskiewskich, podzielone są na 3 części: a) historia manufaktury, b) produkcja, c) robotnicy. Tom otwierają artykuły: „Przyczynki do zagadnienia historii manufaktury pańszczyźnianej“, „Ruch robotniczy na MSD“ i wstęp archeograficzny. Do tomu dołączone tablice statystyczne i indeksy.

Materiały po istorii kriest'janskoj promyszlennosti XVIII i pierwszej połowy XIX wieku. T. I. Moskwa — Leningrad 1935.

Materiały po istorii kriest'janskoj promyszlennosti. T. II. Tiekstilnaja promyszlennost' Moskowskoj guberniji w XVIII i naczalje XIX w. Podgotowil k pieczati I. W. Mieszalin. Moskwa — Leningrad 1950. Izd. AN SSSR, s. 562. AN SSSR, Leningradskoje Otdielenje Inst. Ist.

Zbiór dokumentów archiwalnych z l. 1719—1803, oświetlających stosunki ekonomiczne w przemyśle włóściańskim, opracowany przez poległego w roku 1941 autora monografii na ten sam temat. Tom uzupełniają szczegółowe indeksy i materiał kartograficzny.

M. B.: *K likwidacji possiessionnych fabrik. Istoriceskij Archiw 1936, nr 1, str. 259—289.*

Dwa dokumenty z r. 1837 i 1840, poprzedzone wstępem, dotyczące problemu nadania wolności robotnikom „przypisanym“ do manufaktur.

Otmiena kriepostnowo prawa. Dokłady ministrow wnutriennych dzieł o prowadzeniu kriest'janskoj reformy 1861—1862. Moskwa — Leningrad 1950. Izd. AN SSSR, s. 310. AN SSSR, Leningradskoje Otdielenje Inst. Ist. Centralnyj Gosudarstwennyj Istoriceskij Archiw w Leningradie.

Cotygodniowe raporty ministra — sekretarza stanu Wałujewa, lub innych wysokich urzędników, dla Aleksandra II o przebiegu wykonywania reformy (od ogłoszenia manifestu w marcu 1861 r. do końca r. 1862).

Raboczeje dżiżenje w Rossji w XIX wieku. Sbornik dokumentow i materiałow. Pod ried. A. M. Pankratowej. Gospolitizdat. T. I — 1800—1860, 1951, s. 1040. T. II, cz. I — 1861—1874, 1950, s. 697. T. II, cz. II — 1875—1884, 1950, s. 778. T. III, cz. I — 1885—1889, s. 910. T. III, cz. II — 1890—1894, s. 741. Głównoje Archiwnoje Uprawlenie MWD SSSR. Centralnyje Gosudarstwennyje Istoriceskije Archivy w Moskwie i Leningradie.

Wielotomowe wydawnictwo źródeł do historii ruchu robotniczego w Rosji daje również bogaty wielostronny materiał do zagadnienia rekrutacji siły roboczej w przemyśle, położenia robotników itd. Akta publikowane w pierwszych trzech tomach pochodzą zarówno z archiwów centralnych ZSRR, jak i z szeregu przebadanych archiwów lokalnych. Każdy tom poprzedzony kolejnym, około stustronicowym artykułem Pankratowej, wprowadzającym w problematykę danego okresu. Każdy tom zawiera ponadto kronikę ruchu robotniczego w Rosji, encyklopedyczny indeks fabryk i zakładów wymienionych w dokumentach oraz encyklopedyczny indeks imienny. Rec.: z tomu I — Polewoj J. Z. IANIF, t. IX, 1952, nr 2, str. 194—193; Tokariw S. W. WI 1952, nr 4, str. 102—105; z tomu II — Polewoj J. Z. IANIF, t. VIII, 1951, nr 4, str. 366—369; Dmitriw S. WI 1951, nr 6, str. 108—111; z tomu I i II łącznie — Kormanowa Ż. Kwart. hist. 1953 nr 1, str. 243—259.

III Podręczniki — dzieła ogólne

CHROMOW P. A.: *Ekonomiczeskoje razwitijs Rossji w XIX—XX wiekach (1800—1917). 1950, Gospolitizdat, s. 551. AN SSSR, Institut Ekonomiki.*

Praca, nosząca, ze względu na szeroko zakrojony temat oraz swoją konstrukcję, charakter raczej podręcznikowy niż monograficzny, daje syn'tetyczne ujęcie rozwoju kapitalizmu w Rosji od pocz. XIX w. Autor poddaje analizie wszystkie główne działy gospodarki narodowej. Bogaty, przeszło stu-stronicowy aneks statystyczny. Poważne zastrzeżenia natury metodologicznej zgłosił pod adresem tej pracy Laszczenko w podanej niżej recenzji. Rec.: Polanskij F. WE 1951, nr 1, str. 120 — 124; Laszczenko P. Bolszewik 1951, nr 11, str. 75—80.

LASZCZENKO P. I.: *Istorja narodnowo chozjaistwa SSSR. Izd. III. 1952, Gospolitizdat. T. I. Dokapitalisticeskije formacii, s. 656. T. II. Kapitalizm, s. 735.*

Podstawowy podręcznik historii gospodarczej Rosji oraz innych krajów i narodów, wchodzących w skład ZSRR, odznaczony w r. 1949 Nagrodą Stalinowską I stopnia. Tom I doprowadzony jest do końca formacji feudalnej, tj. do zniesienia poddaństwa; tom II, znacznie bardziej szczegółowy, obejmuje okres 1861—1917. Każdy tom zawiera tablicę chronologiczną, indeks imienny i rzeczowy oraz wykaz ważniejszej literatury do wszystkich rozdziałów. Rec.: z tomu I — Bak I. WI 1948, nr 6, str. 82—89; Pokrowskij S. WE 1948, nr 2, str. 117—122; Morozow F. M. Sowiet. Kniga 1948, nr 5, str. 79—86; z tomu II — Pogriebinskij A. WI 1948, nr 9, str. 90—96; Polanskij F. WE 1949, nr 2, str. 112—117; Krut' W. T. Sowiet. Kniga 1949, nr 6, str. 81—85.

OD REDAKCJI

W najbliższym (zeszycie) 6 „Przeglądu Bibliograficznego Wydawnictw Gospodarczych“ zamieścimy przegląd literatury, dotyczący planowania gospodarki narodowej w ZSRR — pióra prof. Jana Drewnowskiego.

KRYSZYNA PIOTROWSKA-HOCHFELDOWA

Osiągnięcia gospodarki narodowej ZSRR

Wielka Socjalistyczna Rewolucja Październikowa była punktem zwrotnym w historii ludzkości. Zapoczątkowała ona erę tryumfu socjalizmu i komunizmu. Dzięki prawidłowej polityce Partii Komunistycznej i Rządu Radzieckiego, które w swych posunięciach opierały się na znajomości obiektywnych praw rozwoju społecznego, ludzie radzieccy zbudowali socjalizm i przeszli do budownictwa komunizmu. Klasa robotnicza, w sojuszu z pracującym chłopstwem, zdobyła władzę polityczną, uspołeczniała podstawowe środki produkcji, zniósła system wyzysku, stworzyła nowy, socjalistyczny system gospodarki, który sprzyjał rozwojowi sił wytwórczych. Powstał ustrój socjalistyczny, w którym celem produkcji jest dążenie do maksymalnego zaspokojenia stale rosnących materialnych i kulturalnych potrzeb całego społeczeństwa, a środkiem osiągnięcia tego celu — nieprzerwany wzrost i doskonalenie produkcji na bazie najwyższej techniki.

Dzięki konsekwentnie prowadzonej polityce industrializacji socjalistycznej Związek Radziecki w szybkim tempie z kraju zacofanego, o niskim poziomie rozwoju sił wytwórczych, przekształcił się w kraj wysoko rozwiniętego przemysłu. Podczas gdy w krajach kapitalistycznych produkcja przemysłowa rosła bardzo powoli, a w niektórych okresach spadała, produkcja przemysłowa w ZSRR zwiększała się ciągle, nieprzerwanie i w bardzo szybkim tempie. Gdy np. w Stanach Zjednoczonych w porównaniu z 1929 r. produkcja przemysłowa w 1951 r. wzrosła 2-krotnie, to w ZSRR w tym samym okresie produkcja przemysłowa zwiększyła się prawie 13-krotnie. Szczególnie szybko rozwijała się przez cały czas produkcja środków produkcji. Dzięki stałemu wzrostowi produkcji środków produkcji mógł się rozwijać szybko przemysł lekki, rolnictwo, transport i inne gałęzie gospodarki socjalistycznej. Te sukcesy gospodarcze stały się podstawą poważnego wzrostu dobrobytu materialnego i poziomu kulturalnego narodów radzieckich.

Socjalistyczna przebudowa wsi, przeprowadzona w drodze powszechnej kolektywizacji i likwidacji kulactwa jako klasy, stworzyła warunki do olbrzymiego rozwoju produkcji rolnej i podniesienia dobrobytu materialnego i poziomu kulturalnego mas chłopskich.

Osiągnięcia Związku Radzieckiego we wszystkich dziedzinach życia politycznego, gospodarczego i społecznego są najlepszym świadectwem wyższości ustroju socjalistycznego nad kapitalistycznym. Wyższość tę udowodniło zwycięstwo ZSRR nad faszyzmem w czasie II wojny światowej. Narody radzieckie obroniły wolność ojczyzny socjalistycznej, uratowały cywilizację przed zalewem faszyzmu, stworzyły warunki dla wyzwolenia się narodów Europy i Azji spod jarzma imperializmu. Socjalistycznym narodom radzieckim zawdzięcza nasz naród wolność i niepodległość. W oparciu o pomoc i przyjaźń Związku Radzieckiego naród nasz buduje szczęśliwe życie socjalistyczne.

Socjalistyczny system gospodarki zapewnił szybką odbudowę zniszczeń wojennych ZSRR i niebывały rozkwit w okresie powojennym. Realizacja planów przeobrażenia przyrody, wielkie budowle komunizmu naocznie wykazują, co mogą zdziałać masy ludowe, wyzwolone spod ucisku i wyzysku klas posiadających, gdy staną się gospodarzami kraju i są świadomi tego, że są twórcami coraz lepszego życia. XIX Zjazd KPZR podsumował osiągnięcia Związku Radzieckiego i nakreślił drogi dalszego rozwoju społeczeństwa radzieckiego ku komunizmowi.

Osiągnięcia Związku Radzieckiego są przykładem i wzorem dla nas i dla innych krajów, budujących socjalizm. Dzięki pomocy i przykładowi ZSRR Polska Ludowa może budować socjalizm w łatwiejszych warunkach, idąc drogą uitorowaną już przez pierwszy kraj zwycięskiego socjalizmu. Dlatego też ważne jest dla nas zaznajomienie się oraz studiowanie dróg i metod, jakimi Związek Radziecki posługiwał się przez cały okres swej walki o zbudowanie socjalizmu, a obecnie komunizmu.

Do podstawowych i zasadniczych prac, traktujących o zagadnieniu rozwoju gospodarczego ZSRR należą prace ekonomiczne Lenina i Stalina. Tu ograniczamy się jedynie do podania w wyborze opracowań z ostatnich lat z zakresu budownictwa gospodarczego ZSRR — od Rewolucji Październikowej po dzień dzisiejszy.

Należy podkreślić, że część tych prac została opublikowana jeszcze przed ukazaniem się ostatniej pracy Stalina „Ekonomiczne problemy socjalizmu w ZSRR“, toteż niektóre z niżej podanych mogą zawierać nieścisłe sformułowania teoretyczne. W poniższym wyborze pominięto też prace traktujące o wielkich budowlach komunizmu, gdyż były one omówione szczegółowo w artykule M. Fleszara, zamieszczonym w zeszytach 4—5 Przeglądu Bibliograficznego Wydawnictw Gospodarczych z ubiegłego roku.

PRZEGLĄD PIŚMIENICTWA

MALENKOW G.: *Referat sprawozdawczy Komitetu Centralnego WKP(b) na XIX Zjeździe Partii*. Rozdz. II. Sytuacja wewnętrzna Związku Radzieckiego. Nowe Drogi 1952, numer specjalny poświęcony XIX Zjazdowi KPZR, październik, str. 30—58. Referat obejmuje analizę rozwoju przemysłu rolnictwa, obrotu towarowego, transportu i łączności w latach 1940—1952. M. in. Malenkow omawia polepszenie się sytuacji materialnej i stały wzrost poziomu kulturalnego społeczeństwa radzieckiego. MALENKOW G. M.: *Przemówienie na V Sesji Rady Najwyższej ZSRR*. Warszawa 1953. KIW. Rozdz. I. O niecierpiących zwłoką zadaniach w dziedzinie przemysłu i rolnictwa oraz o środkach zmierzających do dalszego podniesienia dobrobytu narodu, str. 5—26.

Referat poświęcony został omówieniu budżetu na 1953 r. wysokości produkcji przemysłowej i rolnej w 1953 r. w porównaniu z r. 1940, osiągnięciom w dziedzinie podniesienia stopy życiowej społeczeństwa radzieckiego oraz zadaniom, jakie stoją przed Partią i Rządem w 1953 r.

CHRUSZCZOW W. S.: *O środkach zmierzających do dalszego rozwoju rolnictwa ZSRR*. O trwały Pokój 1953, nr 38, str. 2—5.

W referacie zanalizowano rozwój produkcji rolnej w poszczególnych działach (produkcji zbożowej, hodowlanej, warzyw, ziemniaków, owoców), organizację pracy w MTS i kołchozach, mechanizację pracy w rolnictwie itd. Na tle obecnej sytuacji w rolnictwie zostały ustalone wytyczne dalszej polityki Partii i państwa, mające na celu jeszcze szerszy rozwój rolnictwa i zapewnienie obfitości produktów rolnych społeczeństwu radzieckiemu.

SABUROW M.: *Dyrektwy XIX Zjazdu partii w sprawie pięcioletniego planu rozwoju ZSRR na lata 1951—1955*. Nowe Drogi 1952, numer specjalny poświęcony XIX Zjazdowi KPZR, październik, str. 86—115.

Dyrektwy w zakresie wzrostu produkcji przemysłowej, rolnej, obrotu towarowego, transportu i łączności, wzrostu dobrobytu materialnego, ochrony zdrowia oraz kulturalnego poziomu narodu.

ZAWADZKI J.: *Wybrane zagadnienia ekonomiki ZSRR*. Gliwice 1949. Instytut Wiedzy, Spółdzielnia Wydawnicza Autorów w Gliwicach, s. 106.

Praca popularno-naukowa, składająca się z 5 części. W części I — „Rozwój przemysłu w ZSRR“ — autor omawia pierwsze stalinowskie pięcioletki. Analizuje metody socjalistycznego uprzemysłowienia, zagadnienie siły roboczej, wydajności pracy, współzawodnictwa pracy, płac. W II części — „Rozwój rolnictwa w ZSRR“ — omówiono zagadnienie powiązania przemysłu i rolnictwa, przesłanki kolektywizacji, rozwój gospodarki kołchozowej, a w szczególności rozwój kołchozów w powojennym planie pięcioletnim. Część III poświęcona została przyjaźni narodów ZSRR. W części IV omówiono warunki życia klasy robotniczej w krajach kapitalistycznych. Ostatnia część obejmuje analizę rozwoju gospodarki narodowej w ZSRR w okresie powojennym.

Finanse ZSRR w 30-leciu, 1917—1947. Przedmowa prof. dr. S. Rozmaryna. Warszawa—Łódź 1949. Biblioteka Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, Wydawnictwo K. Rutskiego, s. 364.

Jest to zbiór następujących artykułów wybitnych specjalistów radzieckich: A. Zwieriew — Finanse radzieckie i budowa socjalizmu w ZSRR; J. Golew — Rozwój kredytu radzieckiego; K. N. Płotnikow — Budżet państwowy Związku Radzieckiego; N. Rowiński — Finanse radzieckie i rewolucja kulturalna; G. Mariachin — System podatkowy państwa radzieckiego; L. Walter — Oszczędności ludności w ZSRR; J. Żłobin — Stosunki finansowo-kredytowe państwa radzieckiego z państwami ościennymi. W każdym z artykułów autorzy przedstawiają rozwój analizowanego przez nich działu od Rewolucji Październikowej do 1947 roku na tle sytuacji gospodarczej i rozwoju gospodarczego ZSRR w poszczególnych etapach.

PŁOTNIKOW K. N.: *Budżet socjalistyczekowo gosudarstwa*. (Budżet państwa socjalistycznego). Moskwa 1948. Gosfinizdat, s. 374.

Książka składa się z 4 części. Pierwsze trzy części omawiają budżet socjalistyczny w okresie pierwszej, drugiej i trzeciej pięcioletki stalinowskiej. Część czwarta, najbardziej szczegółowa, omawia budżet państwa i sytuację gospodarczą w okresie Wojny Narodowej. We wszystkich częściach autor analizuje rozwój dochodów i wydatków państwa socjalistycznego. Wyraźnie wyodrębniono wydatki państwa na rozwój gospodarki, w szczególności przemysłu, na pomoc kołchozom itp., rozwój wydatków państwa na urządzenie kulturalne i socjalne. Autor uwypukla również pomoc państwa dla republik narodowościowych. Książka zawiera bardzo dużo materiału faktycznego. Z analizy bud-

żetu socjalistycznego wyraźnie widać rozwój gospodarki socjalistycznej na przestrzeni blisko 30 lat istnienia władzy radzieckiej. Analizując stronę dochodów autor zajmuje się zmianami, jakie nastąpiły w tym zakresie od czasu Rewolucji Październikowej do zakończenia Wojny Narodowej.

ALEKSANDROW A. M.: *Finanse SSSR*. (Finanse ZSRR) Moskwa 1952. Gosfinizdat, s. 467.

Jest to w zasadzie podręcznik dla słuchaczy wyższych szkół finansowo-ekonomicznych. Książka składa się z 7 rozdziałów. Dla zapoznania się z rozwojem gospodarczym ZSRR interesujący jest rozdział drugi, najobszerniejszy z całego opracowania, traktujący o rozwoju finansów państwowych ZSRR (str. 55—194) w poszczególnych okresach. Pozostałe rozdziały książki poświęcone są analizie systemu finansowego w ZSRR (budżetu państwa, finansów przedsiębiorstw i organizacji, systemu kredytowego, ubezpieczeń państwowych, systemu kontroli finansowej itp.).

GUREWICZ S., PARTIGUL S.: *Nowy podjom narodowo chozjajstwa SSSR w poslewojennoj piatiletkie*. (Nowy wzrost gospodarki narodowej ZSRR w powojennej pięcioletce) Moskwa 1949. Gospolitizdat, s. 157.

Praca popularno-naukowa. W pierwszym z czterech rozdziałów autorzy omawiają węzłowe zagadnienia z dziedziny rozwoju przemysłu w okresie powojennym, jak odbudowę zniszczonych terenów, postęp techniczny, wydajność pracy, ruch współzawodnictwa pracy itp. Drugi rozdział o transporcie poświęcony jest głównie odbudowie i rozbudowie kolei. Rozdział trzeci obejmuje podstawowe zagadnienia z zakresu rolnictwa, jak wzrost produkcji zbożowej i hodowlanej, rekonstrukcja techniczna rolnictwa, rola MTS, umocnienie gospodarczo-organizacyjne kołchozów, nowe osiągnięcia agrobiologii itp. W ostatnim rozdziale autorzy przedstawiają wzrost dobrobytu materialnego i poziomu kulturalnego narodów radzieckich, kładąc specjalny nacisk na zniesienie systemu kartkowego, reformę pieniężną, obniżki cen, wzrost zatrudnienia, wzrost płac oraz wzrost wydatków państwa socjalistycznego na rozbudowę urządzeń kulturalnych i socjalnych.

KOROBOW A.: *Piataja stalinskaja piatiletka, nowy krupnyj szag po puti ku kommunizmu*. (Piąta stalinowska pięcioletka — nowym wielkim krokiem na drodze do komunizmu). *Kommunist* 1953, nr 4, str. 68—83.

W artykule tym wskazano na wzrost produkcji środków produkcji jako na podstawę rozwoju produkcji przemysłowej i rolnej oraz na wzrost postępu technicznego. Dalej autor analizuje znaczenie wzmocnienia socjalistycznych stosunków produkcji dla wzrostu produkcji przemysłowej i rolnej, dla rozszerzenia wymiany produktów, podniesienia dobrobytu materialnego i poziomu kulturalnego społeczeństwa. Wreszcie wykazuje, że przejście do komunizmu realizuje się nie żywiołowo, ale przy planowej działalności państwa.

SZARINSKI I.: *Wielicestwiennyj plan podjoma narodowo chozjajstwa SSSR*. (Wszechstronny plan podniesienia gospodarki narodowej ZSRR) *Wopr. Ekonom.* 1952, nr 11, str. 56—68.

Jest to omówienie wykonania pierwszego powojennego planu pięcioletniego i zadań planowych drugiej powojennej pięcioletki. Autor porównuje sukcesy budownictwa ZSRR ze stagnacją gospodarczą krajów kapitalistycznych.

GERASZCZENKO W.: *Nowy moszczyj podjom narodowo chozjajstwa SSSR w pierwoj poslewojennoj piatiletkie*. (Nowy potężny wzrost gospodarki narodowej ZSRR w I powojennej pięcioletce). Moskwa 1951. Gospolitizdat, s. 128.

Analiza rozwoju przemysłu w pierwszym okresie powojennym. Opierając się na obfitym materiale statystycznym, autor omawia wzrost produkcji przemysłowej w poszczególnych gałęziach.

SMIECHOW S.: *Socjalistyczeskaja industrja na nowom moszcznom podjomie.* (Socjalistyczny przemysł na nowej drodze rozwoju) Moskwa 1951. Gospolitizdat, s. 84.

Autor omawia odbudowę rejonów zniszczonych podczas wojny. Dalsze części pracy poświęcono rozwojowi przemysłu ciężkiego, postępowi technicznemu i szybkiemu rozwojowi współzawodnictwa pracy w przemyśle.

CHROMOW P.: *Podjom promyszlennosti SSSR w nowoj piatiletkie.* (Wzrost produkcji przemysłowej ZSRR w nowej pięcioletce) Wopr. Ekonom. 1953, nr 1, str. 46—57.

Omówienie wzrostu produkcji przemysłowej planowanej w piątej pięcioletce w porównaniu z poziomem produkcji przemysłowej w czwartej pięcioletce. Autor analizuje rozwój produkcji przemysłowej w poszczególnych gałęziach, kładąc szczególny nacisk na rozwój przemysłu ciężkiego. Podano interesujące dane, dotyczące wzrostu produkcji przemysłowej ZSRR od 1929 r. do 1951 r. w porównaniu z ruchem produkcji przemysłowej w głównych krajach kapitalistycznych.

LIWSZIC R.: *Promyslennyj podjom ekonomičeskich rejonow SSSR w poslewojennoj piatiletkie.* (Wzrost produkcji przemysłowej w republikach narodowościowych ZSRR w powojennej pięcioletce) Wopr. Ekonom. 1952, nr 2, str. 24—35. Omówienie rozwoju przemysłu w republikach narodowościowych w l. 1946—1950.

JEFOMOW A. N.: *Woprosy tiechničeskowo pro-griessa w SSSR.* (Zagadnienia postępu technicznego w ZSRR) Moskwa 1951. Gospolitizdat, s. 174. Na wstępie autor omawia znaczenie postępu technicznego dla rozwoju gospodarki socjalistycznej. Dalej analizuje rozwój techniki w okresie powojennym, omawia kierunki wprowadzania nowej techniki, podkreślając jej znaczenie dla zmiany struktury produkcji.

MASŁOWA N. S.: *Proizwoditielnoś' truda w promyslennosti SSSR.* (Wydajność pracy w przemyśle ZSRR) Moskwa 1949. Gospolitizdat, s. 230. Akademiya Nauk SSSR, Institut Ekonomiki. Książka składa się z 2 części. Pierwsza pokazuje dynamikę wzrostu wydajności pracy w przemyśle, druga omawia czynniki, wpływające na wzrost wydajności pracy, jak postęp techniczny, mechanizacja, automatyzacja, wzrost kwalifikacji pracowników, prawidłowa organizacja pracy przedsiębiorstwa, socjalistyczny podział wg pracy, współzawodnictwo pracy, ruch stachanowski. Praca opiera się na obfitym materiale faktycznym i daje obraz rozwoju wydajności pracy w przemyśle ZSRR.

KONJUKOW I. A.: *Oczerki o pierwykh etapach razwitja kollektiwnowo ziemledielja.* (Szkice o pierwszych etapach rozwoju uspołecznionego rolnictwa) 1917—1925. Moskwa 1949. Selchozgis, s. 192.

W książce tej, na podstawie bogatego materiału faktycznego, przedstawiono pierwsze etapy rozwoju gospodarki kolchozowej, od Rewolucji Październikowej do początku okresu walki o socjalistyczną industrializację. Mimo pewnych niedociągnięć teoretycznych (niedocenianie nacjonalizacji ziemi, zbyt niska analiza pomocy państwa dla pierwszych kolchozów, zbyt słabe podkreślenie walki klasowej, która od początku toczyła się wokół kolektywizacji), książka ta jest jedną z ważnych pozycji i daje szczegółowy obraz początków ruchu kolchozowego w ZSRR.

Woprosy kolchoznowo stroitelstwa w SSSR. (Zagadnienia budownictwa kolchozowego w ZSRR) Moskwa 1951. Gospolitizdat, s. 488. Akademiya Nauk SSSR, Institut Ekonomiki.

Jest to zbiór prac wybitnych naukowców i specjalistów radzieckich na temat budownictwa i rozwoju kolchozów w ZSRR. Praca D. T. Szepiłowa poświęcona jest analizie nauki marksizmu-leninizmu na temat zagadnienia chłopskiego, a w szczególności stalinowskiej teorii kolektywizacji. Autor opisuje również budownictwo kolchozów w ZSRR i wspomina o ruchu spółdzielczym w krajach demokracji ludowej. Artykuł A. A. Karajewa omawia niższe formy kolchozów przed okresem powszechnej kolektywizacji, zajmując się szczególnie artelem rolnym. Artykuł ten oparty jest na obfitym materiale statystycznym. W. A. Abramow przedstawia pomoc państwa dla kolchozów (maszyn rolnicze, rozwój techniki w rolnictwie itp.). W. A. Diaczenko, posługując się obszernym materiałem faktycznym, ukazuje rozwój pomocy finansowej państwa dla kolchozów, od początku ruchu kolchozowego do okresu powojennego. A. W. Bołgow analizuje rozwój dniówki obrachunkowej. A. P. Piepjajewoj omawia organizację pracy i opłaty za pracę w kolchozach, zajmując się specjalnie zagadnieniem brygady produkcyjnej. M. P. Gorszkin poświęca swą pracę omówieniu rozwoju gospodarki rolnej. I. S. Karnauchowoj analizuje rozmieszczenie socjalistycznej gospodarki rolnej. Wreszcie W. S. Dmitriew poświęca swą pracę stalinowskiemu planowi przeobrażenia przyrody.

WASILJEW N. W.: *Socjalistyczeskoe chozjajstwo na putiach ku izobilju produktow.* (Socjalistyczna gospodarka na drodze ku obfitości produktów) Moskwa 1951. Gospolitizdat, s. 192.

Autor zajmuje się tempem wzrostu produkcji rolnej w ustroju socjalistycznym w porównaniu z ustrojem kapitalistycznym. Na podstawie obfitego materiału statystycznego analizuje rozwój produkcji rolnej w okresie przed Wojną Narodową i w okresie powojennym. Podaje m. in. interesujące dane o konsumpcji rodziny kolchoźniczkiej w 1938 roku i porównuje ją z konsumpcją rodziny chłopskiej w Rosji carskiej. Dużo miejsca w swej pracy poświęca autor mechanizacji rolnictwa, wskazując na stały wzrost udziału maszyn (własności państwowej) w rozwoju produkcji rolnej. W ostatniej części pracy autor omawia zadania na przyszłość, jak podwyższanie urodzajności gleby, wzrost wydajności pracy, umocnienie gospodarczo-organizacyjne kolchozów.

WASILJEW N. W., DEMIDOW S.: *Rozwój rolnictwa radzieckiego w okresie powojennym.* Warszawa 1952. PWRiL, s. 46.

Broszura ta obejmuje tłumaczenie dwóch prac: N. W. Wasiljewa — Rozkwit rolnictwa socjalistycznego w okresie powojennym i S. Demidowa — Wyniki wykonania czwartego planu pięcioletniego w rolnictwie. Obie są poświęcone analizie rozwoju gospodarki rolnej w okresie czwartej stalinowskiej pięcioletki.

GOLUBKOW P.: *Woprosy razwitja sielskowo chozjajstwa SSSR w piatjoj stalinskoj piatiletkie.* (Zagadnienie rozwoju gospodarki rolnej w ZSRR w piątej stalinowskiej pięcioletce) Wopr. Ekonom. 1953, nr 2, str. 41—56.

Omówiono osiągnięcia rolnictwa radzieckiego do 1950 r. Przytoczono szereg danych, wskazujących na wzrost produkcji rolnej, obszaru zasiewów, wydajności pracy w gospodarce kolchozowej. Dalej autor analizuje zadania, które stoją przed rolnictwem radzieckim w okresie piątej pięcioletki. Omawia m. in. wpływ, jaki wywra wielkie budowie komunizmu na rozwój rolnictwa w Ukrainie, Białoruskiej, Litewskiej, Łotewskiej, Estońskiej i Karelo-Fińskiej SSR.

ŁOBANOW P.: *Socjalistyczno-rolnicze gospodarstwo w powojennej piątyletkie*. (Socjalistyczna gospodarka rolna w powojennej pięcioletce) *Bolszewik* 1951, nr 10, str. 8—20.

Rozwój rolnictwa w l. 1946—1950, ze szczególnym uwzględnieniem wzrostu produkcji zbożowej i hodowlanej. Analiza pracy MTS, wpływu elektryfikacji i mechanizacji na rozwój produkcji rolnej. Zagadnienie łączenia kolchozów. Dużo miejsca poświęcono planom przeobrażenia przyrody. W zakończeniu — zadania na r. 1951.

SZCZUROW S. N.: *Ekonomiczna efektywność elektryfikacji kolchozowo-proizwodstwa*. (Ekonomiczna efektywność elektryfikacji produkcji kolchozowej) Moskwa 1952. *Sielchozgis*, s. 312.

Autor przedstawia rozwój elektryfikacji kolchozów, od Rewolucji Październikowej po dzień dzisiejszy, wskazując na wpływ, jaki wywarła elektryfikacja na ekonomikę kolchozów i wzrost produkcji. Podano zużycie energii elektrycznej w poszczególnych gałęziach produkcji rolnej i przez różne grupy konsumentów, jak kolchozy, sowchozy i MTS.

ZUKOWSKI J.: *Rost materialnowo i kulturalnowo urownia żizni trudiaszczysja — zakonom*

razwitja socjalistyczeskowo obszczestwa. (Wzrost materialnego i kulturalnego poziomu życia pracujących — prawem rozwoju społeczeństwa socjalistycznego) *Wopr. Ekonom.* 1950, nr 8, str. 64—76. W artykule omówiono podział dochodu narodowego, wzrost zatrudnienia i płac, wzrost spożycia artykułów pierwszej potrzeby, budownictwo mieszkalne i socjalne. W oparciu o obfity materiał statystyczny, autor wykazuje stały wzrost dobrobytu materialnego i poziomu kulturalnego mas pracujących w ZSRR w latach przed Wojną Narodową i w okresie powojennym.

KOSZELEW F.: *Nieuklonnyj podjom żizniennowo urownia w socjalistyczeskomo obszczestwie*. (Nieprzerwany wzrost stopy życiowej w społeczeństwie socjalistycznym) *Wopr. Ekonom.* 1952, nr 9, str. 45—57.

Po teoretycznym wstępie, poświęconym porównaniu istoty produkcji socjalistycznej i kapitalistycznej, autor omawia wzrost dobrobytu materialnego mas pracujących w okresie od Rewolucji Październikowej do zakończenia budownictwa socjalizmu w 1938 r. i od tego okresu do czasów obecnych.

LUDWIK GROSFELD

Stosunki ekonomiczne polsko-radzieckie

W Polsce przedwrześniowej wymiana handlowa ze Związkiem Radzieckim była zredukowana do minimum. Wynikało to z wrogiego stosunku polskiego Państwa burżuazyjnego do Związku Radzieckiego. Wystarczy wspomnieć, że w ostatnim roku przedwojennym — 1938, kiedy sytuacja międzynarodowa była w wystarczającym stopniu wyjaśniona, a zamiary Niemiec wobec Polski dostatecznie i powszechnie znane — wywóz Polski do III Rzeszy wynosił 285,8 mln złotych, podczas gdy do ZSRR — 1,4 mln złotych. Obroty z Niemcami hitlerowskimi stanowiły wówczas najpoważniejszy odsetek polskiego bilansu handlowego.¹⁾

Zasadniczy przełom w stosunkach polsko-radzieckich nastąpił dopiero po zakończeniu ostatniej wojny, kiedy władza w Polsce przeszła w ręce ludu pracującego. Jeszcze w czasie trwania działań wojennych, dnia 21 kwietnia 1945 r. między Prezydium Rady Najwyższej ZSRR a Prezydentem Krajowej Rady Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej podpisany został „Układ o przyjaźni, wzajemnej pomocy i współpracy powojennej między Związkiem Radzieckim a Rzeczpospolitą Polską”. Artykuł 7 „Układu” postanawiał, iż „Wysokie Układające się Strony będą współpracowały w duchu przyjaźni również po zakończeniu obecnej wojny w celu dalszego rozwoju i umocnienia więzi ekonomicznej i kulturalnej między obydwojoma krajami i będą sobie pomagały wzajemnie w odbudowie gospodarczej obydwu krajów”.²⁾

Stosunki między Polską a Związkiem Radzieckim, podobnie jak między wszystkimi krajami obozu socjalizmu, oparte zostały na zupełnie nowych podstawach. Formy tej współpracy są bez precedensu nie tylko w dziejach naszego narodu, ale nawet w historii stosunków międzynarodowych.

Stosunki między krajami kapitalistycznymi miały na celu eksploatację krajów słabszych przez silniejsze i były przejawem wilczego prawa kapitalizmu do

grabieży i wyzysku. Natomiast stosunki między Związkiem Radzieckim a Polską Ludową, będące przejawem nowego typu stosunków, kształtują się na bazie szczerzej, prawdziwej przyjaźni i zaufania, wzajemnej pomocy, pełnego zrozumienia interesów partnera, wykluczenia dyskryminacji w jakiegokolwiek formie, całkowitego poszanowania celów i dążeń drugiej strony przy braku jakichkolwiek tendencji do narzucenia swej woli partnerowi.

Świadczenia tego mieliśmy już w pierwszych latach powojennych, kiedy cały kraj stał w obliczu trudności nieomal nie do pokonania. Zniszczenia wojenne o nie spotykanych dotychczas rozmiarach w urządzeniach wszelkich gałęzi przemysłu, transportu i komunikacji, brak odpowiedniej ilości fachowców do ich odbudowy względnie uruchomienia i eksploatacji, brak podstawowych surowców, mieszkań dla ludności pracującej — wszystkie te okoliczności uniemożliwiły szybką odbudowę gospodarki wyłącznie własnymi siłami. Wówczas to Związek Radziecki na najważniejszych odcinkach udzielił bezpośredniej, natychmiastowej pomocy technicznej i materialnej. W okresie, gdy na froncie wojennym trwały jeszcze zaciekle walki — do polskich fabryk nadchodziły już dostawy surowców, niezbędnych do uruchomienia i podtrzymywania procesów produkcyjnych poszczególnych zakładów wytwórczych. Nawet po zakończeniu działań wojennych nie było możliwości otrzymania tych surowców z innych źródeł. Dopiero pod koniec 1945 r. zaczęły nadchodzić pierwsze transporty w ramach obrotów z innymi krajami.

Dostawy ze Związku Radzieckiego miały szczególne znaczenie dla narodu polskiego. Umożliwiły one zaopatrzenie ludności w najbardziej niezbędne artykuły

¹⁾ Mały Rocznik Statystyczny Warszawa 1939. GUS, str. 167.

²⁾ W 10. Rocznicy powstania Polskiej Partii Robotniczej. Materiały i Dokumenty. Styczeń 1952 — grudzień 1948. Wyd. Wydział Historii Partii KC PZPR, Warszawa 1952. KłW, str. 424.

i zaspokojenie najbardziej palących potrzeb społeczeństwa po przejściu niszczącej fali frontu i ustępującego okupanta, pozwoliły dalej zatrudnić wielkie rzesze pracowników. Znaczenie tej pomocy jest tym większe, iż oznaczała ona równocześnie uszczuplenie zaopatrzenia Armii Radzieckiej, walczącej w tym czasie na froncie.

Analizując okres powyższy Wicepremier Hilary Mine stwierdził na I Zjeździe Polskiej Partii Robotniczej w dniach 6–13 grudnia 1945 r.: „Prawdą jest, że bez stosunków gospodarczych ze Związkiem Radzieckim wszystkie... przemysły byłyby całkowicie lub częściowo unieruchomione — kraj byłby niemal całkowicie pozbawiony produkcji przemysłowej, liczba bezrobotnych sięgałaby setek tysięcy... Prawdą jest, że bez stosunków gospodarczych ze Związkiem Radzieckim, bez materiałów pędnych dostarczonych ze Wschodu, stałyby w większej części wszystkie nasze transporty — życie gospodarcze byłoby sparaliżowane“³⁾

W ten sposób współpraca gospodarcza ze Związkiem Radzieckim stała się podstawą wielkich osiągnięć Polski Ludowej. Bez wymiany handlowej z ZSRR niemożliwa byłaby wycięska realizacja 3-letniego planu odbudowy i rekonstrukcji, niemożliwe byłoby wykonanie wielkich zadań Planu 6-letniego, niemożliwa byłaby zatem budowa podstaw socjalizmu w Polsce. Bez dostaw radzieckich surowców, sprzętu technicznego, planów i projektów, bez radzieckiej pomocy fachowej, zdani wyłącznie na własne siły i wymieniane z krajami kapitalistycznymi, byłibyśmy nadal krajem gospodarczo zacofanym, skazanym na nędzną roślinność i na obcą, wrogą penetrację gospodarczą i polityczną.

Nie ma zapewne takiej dziedziny naszej ekonomiki, która by nie korzystała bezpośrednio lub pośrednio z przyjaźelskiej pomocy Związku Radzieckiego. Pomoc bezpośrednia przy odbudowie, uruchamianiu, względnie budowie nowych zakładów przemysłowych, radziecki sprzęt techniczny, surowce, stosowanie radzieckich metod pracy i osiągnięć naukowych, szkolenie oraz instruktaż oparte na wzorach radzieckich, a częstokroć na bezpośredniej pomocy specjalistów radzieckich — to są ogólnie znane i powszechnie doceniane przejawy przyjaznej współpracy gospodarczej między narodem polskim a narodami ZSRR.

Dzięki przyjaznym stosunkom z naszym Wielkim Sąsiadem dziś kroczymy zwycięskim marszem ku socjalizmowi. Znajdujemy się w awangardzie narodów świata, budujących nową szczęśliwą przyszłość. Nasze osiągnięcia i zdobycze są przedmiotem podziwu i zazdrości ludów, znajdujących się nadal w niewoli kapitalizmu i przyczyną nienawiści kół imperialistycznych.

ZESTAWIENIE BIBLIOGRAFICZNE

Literatura na temat stosunków gospodarczych polsko-radzieckich jest bardzo obfita, jakkolwiek brak jest syntetycznych opracowań większych rozmiarów. Uwagi ogólne w tym przedmiocie oraz materiały przyczynkowe rozproszone są po wielu publikacjach i artykułach.

Pośród publikacji, omawiających w sposób zasadniczy wagę zagadnienia, wymienić należy przede wszystkim wypowiedzi czelowych niższych stanu Związku Radzieckiego i Polski.

STALIN J. W.: *Przemówienie Towarzysza... w związku z podpisaniem układu o przyjaźni, wzajemnej pomocy i współpracy powojennej między Związkiem Radzieckim a Rzeczpospolitą Polską w dniu 21 kwietnia 1945 roku*. W dziesiątą rocznicę powstania Polskiej Partii Robotniczej. Materiały i dokumenty. Styczeń 1942 — grudzień 1948 Warszawa 1952. KiW, Wydział Historii Partii, str. 426—428.

BIERUT B.: *W trzecią rocznicę zawarcia polsko-radzieckiego układu o przyjaźni, wzajemnej pomocy i współpracy*. W dziesiątą rocznicę... str. 429—432.

Omówienie znaczenia i wagi układu dla Polski na tle dwóch przeciwstawnych zasad, występujących w stosunkach międzynarodowych: 1) przyjaźni, pomocy wzajemnej i współpracy, których urzeczywistnieniem jest omawiany układ oraz 2) ekspansji imperialistycznej, podporządkowania słabszych państw celom silniejszych państw, pomocy, uwarunkowanej rezygnacją z suwerenności państwa słabszego, którą to zasadę Polska zdecydowanie odrzuciła.

MINC H.: *Fragmenty referatu tow... członka Biura Politycznego KC PPR wygłoszonego na I Zjeździe PPR*. W dziesiątą rocznicę... str. 457—470.

Na przykładzie rozwoju poszczególnych gałęzi gospodarki oraz jej całościowy wydatkowanie zostało szczególnie znaczenie pomocy ze strony ZSRR oraz wzajemnych stosunków ekonomicznych między ZSRR a Polską.

BIERUT B.: *Polska na drodze budownictwa socjalistycznego*. Nowe Drogi 1950, nr 6, str. 3—16.

Znaczenie pomocy ZSRR w dziele przebudowy gospodarczej Polski — na tle oceny wyników planu 3-letniego oraz perspektyw Planu 6-letniego.

MINC H.: *Sześćioletni plan rozwoju gospodarczego i budowy podstaw socjalizmu w Polsce* (referat na V Plenum KC PZPR). Nowa Drogi 1950, nr 4, str. 7—52.

Referat, wygłoszony w dniu 15.VII.1950 r., omawia szczegółowo cele, zadania i charakter Planu 6-letniego, a między innymi zacieśnienie stosunków ekonomicznych polsko-radzieckich.

MINC H.: *W rocznicę Wielkiej Rewolucji Październikowej* (przemówienie... po powrocie z Moskwy w r. 1950). Gosp. plan. 1950, nr 11, str. 568—573.

Omówienie stosunków gospodarczych między ZSRR a Polską oraz zawartych umów handlowych. Znaczenie pomocy i przykładu ZSRR w realizacji budowy podstaw socjalizmu w Polsce.

MINC H.: *Owocna współpraca wolnych narodów*. Życie gosp. 1951, nr 20, str. 1098—1101.

Sukcesy gospodarki krajów dem. lud. (m. in. i Polski) jako wynik współpracy ekonomicznej i wzajemnego powiązania oraz pomocy ZSRR. Formy i zasady współdziałania.

Pośród prac o treści ogólnej, które omawiają również współpracę na polu ekonomicznym między ZSRR a Polską, wymienić należy następujące:

GEDE T.: *Polski handel zagraniczny*. Życie gosp. 1950, nr 9, str. 411—413.

Charakterystyka osiągnięć w 1949 r. oraz planowany wzrost obrotów handlu zagranicznego na 1950 r. Omówienie umów handlowych, zawartych z ZSRR, z krajami dem. lud. oraz państwami kapitalistycznymi.

GALL S.: *Import Polski Ludowej*. Życie gosp. 1950, nr 9, str. 416—417.

Znaczenie pięcioletniej umowy handlowej z ZSRR, Charakterystyka umów handlowych z innymi krajami. Udział surowców i urządzeń inwestycyjnych w imporcie Polski w 1949 r.

Opracowania powyższe poruszają problem stosunków ekonomicznych polsko-radzieckich w sposób ogólny.

³⁾ W 10 Rocznicę Powstania Polskiej Partii Robotniczej. Materiały i dokumenty. Styczeń 1942 — grudzień 1948. Wyd. Wydział Historii Partii KC PZPR, Warszawa 1952, KiW, str. 462—463.

ny. Wiadomości bardziej szczegółowe można znaleźć w następujących publikacjach:

KARPIŃSKI A.: *Pomoc ZSRR w odbudowie zniszczonych wojennych Polski*. Poradnik Społeczny 1949, nr 19, str. 20—28.

Analiza umów gospodarczych, zawartych między Polską a ZSRR w l. 1944—1948.

GROSFELD L.: *Powojenne stosunki gospodarcze polsko - radzieckie*. Myśl Współczesna 1949, nr 10, str. 89—99.

Omówienie polsko - radzieckich umów handlowych z dnia 20.X.1944 r. i 7.XII.1945 r., dotyczących pomocy gospodarczej udzielanej Polsce przez ZSRR. Analiza późniejszych umów handlowych oraz ich znaczenie dla rozwoju gospodarki planowej w Polsce. Pomyślnie perspektywy rozwoju wzajemnych stosunków gospodarczych.

DICHTER M.: *Rozwój i perspektywy stosunków handlowych między ZSRR a Polską Ludową*. Życie gosp. 1949, nr 21, str. 901—902.

Przegląd i charakterystyka polsko - radzieckich umów handlowych z okresu 20.X.1944 r.—26.I.1948 r. Umowa handlowa z 1948 r. oraz jej znaczenie dla realizacji Planu 6-letniego. Omówienie asortymentu towarów przewidzianych do obrotu w ramach tej umowy.

DODZIUK B.: *Stosunki handlowe polsko-radzieckie*. Życie gosp. 1950, nr 9, str. 420—424.

Analiza zasad i podstaw polskiej polityki handlowej wobec ZSRR w okresie międzywojennym. Porównanie obrotów handlowych w l. 1938—1946. Omówienie eksportu i importu powojennego z ZSRR. Rozmiary pomocy ZSRR dla Polski. Przegląd i omówienie umów handlowych polsko-radzieckich, zawartych w l. 1944—1949. Charakterystyka polskiego handlu zagranicznego w ramach Planu 6-letniego.

Gwarancja wykonania Planu 6-letniego. Życie gosp. 1950, nr 14, str. 706—708.

Artykuł podkreśla wagę porozumienia gospodarczego z dn. 29.VI.1950 r., zawartego między ZSRR a Polską dla wykonania naszego Planu 6-letniego.

MATUSZEWSKI S.: *Pomoc ZSRR w odbudowie i uprzemysłowieniu Polski*. Wiedza i Życie 1950, nr 11, str. 1076—1082.

Charakterystyka pomocy i udziału ZSRR w odbudowie Polski oraz w realizacji zadań Planu 6-letniego — w ramach zawartych umów handlowych.

RATAJ J.: *W szóstą rocznicę sojuszu polsko-radzieckiego*. Życie gosp. 1951, nr 9, str. 508—514.

Zawiera m. in. ocenę zawartych układów gospodarczych i politycznych.

MATUSZEWSKI S.: *U podstaw polsko-radzieckiej współpracy gospodarczej*. Życie gosp. 1951, nr 20, str. 1101—1104.

Charakterystyka umów gospodarczych zawartych między ZSRR i Polską po II wojnie świat. oraz ocena ich znaczenia dla życia gospodarczego Polski Ludowej.

SZAFRAN P.: *Pomoc ZSRR w socjalistycznym uprzemysłowieniu Polski*. Życie gosp. 1951, nr 20, str. 1105—1109.

Poważną pozycję w literaturze polskiej stanowią artykuły i opracowania, omawiające znaczenie pomocy i wpływ obrotów ze Związkiem Radzieckim na poszczególne gałęzie życia gospodarczego w Polsce Ludowej. Prace tego typu są w naszym piśmiennictwie najliczniejsze. W sumie dają one obraz wielkiego znaczenia, jakie posiadają przyjazne stosunki ekonomiczne Polski z ZSRR dla całokształtu naszego życia gospodarczego.

GLASER R.: *Prace badawcze przemysłu naftowo-przerobczego*. Nafta 1950, nr 12, str. 359—361.

OLESIŃSKI S.: *Pomoc Związku Radzieckiego podstawą rozbudowy hutnictwa polskiego*. Wiad. hutn. 1950, nr 10—11, str. 3—5.

Pogłębiać przyjaźń i czerpać wzory dla gospodarki drogowej z osiągnięć ZSRR. Drogown. 1950, nr 11, str. 329—331.

Współpraca Polski z ZSRR — gwarancją podniesienia produkcji naszego rolnictwa. Przegląd Rolniczy 1950, nr 11, str. 297—298.

Omówienie poszczególnych umów handlowych zawartych między ZSRR a Polską w l. 1944—1950 oraz ich znaczenia dla rozwoju polskiej gospodarki rolnej.

ELIASZ S.: *Perspektywy rozwojowe przemysłu fermentacyjnego w Planie 6-letnim*. Przem. rolny 1951, nr 1, str. 3—7.

JAWORSKI K.: *Plan 6-letni budownictwa*. Warszawa 1950. Czyt., s. 76. 3 nrb. Wiedza Powszechna.

Pomoc ZSRR dla Polski w okresie Planu 6-letniego. Wiad. uboczp. 1951, nr 1, str. 13—14.

Artykuł omawia dostawy inwestycyjne z ZSRR, przeznaczone dla poszczególnych gałęzi przemysłu w Polsce.

MAŁACHOWSKI M.: *Wzorem osiągnięć radzieckiego budownictwa*. Gosp. plan. 1950, nr 11, str. 597—602.

Znaczenie pomocy ZSRR oraz wzorów i doświadczeń budownictwa radzieckiego.

ACKERMAN K.: *Przemysł chemiczny w Planie 6-letnim podstawą socjalizmu w Polsce*. Przem. chem. 1951, nr 1, str. 3—5.

M. in. autor podkreśla znaczenie pomocy ZSRR dla omawianej gałęzi przemysłu.

SULIKOWSKI J.: *Budowa cementowni w Wierzbicy*. Cement 1951, nr 3, str. 62—64.

ANDRZEJEWSKI S., JASICKI Z., NEY W.: *Postęp techniczny w energetyce polskiej*. Energ. 1951, nr 5—6, str. 129—133.

ANIOLA J.: *Pomoc ZSRR w realizacji zadań Planu 6-letniego*. Hutnik 1951, nr 11, str. 439—442.

TOPOLSKI F.: *Budownictwo przemysłowe w Planie Sześcioletnim*. Warszawa 1952, PWT, str. 93, 1 nrb.

Zagadnienie współpracy ekonomicznej polsko - radzieckiej rozważane było niejednokrotnie w piśmiennictwie radzieckim, jak również w czasopiśmie wychodzących w krajach demokracji ludowej. Problem ten jednak poruszany był raczej marginesowo w opracowaniach, traktujących ogólnie o stosunkach gospodarczych pomiędzy krajami obozu pokoju względnie omawiających rozwój ekonomiczny i osiągnięcia Polski Ludowej. Spośród tego rodzaju opracowań należy wymienić.

KUJBYSZEW A.: *Ekonomika Polski na podjomie*. Wniesz. Torg. 1952, nr 8, str. 1—9.

W związku z ósmą rocznicą PKWN autor dokonuje przeglądu osiągnięć Polski Ludowej na odcinku gospodarczym i społecznym. Omawia również rozwój stosunków gospodarczych z ZSRR oraz jego pomoc dla Polski w zakresie odbudowy i zagospodarowania kraju.

JAKOWLEWA E.: *Socjalistyczna industrializacja Polski*. Wopr. Ekonóm. 1951, nr 1, str. 91—103.

Sytuacja w Polsce przed i powojennej na odcinku przemysłu. Dotychczasowe osiągnięcia oraz pomoc ze strony ZSRR.

MAHLER H. G.: *DDR — zweitgrößter Handels Partner Polens*. Wirtschaft 1952, nr 14, str. 12.

Na tle rozwoju handlu zagranicznego między NRD a Polską autor charakteryzuje rolę ZSRR w obrotach zagranicznych Polski Ludowej.

Należy stwierdzić, iż dotychczas brak jest jeszcze zarówno w literaturze polskiej, jak i obcojęzycznej, opracowania, obejmującego swym zakresem całokształt zagadnienia. Praca tego typu wydaje się być konieczna ze względu na niezwykłą doniosłość problemu.

SOVIETICA W POLSCE

Przegląd Bibliograficzny. Warszawa. Instytut Polsko-Radziecki

Omawiany Przegląd, będący dodatkiem do Kwartalnika Instytutu Polsko-Radzieckiego, obejmuje polskie przekłady prac autorów radzieckich oraz polskie publikacje o ZSRR. Dotychczas ukazały się 2 zeszyty: pierwszy za styczeń—marzec oraz drugi za kwiecień—czerwiec 1952 r.

Według zapowiedzi Redakcji, Przegląd tym się różni od dotychczas wydawanych bibliografii, że: „1) obejmuje całokształt materiałów, 2) dąży do pełności, 3) ma określoną periodyczność ukazywania się.”

Zeszyt za styczeń—marzec zawiera ponad 2400 pozycji bibliograficznych, zebranych z prawie 200 czasopism*). Zastosowano układ Biblioteki Narodowej, przyjęty w „Przewodniku Bibliograficznym” i „Bibliografii Zawartości Czasopism”. Układ ten, według oświadczenia Redakcji, oparty jest na doświadczeniach radzieckich. Wydaje się jednak, iż nie uwzględnia on zaszytych tam ostatnio zmian w ujmowaniu zagadnień kultury, których wyrazem są m. in. zmiany w organizacji władz naczelnych. Zilustrujemy to na przykładzie działu XX „Kultura, Nauka, Oświata” w zestawieniu z działem XXIII „Sztuka”.

W dziale XX znajdujemy, obok zagadnień ogólnych nauki oraz im pokrewnych, domy i pałace kultury, wychowanie fizyczne, szachy. Natomiast w oddzielnym dziale „Językoznawstwo” i „Nauka o literaturze. Literatura piękna” — dziale XXIII mieści się, obok historii sztuki, urbanistyki i architektury — teatr, świetlice, film itp. Czyli, że w obu działach znajdujemy te same zagadnienia kulturowe. Rozumiemy potrzeby klasyfikacji nauk w ogóle i konkretne potrzeby bibliografii, lecz sądzimy, że połączenie tych przykładowo wymienionych dziedzin w jednym Ministerstwie Kultury ZSRR nie jest na pewno dziełem przypadku, ale niewątpliwie wyrazem głębokich przemian w pojmowaniu i dialektycznym ujmowaniu kultury w jej całokształcie i wzajemnym powiązaniu (od nauki i jej współpracy z praktyką oraz upowszechnianiem, poprzez oświatę, czytelnictwo, sztukę w szerokim ujęciu, włącznie do filmu i radia, domów kultury, kultury fizycznej itp.). Wszystko to są bowiem formy i przejawy, środkami wyrazu i prezentowanie nowych treści, nowych, pełnych wartości, ujmowanych w syntezie składowych elementów nowej socjalistycznej kultury. Kultura ta jest głęboka i zasadniczo różna od burżuazyjnej; jest ona powszechna, uzewnętrzniająca się we wszystkich formach i przejawach życia, a przede wszystkim przyjmowana przez całe bez wyjątku społeczeństwo radzieckie. Wprawdzie spóźnianie się formy w stosunku do zmieniającej się treści jest rzeczą znaną, nie znaczy to jednak, iż usprawiedliwioną także w bibliografii. Dlatego też wydaje się uzasadniony postulat poddania rewizji dotychczasowego układu materiału bibliograficznego, w tym, przykładowo cmówionym, najbliższym nam dziale, a być może i w innych.

Przejrzenie szczegółowe materiału w pełni ten postulat usprawiedliwia. Cóż bowiem może uzasadniać umieszczenie pod hasłem „Kultura” domów oraz pałaców kultury, zaś pod hasłem „Sztuka” Pałacu Nauki i Kultury w Warszawie? Podobnie jest z fotografią, która równie dobrze może znajdować się w obu tych działach. Czytelnictwo zostało dla odmiany wyodrębnione w samodzielnym dziale XXIV. Wszystkie wyżej wymienione zagadnienia z obu działów, powinny być łącznie lub co najmniej bliżej siebie zarejestrowane w dziale „Kultura” — przypominamy: kultury tak całokształtowo pojmowanej, jak temu ostatnio dano wyraz w ZSRR.

Redakcja stawia sobie za zadanie (o czym była mowa wyżej) *periodyczne* podawanie „pełnego” materiału

w „całokształcie”. Należy przede wszystkim stwierdzić, że materiał ukazuje się ze zbyt wielkim — bo całorocznym — opóźnieniem. Pominiejsza to bardzo jego wartość, szczególnie jeśli się zważy, że zawiera on w dużej mierze pozycje z prasy codziennej i że — co chyba jest jeszcze ważniejsze — „Bibliografia Zawartości Czasopism” wychodzi teraz regularnie co miesiąc, a „Przewodnik Bibliograficzny” — co tydzień. Z obu tych publikacji „Sovietica” zapewne korzysta. Jednakże „Sovietica” uwzględniła większą ilość dzienników aniżeli wymieniona „Bibliografia Zawartości Czasopism”.

Pomimo takiego samego podziału materiału jak w „Bibliografii Zawartości Czasopism” i „Przewodniku Bibliograficznym”, zdarza się w omawianej bibliografii inne klasyfikowanie poszczególnych pozycji. Na przykład: artykuł Wągrowskiego M. „Inteligencja kraju zwycięskiego socjalizmu” (Nowe Drogi 1952, nr 3, str. 64—73) został zaklasyfikowany w „Sovietica” do działu XX „Kultura, Nauka, Oświata”, poddział „Nauka” (1952, styczeń—marzec, str. 98, poz. 1542), zaś w „Bibliografii Zawartości Czasopism” do działu III „Budownictwo socjalistyczne ZSRR. Kraje demokracji ludowej”, poddział „Zagadnienia ogólne i polityczne ZSRR” (1952, nr 3, str. 94, poz. 3955). Nawiasem dodamy, iż „Przegląd Bibliograficzny Wydawnictw Gospodarczych” umieszcza wymieniony wyżej artykuł w dziale „Budownictwo socjalistyczne”, poddział „Związek Radziecki” (1952, nr 3, str. 116, poz. 1557). To samo różne klasyfikowanie dotyczy również wydawnictw zwartych — np. praca: „Kronrod J., Majzenberg L. „Akumulacja socjalistyczna” (Warszawa 1952. Polgos) w „Przewodniku Bibliograficznym” została umieszczona w dziale III „Budownictwo socjalistyczne ZSRR. Kraje demokracji ludowej” (1952, nr 12, str. 144, poz. 1815), natomiast w „Sovietica” znalazła się w dziale VII „Nauki społeczno-polityczne i ekonomiczne” (1952, styczeń—marzec, str. 51, poz. 720).

Takie różnice w klasyfikacji utrudniają czytelnikowi korzystanie z materiału. Wynika z tego konieczność załączania do każdego zeszytu indeksu alfabetycznego, gdyż bez niego odnalezienie danej pozycji bibliograficznej jest utrudnione.

Podobnie — a nawet w jeszcze większym stopniu niż we wszystkich innych wydawnictwach bibliograficznych — materiał podawany w omawianym Przeglądzie jest odbiciem sytuacji, istniejącej w piśmiennictwie i zawiera w przeważającej mierze artykuły z prasy codziennej i czasopism, a w znikomej zaledwie ilości — książki (200 na 2400 w zesz. za styczeń—marzec, 1952 r.). Wadą w podawaniu materiału jest nieoddzielanie wydawnictw zwartych od artykułów z czasopism. Należałoby je drukować inną czcionką lub oznaczać gwiazdką, jak to robi np. „Przegląd Bibliograficzny Wydawnictw Gospodarczych”.

Wydawnictwo nie selekcjonuje materiału, dąży natomiast do „całokształtu” piśmiennictwa. Otóż powstaje — i to nie po raz pierwszy — pytanie: czy wszystko cokolwiek się pisze i drukuje można nazwać „piśmiennictwem” i czy wskutek tego należy rejestrować to wszystko, co się w druku ukazuje? Współczesna, przede wszystkim radziecka, bibliografia od dawna odpowiedziała na to pytanie negatywnie.

Jesteśmy zdania, że byłoby o wiele lepiej, gdybyśmy otrzymywali retrospektywną, aktualizowaną na bieżąco, bibliografię selekcyjną zagadnień, objętych przez „Sovietica” niż nieaktualną i mimo wszystko niepełną bibliografię rejestracyjną, nie uwzględniającą wszystkich czasopism, jak np. „Przegląd Radzieckiej Literatury Geograficznej” — Wyd. Pol. Tow. Geograf. i in. Przygotowanie pełnej bibliografii powinno stanowić tylko etap wstępny do sporządzania bibliografii selekcyjnej.

Wydaje się ponadto, iż powinien istnieć ściślejszy związek między merytoryczną pracą naukową Instytutu i treścią Kwartalnika a omawianym Przeglądem

*) Redakcja podaje w przedmowie do tego zeszytu odpowiednio: 2700 i 250, zapewne jednak część materiału przeszła do następnego zeszytu, w którym spotykamy nowe tytuły czasopism, co sprawia, że oba zeszyty zawierają łącznie materiał z przeszło 280 czasopism.

Bibliograficznym. Przegląd powinien przynosić bibliografię wybranych zagadnień lub podawać bibliografię do tak programowych wypowiedzi, jak np. artykuł M. Jakóbca, pt. „Stan i potrzeby naukowe badań nad stosunkami literackimi polsko-radzieckimi“. (Kwart. Inst. Pol.-Radz. 1952, nr 1) oraz do innych prac monograficznych, drukowanych w Kwartalniku. Sądzymy, że skorzystanie z tej sugestii wyszłoby na dobre zarówno wydawnictwu, jak sprawie, której ono służy. Wydawnictwo zastosowało bowiem łatwy układ prezentowanego materiału, zapewne pomocny w pracy wielu osób oraz instytucji. Dostarcza ono podstawowo-

wego materiału dla bibliotek nie posiadających katalogów działowych; ułatwia TPPR krzewienie idei przyjaźni polsko-radzieckiej (obchodzimy właśnie Miesiąc Pogłębienia Przyjaźni Polsko-Radzieckiej); zbiera materiał, który nieraz można przeoczyć, np. z prasy codziennej, słowem istotnie spełnia ważne i pożyteczne zadanie ułatwiania czytelnikowi polskiemu korzystania „z drobku, doświadczeń i pomocy Związku Radzieckiego... we wszystkich dziedzinach naszego życia politycznego, gospodarczego, społecznego i kulturalnego“. („Sovietica“ 1952, zesz. styczeń-marzec).

D. S. i P. K.

Służba informacyjno-bibliograficzna Instytutu Polsko-Radzieckiego

Jednym z głównych zadań Instytutu Polsko-Radzieckiego (IPR) jest upowszechnianie wiedzy o ZSRR, jego osiągnięć na polu nauki i kultury, na polu budownictwa komunizmu w szerokim rozumieniu tego słowa. Wielką pomocą w realizacji zadań Instytutu jest obszernie pojęta informacja bibliograficzna, która w ramach prac IPR koncentruje się w Dziale Informacji i Dokumentacji oraz w Bibliotece. Ze względu na doniosłe znaczenie, jakie ma udostępnienie szerokim rzeszom społeczeństwa: zdobywcy przodującej nauki radzieckiej, podajemy pokrótce, jakie miejsce zajmuje w ramach działalności dokumentacyjnej i bibliograficznej IPR informacja z zakresu nauk społeczno-ekonomicznych i jakiej pomocy może Instytut udzielić studiującym te właśnie zagadnienia.

Dział Informacji i Dokumentacji gromadzi materiały bibliograficzne do trzech podstawowych bibliografii, a mianowicie: „Sovietica w Polsce“, „Polonica w ZSRR“ oraz do bibliografii literatury radzieckiej. Pierwsza z tych bibliografii jest publikowana jako dodatek do Kwartalnika Polsko-Radzieckiego i zmierza do objęcia wszystkich publikacji i artykułów, dotyczących ZSRR, które ukazały się w podstawowych czasopiśmiech polskich. Układ bibliografii jest zgodny z układem podstawowych bibliografii polskich, wydawanych przez Bibliotekę Narodową. Zagadnienia ekonomiczne są reprezentowane w Kwartalniku na równi z innymi działami. „Sovietica w Polsce“ stanowią bardzo cenne źródło informacji bibliograficznej dla ekonomisty teoretyka i praktyka, są cenną pomocą dla bibliotek ekonomicznych. „Sovietica w Polsce“ zarejestrowały polskie tłumaczenia publikacji radzieckich oraz polskie publikacje o ZSRR począwszy od roku 1952. W tym samym zakresie i zasięgu opracowywane są materiały bibliograficzne z lat 1945—1951, które ukazały się w r. 1954 i 1955 w poszczególnych zeszytach rocznych.

Mówiąc o działalności wydawniczej IPR, nadmienić należy, że w Kwartalniku Instytutu Polsko-Radzieckiego ukazują się stale recenzje i krytyczne adnotacje publikacji radzieckich. Zgodnie z głównymi zainteresowaniami IPR, recenzowane są przede wszystkim dzieła z zakresu językoznawstwa, nauki o literaturze i literatury pięknej; niekiedy cmówicne są również pozycje ekonomiczne (zwłaszcza z zakresu historii gospodarczej) i społeczno-ekonomiczne.

Poza zbieraniem materiałów do bibliografii „Sovietica w Polsce“, dział Informacji i Dokumentacji gromadzi materiały do bibliografii „Polonica w ZSRR“. Bibliografia ta opracowywana jest w formie kartoteki, przy czym część zarejestrowanych pozycji jest opatrzona adnotacjami. Układ kartoteki jest również zgodny z klasyfikacją „Przewodnika Bibliograficznego“.

Należy zwrócić uwagę, że literatura z zakresu nauk społeczno-ekonomicznych jest w tej bibliografii reprezentowana bardzo skromnie, co jest prostym wynikiem zakresu tematycznego czasopism objętych opracowaniem; w zestawie tych czasopism tematykę ściśle ekonomiczną ma tylko jedno — „Woprosy Ekonomiki“. Żałować należy, że nie prowadzone są w tym ośrodku prace nad zgromadzeniem kompletnej bibliografii publikacji, ukazujących się w ZSRR, o tematyce polskiej.

Dział Informacji i Dokumentacji IPR ma wkrótce przystąpić do wydawania „Materiałów ośrodka doku-

mentacji i informacji Instytutu Polsko-Radzieckiego“. Plan wydawniczy „Materiałów“ nie jest jeszcze dość ściśle sprezykowany; według otrzymanych informacji, zgodnie ze specjalizacją Instytutu, koncentrować się on będzie wokół problematyki nauk ściśle humanistycznych. Również w zakresie informacji indywidualnej przeważają również kwerendy o charakterze humanistycznym.

Zaznaczyć należy, że w Instytucie opracowano też poważne zestawienia, interesujące ekonomistę, np. bibliografię prac omawiających znaczenie pracy J. Stalina „Ekonomiczne problemy socjalizmu w ZSRR“, ponadto zestawienie bibliograficzne prac w języku polskim, poświęcone innej pracy J. Stalina, a mianowicie „Marskizm a zagadnienia językoznawstwa“ — pracy, która wywarła ogromny wpływ również na nauki społeczno-ekonomiczne.

Drugim ośrodkiem czynnym w dziedzinie informacji bibliograficznej na terenie IPR jest Biblioteka. Biblioteka IPR jest w chwili obecnej najpoważniejszą biblioteką rusycystyczną w Polsce, liczy około 50.000 vol. i powiększa się w bardzo szybkim tempie. W księgozbiórce Biblioteki IPR dzieła treści społeczno-ekonomicznej i pokrewnej stanowią poważny odsetek. Całość materiału jest opracowana według zasad klasyfikacji dziesiętnej. Posiadanie przez Bibliotekę IPR kompletnego katalogu rzeczowego ułatwia pracę informatora bibliograficznego, a nawet pozwala czytelnikowi na samodzielne zorientowanie się w zasobach Biblioteki. Jeżeli wziąć pod uwagę, że Biblioteka IPR otrzymuje pewną ilość publikacji w formie darów od różnych instytucji naukowych z ZSRR oraz, że wpływają tam również publikacje z Wszechzwiązkowego Towarzystwa Łączności Kulturalnej z Zagranicą, a więc bezpośrednio z ZSRR, celowe dla każdego ekonomisty będzie zaznajomienie się z jej księgozbiorem, w którym mogą znaleźć się interesujące pozycje nieosiągalne na rynku księgarskim, a nawet niekiedy w innych bibliotekach naukowych. Biblioteka wydaje periodycznie „Wykaz nabytków Biblioteki IPR“, który może również, zwłaszcza dla zamiejscowych, służyć jako cenna pomoc bibliograficzna. Ponadto Biblioteka opracowuje zbioreczki kartotekę udzielonych informacji. Kartoteka ma układ przedmiotowy, materiały odnoszące się do poszczególnych tematów są systematycznie uzupełniane. Kartoteka jest jeszcze w stadium początkowym, jednakże ilość tematów stale się powiększa. Należy stwierdzić, że już w obecnym stanie może być cennym źródłem informacji również w zakresie tematyki społeczno-ekonomicznej.

Praktyka codziennej pracy IPR koncentruje się wokół zagadnień humanistycznych — historia, literatura, językoznawstwo. Jednakże nawet przygodnie traktowane zagadnienia społeczno-ekonomiczne, ze względu na swoją wagę i powiązanie ze wszystkimi dziedzinami nauki, znalazły pewien wyraz w działalności informacyjno-bibliograficznej Instytutu. Działalność ta jest bardzo cenna dla ekonomisty polskiego, jakże często szukającego w doświadczeniach radzieckich rozwiązań teoretycznych i praktycznych interesujących go problemów. Wypada żałować, że prace te nie są prowadzone przez IPR w szerszym zakresie.

POLSKIE WYDAWNICTWA GOSPODARCZE

ogłaszają

KONKURS

na najlepszą odpowiedź na pytanie:

1. Która książka, wydana przez Polskie Wydawnictwa Gospodarcze najbardziej pomogła Ci w zdobyciu lub pogłębieniu wiedzy?
2. Czy i w jaki sposób pomogła Ci ona w pracy zawodowej?
3. Jakie są dobre, a jakie złe strony tej książki?
(czy opracowana jest dostatecznie jasno i przystępnie, czy zawiera dobre i praktyczne przykłady, czy napisana jest za obszernie, czy też zbyt zwięźle, czy układ treści jest dobry, czy opracowanie graficzne jest należyte, jakie jej części należałoby przerobić w następnym wydaniu i t. p.).
4. Czy ją kupiłeś w księgarni (gdzie), czy u kolportera zakładowego, czy też wypożyczyłeś w bibliotece (jakiej)?
5. Jakie są błędy i braki w znanych Ci, dotychczas wydanych przez PWG książkach?
6. Na jakie tematy należałoby opracować nowe książki gospodarcze?
7. Czy napotykaś na trudności w nabyciu albo wypożyczeniu książek wydawanych przez Polskie Wydawnictwa Gospodarcze?
8. Co proponujesz, ażeby spopularyzować czytelnictwo książek wydawanych przez Polskie Wydawnictwa Gospodarcze?
9. Jakie masz jeszcze uwagi, dotyczące książek gospodarczych, które Twoim zdaniem powinny być uwzględnione przez Wydawnictwo w dalszej pracy?

UWAGA: Odpowiedzi nie muszą uwzględniać wszystkich wyżej wymienionych pytań.

Dla uczestników Konkursu przewidziane są następujące

nagrody

pierwsza   *zł. 1.000. —*

4 drugie po „   *500. —*

8 trzecich po „   *300. —*

50 nagród książkowych.

Najciekawsze odpowiedzi opublikowane będą w czasopismach wydawanych przez Polskie Wydawnictwa Gospodarcze za honorarium autorskim. Odpowiedzi należy przysyłać pod adresem: Polskie Wydawnictwa Gospodarcze, sekcja propagandy, Warszawa, ul. Poznańska 15, z podaniem imienia i nazwiska, adresu, miejsca pracy i stanowiska.

Termin zamknięcia konkursu 30 listopada 1953 r.

Przyznanie nagród nastąpi do dnia 31 grudnia 1953 r.

POLSKIE WYDAWNICTWA GOSPODARCZE

**UZUPELNIENIA I ZMIANY W WYKAZIE SKRÓTÓW CZASOPISM WYKORZYSTYWANYCH
W PRZEGLĄDZIE BIBLIOGRAFICZNYM WYDAWNICTW GOSPODARCZYCH W R. 1953**

Czasopisma czechosłowackie
Paliwa — Paliwa
Polit. Ekonom. — Politicka Ekonomie.

Za soc. Wiedu a Techniku — Za socialistickou Wiedu
a Techniku.

**SPIS TREŚCI ZESZYTU 4/53 PRZEGLĄDU BIBLIOGRAFICZNEGO
WYDAWNICTW GOSPODARCZYCH**

Andrzej Hodoly — Ekonomia handlu.

BIBLIOGRAFIA

PRZEGLĄDY LITERATURY, ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE, SPRAWOZDANIA

Zbigniew Jabłoński — Ochrona własności socjalistycznej w handlu detalicznym. Zestawienie bibliograficzne.

Olena Haubold — Wydajność pracy w handlu. Przegląd piśmiennictwa.

Zygmunt Kossut — Rachunkowość w handlu wewnętrznym. Przegląd literatury.

Lucjan Horowitz — Handel specjalizowany artykułami przemysłowymi. Przegląd wydawnictw.

Janusz Łoś — Żywnienie zbiorowe. Przegląd literatury.

Treść pierwszych trzech zeszytów „Przełądu Bibliograficznego Wydawnictw Gospodarczych“ z 1953 r.

Uzupełnienia i zmiany w wykazie skrótów czasopism.

**WARUNKI PRENUMERATY
NA ROK 1954**

Zamówienia na prenumeratę **PRZEGLĄDU BIBLIOGRAFICZNEGO WYDAWNICTW GOSPODARCZYCH** na rok 1954 będą realizowane jedynie na warunkach pełnych przedpłat.

Wszystkie zamówienia i przedpłaty na rok 1954 należy kierować bezpośrednio lub przez swoich listonoszy do urzędów pocztowych w nieprzekraczalnym terminie do dnia 10 grudnia 1953 r.

Jedynie instytucje, urzędy i przedsiębiorstwa zamawiające prenumeratę dla podległych jednostek wg rozdzielnika i opłacające ją z kredytów centralnych mogą zamówienia kierować bezpośrednio do PPK „Ruch“ nie później jednak jak do dnia 1 listopada 1953 r. Zamówienia na prenumeratę roczną należy w tym wypadku sporządzić w dwóch egzemplarzach podając tytuł zamawianego czasopisma, ilość egzemplarzy, cenę prenumeraty rocznej oraz ogólną sumę całego zamówienia. Zamówienie to należy złożyć w Centralnej Ekspedycji PPK „Ruch“, Warszawa, ul. Srebrna 12.

PPK „Ruch“ po sprawdzeniu zamówienia, potwierdzi na kopii do dnia 20 listopada 1953 r. przyjęcie prenumeraty do realizacji, podając ostateczną sumę należności, którą należy uregulować do dnia 10 grudnia 1953 r. Ze względu na to, że PPK „Ruch“ nie będzie wystawiało faktury, potwierdzenie zamówienia posłuży za podstawę do uregulowania należności.

Prenumeratę opłacać można wyłącznie na przyszłe okresy kalendarzowe. Numery wsteczne nie będą dostarczane.

Wpłaty ani korespondencje w sprawie prenumeraty czasopism nie należy kierować do Polskich Wydawnictw Gospodarczych, ani do poszczególnych redakcji, gdyż wszelkie sprawy związane z prenumeratą załatwiają jedynie listonosze, urzędy pocztowe i PPK „Ruch“.

POLSKIE WYDAWNICTWA GOSPODARCZE

Cena 10 zł

**PRZEGLĄD BIBLIOGRAFICZNY WYDAWNICTW
GOSPODARCZYCH**

Redaguje Kolegium. Redaktor Naczelny: Mieczysław Gutkowski.

Adres Redakcji: Warszawa, ul. Hoża 35, III piętro.
Tel.: 80-628. Godziny przyjęć: 12—15. Konsultacje z czytelnikami: poniedziałki w godz. 17—19, środy i piątki w godz. 13—15.

Polskie Wydawnictwa Gospodarcze, Przedsiębiorstwo Państwowe, Warszawa, ul. Poznańska 15. Tel.: 860-71. Zamówienia i wpłaty na prenumeratę przyjmują wszystkie urzędy pocztowe oraz listonosze.

Cena pojedynczego egzemplarza zł 10, prenumerata półroczna zł 30, roczna zł 60.

Ceny ogłoszeń: za 1 cm² w tekście lub poza tekstem 9 zł.